

Başlarken

Sevgili Okuyucularımız!

Dergimizin yeni bir sayısı ile tekrar birlikte olmanın memnuniyetini yaşıyoruz.

Geride bıraktığımız dönemde, TBMM'nin 99 uncu kuruluş yıldönümü ve "23 Nisan Ulusal Egemenlik ve Çocuk Bayramı" ile Türkiye Cumhuriyetinin kurucusu Mustafa Kemal Atatürk'ün vatani düşman işgalinden kurtarmak için Samsun'da bağımsızlık ateşini yaktığı günün 100 üncü yıl dönümünde "Atatürk'ü Anma Gençlik ve Spor Bayramı" siyasi liderlerin de katılımıyla büyük bir coşkuyla kutlandı.

Sevgili okuyucularımız, şüphesiz geçtiğimiz dönemde, gündemimizin ilk sırasını, Yüksek Seçim Kurulunun İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı seçimiyle ilgili kararı ile Rusya'dan alınan S-400 füze sistemi ile ilgili tartışmalar işgal etti.

Yüksek Seçim Kurulu, 31 Mart Yerel Seçimlerinin İstanbul Büyükşehir Belediye Başkanlığı sonuçlarını, Ak Parti'nin itirazları üzerine 36 gün sonra iptal etti. 23 Haziran'da tekrar edileceği açıklanan seçimin ülkemize hayırlı sonuçlar getirmesini temenni ediyoruz.

ABD ile Türkiye arasında ciddi sıkıntı yaratan S-400 füze sistemiyle ilgili olarak Dışişleri Bakanı Mevlüt Çavuşoğlu ve Rus yetkililer tarafından bir ertelemenin söz konusu olmadığı, ifade edilirken, Dolmabahçe Sarayında gençlerle buluşan Cumhurbaşkanı Erdoğan, S-400'lerin kesin alınacağını, daha sonra S-500'lerde de ortak üretimin söz konusu olacağını ifade etti.

Sevgili okuyucularımız, yurtçinde bu gelişmeler yaşanırken, yurtdışında da önemli gelişmelerin olduğunu gözlemledik.

- *Suriye'de rejimin muhaliflerin kontrolündeki İdlib'e yönelik başlattığı operasyonlar sonucunda, büyük göç dalgasının yaşandığı, 250 bin kişinin evini terk ettiği açıklandı.
- *ABD'nin 2019 yılında imzalanan nükleer anlaşmadan çekilmesinin birinci yılında İran'dan karışı hamle geldi. İran yönetiminin, İngiltere, Almanya ve Fransa'nın çıkış yolu bulmadığı takdirde nükleer silah faaliyetine başlayacağını açıklaması gerilime yol açtı.
- *Venezuela'da muhalefetin askeri darbe girişimi hükümet tarafından püskürtülürken, muhaliflerden yana olan Trump ile Başkan Maduro'yu desteleyen Putin, uzun bir aradan sonra telefonda görüşerek krizi ele aldılar.
- Ukrayna'da Başkanlık seçimlerini ikinci turunda hiçbir siyasi deneyimi olmayan ve Cumhurbaşkanı Poroşenko ile yarışan komedyen Zelenski %73 oy oranı ile seçimi kazanırken, İspanya'da, Sosyalist İşçi Partisinin yarışı kazandığı ancak, tek başına iktidar olamayacağı açıklandı.

Sevgili okuyucularımız, ekonomi alanındaki önemli gelişmelerden de sizleri haberdar etmek isteriz.

- Nisan enflasyonu %2,4 civarındaki beklentilerin çok altında, %1,69 olurken, yıllık enflasyon ise %19,71'den %19,50'ye indi.
- Türkiye Mart ayında 589 milyon dolar cari açık verirken, 12 aylık açık, 2009 yılından bu yana en düşük seviye olan 12,8 milyar dolara indi. Ekonomideki yavaşlama ve dış açıktaki daralmanın etkisiyle cari açık farkı düşüşünün süreceği açıklandı.
- Merkez Bankası Başkan Murat Çetinkaya Başkanlığında toplanan Para Politikası Kurulu Politika faizini %24 oranında sabit tutarken, Cumhurbaşkanı kararı ile döviz alan vatandaş ve şirketlerin %1'lik vergi ödemesi kararlaştırıldı.
- Sosyal Güvenlik Kurumu (SGK) tarafından 2011 yılından bugüne kadar yapılan 5 yapılandırma ile toplam 37,5 milyar liralık tahsilat yapıldığı açıklandı.
- ABD, Türkiye'yi bazı ürünlerin gümrüksüz girişine imkan sağlayan programdan çıkarırken, çelik ithalatına uygulandığı %50 oranındaki gümrük vergisinin %25'e indirdi.

İdrak edeceğimiz Ramazan Bayramının sizlere, ailenize ve tüm İslam alemine huzur ve barış getirmesi dileğimizle, gelecek sayıda görüşmek üzere, mutlu ve sağlıklı günler dileriz.

İçindekiler

MAKALE ADI	YAZAR	SAYFA
Belediye Meclisi Kararlarının Kesinleşmesi ve Yürürlüğe Girmesi	Mustafa DÖNMEZ	3
İnşaata Başlama Müddeti	Dr. Selman ÖZDEMİR	13
Belediyelerde Stratejik Plan Kapsamında Durum Analizlerinin Yapılması - I	Sedi KAVAK & Engin KÜKRER	23
Seçilmiş Belediye Başkan Yardımcılığı	M. Lamih ÇELİK	33
İmar Mevzuatına Göre Ruhsat Alınmasını Gerekltirmeyen İnşaat İşleri-1	Suat ŞİMŞEK	40
Belediye Başkanlarının Sigortahlık Statüsüne Göre Emeklilik Keseneğine Esas Aylıkları/Prime Esas Kazançları	Akın ŞİMŞEK	46
Elektronik Defter Uygulamasına Geçmekle Yükümlü Olan Belediye Şirketleri	Mustafa YAVUZ	54
Başarı Belgesi veya Ödül Almamış Memur Hakkında, Bir Derece Hafif Disiplin Cezası Uygulanabilir Mi	Oktay ÇAMDELEN	61
Belediye Şirketlerinde Envanter Çıkarılması ve Finansal Tablolarda Hazırlanma Süreci	Ufuk ÜNLÜ	65
Yapım İhalelerinde Tehlikeli ve Çok Tehlikeli İşlerde Çalışanlarla İlgili Son Değişikliği Getirdikleri	Gürkan GÜVEN	70
Kamu İşyerlerinde Uygulanan Personel Yüz Tarama Sistemi Yasal Mı?	Cumhur Sinan ÖZDEMİR	74
Meraların Kentlerin Değişim Ve Dönüşümündeki Yeri	Cavit KUŞGÖZ	80
Vergi Kanunları Uyarınca Sahte Belge Düzenlediğinden Hüküm Giyenler Kamu İhalelerinde Değerlendirme Dışı Bırakılabilir mi?	Av. Necati TORUN	92
Hak Sahiplerinin Ölüm Sigortasından Yararlanma Şartları	Mustafa ŞEN	97
Fiilen Çalışılmayan Günler İçin Yemek ve Yol Bedeli Ödenir mi? Emsal Sayıştay Kararı Işığında Değerlendirme	Ahmet ARSLAN	102
Mahalli İdareler Genel Seçimlerinden Sonra Bu İdarelerin Stratejik Plan Yapma Yükümlülüğü ve Stratejik Planın Anlamı	Hikmet BAL	115

Mevzuat Fihristi	119
Yargı Kararları	126
Genelge, Görüşler ve Tebliğler	142
Soru - Cevap	148

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAS KAŞSAYILARI	154
DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR	155
BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ	155
BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI	156
BELEDİYE ENÇÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ	156
İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HÜZUR HAKLARI	156
İL ENÇÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ	157
GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFİ	157
ASGARİ ÜCRETİN NET HESABI VE İŞYEREN MALİYETİ	158
2019 YILI ASGARİ GECİM İNDİRİMİ	158
5326 SAYILI KABAHAHATLER KANUNUNA GÖRE 2019 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI	159
1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	161
4207 SAYILI TUTUN ÜRÜNLERİNİN ZARARLARININ ÖNLENMESİ VE KONTROLÜ HAKKINDA KANUN İLE DÜZENLENEN KABAHAHATLER VE SUÇLAR İLE BUNLAR İÇİN ÖNGÖRÜLEN YAPTIRIMLAR	162
2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2019 YILI BELEDİYE İDARI PARA CEZALARI	165
KAMU KONUTLARININ 2019 YILI AYLIK KİRA BEDELLERİ	166
2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER	167
YURTIÇI HARCIRAHLAR	168
BÜTÇE KANUNUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ	170
DEĞERLİ KAĞITLAR	171
AMORTİSMANA TABİ TUTULMADAN DOĞRUDAN GİDER YAZILACAK TUTAR	171
GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN KİRA İSTİSNA TUTARI	172
HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜSTEMİLATI DIŞINDA KALAN YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLERE İLİŞKİN İSTİSNA TUTARI	172

BASIT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR	172
ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ	172
YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI	172
GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET	173
ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER	173
İS AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI	173
MEMUR ÖDEMELERİNİN YAPILAN KESİNTİLER	174
DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ	175
MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	176
DEVLET MEMURLARINDA KURUM DİŞİNDEN VEKALETTE ÜCRET	176
KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET	177
3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARI PARA CEZALARI	178
DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR	181
5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU	183
7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU	183
VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2019 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR	184
SULAR HAKKINDA KANUN	186
TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTULACAKLARI PARA LİMİTİ	186
CEVRE TEMİZLİK VERGİSİ	187
KİK ESİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER	188
6331 SAYILI İŞG KANUNUNA GÖRE 2019 YILINDA UYGULANACAK İDARI PARA CEZALARI İLİŞİLİ BİLGİLER	190
4857 SAYILI İS KANUNU NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI	194
4301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU	196
1593 SAYILI UMUMİ HİFZISSİHHA KANUNU	196
YAPI, TESİS VE ONARIM İŞLERİ İHALELERİNDE KULLANILAN MÜTEAHHİTLİK KARNELERİ VE İŞ BİTİRME BELGELERİNİN 2019 YILINA AİT DEĞERLENDİRME KAŞSAYILARI	197
PARASAL SINIRLAR	198

Mustafa DÖNMEZ

*Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Yerel Yönetimler Gn. Md. Şube Md.*

BELEDİYE MECLİSİ KARARLARININ KESİNLEŞMESİ VE YÜRÜRLÜĞE GİRMESİ

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere, belediye meclisi belediye nin karar organıdır. Belediye meclisleri, 2972 sayılı Mahalli İdareler İle Mahalle Muhtarları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Yasa hükümlerine uygun olarak belde halkı tarafından seçilen üyelerden oluşur.

Belediye meclislerinin, yasalarla ve diğer mevzuatla verilen görevleri yerine getiren yerel parlamentolardır. Belediye meclisi, kendisine mevzuatla verilen konuları görüşerek karara bağlar. Ancak, meclis kararları alınır alınmaz hüküm ifade etmezler.

Belediye başkanı, hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarının bir daha görüşülmesini isteyebilmekte, buna gerek görmemesi durumunda karar kendiliğinden kesinleşmektedir. Ancak, bazı meclis kararları da, mülki idare amirinin onayı ile yürürlüğe girmektedir.

İşte bu makalede belediyenin en yetkili karar organı olan meclisçe alınan kararların kesinleşme ve yürürlüğe girme yöntemi çeşitli yönleriyle ele alınır, değerlendirilecektir.

2. KONU İLE İLGİLİ MEVZUAT HÜKÜMLERİ

A. 5393 SAYILI BELEDİYE KANUNU

Meclis kararlarının kesinleşmesi

Madde 23 - Belediye başkanı, hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını, gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere beş gün içinde meclise iade edebilir.

Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar ile yeniden görüşülmesi istenip de belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar kesinleşir.

Belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine on gün içinde idari yargıya başvurabilir.

Kararlar kesinleştiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde mahallin en büyük mülki idare amirine gönderilir. Mülki idare amirine gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez.

(İptal beşinci fıkra :Anayasa Mahkemesi'nin 4/2/2010 tarihli ve E.:2008/27, K.: 2010/9 sayılı Kararı ile.)

Kesinleşen meclis kararlarının özetleri yedi gün içinde uygun araçlarla halka duyurulur.

Ad verme, tanıtıcı amblem ve flama kullanımı

Madde 81 - Cadde, sokak, meydan, park, tesis ve benzerlerine ad verilmesi ve belediye tanıtıcı amblem, flama ve benzerlerinin tespitine ilişkin kararlarda; belediye meclisinin üye tam sayısının salt çoğunluğu, bunların değiştirilmesine ilişkin kararlarda ise meclis üye tam sayısının üçte iki çoğunluğunun kararı aranır. Bu kararlar mülki idare amirinin onayı ile yürürlüğe girer.

B. BELEDİYE MECLİSİ ÇALIŞMA YÖNETMELİĞİ

Meclis kararlarının kesinleşmesi

Madde 17- Belediye başkanı hukuka aykırı gördüğü meclis kararlarını büyükşehir belediyelerinde yedi, diğer belediyelerde beş gün içinde gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere meclise geri gönderebilir. Meclis üye tam sayısının salt çoğunluğuyla kararında ısrar ederse karar kesinleşir. (**Ek cümle : RG-27/11/2014 -29188**) Belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine 10 gün içinde idari yargıya başvurabilir. (**Mülga cümle : RG-27/11/2014 - 29188**) (...) meclis kararının kesinleşme tarihi, ikinci kararın tarihidir. Belediye başkanı belirtilen süreyi beklemezsizin meclis kararını mülki idare amirine gönderirse gönderme tarihinde, bu süre zarfında meclise göndermez ve herhangi bir işlem de yapmazsa geri gönderme süresinin sonunda karar kesinleşir.

3. KONUNUN NCELENMESİ

Belediye meclisi, kendisine mevzuatla verilen konuları görüşerek karara bağlar. Ancak, alınan kararlar belediye başkanının onayına sunulur. Belediye başkanı, hukuka

aykırı gördüğü meclis kararlarının bir daha görüşülmesini isteyebilmekte, buna gerek görmemesi durumunda karar kendiliğinden kesinleşmektedir.

Belediye Yasası'nın 23 üncü madde hükmüne bakıldığında, belediye meclisince alınan kararların uygulamaya konulmasında "kararların kesinleşmesi" ve "yürürlüğe girmesi" şeklinde iki aşamalı bir sistem benimsendiği görülmektedir.

3.1. Belediye Meclisi Kararları

3.1.1. Belediye Meclisi Kararlarının Kesinleşmesi

Belediye meclisi, Yasada öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde toplanıp kararlar alır. Belediye Kanunu'nun 23 üncü maddesine göre, belediye meclisince alınan kararlardan;

- Başkan tarafından yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar,
- Yeniden görüşülmesi istenip de belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar,

kesinleşir.

a) Başkan tarafından yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar: Usulüne uygun olarak toplanan belediye meclisi, gündemindeki konuları görüşerek karara bağlar. Belediye başkanı, bu kararlardan hukuka aykırı gördüğü kararları **5 gün** içinde gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere meclise iade edebilir. Belediye başkanı, 5 günlük süreyi geçirdikten sonra iade edemez, iade etse bile 5 günlük süre geçmekle karar artık kesinleşmiş olur¹.

Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 17 nci maddesine göre; belediye başkanı 5 günlük süre içerisinde bir karara itiraz etmez

¹ Danıştay 8. D. 09.02.2007 gün ve E.2006/5676, K.2007/612 sayılı Karar.

ya da bu süreyi beklemezsizin meclis kararını mülki amire gönderirse gönderme tarihinde, bu süre içerisinde meclise göndermez ve herhangi bir işlem de yapmazsa geri gönderme süresinin sonunda karar kesinleşir.

b) İsrar kararları: İsrar kararı, belediye başkanının, gerekçe göstererek bir yeniden görüşülmek üzere meclise geri gönderdiği ve meclisin de üye tam sayısının salt çoğunluğuyla tekrar kabul ettiği kararlardır.

5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 23 üncü maddesi, Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 17 nci maddesi hükümleri çerçevesinde, belediye başkanı tarafından tekrar görüşülmek üzere iade edilen meclis kararları, meclisin gelecek ayki toplantısında **meclis üye tam sayısının salt çoğunluğuyla** kabul edilirse, bu karar ısrar kararı olacağından kesinleşmiş sayılacaktır.

Salt çoğunluk, Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nde, belli sayının yarısından az olmayan çoğunluğu ifade eder şeklinde tanımlanmıştır. Mecliste bulunanların salt çoğunluğu ile alınan karar, eğer meclis üye tam sayısının salt çoğunluğuna ulaşmıyorsa, bu karar ısrar kararı sayılmaz.

Örnek 1 : 9 üyeli bir belediye meclisinde başkanla birlikte 10 üye bulunur. Burada salt çoğunluk 6'dır. Başkanın bulunduğu tarafın oyu 5 olsa, bu karar ısrar kararı sayılmaz.

Örnek 2 : Başkan dahil 38 üyeli bir belediye meclisinde 20 üye ret, 18 üye kabul oyu kullanırsa, bu karar ısrar kararı sayılmayacağından, kesinleşerek yürürlüğe konulması da mümkün değildir.

Örnek 3 : Belediye başkanı dahil üye sayısı 32 olan mecliste **salt çoğunluk** sayısı 17'dir. Belediye meclisince 17 üyenin kabul oyu ile karar alınmışsa, belediye başkanı tarafından tekrar görüşülmesi için meclise iade edilen

bu karar, 17 üye tarafından kabul edildiği takdirde, ısrar edilerek kesinleşmiş sayılacaktır.

Meclisçe ısrar edilen karar, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla alınmalı ve önceki karar üzerinde hiçbir değişiklik yapılmamalıdır. Meclis böyle bir karar aldığı anda, bu kararın ısrar kararı olduğu belirtilmeli, metinde aynı zamanda meclis üye tam sayısı ve oylamaya katılan üye sayısı da belirtilmelidir.

İşte meclis, üye tam sayısının salt çoğunluğuyla kararında ısrar ederse karar kesinleşir. Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 17 nci maddesine göre, bu durumda meclis **kararının kesinleşme tarihi, ikinci kararın tarihidir.**

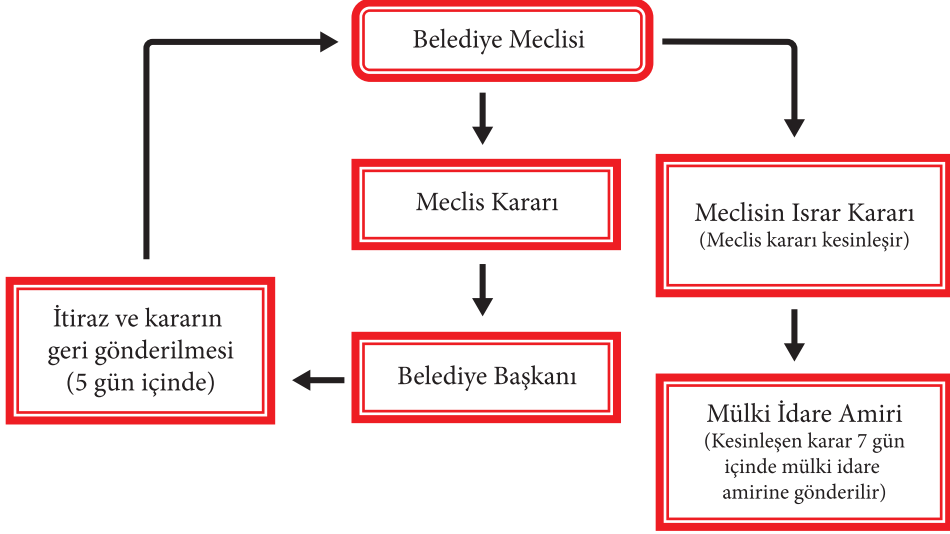
Eğer kararda bir değişiklik yapılırsa, karar oy birliği ile de alınmış olsa, bu ısrar kararı olmayıp yeni bir karar niteliğinde olduğundan, belediye başkanı yeniden meclise iade edilebilir.

İsrar kararı, tekrar belediye meclisine iade edilmez; kesinleşmiş sayılır. Ancak, bu kararlara karşı büyükşehir belediyeleri dışında kalan il, ilçe ve belde belediye başkanları ile büyükşehir kapsamındaki ilçe belediye başkanlarına, on gün içerisinde idari yargıya başvurma hakkı tanınmıştır. Belediye başkanı, bu yetkiye dayanarak, hukuka aykırı gördüğü meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine **on gün içinde idari yargıya başvurabilir**². İdari yargıya başvuru süresi on gün olup, bu süre hak düşürücü süredir. Bu nedenle, başvurunun mutlaka on gün içinde yapılması gerekir.

Belediye başkanının meclis kararlarına itiraz etmesi durumunda, kararın kesinleşme süreci aşağıdaki tabloda gösterilmiştir.

2 Belediye başkanı olarak belediye meclisine başkanlık eden ve kabul oyu kullanan davacının, bu karara karşı dava açma ehliyetinden söz edilemez (Danıştay 8. Dairesi'nin 22.06.2005 gün ve E.2004/4729, K.2005/3142 sayılı kararı).

Tablo : Belediye Meclis Kararlarının Kesinleşmesi Süreci

Belediye başkanının olumlu oy kullanarak çıkan kararı, mecliste tekrar görüşülmesi için iade edebilir mi ?

Danıştay 8. Dairesinin E:2016/8471, K:2016/10062 sayılı Kararında; “Belediyeye ait olan 9 ayrı taşınmazdan sekiz tanesinin intifa hakkı tesis edilerek, bir tanesinin ise bedelsiz olarak bir özel yükseköğretim kurumuna devrine yönelik meclis kararının geri alınmasına ilişkin Emlak İstimlak Müdürlüğü ile başkanlık teklifinin reddine yönelik 21.12.2015 günlü meclis kararlarının iptali istemiyle açılmıştır.

İdare mahkemesince; dava konusu meclis kararının oy birliği ile alındığı, davacı belediyeye başkanının kararda muhalefet şerhinin bulunmadığı, muhalif kalınmayan dava konusu karar bakımından davacının 2577 sayılı Yasa hükümleri uyarınca dava açma ehliyeti bulunmadığı gerekçesiyle davanın ehliyet yönünden reddine karar verilmiştir.

5393 sayılı Belediye Kanununun “Meclis kararlarının kesinleşmesi” başlıklı 23. Maddesinde; “Belediye başkanı, hukuka aykırı gördü-

ğü meclis kararlarını, gerekçesini de belirterek yeniden görüşülmek üzere beş gün içinde meclise iade edebilir. Yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar ile yeniden görüşülmesi istenip de belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar kesinleşir. Belediye başkanı, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine on gün içinde idari yargıya başvurabilir.” hükmü bulunmaktadır.

09.10.2005 gün ve 25961 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren, Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliğinin 17. Maddesinde de; Belediye başkanının hukuka aykırı gördüğü Meclis kararlarını 5 gün içinde yeniden görüşülmek üzere meclis geri gönderebileceği, meclis üye tam sayısının salt çoğunluğuyla kararında ısrar ederse kararın kesinleşeceği, bu durumda meclis kararının kesinleşme tarihinin, ikinci kararın tarihi olduğu belirtilmiştir.

2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. Maddesinin (a) benlinde, iptal davaları idari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka

aykırı olduklarından dolayı menfaatleri ihlal edilenler tarafından açılan davalar olarak tanımlandıktan sonra ilk inceleme konularından düzenlendiği 14. Maddenin 3/c bendinde, dilekçenin ehliyet yönünden inceleneceği, 15. Maddenin 1/b bendinde ise, bu hususta kanuna aykırı görülmesi halinde davanın reddedileceği hükme bağlanmıştır

Dosyanın incelenmesinden; ... Belediye başkanı olan davacının dava konusu 21 Aralık 2015 tarih ve 431 sayılı kararın alındığı meclis toplantısına meclis başkanı sıfatı ile katıldığı, toplantıda kararın oybirliği ile alındığı, 5393 sayılı Yasanın 23. Maddesi uyarınca meclis kararının davacı başkana gönderilmesi sonrasında, davacının bu hükme uygun olarak ve emlak-istimlak müdürlüğünün, taşınmazlara ilişkin verilen kararların usulsüz olduğu yönündeki görüşü doğrultusunda, yeniden görüşülmek üzere meclise iade ettiği; meclis tarafından 08.01.2016 gününde yapılan toplantıda oyçokluğuyla önceki kararda ısrar edilmesine karar verildiği; başkan tarafından ısrara ilişkin karara muhalif kaldığı belirtilerek, ısrara konu kararın iptali istemiyle bakılmakta olan davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda verilen mevzuat hükümleri değerlendirildiğinde; belediye meclisi tarafından alınan kararların, kullandığı oyun olumlu-olumsuz olduğuna bakılmaksızın belediye başkanı tarafından iade edilmesi halinde, meclis kararın kesinleşmeyeceği ve idari davaya konu olamayacağı; iade edilen kararın ise, ancak meclisin ısrar kararı ile kesinleştikten sonra idari davaya konu olabileceği anlaşılmaktadır.

Aksi bir yaklaşımla; ilk meclis toplantısında alınan karara katılıp, olumlu oy kullanması neden gösterilerek başkanın artık bu karara karşı dava açamayacağı yönündeki tespitin ise, 5393 sayılı Yasanın 23. Maddesi ile başkana tanınan düşünme süresini ve meclis kararlarının kesinleşmesi için öngörülen iade ve ısrar sürecini anlamsızlaştıracığı da açıktır.

Olayda; meclisin aldığı davaya konu kararı 5 günlük yasal süresi içinde iade etmesi sonrasında, yeniden görüşülmesi ve ısrar kararı verilmesine ilişkin toplantıda karara muhalif kaldığı anlaşılan belediye başkanının, ısrara konu kararın iptalini istemede gerek objektif gerek subjektif ehliyetinin bulunduğu açıktır.

Bu durumda; davacı belediye başkanının, dava konusu ettiği meclis kararını, yeniden görüşülmek üzere süresi içinde meclis iade etmesi üzerine kesinleşmesini engellediği ve sonrasında meclisin ısrara ilişkin kararına muhalif kalarak kararın kesinleşmesini müteakip, bu kararın iptalini istediği görüldüğünden karara karşı dava açma ehliyeti bulunmakla, aksi yönde verilen kararda hukuki isabet görülmemiştir.”denilmiştir.

3.2. Meclis Kararlarının Yürürlüğe Girmesi

Belediye Kanunu'nun 23, Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 18 inci maddesine göre; meclisin almış olduğu kararların tam metni, kararın kesinleştiği tarihten itibaren **en geç 7 gün içinde** belediye başkanı tarafından;

- İl merkezi belediyeler ile merkez ilçeye bağlı olan belediyelerde **valiye**,
- İlçe merkezi ve ilçeye bağlı belediyelerde **kaymakama**,

gönderilir.

Ancak, mülki amire gönderilecek kararların tam metninden, meclisteki görüşmeleri kapsayan tutanakların tamamı anlaşılmalıdır. Belediye Meclisi Çalışma Yönetmeliği'nin 16 ncı maddesinin ikinci fıkrasına göre; kararlar, tutanaklara dayalı olarak yazılan, başkan ve katip üyelerce imzalanan tutanak özetleridir.

Mülki amire (Vali/kaymakam) gönderilmeyen kararlar yürürlüğe girmez. Bu nedenle, meclis toplantılarında alınan kararla-

rın, belediye evrak zimmet defteri ile mülki idare amirliğine teslimi gerekmekte, meclis kararını teslim alan mülki idare amirliğinin 2004/160 sayılı Genelge ekinde gönderilen belediye meclis kararları kayıt ve teslim alma defterine kaydetmeleri gerekmektedir. Bu durum, ileride meclis kararlarının yürürlüğe giriş ve idari yargıda dava açma tarihinin tespiti bakımından yönetmelik hükümlerine uygun olarak belgelendirilmesi açısından da büyük önem taşımaktadır.

Meclis kararları, iki suret olarak mülki idare amirliğine gönderilir. Mülki amirlikçe (Valilik/kaymakamlık) teslim alınan kararın son sayfasına, karar tarihi, teslim alındığı tarih ve kayıt numarası yazıldıktan sonra kararın bir sureti belediyeye iade edilir. Bu şekilde kayıtları tamamlanan karar teslim alan makam tarafından dosyasında saklanır. Bu kararları kaydetmek üzere ilgili idareler tarafından bir defter tutulur.

Burada belediye meclisince alınan kararların mülki amire ne şekilde teslim edileceği sorusu akla gelebilir. Bunun için mülki idare amirleri, kendilerine gönderilen bu kararların; tarihini, sayısını, konusunu ve ne şekilde kesinleştiğini (yeniden görüşülmesinin istenip istenmediği) belirtir şekilde teslim alacaklardır. Kararların tesliminde ilgili zimmet defteri teslim alan tarafından imzalanacaktır. Teslim alınan kararlar, sayfa sayısı mülki idare amiri tarafından onaylanmış bir deftere kaydedilecektir.

Kanuna uygun olarak mülki idare amirine gönderilmeyen meclis kararları yürürlüğe giremeyeceği gibi, bu kararlara dayanılarak herhangi bir işlem tesis edilmesi de mümkün değildir. ***Kesinleşen belediye meclis kararlarının mülki idare amirine 7 günlük yasal süre geçtikten sonra gönderilmesi durumunda bile, kararların teslim alınarak kayıt edilmesi gerekmektedir. Bu durumda tabii ki meclis kararlarının yürürlüğe girmesi gecikmiş olmaktadır.***

Süresi içinde mülki amire gönderilmeyen, başka bir deyişle 7 gün geçtikten sonra gönderilen meclis kararlarının durumu ne olacaktır?

Belediye meclisi kararları, mülki idare amirliğine teslim edildiği tarihte yürürlüğe girmiş olmaktadır. Bu nedenle, meclis kararlarının mutlaka belediye evrak zimmet defteri ile mülki idare amirliğine teslim edilmesi gerekmektedir. Kesinleşen meclis kararlarının herhangi bir nedenle mülki idare amirine yasal süresi içinde gönderilmesinin gecikmesi durumunda da, mutlaka gönderilmesi cihetine gidilmelidir.

İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün Hatay Valiliğine hitaben 30.06.2005 tarihli ve B.05.0. MAH.0.65.00.02/81642 sayılı mütalaasında; *"... Belediye Kanunu'nun 23 üncü maddesinin dördüncü fıkrası uyarınca meclis kararlarının kesinleştiği tarihten itibaren en geç yedi gün içinde mahallin en büyük mülki idare amirine gönderileceği, mülki idare amirine gönderilmeyen kararların yürürlüğe girmeyeceği, ancak, kararların 7 gün geçirildikten sonra valiliğe gönderilmesi durumunda yalnızca kararın yürürlüğe girmesinin gecikeceği, meclis kararlarının 7 günlük yasal süre geçtikten sonra valiliğe gönderilse de kayıt ve teslim alma defterine işlenerek kabul edilmesi gerektiği değerlendirilmektedir."* görüşüne yer verilmiştir.

Keza aynı konuda, yani kesinleşen belediye meclis kararlarının, kesinleştiği tarihten itibaren en geç 7 gün içinde mahallin en büyük mülki idare amirine gönderilmesi gerekir. İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün Kayseri Valiliğine hitaben 30.07.2007 tarihli ve B.05.0. MAH.006001/58294 sayılı mütalaasında; *"5393 sayılı Kanunun 23 üncü maddesinin ikinci fıkrası uyarınca kesinleşen belediye meclis kararlarının, aynı maddenin dördüncü fıkrası uyarınca kesinleştiği tarihten itibaren en geç 7 gün içinde mahallin en büyük mül-*

ki idare amirine gönderileceği, 7 gün geçtikten sonra mülki idare amirine gönderilen kararların yürürlüğünün mülki amirince kabulünden sonra gerçekleşmiş olacağı, süresi içinde gönderilmeyen kararlarla ilgili olarak ilgili kişilerin sorumlu olacağı değerlendirilmektedir.” görüşüne yer verilmiştir.

3.3. Meclis Kararlarına Karşı İdari Yargıya Başvurulması

Belediye Kanunu hükümlerine göre; kesinleşen meclis kararlarının, ancak yine meclis tarafından alınan başka bir kararla **ortadan kaldırılması** veya İdare Mahkemesince **iptal edilmesi** halinde yok hükmünde sayılabilir.

Yasa'nın 23 üncü maddesinin üçüncü fıkrası hükmüne göre; **belediye başkanı**, meclisin ısrarı ile kesinleşen kararlar aleyhine **on gün** içinde idari yargıya başvurabilecektir.

Maddenin ilk düzenlemesinde, meclisçe kabul edilip kesinleşen, ancak *mülki idare amirinin (vali/kaymakam) hukuka aykırı gördüğü kararlar aleyhine idarî yargıya başvuru* olacağı öngörülmüştü. Ancak, bu kural Anayasa Mahkemesi'nin 4.2.2010 tarihli ve E.2008/27, K.2010/29 sayılı Kararı ile, “Anayasa'nın 127 nci maddesinde çizilen çerçeve içinde kullanılması gereken, idarenin bütünlüğü ilkesinin gerektirdiği bir vesayet yetkisini içermediği” gerekçesiyle iptal edilmiştir.

Bu iptal kararıyla birlikte, belediye meclislerince alınan kararların, mülki amirlerce yargıya götürülme yetkisi, dolayısıyla vesayet yetkisi kaldırılmış oldu. Bu durumda, yeni bir yasal düzenleme yapılmadığı takdirde, belediye meclislerince alınan kararlar üzerinde idarenin denetim yetkisi konusunda bir boşluk doğduğu görülmektedir.

Ancak, bu demek değildir ki, belediye meclislerince alınan kararlar tümünden denetimsiz kalmıştır. Çünkü, belediye meclis kararları da idari bir işlem olup, Anayasa'nın

125 inci maddesi gereği idarenin her türlü eylem ve işlemine karşı yargı yolu açık olduğundan, ilgililer tarafından dolayısıyla **belediye meclis üyesi ve hakkı ihlal edilmiş olanlar** tarafından da idari yargıya başvurulabilir. Bu yetki, yukarıda belirtildiği üzere, belediye başkanınca kullanılabilmesi gibi, idarenin her türlü eylem ve işlemlerinin yargı denetimine konu olması bağlamında (Any. md.125), belediye meclislerinin kararlarının kamuoyu denetimine tabi olduğu unutulmamalıdır. Başka bir deyişle, belediye meclisinin aldığı kararlardan olumsuz etkilenen yurttaşların dava açma hakkı bulunduğu da göz ardı edilmemelidir.

Nitekim, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nun 2 nci maddesinin “İdari dava türleri ve idari yargı yetkisinin sınırı” başlıklı (a) bendindeki; “İdari işlemler hakkında yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı olduklarından dolayı iptalleri için menfaatleri ihlâl edilenler tarafından açılan iptal davaları”, (b) bendindeki; “İdari eylem ve işlemlerden dolayı kişisel hakları doğrudan muhtel olanlar tarafından açılan tam yargı davaları”nın idari dava konusu olabileceği kuralı karşısında, aynı Yasa'nın 7 nci maddesinde yer alan, idari işlemlere karşı dava açma süresi Danıştay ve idare mahkemelerinde 60 gün, vergi mahkemelerinde ise 30 gün içinde idari yargıda dava konusu edilebilmesi yasayla güvence altına alınmıştır.

Benzer konuda, **5302 sayılı İl Özel İdareleri Kanunu**'nun 15 inci maddesindeki, hukuka aykırı görülerek yeniden görüşülmek üzere İl Genel Meclisine iade edilen kararlarda, il genel meclisince nitelikli çoğunlukla ısrar edilmesi halinde Vali tarafından ısrar kararına karşı idari yargı yoluna gidileceğine dair hükmün Anayasa Mahkemesince 18.01.2007 tarihli ve E.2005/32, K.2007/3 sayılı Kararla, idarenin bütünlüğü ilkesinin gerektirdiği bir vesayet yetkisini içermediği gerekçesiyle iptal edilmesi sonrası **Danıştay 1. Dairesinin**

verdiği **01.02.2008 tarih ve E.2007/1025, K.2008/146 sayılı Karar**'da; "Anayasa Mahkemesinin belirtilen hükmü iptal etmesiyle hukuki bir boşluğun doğduğu ve bu boşluğun kamu düzenini tehdit ve kamu yararını ihlal edici nitelikte olduğu gerçeği karşısında yorum ve kıyas yoluyla boşluk doldurma metodunun uygulanması gerektiği gerekçesiyle, Anayasa'nın 2 nci, 123 üncü, 125 inci, 126 ncı ve 127 nci maddeleri hükümleri değerlendirilmek suretiyle 5302 sayılı Kanununun 15 inci maddesinde yer alan ve valiye vesayet yetkisi taniyan müessesenin Anayasa'da yer alan amaç ve unsurlarıyla uyumlu şekilde gerçekleştirilmesi için, vali tarafından il genel meclisi kararlarına karşı idari yargıya yapılacak başvuruların "idari itiraz" olarak değerlendirilerek karara bağlanması gerektiği"ne hükmedildiğinden, belediye meclisinin, belediye başkanınca meclise gönderilmesi sonrası ya da meclise geri gönderilmemesi üzerine kesinleşen kararlarına karşı, Valilik Makamınca, 2577 sayılı İdari Yargılama Usulü Kanunu'nda belirtilen itiraz süreleri içinde itirazda bulunulmasının mümkün olduğu,

Keza, yetki, şekil, sebep, konu ve maksat yönlerinden biri ile hukuka aykırı idari işlemlerin iptali için idari işlemlerle menfaatleri ihlal edilenler tarafından iptal davası açılacağına ilişkin 2577 sayılı Yasa'nın 2 nci maddesi hükmü uyarınca, **Danıştay 6. Dairesinin 09.02.2007 tarih ve E.2006/3763, K.2007/702 sayılı Kararı**'nda; "İdarenin eylem ve işlemlerinin hukuka uygunluğunun yargısal denetim yoluyla sağlanmasının etkin araçlarından biri olan iptal davalarında 'menfaat ihlali' olarak tanımlanan subjektif ehliyet koşulunun kişiye bağlı subjektif hak ihlallerinin giderilmesinin yanı sıra idari işlemlerin hukuka uygunluğunun denetlenmesi kapsamında da değerlendirilmesi gerektiği, davacı ile iptali istenen idari işlem arasında kurulabilecek ilişki veya ilginin menfaat ihlali için yeterli olduğu, bir menfaatin kişisel menfaat sayılabilmesi için iptali istenilen işlemin

doğrudan doğruya davacı hakkında alınmasını gerektirmediği, çevre, tarihi ve kültürel değerlerin korunması, imar uygulamaları gibi kamu yararını ilgilendiren konularda dava açma ehliyetinin bu durumun göz önünde bulundurulmasıyla geniş yorumlanmak suretiyle saptanacağına Danıştay içtihatlarıyla kabul edilmiş bulunduğu" şeklindeki değerlendirmenin göz önünde bulundurulmasıyla iptal davası açılmasının mümkün olduğu,

Açıklanan nedenlerle, 5393 sayılı Yasa'nın 23 üncü maddesinin 5 inci fıkrasının iptal edilmesiyle, hukuka aykırı kararlarla ilgili olarak Valilik Makamınca yapılabilecek işlemler konusunda bir boşluk meydana gelmiş bulunmasına rağmen, hukuka aykırı olduğu değerlendirilen yerel yönetim meclisleri kararlarına karşı, kararın niteliğinin göz önünde bulundurulması ve kamu yararının gözetilmesi suretiyle, Danıştay 1. Dairesinin ve 6. Dairesinin kararları bağlamında, idari itiraz ve/veya iptal davası açılması yoluna gidilmesinin uygun olacağı değerlendirilmektedir.³

Öte yandan, hukuka aykırılığı gerekçesiyle yürütmenin durdurulması ve işlemin iptali istemiyle bir belediye meclis kararı hakkında idari yargıda dava açılmış olması, belediye meclis kararının uygulanmasını durdurmaz. Belediye meclis kararının uygulanması, ancak söz konusu meclis kararı hakkında verilmiş yürütmenin durdurulması kararı veya iptaline ilişkin mahkeme kararı üzerine durdurulabilir.

Mülki idare amiri hukuka aykırı gördüğü kararlar aleyhine idari yargıya başvurabilir mi?

Mahalli idarelerin "mahalli" niteliği aşan kamu hizmetlerine ilişkin iş ve işlemlerine karşı mülki idare amiri tarafından dava açılması mümkündür.

³ Rıdvan Aydın, Valilik Genel İş ve Yürütümü Teftiş Rehberi, 2013, s.79

Konuya ilişkin İçişleri Bakanlığı Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü'nün 16.04.2014 tarihli ve 30546965- 8183 sayılı Genelgesi'nde; "... 5393 sayılı Belediye Kanununun 23 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan "Mülki idare amiri hukuka aykırı gördüğü kararlar aleyhine idari yargıya başvurabilir" hükmü Anayasa Mahkemesinin 04/02/2010 tarihli ve E:2008/27, K:2010/29 ve E:2008/28, K:2010/30 sayılı kararları ile iptal edilmiş, iptal hükümlerinin kararların Resmi Gazete'de yayımından bir yıl sonra yürürlüğe girmesine karar verilmiştir. Söz konusu kararlar 22/06/2010 tarihli ve 27619 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmış ve bir yıl sonra yürürlüğe girmiştir.

Niğde Belediye Meclisinin imar planı değişikliğine dair kararlarının hukuka aykırı olduğu gerekçesiyle mülki idare amirince dava açılmasıyla birlikte konunun yargıya intikal etmesi neticesinde; Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulunun 18/03/2013 tarihli ve E:2012/1896, K:2013/914 sayılı kararında;

"..... Dava; Niğde İli, Merkez İlçesi, ... Mahallesi, ... sayılı parsellere yönelik imar planı değişikliği yapılmasına ilişkin 02/10/2009 günlü, 90 sayılı belediye meclisi kararının 3. maddesi ile parsel sayılı taşınmazla ilişkin imar planı değişikliği yapılmasına ilişkin 02/10/2009 günlü, 90 sayılı belediye meclisi kararının 6. maddesinin iptali istemiyle açılmıştır.

Aksaray İdare Mahkemesinin 02/09/2010 günlü, E:2009/1118, K:2010/978 sayılı kararıyla; mahallinde yapılan keşif ve bilirkişi incelemesi neticesinde düzenlenen bilirkişi raporu ve dava dosyasının incelenmesinden, imar planı değişikliğinde üst ölçekli plana, şehircilik ilkeleri, planlama esasları ve kamu yararına uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşıldığı gerekçesiyle dava konusu işlemin iptaline karar verilmiştir.

....

Davalı İdare, Aksaray İdare Mahkemesinin ısrar kararını temyiz etmekte ve bozulmasını istemektedir.

... Yukarıda yer verilen kanuni düzenleme ve Anayasa Mahkemesi Kararları dikkate alınmak suretiyle, Devlet tüzel kişiliğini temsil eden mülki amirin, bir başka tüzel kişinin işlemine dava açıp açamayacağı hususunun değerlendirilmesi ve olayın çözüme kavuşturulması gerekir.

İmar planları, çeşitli kentsel işlevler arasında var olan ya da sağlanabilecek olanaklar ölçüsünde en iyi çözüm yolları bulmak, insan, toplum ve çevre münasebetlerinde kişi ve aile mutluluğu ile toplum hayatını yakından etkileyen fiziksel çevreyi sağlıklı bir yapıya kavuşturmak; yatırımların yer seçimlerini ve gelişme eğilimlerini yönlendirmek ve toprağın korunma, kullanma dengesini en rasyonel biçimde belirlemek belde halkına iyi yaşama düzeni ve koşulları sağlamak amacıyla, kentin kendine özgü yaşayış biçimi ve karakteri, nüfus, alan ve yapı ilişkileri, yörenin gerek çevresiyle ve gerekse çeşitli planları arasında olan bağlantıları, halkın sosyal ve kültürel gereksinimleri, güvenlik ve sağlığı ile ilgili tüm toplumu ilgilendiren konular göz önüne alınarak hazırlanır.

İmar planlaması kamu yararı amacıyla yapıldığı için, kamu düzeni ve yararını koruyan kanunlarla yerleşim birimlerinin fiziksel mekanlarının şekillenmesi amaçlanır. Fiziksel mekanların planlanmasının hukuki boyutunu, başta Anayasa olmak üzere İmar Kanunu, diğer ilgili kanunlar ve imar yönetmelikleri ile birer düzenleyici işlem olduğunda kuşku bulunmayan imar planları oluştururken; fonksiyonel boyutunu ise kamu yararı oluşturmak-tadır.

Bu bağlamda özellikle alt ölçekli imar planlarını mahalli müşterek ihtiyaç kapsamında görmek mümkün olmakla birlikte; bu planların daha üst ölçekli planlara uygun olma zorunluluğu da dikkate alındığında bunların

“mahalli” boyutu aşan bir niteliği bulunduğu da görülmektedir.

Vesayet yetkisi kapsamında değerlendirilen mülki idare amirinin hukuka aykırı gördüğü kararlar aleyhine idarî yargıya başvurabilme yetkisi her ne kadar Anayasa Mahkemesi tarafından iptal edilmiş ise de, iptal kararının gerekçesi ve daha sonra aynı nitelikte verilmiş olan yukarıda yer verilen Anayasa Mahkemesi kararı dikkate alındığında, mahalli idarelerin “mahalli” niteliği aşan kamu hizmetlerine ilişkin iş ve işlemlerine karşı İdari Yargılama Usulü Kanununun 2. maddesi kapsamında subjektif dava ehliyeti bulunan mülki idare amiri tarafından dava açılabilceği sonucuna varılmış olup, mahkeme kararının ehliyete ilişkin kısmının onanması gerekir.

Açıklanan nedenlerle, davalı idarenin temyiz isteminin reddine, Aksaray İdare Mahkemesinin 21/05/2012 günlü, E:2012/536 K:2012/551 sayılı kararının ısrara ilişkin kısmının esasta ve gerekçede oyçokluğu ile ONANMASINA...”

hükmüne varılmıştır denilerek, mahalli idarelerin “mahalli” niteliği aşan kamu hizmetlerine ilişkin iş ve işlemlerine karşı İdari Yargılama Usulü Kanunu’nun 2 nci maddesi kapsamında subjektif dava ehliyeti bulunan mülki idare amiri tarafından dava açılabilceğine hükmedilmiştir.

3.4. Meclis Kararlarının Halka Duyurulması

5393 sayılı Yasa’nın 23. maddesine göre, meclis kararları özetlerinin toplantıyı izleyen en geç 7 gün içinde halka duyurulması gerekmektedir. Kararların halka duyurulması, ülkemizde eksikliği hissedilen kamuoyu denetiminin etkinleştirilmesi ve halkın yönetime katılmasının özendirilmesi açısından çok önemlidir.

Bu kapsamda, 5393 sayılı Yasa’nın 23 üncü maddesinin son fıkrası gereğince, ke-

sinleşen meclis kararlarının özetleri yedi gün içinde uygun araçlarla halka duyurulur. Kesinleşen meclis kararı özetlerinin halka duyurulması sebebiyle, bilgi edinmeye konu olmaması gerektiği gibi anlaşılacakla birlikte, meclis kararları belediyenin web sitesinde devamlı kalmıyorsa bu kararlara ihtiyaç duyanlara 4982 sayılı Kanun’daki esaslara göre verilmesinde sakınca bulunmamaktadır.

5. SONUÇ

Belediye idaresinin karar organı olan belediye meclisleri, kendisine mevzuatla verilen konuları görüşerek karara bağlar. Ancak, meclis kararları alınır alınmaz hüküm ifade etmezler.

Belediye meclisi, Yasa’da öngörülen usul ve esaslar çerçevesinde toplanıp kararlar alır. Belediye meclisince alınan kararlardan;

- Başkan tarafından yeniden görüşülmesi istenilmeyen kararlar,
 - Yeniden görüşülmesi istenip de belediye meclisi üye tam sayısının salt çoğunluğuyla ısrar edilen kararlar,
- kesinleşir.

Ancak, bazı meclis kararlar var ki, mülki idare amirinin onayı ile yürürlüğe girmektedir. Bu kapsamda, 5393 sayılı Yasa’nın 81 inci maddesine göre, cadde, sokak, meydan, park, tesis ve benzerlerine ad verilmesi ve beldeyi tanıtıcı amblem, flama ve benzerlerinin tespitine ve bunların değiştirilmesine ilişkin olarak alınan meclis kararları, mülki idare amirinin onayı ile yürürlüğe girer.

İşte meclis toplantılarının bu usul ve esaslar doğrultusunda yapılması, kararların geçerliliği açısından büyük önem taşır.

Dr. Selman ÖZDEMİR

Konya Bölge İdare Mahkemesi Üyesi

İNŞAATA BAŞLAMA MÜDDETİ

1. GİRİŞ

Günümüzde özellikle inşaat sektöründe ciddi bir daralmanın mevcut olduğu bir vakıadır.

Sektördeki bu daralmanın iktisadî sebeplerinin ne olduğu hususu, bizim inceleme konumuz dışında kalmaktadır.

İnşaat sektöründeki bu daralma, müteahhit firmaların yeni inşai faaliyetlere ve yeni yatırımlara başlamasını engellemekte; müteahhit firmalar fiili olarak yeni inşaatlara ve yatırımlara başlamamaktadır.

Hâl böyle olmakla birlikte, bir kısım müteahhit firmaların daha evvelden yapı ruhsatı aldıkları da bir vakıadır.

Yapı ruhsatı almalarına karşın, ekonomik nedenlerle inşai faaliyetlere başlanmaması durumunda, alınan yapı ruhsatlarının hükümsüz hale gelmesi söz konusudur. Yapı ruhsatının hükümsüz hale gelmesi durumunda ise, inşaaata başlanabilmesi için ruhsat süreci en baştan yeniden başlamaktadır ki, bu hâl ise hem zaman ve emek kaybı, hem de malî kayıp anlamına gelmektedir.

Bu kapsamda çalışmada, ruhsatın hükümsüz hale gelmemesi için gerekli olan, yapı ruhsatı alındıktan sonra “inşaaata başlama” konusu incelenmeye çalışılacaktır. Bu incelemede inşaaata başlama süresinin ne olduğu, kanun koyucunun neden inşaaata belli bir sürede başlanmasını öngördüğü ve bu sürenin ne kadarlık bir süre olduğu hususları ele alınmaya çalışılacaktır.

2. İNŞAATA/YAPIYA BAŞLAMA MÜDDETİ

2.1. Genel Olarak

Kanun koyucu yapıya (inşaaata) başlamayı belli bir süreye tabi tutmuş; yapı ruhsatı alındıktan sonra belli bir süre içerisinde inşaaata başlanmasını zorunlu kılmıştır.

Yapı ruhsatı alındıktan sonra inşaaata başlamanın süre ile sınırlanması, hem kamu düzeni hem de sosyal Devlet bakımından zorunluluk arz etmektedir.

Zira, yapı ruhsatı alındıktan sonra inşaaata başlanması belli bir süre ile sınırlanmaz ise, bu durum birçok sakıncaları ortaya çıkarı-

bilir¹. Örneğin, spekülasyon amaçlarla yapıya başlama belirsiz ve süresiz olarak uzatılabilir, artan konut talebinden rant sağlamak (emek harcamadan gelir elde etmek) maksadı ile başlanan inşaatlar bitirilmeyebilir yahut uzun yıllara sarfi şekilde yapıya başlama süresi geniş bir zamana yayılabilir; inşaat başlanmaması yahut başlansa dahi tamamlanmasının uzun yıllara sarkması ve bu dönemde bölgenin ihtiyaçlarındaki değişimler gereği imar plânında değişiklikler olması durumunda, yapı maliklerinin müktesep hakları olduğu iddiası ile yeni imar kurallarına uymaktan kaçınmaları durumları söz konusu olabilir².

Bütün bu durumların sonuçları, kamu düzenini ve sosyal barışı bozucu sonuçlar ortaya çıkaracak niteliktedir. Bu ve benzeri hususları göz önünde bulunduran mevzuat koyucu, yapı ruhsatı alındıktan sonra inşaat başlanmasının belli bir süre içerisinde gerçekleştirilmesini zorunlu kılmış ve bunda kamu yararı görmüştür³.

Ayrıca, yapı ruhsatının kolluk işlemi niteliği⁴ gereği, inşaat başlanması bakımından yapı ruhsatının geçerliliği de bir süre ile sınırlandırılmıştır.

Düzenlenen yapı ruhsatı, mevzuatta belirtilen süre içerisinde inşaat başlamak kaydı ile geçerlidir. Süresi içerisinde inşaat başlanmaması halinde yapı ruhsatı hükümsüz hale gelmektedir ki, bu durum bize yapı ruhsatının süreli bir işlem olduğunu göstermektedir⁵.

Yapı ruhsatı alındıktan sonra yapıya (inşaat) hangi süre içerisinde başlanması gerektiği hususu, İmar Kanunu'nun 29 uncu

maddesinde düzenlenmiştir. Maddede “Yapıya başlama müddeti, ruhsat tarihinden itibaren iki yıldır” hükmüne yer verilmiştir.

Yapıya bu müddette başlanılmamasının sonuçlarını da kanun koyucu açıklamıştır. Şayet yapı ruhsatı tarihinden itibaren iki yıl içinde inşaat başlanmaz ise, “verilen ruhsat hükümsüz sayılır. Bu durumda yeniden ruhsat alınması mecburidir”.

Örneğin, 01.01.2018 tarihinde bir yapı ruhsatı tanzim olunmuş ise, en geç 01.01.2020 tarihine kadar (01.01.2020 tarihi dâhil) inşaat başlanması gerekmektedir. Şayet en geç 01.01.2020’de inşaat başlanılmamış, yapıya (inşaat) bir gün sonra 02.01.2020 tarihinde başlanılmış ise, bu durumda 01.01.2018 tarihli yapı ruhsatı 02.01.2020 tarihinde hükümsüz hale gelmiş olacağından; bu tarihten (01.01.2020 tarihinden) sonra başlanılan yapı/inşaat, ruhsatsız başlanılan herhangi bir yapıdan farksız olacaktır⁶.

Fakat yapı ruhsatının düzenlendiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde yapıya (inşaat) başlanılmaması durumu, yapı ruhsatını tanzim eden idareden kaynaklı ise, bu durumda iki yıllık sürenin hesabında söz konusu gecikilen sürenin dikkate alınması gerektiği ifade edilmektedir⁷.

2.2. Hukuki Bakımdan İnşaat Başlama

Peki, yapı ruhsatı alındıktan sonra, bir yapının inşaatına başlandığı nasıl anlaşılacaktır?

Örneğin, yapı ruhsatı alındıktan sonra, ruhsat tarihinden itibaren iki yıllık süre içerisinde, inşaat alanında bir hafriyat çalışması yapmak ile yapının inşaatına başlanmış olunmakta mıdır?

1 Ersin Şekerci, “İmar Hukukunda Yapı İzni”, DEÜHFD, Yıl 2 (1981), Sayı 2, s.193.

2 Şekerci, 1981, s.193.

3 Şekerci, 1981, s.193.

4 Selman Özdemir, “Yapı Ruhsatının Kolluk/Zabıta Niteliği”, Mahalli İdareler Dergisi, Sayı 51, Mart 2017, s.3-13.

5 Selçuk Hondu, İmar Hukuku Ders Notları, Teksir, s.65.

6 Selman Özdemir, İmar İdare Hukukunda Kazanılmış Hak, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019, s.480.

7 Cafer Ergen, Veli Böke, Kaçak Yapı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2006, s.252.

Yahut yapı ruhsatı alındıktan sonra, ruhsat tarihinden itibaren iki yıllık süre içerisinde temelin kazılması, yapıya başlanmış olmak bakımından yeterli midir?

Bu soruların cevabı “hayır”dır. Diğer bir deyişle, yapı ruhsatı alındıktan sonra, ruhsat tarihinden itibaren iki yıllık süre içerisinde, inşaat alanında bir hafriyat çalışması yapmak ile yapının inşaatına başlanmış olunmamaktadır.

Kezâ yapı ruhsatı alındıktan sonra, ruhsat tarihinden itibaren iki yıllık süre içerisinde temelin kazılması, yapıya başlanmış olmak bakımından yeterli değildir.

Dolayısıyla hafriyat yapmak ile inşaat başlanılmadığı gibi, temel kazmakla da inşaat başlanmış olunmamaktadır.

“İnşaat ne zaman başlandığı?” sorusunun cevabı, “temel vizesi”nde yatmaktadır. Diğer bir ifadeyle yapı ruhsatı alındıktan sonra, bir yapının inşaatına başlandığının göstergesi (delili) “temel vizesidir”⁸.

Esasında temel vizesi de, yapı ruhsatı gibi bir imar hukuku iznidir. Bu anlamda temel vizesi bir imar plânı uygulaması işlemidir, Uygulama İmar Plânına göre tesis edilen bir birel işlemidir. Bu vize/izin aynı zamanda alınan yapı ruhsatı sonrasında ruhsata konu yapının inşaatına başlandığını tevsik eden belge niteliğini haizdir ve pek çok fonksiyonlar görmektedir⁹.

Evvelâ bu izin hangi tarihte inşaat hukukî olarak başlanıldığının anlaşılmasını sağlamaktadır. Diğer bir deyişle, temel kontrolü yapıp, vizesi alınmadan inşaat hukukî olarak başlanılmadığından, temel vizesiz bir yapıda üst katlara devam edilemeyeceği gibi; iki yıl içinde temel vizesi yapılmadığı takdirde yapı ruhsatı hükümsüz kalacaktır¹⁰.

Temel vizesi, yapıya iki yıllık süre içerisinde başlanılıp başlanılmadığını denetlemeye imkân veren bir uygulama işlemi olmasının yanında, aynı zamanda yapının temelden itibaren fen (bilim ve teknik) kurallarına uygun şekilde yapılıp yapılmayacağını; temelin zemininin, jeolojik-jeoteknik niteliğine uygun şekilde ve uygun malzemenin oluşturulup oluşturulmadığının denetlenmesini de sağlamaktadır¹¹.

Zîra, temel vizesi, temele dökülen betonun ve beton içinde kullanılan demirlerin kalitesine onay verildiğini de gösteren bir belgedir. Şayet temele dökülen beton ve kullanılan demir standartlara uygun değilse, temel vizesi verilmeyecek, bu manâda inşaatın devamına izin verilmeyecektir¹².

Ayrıca, temel vizesi safhasında (da) ilgili belediyenin (veya il özel idaresinin) yapının temelinin aplikasyon krokisine göre zemine doğru applike edilip edilmediğini mutlaka kontrol etmesi, şayet zemin aplikasyonunun uygun olmaması durumunda yapının devamına izin verilmemesi gerekmektedir¹³.

Yapıya dair kazanılmış hakkın belirlenmesi ve ilerleyen dönemlerdeki kontrolünün sağlanması fonksiyonu bakımından da, inşaat hukukî olarak başlandığını gösteren temel vizesi, önemli bir fonksiyon görmektedir. Nitekim, temel vizesi yapılan binalar, temel vizesi tutanağındaki ölçülere göre parselasyon haritasına ya da uygulama haritasına işlenmektedir¹⁴. Böylece, inşaat başlamanın ve yapıya dair kazanılmış hak durumunun tesbiti yanında, temel vizesi yapılmış yapıların bulunduğu alandaki arazi ve arsa düzenlemesi ve imar plânı değişiklikleri halinde, yapıların durumlarının takipleri yapılabilir duruma gelmiş olmaktadır¹⁵.

wp-content/uploads/2014/02/06-ruhsat-izinleri.pdf, 26.12.2014.

11 Özkaya, “Yapı İzinleri”.

12 Özkaya, “Yapı İzinleri”.

13 Özkaya, “Yapı İzinleri”.

14 Milli Eğitim Bakanlığı, 2011, s.51.

15 Ferruh Yıldız, İmar Bilgisi, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2012, s.327.

8 Özdemir, 2019, s.481.

9 Özdemir, 2019, s.481.

10 Harun Özkaya, “Yapı İzinleri”, <http://www.harunozkaya.com/>

Bu noktada, temel vizesinin yapı ruhsatının düzenlendiği tarihten itibaren iki yıllık sürede inşaata başlandığını tevsik eden nite-likteki belge olma özelliğine Danıştay tarafın- dan bir istisna getirildiğini belirtmek isteriz.

Danıştay, yapı ruhsatı belgesi üzerinde yer alan inşaata başlama tarihi hanesinde ya- zılı olan inşaata başlama tarihini de, inşaata başlama tarihi olarak kabul etmekte, uyuş- mazlıklarda yapıya başlama tarihi olarak yapı ruhsatında yer alan inşaata başlama tarihini (de) esas alabilmektedir¹⁶.

Bu durumda temel vizesi tarihi ile yapı ruhsatında yer alan inşaata başlama tarihinin birbirinden farklı olması hâlinde, temel vize- sinin yukarıdaki fonksiyonları bağlamında “inşaata başlama tarihi olarak hangi belgede- ki tarihin esas alınması gerekeceği?” sorusu ile karşı karşıya kalınabilir. Zira, iki yıllık süre içerisinde inşaat başlanmış olup olmadığı bak- mından bu tarihler önem arz etmektedir¹⁷.

Yapı ruhsatında yer alan yapıya başlama tarihi hanesi, yapıya başlanması plânlanan “tahmini” bir tarihe işaret etmektedir. Bu sebeple, yapı ruhsatında yer alan inşaata baş- lama tarihi, “temel vizesindeki” gibi kesinlik arz eden ve ayrıca fiilî tesbit içeren bir tarih değildir.

Dolayısıyla, evvelâ yapı ruhsatının tanzim edildiği tarihten itibaren iki yıllık süre içeri- sinde temel vizesinin yapılp yapılmadığının kontrol edilmesi gerekmektedir. Şayet bu süre içerisinde temel vizesi yapılmış ise, inşaata başlama tarihi olarak yapı ruhsatında yazılı olan tarihin değil, temel vizesinde yazılı olan tarihin esas alınması gerekmektedir¹⁸. Yapıya ilişkin temel vizesi mevcut değil ise, bu du- rum “hukukî olarak” yapıya hiç başlanmadı- ğını göstermektedir¹⁹.

Temel vizesi yapılmadan da bir inşaata el- bette başlanabilir. Ancak, bu inşaata başlama yasal bir inşaata başlama olmayacağından, kanaatimizce yapı ruhsatının tanzim edildiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde temel vize- sinin mevcut olmaması durumunda, inşaata başlansa dahi hukuken geçerli biçimde in- şaata başlandığının kabul edilmesi mümkün değildir²⁰.

Ancak, bu hâlin bir istisnası bulunmak- tadır. O da, yapı ruhsatının düzenlendiği ta- rihten sonra, iki yıllık süre içerisinde inşaata fiilen başlanmakla birlikte temel vizesi ya- pılmamış ise, bu halde (yine yapı ruhsatının düzenlendiği tarihten itibaren iki yıllık süre içerisinde) duruma muttalî olması üzerine idarenin derhal yapıyı mühürlemesi, temel vizesi işlemlerini yapması, temel vizesinin ve- rilmesi halinde inşaatın devamına izin veril- mesi, aksi halde inşaatın devamına izin veril- memesi gerekmektedir. Böyle bir durumda, “temel vizesinin yapılması/verilmesi halinde”, inşaata başlama tarihinin mühürleme tarihi alınmasında teknik olarak bir sakınca bulun- mayacaktır²¹.

2.3. İnşaata Başlanmadan Evvel Yapı Sahibinin Değişmesinin, İnşaata Başlama Müddetine Etki Edip Etmediğinin İncelen- mesi

Bu durumla uygulamada sıklıkla karşı- laşılmaktadır. Yapı ruhsatı düzenlendikten sonra, ancak inşaata başlanmadan önce yapı sahibinin değişmesi halinde ne olacaktır?

İki yıllık inşaata başlama süresinin hesabı, yeni yapı sahibi adına düzenlenen yapı ruhsatı tarihinden itibaren mi, yoksa ilk yapı ruh- satı tarihinden itibaren mi yapılacaktır?

Örneğin, ilk ruhsatın A adına 22.06.2018 tarihinde düzenlendiğini varsayalım. A'nın

16 Danıştay 6 ncı Dairesi'nin 18.06.2013 tarih ve E: 2012/4243, K: 2013/4295 sayılı kararı.

17 Özdemir, 2019, s.482.

18 Özdemir, 2019, s.482.

19 Özdemir, 2019, s.482.

20 Özdemir, 2019, s.483.

21 Özdemir, 2019, s.483.

inşaata başlamadan arsayı B'ye sattığını ve B'nin yapıyı yaptırmak istediğini, bu sebeple B'nin yapı ruhsatını da devraldığını, A adına düzenlenen yapı ruhsatının B adına 15.05.2019 tarihinde tadil edildiğini varsayalım.

Bu halde iki yıllık inşaata başlama süresi; ilk ruhsat tarihi olan 22.06.2018 tarihinden itibaren mi başlatılacaktır, yoksa A adına düzenlenen yapı ruhsatının B adına tadil edildiği 15.05.2019 tarihinden itibaren mi başlatılacaktır?

Bilindiği üzere mevzuatta iki yıl ve beş yıl olmak üzere yapı ruhsatı ile ilgili iki adet süre öngörülmüştür. İki yıllık süre inşaata başlama süresi iken, beş yıllık süre başlanan inşaatı tamamlama süresi olarak düzenlenmiştir.

İki yıllık süre (inşaata başlama süresi) bakımından Plânlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nde herhangi bir istisnaya yer verilmemiştir. Bu nedenle, iki yıllık sürenin (inşaata başlama süresinin) hesabında ilk ruhsatın düzenlediği tarih esas alınmaktadır.

Beş yıllık süre (başlanmış inşaatın tamamlanması) bakımından ise, Yönetmelikte özel bir düzenlemeye yer verilmiştir. Yönetmeliğin 54/6 ncı maddesinde, “İlk ruhsat düzenlendiği tarihten sonra hangi amaçla olursa olsun yapılan her ruhsat işlemi ile beş yıllık süre yeniden başlar” hükmü mevcuttur.

Dolayısıyla yapı sahibi değişikliğinin başlanmış inşaatın tamamlanması süresine (beş yıllık süreye) etkisi bulunmaktadır. Ancak, iki yıllık süreye (inşaata başlama süresine) yapı sahibi değişikliğinin etkisi bulunmamaktadır.

Sonuç itibarıyla iki yıllık süre, ilk ruhsat tarihinden itibaren, örnekteki 22.06.2018 tarihinden itibaren başlamaktadır. Yapı sahibi değişikliğinin iki yıllık süreye bir etkisi bulunmamaktadır. İlk ruhsat (örnekteki

22.06.2018) tarihinden itibaren iki yıllık süre içerisinde temel vizesi yapılmaz ise, yapı ruhsatı hükümsüz hale gelmektedir.

3. SÜRESİ İÇERİSİNDE İNŞAATA BAŞLAMAMANIN SONUÇLARI

İmar Kanununa göre “yapı ruhsatının alındığı tarihten itibaren iki yıl içerisinde yapıya (inşaata) başlanması” gerekmektedir.

Yapıya hukukî olarak başlanıldığını gösteren husus ise, yukarıda açıklandığı üzere, o yapıya ilişkin temel vizesinin yapılmış olmasıdır²². Temele dökülen beton ve beton için kullanılan demirlere ve inşaatın devamına ilişkin vize verilmesi; inşaata mevzuata uygun biçimde başlanıldığını, temelin usulüne uygun şekilde atıldığını, başlanmış olan inşaatın devamında fen/teknik ve sağlık bakımından bir sakınca olmadığını ve inşaata devam edilebileceğini ifade etmektedir²³.

Dolayısıyla, yapı ruhsatının düzenlendiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde yapıya/inşaata başlanması demek, o yapıya/inşaata yapı ruhsatının verildiği tarihten itibaren iki yıl içerisinde temel vizesinin verilmiş olmasını ifade etmektedir²⁴.

Peki, yapı ruhsatının düzenlendiği tarihten itibaren iki yıllık süre içerisinde yapıya başlanılmaz (yani iki yıllık süre içerisinde, temel vizesi alınmaz) ise ne olacaktır?

Kanuna göre söz konusu iki yıllık süre içerisinde inşaat/yapıya başlanmaz ise, verilmiş olan yapı ruhsatı hükümsüz hale gelecektir.

Peki, yapı ruhsatı hükümsüz hale gelirse, bu durumda ne olacaktır?

Ruhsatın hükümsüz hale gelmesi demek, artık o ruhsatın herhangi bir hükmünün kalmadığını, o ruhsatın geçerliliğinin olmadığı

22 Özdemir, 2019, s.484.

23 Özdemir, 2019, s.484.

24 Özdemir, 2019, s.484.

ğını ifade etmektedir²⁵. Ruhsatın hükmünün kalmaması, geçerliliğin olmaması ise, sanki yapılacak yapı için hiç ruhsat tanzim olunmaması durumu ile eş değer bir durumu ifade etmektedir.

Hattâ temel vizesi aşaması “tamamlanmamış” ancak temel vizesi aşamasına gelecek şekilde temel kazılmış, hafriyat tamamlanmış ve temel demirleri bağlanmış olsa dahi, iki yıllık süre içerisinde temel vizesi alınmamış ise, ruhsat yine hükümsüz hale geleceğinden, bu inşaatın ruhsatsız bir inşaatın farkı kalmayacaktır. Zira temel vizesi alınmaması nedeniyle böyle bir durumda da ruhsat yine hükümsüz hale gelmektedir²⁶.

Nitekim Plânlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 54/2 nci maddesinde “*Ruhsat tarihinden itibaren 2 yıl içinde inşasına başlanmayan (...) yapılar, ruhsatsız yapı olarak değerlendirilir*” hükmüne yer verilmiştir. Aslında Yönetmelik’teki cümlede anlatım bozukluğu “var gibi” görülmekle birlikte Yönetmelik’te ifade edilenin, yapı ruhsatının düzenlendiği tarihten itibaren iki yıl geçtikten sonra bir inşaaata başlanması durumunda, o yapının ruhsatsız yapı muamelesi göreceği hususudur²⁷.

Bu nedenle, ruhsat hükümsüz hale geldikten sonra yapı yapılmak istenmekte ise, yeni bir yapı ruhsatı alınması, yapı ruhsatına ilişkin bütün sürecin en baştan başlatılması gerekmektedir²⁸.

Zira, temel kazılmış, temel demirleri döşenmiş olsa dahi iki yıllık süre içerisinde yapıya hukuken başlanmadığından ruhsat hükümsüzdür; sürecin en baştan, sanki o yer için hiç ruhsat düzenlenmemiş, ilk kez ruhsat alınır gibi yeniden başlatılması gerekmektedir.

İdareye yapılacak ruhsat müracaatında, mevzuatta sayılan belgelerde bir eksiklik bulunmaması hâlinde, yeni bir yapı ruhsatı verilecektir²⁹. Böylece yapıya başlamak için gerekli olan iki yıllık müddet, bu yeni yapı ruhsatının verildiği tarihten itibaren tekrar başlayacaktır.

Bu noktada ifade etmek isteriz ki; ruhsat hükümsüz hale geldikten sonra alınacak olan yapı ruhsatı “yenileme ruhsatı” değildir. Zira, “yeni ruhsat” farklı bir kavram, “yenileme ruhsatı” farklı bir kavram, “yeniden ruhsat alma” farklı bir kavram, “tadilat ruhsatı” farklı bir kavramdır.

Peki, ruhsatın düzenlendiği tarihten itibaren iki yıllık süre içerisinde inşaaata başlanılmaması nedeniyle ruhsat hükümsüz hale geldiğinde, imar mevzuatında (örneğin İmar Kanunu’nda, imar yönetmeliklerinde yahut imar plânında³⁰ bir değişiklik olmuş ve bu değişiklikten sonra kişi yeniden yeni bir ruhsat almak istemiş ise, bu durumda ne olacaktır?

Bu sorunun cevabının bir örnek üzerinden değerlendirilmesi konunun izahı bakımından fayda arz etmektedir.

A’nın bir imar parseli (arsası) bulunmaktadır. Bu arsanın arz kullanım kararı imar plânında “ticaret alanı” olarak belirlenmiştir. A, bu arsaya bir mobilya teşhir mağazası açmak istemektir. Projeye göre mobilya teşhir mağazası dört katlıdır, 8.000 metrekare kapalı alanlıdır. Bu mağazayı açabilmek için evvelâ mağaza binasının yapılması gerekmektedir.

A, teşhir mağazası binası inşa edebilmek maksadı ile belediyeden yapı ruhsatı talep etmiştir. A’nın talebi kabul edilmiş ve 01.01.2017 tarihinde bir yapı ruhsatı tanzim olunmuştur.

29 Karavelioğlu, 2007, s.1168.

30 Burada imar plânı ile kastedilen Uygulama (Tatbikat) İmar Plânıdır, diğer plânlar değildir.

25 Özdemir, 2019, s.485.

26 Özdemir, 2019, s.485.

27 Özdemir, 2019, s.485.

28 Celâl Karavelioğlu, Açıklamalı – Uygulamalı – İçtihatlı İmar Kanunu – C. II, Karavelioğlu Hukuk Yayınevi, Ankara, 2007, s.1168.

A'nın en geç 01.01.2019 tarihine kadar (01.01.2019 tarihi dâhil) teşhir mağazası inşaatına başlaması (yani 01.01.2019 tarihine kadar temel vizesini yaptırması) gerekmektedir. Şayet en geç 01.01.2019'da inşaata başlanmaz ise, bu durumda 02.01.2019 tarihi itibarı ile 01.01.2017 tarihli yapı ruhsatı hükümsüz hale gelecektir.

A, teşhir mağazası inşaatına 01.01.2019 tarihinden sonraki bir tarihte başlar ise, bu başlama yasal bir başlama olmayacaktır, ruhsatsız şekilde yapıya başlanmış olunacaktır. Zira, 01.01.2017 tarihli yapı ruhsatının, 01.01.2019 tarihinden sonra herhangi bir hükmü bulunmamaktadır; o yer için artık hukuken hiç ruhsat düzenlenmemiştir.

A, 01.01.2019 tarihinden sonra hâlâ teşhir mağazasını inşa etmek istemekte ise, bu durumda daha evvelden sanki hiç ruhsat alınmamış gibi (ilk kez ruhsat alınıyor gibi) idareye müracaat etmesi gerekmektedir.

Peki, 01.01.2017 tarihli yapı ruhsatı tanzim olunduktan sonra A, 01.01.2019 tarihine kadar inşaata başlamamış, 05.01.2019 tarihinde de imar plânı değişmiş, arsanın bulunduğu alanın arz kullanım kararı "ticaret alanı" olmaktan çıkarılarak, alanın arz kullanım kararı "konut alanı" olarak belirlenmiş ise, bu durumda ne olacaktır? Bu hâlde (01.01.2019 tarihinden sonra) hâlâ teşhir mağazasını inşa etmek istemekte olan A, teşhir mağazasına ilişkin yapı ruhsatı alabilecek midir?

Olayda 01.01.2019 tarihini izleyen gün, 01.01.2017 tarihinde alınan yapı ruhsatı hükümsüz hale geldiğinden, ikinci kez yaptığı ruhsat müracaatında, daha evvelden A adına hiç yapı ruhsatı düzenlenmemiş gibi hareket edilecektir. Zira, ruhsatın düzenlendiği tarihten itibaren iki yıl içinde inşaata başlanmadığından, daha evvelki ruhsatın bir hükmü bulunmamaktadır.

Bu nedenle, 01.01.2019 tarihinden sonra 20.02.2019 tarihinde A'nın teşhir mağazasına ilişkin yeniden yapı ruhsatı talebinde bulunduğu varsayarsak; A adına daha evvelden ruhsat tanzim olunup olunmadığına hiç bakılmaksızın, sanki A adına ilk kez ruhsat tanzim olunuyor gibi, ruhsatın tanzim olduğu tarihteki imar plânı arz kullanım kararlarına bakılacak, buna göre yapı ruhsatı verilip verilmeyeceği değerlendirilecektir.

Örnekte, ticarî amaçlı yapıya yönelik ruhsat talep edilen yer, 05.01.2019 tarihli değişiklik sonrasında (imar plânına göre) ticarî faaliyet ve yapılaşma yapılabilecek bir yer değildir. Dolayısıyla A, arsaya artık teşhir mağazası yapamayacaktır. Bu nedenle, A'nın teşhir mağazası yapmaya yönelik yapı ruhsatı müracaatı reddedilecektir. Zira, İmar Kanunu'nun 20 nci maddesine göre yapının, imar plânı kararlarına uygun olması gerekmektedir³¹.

Peki, A adına tanzim olunan teşhir mağazasına ilişkin 01.01.2017 tarihli yapı ruhsatı, A'ya müktesep hak sağlar mı?

A, "01.01.2017 tarihli yapı ruhsatı benim için kazanılmış haktır, bu nedenle, iki yıllık süreden (01.01.2019 tarihinden) sonra da ben, 01.01.2017 tarihli yapı ruhsatını kullanarak teşhir mağazasını inşa edebilirim" diyebilir mi?

Mevzuatta, yapı ruhsatının tanzim tarihinden itibaren iki yıl içerisinde inşaata başlanmaması nedeniyle ruhsatın hükümsüz hale gelmesi durumuna bir istisna tanınmamıştır. Dolayısıyla, yapı ruhsatının tanzim tarihinden itibaren iki yıl içerisinde inşaata başlanmaması nedeniyle hükümsüz hale gelen ruhsat, kişiye herhangi bir müktesep hak sağlamamaktadır.

Ruhsatın müktesep hak sağlayabilmesi, inşaatın müktesep hakka bağlanan hukukî

³¹ Ergen, Böke, 2006, s.253.

sonuçlardan faydalanabilmesi için, 01.01.2017 tarihinden itibaren iki yıl içerisinde inşaatla başlanmış olması gerekmektedir. Kanunda açıkça iki yıllık süre içerisinde inşaatla başlanılmaz ise ruhsatın hükümsüz olacağı belirtiltiğinden, A'nın (01.01.2017 tarihli yapı ruhsatına ilişkin) müktesep hak iddiası dinlenmeyecektir. Zîra, hüküm ifade etmeyen ruhsatın hak sağlaması mümkün değildir. İki yıllık süre içerisinde inşaatla başlanmadığından, 01.01.2017 tarihli yapı ruhsatı, sadece bir kâğıt parçası haline gelmektedir.

Peki A, İdare Mahkemesine dava açarak, müktesep hakkı olduğu, Anayasal haklarının ihlâl edildiği iddiası ile ruhsatın hükümsüz hale gelmesinin iptalini talep edebilir mi?

A, böyle bir talep ile dava açabilir. Ancak, İdare Mahkemesinin, A'nın iddiası yönünde konuyu değerlendirerek, yapı ruhsatının (ruhsat kapsamındaki yapının) A bakımından müktesep hak olduğuna karar vermesi hukuken mümkün değildir. Zîra iki yıl içerisinde yapıya başlanılmaz ise, ruhsatın hükümsüz hale geleceğini Kanun söylemektedir. Mahkeme'nin Kanun'un açık hükmünü bir kenara bırakarak, "her ne kadar Kanun hükümsüz demiş ise de, ben Mahkeme olarak kendimi kanun koyucunun yerine koyuyorum ve ruhsatın hükümsüz hale geleceğini belirten kanun hükmünü (bu olay için) görmezden geliyorum; böylelikle ruhsatın (ruhsat kapsamındaki yapının) A bakımından müktesep hak olduğuna karar veriyorum" şeklinde karar verme yetkisini haiz olmadığını değerlendirmekteyiz³².

Nitekim, mevzuat bir konuya ilişkin olarak örneğin "A+B=D" demiş ise, Yargı'nın/Mahkeme'nin "A+B=D" sonucunu ben beğenmedim, bana göre "A+B=G" olmalı ve ben mevzuatı bir tarafa koyup, kendi ihdas ettiğim mevzuat olan "G" şeklinde hüküm

kuruyorum" deme yetkisi bulunmadığı değerlendirilmektedir³³.

Yargı/Mahkeme ancak, "A+B=D" sonucunun Anayasa'ya uygun olmadığı ve sonucun "D" değil, "G" olması gerektiği kanaatine varır ise, Anayasa Mahkemesi'ne müracaat ederek, D sonucunu veren kanunun/KHK'nın (yani "D"nin) iptaline karar verilmesini Anayasa Mahkemesi'nden talep edebilir³⁴.

Ancak, "A+B=D" şeklindeki mevzuat yürürlükte olduğu sürece, Yargı'nın/Mahkeme'nin "ben bu mevzuatı beğenmedim ve bunu bir kenara koyup, kendim mevzuat ihdas ediyorum, bana göre "A+B=G"dir, işlem kendimce ihdas ettiğim mevzuata aykırıdır" deme yetkisi bulunmadığı sonucuna varılmaktadır³⁵.

Bu manâda; bir kanun yahut KHK yürürlükte iken, bu kanun yahut KHK'nın bir kenara koyularak, doğrudan Anayasa hükümlerinin bidayet mahkemesinde uygulanarak; mahkeme kararının, bir kenara bırakılan kanun yahut KHK'ye göre değil de, Anayasaya göre kurulmasının mümkün olup olmadığının değerlendirilmesi gerekmektedir.

Ülkemiz yargı sisteminde, hangi mahkemenin ne şekilde yargılama yapacağı ve kezâ hangi mahkemenin hangi uyumsuzlukları, hangi mevzuata göre hukuka uygunluk incelemesine tabi tutacağı objektif normlarla (yazılı hukuk kurallarıyla) belirlenmiştir.

Örneğin, İdare Mahkemeleri idarî işlemin hukuka uygunluk incelemesini yapmakta iken, Anayasa Mahkemesi yasama işlemlerinin (Kanun ve KHK'ların) hukuka uygunluk incelemesini yapmaktadır.

Her mahkemenin görev ve "yetkisi"nin belirli olduğu pozitif hukukta, konuya ilişkin

33 Özdemir, 2019, s.488.

34 Özdemir, 2019, s.488.

35 Özdemir, 2019, s.488.

32 Özdemir, 2019, s.488.

kanun/KHK düzeyinde bir normun mevcut olması durumunda, Anayasa hükümlerinin doğrudan bidayet mahkemesi (örneğin İdare Mahkemesi) tarafından uygulanması hukuken mümkün değildir.

Zîra, Anayasa koyucu ve kanun koyucu, bidayet mahkemesinin konuya ilişkin kanun koyucu tarafından kabul edilmiş olan kanun/KHK yürürlükte (mer'î) iken, Kanunu/KHK'yi bir yana bırakarak, hukuka uygunluk incelemesini doğrudan Anayasa'ya uygunluk bakımından yapmasını öngörmemiştir³⁶.

Bunun yerine Anayasa koyucu; bidayet mahkemesinin, uygulayacağı kanun/KHK hükmünü Anayasa'ya aykırı görmesi durumunda itiraz yolu ile konuyu Anayasa Mahkemesi'ne taşınması, Anayasa'ya uygunluk incelemesinin Anayasa Mahkemesi tarafından yapılmasını öngörmüştür³⁷.

Ancak, son tahlilde bidayet mahkemesi, Anayasaya göre değil, yine merî kanunlara göre hukuka uygunluk incelemesini yapmak zorundadır. Zira, bu durum açıkça Anayasanın 152/3 üncü maddesinde “*Anayasa Mahkemesi, işin kendisine gelişinden başlamak üzere beş ay içinde (...) karar vermezse, mahkeme davayı yürürlükteki kanun hükümlerine göre sonuçlandırır*” şeklinde hüküm altına alınmıştır.

Peki, teşhir mağazasına ilişkin 01.01.2017 tarihli yapı ruhsatının tanzim olduğu günden on gün sonra, 11.01.2017 günü A inşaat başlasa (11.01.2017 günü temel vizesi alınmış olsa), inşaat devam ederken 05.01.2019 tarihinde ise plânda değişiklik yapıldığı, parselin bulunduğu bölgenin arz kullanım kararının “ticaret alanı” fonksiyonundan çıkarılarak, “konut alanı” fonksiyonu şeklinde belirlendiği, yapı yüksekliğinin ve yapı emsalinin de düşürüldüğü kabul edilir ise, bu durumdan

A'nın edindiği yapı ruhsatı ve başlanan inşaat etkilenen midir?

Bu konuya ilişkin değerlendirmelerde, söz konusu değişikliklerden yapının etkileneceği yönünde görüşler serdedilmektedir. Bu görüşlere göre, başlanmış inşaatlarda müktesep hakkın, inşa edilen ve inşası devam etmekte olan bölüm/kat bakımından söz konusu olacağı; plân değişikliği tarihi itibari ile henüz inşasına başlanmamış katlar/bölmeler bakımından müktesep hakkın söz konusu olmayacağı ifade edilmektedir³⁸. Ancak, çalışma konumuzun “inşaat başlama müddeti” olması nedeniyle, bir üst paragraftaki sorunun cevabının çalışma konusu sınırları dışında kaldığı düşünüldüğünden, belirtilen konu bu çalışma kapsamında incelenmemiştir.

4. SONUÇ

Çalışmada yapı ruhsatı düzenlendikten sonra, inşaat hangi süre içerisinde başlanması gerektiği hususu incelenmiştir.

Bu kapsamda, yapı ruhsatının alınması ve yapı ruhsatı alındıktan sonra, ruhsat tarihinden itibaren iki yıl içerisinde inşaat “hukukî açıdan” başlanması gerektiği; hukukî açıdan inşaat başlanmasının göstergesinin ise temel vizesi olduğu hususları açıklanmaya çalışılmış, temel vizesinin gördüğü fonksiyonlar açıklanmıştır.

Ardından iki yıllık inşaat başlama süresi içerisinde yapı sahibinin değişmiş olması ve yeni yapı sahibi adına ruhsatın tadil edilmesi durumunda, yeni yapı sahibi adına ruhsatın tadil edilmesinin inşaat başlama süresi olan iki yıllık süreye bir etkisinin olup olmadığı incelenmiştir.

Bilahare, iki yıllık süre içerisinde inşaat başlanmamasının sonuçlarının neler olduğu incelenmiştir.

36 Özdemir, 2019, s.488.

37 Özdemir, 2019, s.488.

38 Ergen, Böke, 2006, s.255.

Netice itibariyle, inşaata başlanması gereken iki yıllık sürenin, ilk ruhsat tarihinden itibaren başladığı; yapı sahibi değişikliğinin iki yıllık süreye bir etkisi bulunmadığı; ilk ruhsat tarihinden itibaren iki yıllık süre içerisinde temel vizesi yapılmaz ise, ruhsatın hükümsüz hale geleceği³⁹ çalışma kapsamında açıklanmaya çalışılmıştır.

Ayrıca, çalışma kapsamında, iki yıllık süre içerisinde inşaata başlanmaması nedeniyle ruhsatı hükümsüz hale gelen bir inşaata başlayabilmek için ise yeniden ruhsat alınmasının zorunlu olduğu; inşaata başlamama nedeniyle ruhsatın hükümsüz hale gelmesi sonrasında yeniden ruhsat alınması esnasında ise, hükmü olmayan ruhsatın düzenlendiği tarihteki değil, yeni ruhsatın düzenlendiği tarihteki mevzuat hükümlerine göre ruhsatın verilmesi gerektiği hususları ele alınmıştır.

KAYNAKÇA

ERGEN, Cafer; BÖKE, Veli, Kaçak Yapı, Seçkin Yayınları, Ankara, 2006.

HONDU, Selçuk, İmar Hukuku Ders Notları, Teksir.

KARAVELİOĞLU, Celâl, Açıklamalı –

Uygulamalı – İçtihatlı İmar Kanunu – C. II, Karavelioğlu Hukuk Yayınevi, Ankara, 2007.

Millî Eğitim Bakanlığı, İmar Plânı Uygulamaları, MEB Yayınları, Ankara, 2011.

ÖZDEMİR, Selman, “Yapı Ruhsatının Kolluk/Zabıta Niteliği”, Mahallî İdareler Dergisi, Sayı 51, Mart 2017.

ÖZDEMİR, Selman, İmar İdare Hukukunda Kazanılmış Hak, Adalet Yayınevi, Ankara, 2019.

ÖZKAYA, Harun, “Yapı İzinleri”, <http://www.harunozkaya.com/wp-content/uploads/2014/02/06-ruhsat-izinleri.pdf>, 26.12.2014.

ŞEKERCİ, Ersin, “İmar Hukukunda Yapı İzni”, DEÜHFD, Yıl 2 (1981), Sayı 2.

YILDIZ, Ferruh, İmar Bilgisi, Nobel Yayıncılık, Ankara, 2012.

Danıştay 6 ncı Dairesi'nin 18.06.2013 tarih ve E: 2012/4243, K: 2013/4295 sayılı kararı.

3194 sayılı İmar Kanunu.

Plânlı Alanlar İmar Yönetmeliği.

³⁹ Öte yandan; ruhsatsız yapılar hakkında ilgili idarelerin mevzuat kapsamında görevleri olan işlemleri yapacakları izahtan varestedir.

Sedi KAVAK

İç Denetçi
Anadolu Üniversitesi

Engin KÜKRER

İç Denetçi, CGAP
Eskişehir B.B. ESKİ Genel Müdürlüğü

BELEDİYELERDE STRATEJİK PLAN KAPSAMINDA DURUM ANALİZLERİNİN YAPILMASI - I

1. GİRİŞ

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu ile kamunun mali yönetim yapısı ve işleyişi yeniden düzenlenmiştir. Bu kanun ile birlikte idarelere; gerek hesap verilebilirlik ve mali saydamlığı sağlamak, gerekse kamu kaynaklarının üst politika ve hedefler doğrultusunda etkili, ekonomik ve verimli bir şekilde elde edilmesi ve kullanılması amacını gerçekleştirmek maksadıyla **“Stratejik planlama ve performans esaslı bütçeleme”** zorunluluğu getirilmiştir.

Buna göre *“Kamu idareleri; kalkınma planları, programlar, ilgili mevzuat ve benimsedikleri temel ilkeler çerçevesinde geleceğe ilişkin misyon ve vizyonlarını oluşturmak, stratejik amaçlar ve ölçülebilir hedefler saptamak, performanslarını önceden belirlenmiş olan göstergeler doğrultusunda ölçmek ve bu sürecin izleme ve değerlendirmesini yapmak*

amacıyla katılımcı yöntemlerle stratejik plan hazırlarlar.”¹

Belediyelerin işleyişi ile temel esasları düzenleyen 5393 sayılı Kanun² ve 5216 sayılı Kanun³ hükümleri incelendiğinde; **kurumsal stratejilerin oluşturulması, bu kapsamda stratejik plan hazırlanarak planın bütçe ile ilişkilendirilmesi belediye başkanının temel görevleri arasında sayılmıştır.** Ayrıca, belediye faaliyetlerinin ve personelinin performans ölçütlerini belirlemek, izlemek ve değerlendirmek, bunlarla ilgili raporları meclise sunmak hususları da başkanın görevleri arasında gösterilmiştir.

1 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun 9 uncu maddesinin 1 inci fıkrası.

2 5393 sayılı Belediye Kanununun “ Belediye başkanının görev ve yetkileri” başlıklı 38 inci maddesinin 1 inci fıkrasının b bendi

3 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanununun “Büyükşehir belediye başkanının görev ve yetkileri” başlıklı 18 inci maddesinin 1 inci fıkrasının b bendi.

Belediye başkanı, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; üst politika belgelerine uygun olarak üniversiteler, meslek odaları, sivil toplum örgütleri gibi dış paydaşlarında görüşlerine başvurarak stratejik plân hazırlar ve plan taslağını belediye meclisine sunar. Sunulan stratejik plan taslağı, belediye meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir. **Belediye meclisi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe giren stratejik plân; performans programı ile birlikte bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder.**

Stratejik plan hazırlanması ile ilgili olarak mevcut duruma bakıldığında; 31 Mart 2019 tarihli yerel seçimi müteakip belediyelerin önünde 2020-2024 dönemini kapsayan 5 yıllık yeni bir icra süreci başladığı görülmektedir. 5393 sayılı Kanununun 41 inci maddesindeki “*Belediye başkanı, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plânı ve programı ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plân ve ilgili olduğu yıl başından önce de yıllık performans programı hazırlayıp belediye meclisine sunar...*” hükmü gereği **belediyeler eylül ayı sonuna kadar 2020-2024 yılları Stratejik Planını hazırlamakla yükümlüdürler.**

Bununla birlikte 26 Şubat 2018 tarih 30344 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “**Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik**” ile daha önceki yönetmelik⁴ yürürlükten kaldırılarak yeni yönetmelikte bazı **önemli yeni düzenlemeler** getirilmiştir. Söz konusu yönetmelikle; stratejik plan hazırlamakla yükümlü kamu idarelerinin ve stratejik planlama sürecinin temel aşamaları ile bu sürece ilişkin takvimin tespiti, stratejik

planların değerlendirilmesi, kalkınma planı ve programlara uygunluğunun sağlanmasına yönelik usul ve esasları belirlenmiştir. Ayrıca, Bakanlık tarafından belediyelerin stratejik planlama sürecine rehberlik edilebilmesini teminen “Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu (3.Sürüm)”⁵ ve “Belediyeler için Stratejik Planlama Rehberi”⁶ hazırlanmıştır.

Makalemizde; 5018 Sayılı Kanun, belediye mevzuatı ve stratejik planlama ile ilgili bugüne kadar yayımlanmış çeşitli yönetmelik, tebliğ, kılavuz ve rehberler göz önünde bulundurularak; stratejik planlamada “**Neredeyiz?**” sorusuna karşılık gelen “**Durum Analizinin Yapılması**” hususu incelenecektir. Bu kapsamda başta belediyeler olmak üzere “Durum Analizi” aşamasında idarelerinin yapması gereken faaliyetler, uygulama örnekleriyle birlikte izah edilecektir.

2. STRATEJİK PLANLAMANINAŞAMALARI

Stratejik Planlama Kılavuzu ve Belediyeler için Stratejik Planlama Rehberi incelendiğinde; stratejik planın hazırlanmasına, uygulanmasına ve izlenmesine temel teşkil eden stratejik yönetim süreci altı temel aşamadan oluşmaktadır⁷:

Birinci Aşama: Stratejik Plan Hazırlık Süreci (Planlama Sürecinin Planlaması)

İkinci Aşama:Durum Analizi (Neredeyiz?)

Üçüncü Aşama:Geleceğe Bakış (Nereye Ulaşmak İstiyoruz?)

Dördüncü Aşama: Strateji Geliştirme (Nereye Ulaşmak İstiyoruz?)

5 Söz konusu kılavuza <http://www.sp.gov.tr/tr/html/18/Kilavuz+ve+Rehberler/> adresinden ulaşılabilir.

6 Söz konusu rehberine <http://www.sp.gov.tr/tr/haberler/s/32> adresinden ulaşılabilir.

7 T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Belediyeler İçin Stratejik Planlama Rehberi,2018, s.3

Beşinci Aşama: Performans Programı (Gitmek İstedığımız Yere Nasıl Ulaşabiliriz?)

Altıncı Aşama: İzleme ve Değerlendirme (Başarımızı Nasıl Takip Eder ve Değerlendiririz?)

Bu aşamalara kısaca değinecek olursak; *ilk aşama olan “Stratejik Planlama Hazırlık Süreci”* stratejik plan ile ilgili eğitim, bilgilendirme ve farkındalık ihtiyaçlarının karşılandığı, planın hazırlanmasında görev alacak kurul ve ekiplerin oluşturulduğu bir hazırlık sürecidir. Bu süreç planın sahiplenilmesi ile başlar, planlama organizasyonunun ve hazırlık programının oluşturulması ile son bulur. Mevzuat uyarınca stratejik planın 6 ay içerisinde tamamlanması (30 Eylül 2019) öngörüldüğünden belediyelerin şimdiye kadar bu aşamayı tamamlamış olmasında fayda vardır. ***Bu süreci henüz tamamlamamış olan idareler konuyla ilgili olarak Mahalli İdareler Dergisi'nin 74 üncü sayısı olan Şubat 2019'da yayımlanmış olan makalemizden faydalanabilirler.***

İkinci aşama olan “Durum Analizi” safhasında ise idare tarafından mevcut durum ortaya konur ve yapılacak olan analizlerle “Neredeyiz?” sorusunun yanıtı aranır. Durum Analizi aşamasını misyon, vizyon ve temel değerlerin oluşturulduğu “Geleceğe Bakış” adımı takip eder. Bu aşamada kurumun var oluş amacı olan misyon, gelecekteki hedefi ve hayali olan vizyon ile birlikte kurumun inanç ve çalışma felsefesini yansıtan temel değerler belirlenir.

Dördüncü aşamada ise belediyenin, misyonu esas alınarak ve temel değerleri göz önünde bulundurularak, vizyonuna ulaşmak için durum analizinde ortaya çıkan ihtiyaçlar çerçevesinde temel amaçlar ve bu amaçları gerçekleştirmeye yönelik hedefler belirlenir.

“Performans Programı” başlıklı beşinci

aşama ise “Gitmek İstedığımız Yere Nasıl Ulaşabiliriz?” sorusunun cevaplandığı, performans hedeflerinin belirlendiği, hedeflere yönelik olarak proje, faaliyetler ile bunların maliyetlendirme ve bütçeleme işlemlerinin yapıldığı bir adımdır. Bu sürecin sonunda stratejik plan hazırlama sürecinin sona ermesi ve plan taslağının oluşmuş olması gerekir.

Son aşama ise adından da anlaşılacağı üzere meclis tarafından onaylanarak yürürlüğe girmiş olan stratejik planının izlemesi ve değerlendirilmesine ilişkin faaliyetleri içeren bir aşamadır. “İzleme ve değerlendirme” süreci, kurumsal öğrenmeyi ve buna bağlı olarak yürütülen faaliyetlerin gözden geçirilmek suretiyle planın sürekli olarak iyileştirilmesine katkıda bulunan bir aşamadır.

3. DURUM ANALİZİNİN YAPILMASI

Plan hazırlık çalışmaları başlayan stratejik plan döngüsü “Neredeyiz?” sorusuyla mevcut durumun ortaya konduğu “Durum Analizi” safhasıyla devam eder. Bu safha kurumun güçlü ve zayıf yanları ile dış etkilerin analiz edildiği çok önemli bir aşamadır. **Durum analizi yapılırken stratejik planda yer alacak amaç ve hedeflere dayanak oluşturacak ihtiyaçlar ile bu ihtiyaçların gerekçeleri belirlenir.** Bu maksatla mevcut plan dönemi verileri, güncel mevzuat, üst politika belgeleri ile sahip olunan beşeri, fiziki, mali yapı analiz edilerek kurumun güçlü, zayıf yanları ile karşı karşıya olduğu fırsat ve tehditler tespit edilir⁸. Böylece kurumun misyonuyla uyumlu faaliyet gösterip göstermediği ortaya konarak bu vizyona ulaşmak için gerekli ihtiyaçlar ile bu doğrultuda amaç ve hedeflerin belirlenmesi sağlanmış olur.

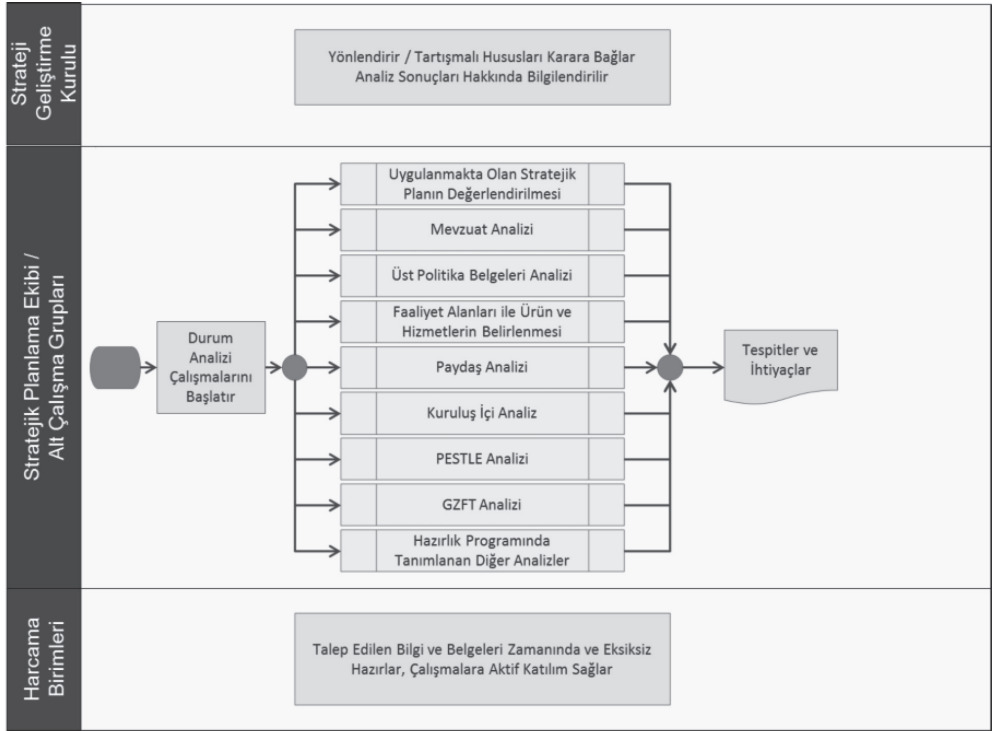
Durum analizi; *Strateji Geliştirme Kurulu gözetiminde, Strateji Geliştirme Birimi koordinatörlüğünde, Stratejik Planlama*

⁸ Tekin Aydemir, Belediyelerde Stratejik Planlama, Belediyeler TBB Dergisi, Sayı:849-850, Ocak-Şubat 2019, s.36

Ekibi tarafından yapılır. Harcama birimleri ise çalışmalara aktif olarak katılır ve kendisinden istenen bilgi ile belgeleri zamanında ve eksiksiz hazırlayarak planlama ekibine teslim eder. Durum analizi kapsamında yapılması gereken analizler ve sürecin işleyişi Şekil-1’de özetlenmiştir.

Durum analizinde yapılması gereken analizleri açıklamaya geçmeden önce kamu idarelerin stratejik planlarını hazırlarken kullanabilecekleri farklı analiz teknikleri ve yön-

temleri (beyin fırtınası, delphi yöntemi, odak grup çalışması, ağaç diyagramı vb.) olduğunu belirtmekte fayda vardır. İdareler durum analizi çalışmalarına başlamadan önce Bakanlıkça yayımlanmış olan “Stratejik Planlama İçin Analiz ve Yöntemler Rehberinden”⁹ de faydalanmak suretiyle yapılacak analizler için kendilerine uygun teknik ve yöntemleri belirlemelidir. Bu konuda, Stratejik Planlama Ekibi personeline kurum içi veya dışından yetkin kişilerce eğitim verilmesi ve personelle bilgi notları paylaşılması önerilir.

Şekil 1 Durum Analizi Süreci (Kaynak: Belediyeler İçin Stratejik Planlama Rehberi,2018, s,9)

9 Rehberine http://www.sp.gov.tr/upload/xSpKutuphane/files/10zj6+Stratejik_Planlama_Icin_Analiz_ve_Yontemler_Rehberi.pdf adresinden ulaşılabilir.

4. DURUM ANALİZİ KAPSAMINDA YAPILMASI GEREKEN ANALİZLER

4.1 Uygulanmakta Olan Stratejik Planın Değerlendirilmesi

Diğer analizlere başlamadan önce mevcut olan stratejik planın gözden geçirilmesinde fayda vardır. Gözden geçirme faaliyeti; uygulama dönemine ait hedef ve göstergeler bazında gerçekleşme düzeyi ile varsa sapmalar ve bunların nedenlerini içermelidir. Bu konuda Kılavuzun izleme ve değerlendirme bölümünde belirtilen stratejik plan izleme ve stratejik plan değerlendirme raporlarından¹⁰ yararlanılması yol gösterici olacaktır.

Yapılan değerlendirme faaliyeti sonucu önceki dönemde hedef ve performans göstergelerinde istenilen sonuçlara ulaşılmışsa; söz konusu hedef ve göstergelerin yeni planda yer alıp alması hususu değerlendirilir. Mevcut hedef ve göstergelerin devamına veya tadiline karar verilirken diğer analizlerin sonuçları, riskler, çevre şartları gibi faktörler de dikkate alınır. Ayrıca, yeni stratejik planda belirlenecek olan amaçlara farklı açılardan ulaşılması ön görülürse yeni hedef ve performans göstergeleri belirlenmesi gerekecektir.

Eğer önceki dönemde hedef ve performans göstergelerinde istenilen sonuçlara ulaşma derecesi belirli bir sapma derecesinin üzerindeyse veya altındaysa; hedef ve performans göstergeleri ile bunlara ilişkin değerlerin doğru belirlenip belirlenmediği gözden geçirilmelidir. Bu gözden geçirme esnasında sapma nedenleri objektif olarak ortaya konmalı, mevcut riskler ve çevresel etkenler yeniden değerlendirilmeli, gerekirse amaca yönelik olarak yeni stratejiler geliştirilerek, hedef ve performans göstergeleri tadil edilmelidir.

¹⁰ Söz konusu rapor formatı Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu EK-F'de (s.82) paylaşılmıştır. Ayrıca kılavuzun "İzleme ve Değerlendirme" başlığındaki (s.55) açıklama ve tablolardan da yararlanılmalıdır.

Bu bölüm; hazırlanan stratejik planın nihai halinde 20XX-20XY Dönemi Stratejik Planının Değerlendirme" başlığı ile yer almalıdır. Bu bölümde her hedef bazında ayrıntılı değerlendirmelere ve verilere yer verilmemelidir. Bunun yerine yeni planın mevcut plandan temel farklılıkları ve bu farklılıkların nedenleri açıklanmalıdır. Ayrıca, ilgili döneme ait gerçekleşme sonuçlarının değerlendirilmesi yapılmalıdır. Değerlendirmeler uygulanmakta olan planın son dört ayını içermeyeceğinden dolayı gerçekleşme sonuçları tahmin edilerek bu bölüm sonlandırılmalıdır.

4.2. Mevzuat Analizi

Mevzuat analizi; kamu idarelerinin yasal görev ve sorumluluklarının ortaya konduğu önemli bir dokümandır. Bu yönüyle mevzuat analizi; bir taraftan kamu idarelerinin stratejilerini gerçekleştirirken oluşturacakları amaç ve hedeflere yön verir, diğer taraftan da idareye yasal bir sınır çizer.

Mevzuat analizi yapılırken;

- Belediyelerin teşkilatlanma, çalışma usul ve esasları ile iş süreçlerine ilişkin iç ve dış yasal düzenlemeler,
- Belediyelerin sunmuş olduğu ürün ve hizmetler ile bunların yasal dayanağı,
- Belediyelerin diğer kamu idareleri, özel sektör kuruluşları ve sivil toplum örgütleriyle ilişkilerine yönelik düzenlemeler,
- Diğer idarelerle, mevzuattan kaynaklanan yetki ve görev çatışmaları,
- Mevzuatta yer alan tüm yasal yükümlülüklerin yerine getirilip getirilmediği,
- Mevzuatta yer almayan ancak fiilen yürütülen hizmetler,

dikkate alınmalıdır. Bu çerçevede hazırlanacak olan mevzuat analizi tablosunda¹¹ ise;

- Belediyenin mevzuattan kaynaklanan **yasal yükümlülükleri**,
- Bu yükümlülüklerin **dayanakları**,
- Bu yükümlülüklerin yerine getirilme düzeyine ilişkin **tespitler**,
- Yükümlülüklerin yerine getirilmesi için yapılan tespitler doğrultusunda oluşan **ihtiyaçlar** belirtilmelidir.

Yol göstermesi açısından belediyelerin yapacakları mevzuat analizi esnasında incelemeleri gereken temel iç ve dış mevzuat aşağıda paylaşılmıştır:

- 5393 Sayılı Belediye Kanunu (özellikle Kanunun, belediyelerin görev, yetki ve sorumluluklarını içeren 14 ve 15inci maddeleri)
- 5216 Sayılı Büyükşehir Belediye Kanunu (Kanunun; Büyükşehir olan illerde özellikle büyükşehir ve ilçe belediyelerinin görev, yetki ve sorumluluklarını içeren 7, 8, 9 uncu maddeleri)
- 2464 Sayılı Belediye Gelirleri Kanunu,
- 2560 Sayılı İSKİ Kanunu,
- Kuruma ait Teşkilat Yönetmeliği,
- Birimlere ait Çalışma Usul ve Esasları Yönetmelikleri/Yönergeleri.

Ayrıca, 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu, 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu, 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu, 2872 sayılı Çevre Kanunu, 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, 3194 sayılı İmar Kanunu, 2863 sayılı Kültür ve Tabiat Varlıklarını

¹¹ Belediyeler İçin Stratejik Planlama Rehberin de mevzuat analiziyle ilgili olarak tablo (s.11) ve örnek (s.62) paylaşılmıştır.

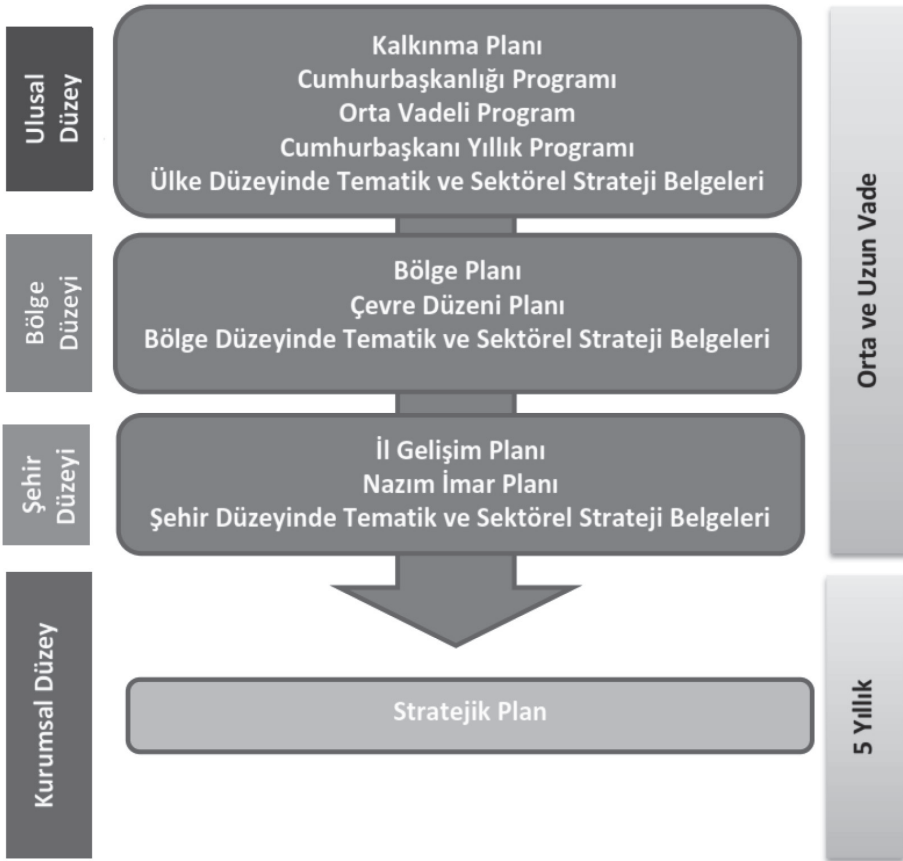
Koruma Kanunu vb. idari ve mali hususları düzenleyen temel kanunlar ile bu konudaki yürürlükteki diğer iç ve dış mevzuatın da bu analiz kapsamında incelenmesi gerekir.

Bu inceleme sonucunda; belediyelere görev ve sorumluluk yükleyen, belediyenin faaliyet alanını düzenleyen mevzuat gözden geçirilerek yasal yükümlülükler listesi oluşturulmalıdır. Bu çıktılar belediyelerin misyonu ve faaliyet alanlarının belirlenmesinde, geleceğe bakışı olan vizyonun oluşturulmasında ve/veya gözden geçirilmesinde kullanılmalıdır. Ancak, mevzuat analizde tespit edilen her görev için ayrı bir amaç belirlenmesi de doğru bir yaklaşım değildir. Amaç belirlenirken mevzuat analizinde çizilen yasal sınırlar içerisinde kalarak, idarenin var oluş amacı olan misyonunu sürdürmesini sağlayacak ve idareyi vizyona doğru taşıyacak amaçlar seçilmelidir.

Son olarak mevzuat analizi kapsamında detaylı çalışmaların yapılması faydalı ve önemli olmakla birlikte stratejik planda mevzuat analizi ile ilgili ana hususlara kısa ve öz bir biçimde yer verilmesi yeterlidir.

4.3. Üst Politika Belgeleri Analizi

İdarelerin stratejik planları, belirli bir hiyerarşi çerçevesinde, üst politikalarla ve yatay eksende diğer kurumlarla uyumlu olarak hazırlanmalıdır. *Bu analiz yapılırken*; Kalkınma Planı, Cumhurbaşkanlığı Programı, Orta Vadeli Program, Yıllık Program, bölgesel planlar, il gelişim ve nazım imar planı gibi ulusal, bölgesel ve yerel düzeydeki üst politika belgeleri incelenmelidir. Stratejik plan ile üst politika belgelerinin ilişkisi Şekil 2'de gösterilmiştir.

Şekil 2: Stratejik Plan ile Üst Politika Belgeleri İlişkisi
(Kaynak: *Belediyeler İçin Stratejik Planlama Rehberi, 2018, s,12*)

Üst politika belgeleri analizi yapılırken; bu belgelerdeki hedef, eylem, tedbir vb. isimler altında doğrudan belediyelere verilmiş görev, sorumluluk ve roller ile doğrudan olmasa bile katkı sağlanabilecek olan hususlar belirlenmelidir. Bu çerçevede oluşturulan tablo¹² amaç ve hedeflere temel teşkil edecek olan “tespit ve ihtiyaçların” belirlenmesinde göz önünde bulundurulmalı, stratejik plan üst politika belgelerinde belirtilen hususlarla uyumlu olarak hazırlanmalıdır.

12 Söz konusu tablo Belediyeler İçin Stratejik Planlama Rehberi Tablo-2’de (s.13) paylaşılmıştır.

4.4. Faaliyet Alanları ile Ürün ve Hizmetlerin Belirlenmesi

Faaliyet alanları ile ürün ve hizmetlerin belirlenmesi stratejik plana esas teşkil eden amaç ve hedeflerin oluşturulması ve kapsamın belirlenmesi açısından yönlendirici bir rol oynar. Bu bölüm hazırlanırken özellikle mevzuat analizinin çıktılarından yararlanılarak belediyelerin ana faaliyet alanları ve bu faaliyet alanlarında sunulan temel hizmet ve ürünler listelenir. Faaliyet alanı ile buna bağlı olarak sunulan ürün ve hizmetler oluşturul-

lurken iç denetim birimlerinin denetim faaliyetleri için daha önceden oluşturmuş olduğu denetim evreninden de yararlanması yol gösterici olacaktır. Yapılan çalışma sonucu oluşan ana faaliyet alanları ile bunlara bağlı ürün ve hizmetler bir tablo haline getirilerek listelenir¹³.

4.5. Paydaş Analizi

Paydaş analizi gerek katılımcılığı sağlaması yönünden, gerekse durum analizleri sonucunda ortaya çıkarılacak olan tespitler ve ihtiyaçlar tablosunun temel dayanaklarından birini oluşturması yönünden önemli bir analizdir. *Bu analiz;* belediyelerin etkileşim içerisinde oldukları iç ve dış paydaşların görüşlerinin alınarak stratejik planın doğru şekillendirilmesini, sahiplenilmesini sağlar. Ayrıca, planın başarı düzeyinin artırılmasına da katkıda bulunur.

Paydaş; bir karar, politika ya da eylemin planlanması, uygulama süreci ya da sonucundan bir şekilde etkilenen, dolayısıyla durumla ilgileri ya da durumdan çıkarları olan kuruluş ya da bireyleri tanımlar¹⁴. Bu tanıma göre belediyelerin paydaşları; belediyenin ürün ve hizmetleriyle ilgisi olan, bunlardan etkilenen veya belediyeyi etkileyen kişi, grup ve kurumlardır. Bu kişi, grup ve kurumları paydaş analizinin adımları içerisinde ele almakta fayda vardır.

Paydaş analizi yapılırken aşağıda ayrıntılı olarak açıklanan dört temel adım takip edilir:

Birinci Adım: *Belediyenin iç ve dış paydaşlarının tespit edilmesidir.*

Paydaşlar, iç ve dış paydaşlar olarak sınıflandırılır. Belediye çalışanları ve yöneticileri iç paydaşlardır. İç paydaşların görüşlerinin alınması hususu; planın sahiplenilmesi ve

sunulan ürün ile hizmetlerin kalitesinin artırılması noktasında son derece önemlidir. Ancak, burada özellikle dikkat edilmesi gereken konu şudur: İç paydaş görüşleri alınırken temel amaç belediyenin personeline sunduğu fiziki, sosyal ve mali imkanlara ilişkin görüş ve önerilerini almak değildir. Buradaki temel amaç; belediyenin ürün ile hizmet kalitesinin artırılması ve şehrin gelişimine yönelik olarak konularda, çalışan ile yöneticilerin görüş ve değerlendirmelerine başvurulmasıdır.

Dış paydaşlar ise belediyenin sunduğu ürün ve hizmetlerden yararlananlar ile belediyeden etkilenen veya belediyeyi etkileyen belediye dışındaki kişi, grup ve kurumlardır. 5393 sayılı Belediye Kanununun stratejik plan hazırlanmasını düzenleyen 41 inci maddesindeki "...*Stratejik plân, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır...*" hükmüyle üniversiteler, meslek odaları ve ilgili sivil toplum örgütleri belediyelerin dış paydaşı olarak belirtilmiştir. Ancak, dış paydaş olarak sadece bu kurumların dikkate alınması; şehrin gelişimini, yaşam kalitesini ve ekonomisini etkileyen kamu kurum ve kuruluşları ile özel sektör kuruluşlarının paydaş analizine dahil edilmemesi planda büyük bir eksiklik yaratacaktır. Daha da önemlisi stratejik plan hazırlanırken; belediyelerin hizmet verdiği şehirde ikamet eden ya da turist sıfatıyla ürün ve hizmetlerden geçici olarak yararlanan kişilerin dahil edilmemesi düşünülemez. İstatistiki ve tecrübeye dayalı yöntemler kullanılarak belirli bir örneklem alınarak vatandaşların da görüş, öneri ve eleştirileri mutlaka alınmalıdır.

İkinci Adım: *Paydaşların önceliklendirilmesidir.*

Belirlenen tüm paydaşların kurumun faaliyetlerine etkisi aynı oranda değildir. Zaman ve maddi kısıtlar ile ölçülebilirlik faktörü göz önüne alındığında mevcut paydaşların önceliklendirilmesi, sınıflandırılması ve sınırlandırılması gerekmektedir.

13 Örnek tablo için Belediyeler İçin Stratejik Planlama Rehberi Tablo-3 (s.13) incelenebilir.

14 Kalkınma Bakanlığı, Katılımcılığın İlkeleri Kılavuzu, 2012, s3

Paydaşların önceliklendirilmesinde paydaşların etki ve önem derecesi dikkate alınır. Etki, belediyenin faaliyet ve hizmetleriyle paydaşı etkilemesi ile paydaşın alacağı kararlarla belediyeyi etkileme gücünü gösterir. Önem ise belediyenin paydaşın beklenti ve taleplerinin karşılanması konusuna verdiği değeri ifade eder. Etki ve önem derecesi kullanılarak paydaşlar beşli bir ölçek ya da belediyenin belirleyeceği bir derecelendirme yöntemiyle önceliklendirilir.

Önceliklendirilen paydaşlar ise özelliklerine, beklentilerine ve etki düzeylerine göre sınıflandırılabilir. Bu sınıflandırma belediyenin farklı paydaşlar arasında doğru ilişkiler kurabilmesini ve sunmuş olduğu ürün ve hizmetleri hakkında paydaşların görüş ve önerilerini daha etkin değerlendirmesini sağlar. Ayrıca zaman ve maliyet faktörü de göz önünde bulundurularak; etki ve önem derecelerine göre bu gruplar sınırlandırılabilir

Üçüncü Adım: *Paydaşların değerlendirilmesidir.*

Önceliklendirilen paydaşlar bu aşamada değerlendirilir. Değerlendirme sonucunda paydaşlar; "4.4. Faaliyet Alanları ile Ürün ve Hizmetlerin Belirlenmesi" başlığında izah edilen faaliyet tablosundaki ürün ve hizmetlerle ilişkilendirilir. Böylece, paydaşların hangi ürün ve hizmetlerden yararlandığı ortaya net bir şekilde ortaya konulmuş olur. Bu verilerden, paydaşların tutumunu ölçmek amacıyla yapılan toplantı/anket/mülakat vb. yöntemlerin içerik ve kapsamlarını belirlemek amacıyla yararlanılır.

Dördüncü Adım: *Paydaşların görüşlerinin alınması ve değerlendirilmesidir.*

Bu aşamada, önceki aşamalarda yapılan değerlendirmelerin çerçevesinde, paydaşların görüşlerinin alınması ve değerlendirilmesi için usul ile esaslar belirlenir. Bu kapsamda yapılacak planda; görüşü alınacak kişi/kurumlar, görüş alma yöntemi, sorumlu perso-

nel, zaman çizelgesi, raporlama ve değerlendirme esasları açık olarak belirlenmelidir.

Paydaş görüşlerinin alınmasında çeşitli farklı yöntemler olmasına rağmen geçmiş yıllarda yapılan uygulamalara bakıldığında genel olarak mülakat, toplantı ve anket yönteminin tercih edildiği görülmektedir. Mülakat yöntemi; daha fazla zaman ve emek harcayarak küçük bir gruba uygulanabilen bir yöntemdir. Derin bilgiye ulaşabilme, farklı tepkileri ölçebilme ve yüz yüze olması avantajının yanında; buluşma güçlüğü, yoğun emek ile uzun zaman gerektirmesi ve az kişiye ulaşabilme gibi dezavantajları da mevcuttur. Bu nedenle, paydaşların değerlendirilmesi aşamasında bizim için etki ve önem derecesi yüksek olan kişi/kurumların görüşleri alınırken sınırlı olarak bu yönetime başvurulması önerilir.

Odak grubu toplantıları ise daha çok yöneticiler veya çalışanlarla yapılacak iç paydaş analizinde tercih edilebilir. Özellikle odak grubu toplantıları derinlemesine görüş, öneri ve değerlendirmeye ihtiyaç duyulan konularda fayda sağlayabilecek yöntemlerden biridir.

Anket yöntemi ise kısa zamanda geniş bir kitleye ulaşabilmesi ve sonuçlarının oransal olarak ifade edilerek yorumlanmasının kolay olması nedeniyle analizlerde en çok tercih edilen yöntemdir. Bu yöntem hem iç paydaşlara, hem de başta vatandaşlar olmak üzere dış paydaşlara kolaylıkla uygulanabilir. Anket yönteminde en zor kısım anketin hazırlanması safhasıdır. Anket soruları; herkes tarafından anlaşılacak biçimde hazırlanmalı; sorular aynı zamanda ilgili, kısa, açık ve kesin olmalıdır. Anketler iç ve dış paydaşlara; oluşturma, gönderme, ölçme ve değerlendirme bakımından ciddi kolaylıklar sağlaması bakımından bilgisayar ortamında hazırlanarak (online anket hazırlama programları da kullanılabilir) internet, intranet, sms ve elektronik posta üzerinden gönderilebilir. Son olarak paydaş anketleri hazırlama konu-

sunda detaylı bilgilere Katılımcılığın İlkeleri Kılavuzu, ve Paydaş Anketleri Rehberi¹⁵ incelenerek ulaşılabilir.

5. SONUÇ

Stratejik planlama, kurumsal yönetim sürecinde kaynakların ekonomiklik, etkinlik ve verimlilik esasları çerçevesinde kullanılmasını temin etmede önemlilik arz etmekte, mali saydamlık ve hesap verilebilirliği sağlamaktadır. Uzun vadeli planlama; Kanunlarla kurumlara verilen görevlerin belirlenen amaç ve hedeflere dayalı olarak yürütülmesini sağlar, kaynakların tahsisini ve yönetimini kolaylaştırır.

Buna göre;

a) Başarılı bir stratejik planın hazırlanmasının önemli bir aşaması olan “Durum Analizi”ne yönelik çalışmaları, Strateji Geliştirme Kurulu, Strateji Geliştirme Birimi ve Stratejik Planlama Ekibinin koordineli bir şekilde yürütmeleri,

b) Yapılacak analizler ve uygulanacak yöntemlerin başarılı bir şekilde sonuçlanması için kurum içi yetkin personelden yararlanılması, uzmanlık gerektiren analiz ve çalışmalara ihtiyaç hasıl olması halinde ise dışarıdan hizmet satın alınması,

c)Mevzuat analizinde birincil, ikincil ve üçüncül düzey düzenlemeler ile kurum içi resmi nitelikteki politika ve prosedürlerin analizlere dahil edilmesi,

d) Durum analizinin yapılması sürecinde stratejik planlamanın hazırlanmasında olumlu katkı sağlayacak analiz ve yöntemlerin tercih edilmesi ve bunların uygulanmasında mümkün olduğunca teknolojik imkanlardan yararlanılması,

e)Kurum çalışmalarını doğrudan veya dolaylı olarak etkileyen üst politika belge-

lerinin belirlenmesi ve analize bu belgelerin dahil edilmesi,

Uygun olacaktır.

Bu makalede stratejik planın önemi, temel aşamaları ve bu aşamalardan biri olan “Durum Analizi” aşaması incelenmiştir. Bu kapsamda “Durum Analizi” çerçevesinde; yapılması gereken mevzuat, üst politika belgeleri ve paydaş analizleri ile uygulanmakta olan stratejik planın değerlendirilmesi adımı ve faaliyet alanları ile ürün ve hizmetlerin belirlenmesi hususu izah edilmiştir. Bir sonraki makalemizde ise kurum içi analizi; PESTLE, GZFT ve diğer analizler ile süreçte uygulanması gereken yöntemler değerlendirilecektir.

KAYNAKLAR

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu

5393 sayılı Belediye Kanunu

5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu

26 Şubat 2018 tarih 30344 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan “Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul Ve Esaslar Hakkında Yönetmelik”

T.C. Kalkınma Bakanlığı, Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu (3. Sürüm), 2018

T.C. Kalkınma Bakanlığı, Katılımcılığın İlkeleri: Katılımlı Çalışmaları Tasarlayan, Uygulayan Ve Yönetenler İçin İyi Uygulama Kılavuzu, 2012

T.C. Cumhurbaşkanlığı Strateji ve Bütçe Başkanlığı, Belediyeler İçin Stratejik Planlama Rehberi, 2018

T.C. Kalkınma Bakanlığı, Paydaş Anketleri Rehberi, 2012

T.C. Kalkınma Bakanlığı, Stratejik Planlama İçin Analiz ve Yöntemler Rehberi, 2012

Aydemir, T. Belediyelerde Stratejik Planlama, Belediyeler TBB Dergisi, Sayı:849-850, Ocak-Şubat 2019

15 Söz konusu yayınlara <http://www.sp.gov.tr/tr/html/18/Kilavuz+ve+Rehberler/> adresinden ulaşabilirsiniz.

M. Lamih ÇELİK

Şanlıurfa Büyükşehir Belediyesi
Teftiş Kurulu Başkanı

SEÇİLMİŞ BELEDİYE BAŞKAN YARDIMCILIĞI

1. GİRİŞ

Seçilmiş Belediye başkan yardımcılığı ile ilgili olarak Belediye Kanununun 49 uncu maddesinin 7 nci fıkrasında; “Norm kadrosunda belediye başkan yardımcısı bulunan belediyelerde norm kadro sayısına bağlı kalınmaksızın; belediye başkanı, zorunlu gördüğü takdirde, nüfusu 50.000'e kadar olan belediyelerde bir, nüfusu 50.001-200.000 arasında olan Belediyelerde iki, nüfusu 200.001-500.000 arasında olan belediyelerde üç, nüfusu 500.000 ve fazla olan belediyelerde dört belediye meclis

üyelerini belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirebilir.” şeklinde düzenleme bulunmaktadır. Buna göre; memur statüsünden atama yoluyla belediye başkan yardımcılığı ve belediye meclis üyeleri arasından görevlendirilme yoluyla belediye başkan yardımcılığı mümkündür.¹ **Memur başkan yardımcısı bir kadroya bağlı olarak, belli bir hizmet ve tahsil şartına bağlı olarak atanırken, meclis üyesi başkan yardımcısının görevlendirilmesi bir kadroya bağlı olmaksızın, tahsil ve hizmet şartı aranmaksızın yapılan görevlendirmedir.**

Belediyelerin nüfus aralığına göre meclis üyesi başkan yardımcısı sayısı şöyledir;

Belediye Nüfus Aralığı	Meclis Üyesi Başkan Yardımcısı Sayısı
0-50.000	1 kişi
50.001-200.000	2 kişi
200.001-500.000	3 kişi
500.001 ve üzeri	4 kişi

¹ “657 sayılı Kanunun 4 üncü maddesi (B) fıkrasındaki sözleşmeli personel tanımına girmeyen ve meclis azası da olmayan, emekli Hesap İşleri Müdürünün, 'Sözleşmeli Personel Çalıştırılmasına İlişkin Esasların 14 üncü maddesindeki prosedür yerine getirilmeden sadece belediye meclisi ve encümen kararına istinaden "Belediye Başkan Yardımcısı" sıfatıyla sözleşmeli personel olarak çalıştırılması ve kendisine sözleşme ücreti adı altında ödemede bulunulması mümkün bulunmamaktadır. (Sayıştay Temyiz Kurulu Kararı K. 29971.T. 26.2.2008)

Meclis üyesi başkan yardımcısı görevlendirilebilmesi için norm kadro standardında en az bir memur başkan yardımcısı kadrosunun bulunması şarttır. Aşağıdaki tabloda yer

aldığı üzere norm kadrosunda memur başkan yardımcısı kadrosu bulunmayan belediyeler ihtiyacı olsa bile meclis üyesi belediye başkan yardımcısı görevlendiremeyeceklerdir.

(C) GRUBU: BÜYÜKŞEHİR İLÇE BELEDİYELERİ		(D) GRUBU: İLÇE VE BELDE BELEDİYELERİ	
Nüfus	Kadro sayısı	Nüfus	Kadro sayısı
0-9.999	Yok	0-7.499	Yok
10.000-49 999	1	7.500-49.999	1

Meclis üyesi başkan yardımcısının görevlendirilmesi ve görev süresi nedir ?

Meclis üyeleri arasında başkan yardımcısını, belediye başkanı görevlendirir. Meclis üyesi belediye başkan yardımcısının görev süresi belediye meclisinin görev süresiyle sınırlıdır. Belediye meclisinin görev süresi bittiğinde meclis üyesi başkan yardımcısının da görevi kendiliğinden sona erer. Bunun için ayrıca bir işlem yapılmasına gerek yoktur.

Belediye başkanı gerek görmesi halinde meclis üyesi başkan yardımcısının görevlendirmesini, meclisin görev süresinden daha önce de sonlandırabilir.

Meclis üyeleri arasında belediye başkan yardımcısının görevlendirmesini, memuriyete geçiş, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışma dâhil ilgililer açısından herhangi bir hak teşkil etmez. Ancak, memur olması halinde 657 sayılı Kanunun 68/B maddesine göre belediye meclisi üyeliğinde geçen sürelerin tamamı dikkate alınacaktır.

Seçilmiş başkan yardımcısının mali ve sosyal hakları nedir ?

Kanuna göre meclis üyesi başkan yardımcısına belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3 ünü aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenecek aylık brüt ödenek verilir. Belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3'ü meclis üyesi başkan yardımcısına verilecek ödeneğin üst sınırını göstermektedir. Belediye meclisi bu orandan daha az ödenek vermesini kararlaştırabilir.

Talep etmesi halinde meclis üyesi başkan yardımcısı, *bir sosyal güvenlik kurumu ile ilişkilendirilir ve sosyal güvenlik prim ve benzeri, giderlerden kurum karşılıkları belediye bütçesinden, şahıs kesenekleri ise kendileri tarafından ödenir.*

Seçilmiş belediye başkan yardımcısının varsa emekli maaşı kesilir, mi ?

5335 sayılı Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair Kanunun 30 uncu maddesinin ikinci fıkrası hükmünde, herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emekli veya aylıklı aylığı alanlar bu aylıkları kesilmeksizin; belediyeler, il özel idareleri, belediyeler ve il özel idareleri tarafından kurulan birlik ve işletmeler, herhangi bir kadro, pozisyon veya görevde çalıştırılmaz ve görev yapamaz denilmesine rağmen aynı maddenin dördüncü fıkrasında, bu maddenin ikinci fıkraya hükmünün mahalli idareler seçimleri sonucuna göre görev alanlar hakkında uygulanmayacağı belirtilmektedir.

Bu kişiler ancak belediye meclis üyeliğine seçilmek koşulu ile belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilebilmektedir. Meclis üyesi sıfatı olmayan bir kişi belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilememekte ve meclis üyesi sıfatı sona erdiğinde başkan yardımcılığı görevi de kendiliğinden sona ermektedir. Meclis üyesi belediye başkan yardımcısının bu görevi, mahalli idareler seçimi sonucuna bağlı ve **5335 sayılı Kanunun 30**

uncu maddesinin dördüncü fıkrasında belirtilen istisna kapsamında olduğundan, bu kişilerin emekli maaşlarının kesilmemesi gerektiği düşünülmektedir.

Seçilmiş belediye başkan yardımcısına yıllık izin verilir mi ?

Kanunda düzenleme olmamakla beraber memur belediye başkan yardımcılarının sahip oldukları yıllık izinler kadar izin hakından yararlanmalarının kanuna ve hukuka aykırı bir tarafın bulunmadığı düşünülmektedir.

Seçilmiş başkan yardımcısına belediye başkan ve meclis başkan vekilliği, meclis katipliği encümen meclis ihtisas komisyonu üyeliği görevleri ile ödeneği ve huzur ücreti verilebilir mi ?

Meclis üyesi belediye başkan yardımcısı olan kişinin denetim görevinin objektifliğini etkileyeceğinden ve kendi yaptığı icraatı denetleyeceğinden meclis denetim komisyonunda görev almaması gerektiği düşünülmektedir.

5393 sayılı Kanunun;

- 32 nci maddesinde meclis komisyonlarının huzur hakları,
- 36 ncı maddesinde encümen üyelerinin ödeneği,
- 40 ncı maddesinde belediye başkan vekili ödeneği,
- 49 uncu maddesinde 7 nci fıkrasında meclis üyesi başkan yardımcısının ödeneği,

birbirinden bağımsız olarak düzenlenmiştir. *Bu ödeneklerden birinin ödenmesi bir diğer ödeneğin ödenmesini etkilememektedir. Dolayısıyla, bir meclis üyesi başkan yardımcısı bu görevlerden hangilerini yürütüyorsa bu görevlere ilişkin ödeneklerinde*

ayrı olarak alması Kanun hükmüne aykırı düşmeyecektir. Ancak, aynı gün meclis komisyon toplantısı için tek ücret alacaktır.

Seçilmiş Belediye başkan yardımcısının görevden uzaklaştırılmaları durumunda aylık ödeneğin 2/3 'ü ödenebilir mi?

İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliğinin 16.04.2012 tarih ve Sayı: B.05.0. HUK.0.00.00.02-045.02.01/5878 sayılı görüşü;

“Mahalli İdareler Genel Müdürlüğünün İlgi yazısıyla; 29/03/2009 tarihinde yapılan Mahalli İdareler Genel Seçimi sonucunda ... Belediyesine meclis üyesi seçilen ... 'ın 5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesi gereğince belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirildiği, ancak İlginin 01/04/2011 tarihinde gözaltına alınarak 04/04/2011 tarihinde tutuklandığı, Anayasanın 127 nci maddesinin 4 üncü fıkrası ile 5393 sayılı Belediye Kanununun 47 nci maddesine istinaden Bakanlıkça görevden uzaklaştırıldığı ve bu süre zarfında adı geçene maaşının 2/3 'nün ödendiği belirtilerek, belediye başkan yardımcılarında görevden uzaklaştırılmaları durumunda aylık ödeneğin 2/3 'nün ödenip ödenmeyeceği ile sosyal hak ve yardımlardan yararlandırılıp yararlandırılmayacağı hususunda Bakanlık görüşü istenilmektedir.

5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinde, belediyelerde belediye meclis üyelerinin belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilebileceği, bu şekilde görevlendirilen meclis üyelerine belediye başkanına verilen ödeneğin 2/3'ünü aşmamak üzere belediye meclisi tarafından belirlenecek aylık ödenek verileceği ve taleplerine göre bir sosyal güvenlik kurumu ile ilişkilendirileceği, yapılan görevlendirmenin, memuriyete geçiş, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışma dâhil ilgililer açısından herhangi bir hak teşkil etmeyeceği ve belediye meclisinin görev süresini aşamayacağı hususlarının düzenlendiği,

Aynı Kanunun 47 nci maddesinde, görevleriyle ilgili bir suç nedeniyle haklarında soruşturma veya kovuşturma açılan belediye organları veya bu organların üyelerinin, kesin hükme kadar İçişleri Bakanı tarafından görevden uzaklaştırılabileceği ve görevden uzaklaştırmalarda belediye başkanlarının sosyal hak ve yardımlardan yararlandırılacağı ve maaşlarının 2/3'nün ödeneceği belirtilirken, belediye meclis üyeleri arasından görevlendirilen belediye başkan yardımcılarının da maaşlarının 2/3 nü alacaklarına veya sosyal hak ve yardımlardan yararlanılacaklarına dair herhangi bir hükme yer verilmediği, dolayısıyla; 5393 sayılı Kanunda düzenlenmediğinden, **belediye meclisi üyeleri arasından belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenlere görevden uzaklaştırılmaları durumunda herhangi bir ödeme yapılmasının veya sosyal hak ve yardımlardan yararlandırılmasının mümkün olmadığı**, yersiz ödeme yapılmış ise tutarlarının faiziyle birlikte tahsil edilmesinin ve ödeme nedeniyle oluşan kamu zararının giderilmesinin uygun olacağı, değerlendirilmektedir.

Meslek sahibi seçilmiş Başkan Yardımcısının 5393 sayılı Belediye Kanununun 28 inci maddesi hükmü karşısında maddede belirtilen süreler içerisinde görev yaptıkları belediye ile ilgili mesleki faaliyette bulunabilir mi?

İçişleri Bakanlığı Hukuk Müşavirliğinin 24.01.2012 tarih ve Sayı: B.05.0. HUK.0.00.00.02-045.02.02/1236 sayılı görüşü;

Anayasaya göre, her Türk vatandaşının kanunlarda gösterilen şartlara uygun olarak seçme ve seçilme hakkına sahip olduğu, belediye başkanları ve meclis üyelerinin seçimini düzenleyen 2972 sayılı Kanunun 9 uncu maddesinde belirtilen şartları taşıyan her Türk vatandaşının belediye başkanı veya meclis

üyeyi seçilebileceği, bir kişinin bu maddede hükümlenen şartlardan başka şartları ileri sürülerek belediye başkanı veya meclis üyesi seçilmesini engellemenin hukuken mümkün olmadığı,

Kanun koyucunun belediye başkanları ve meclis üyelerine görevlerini yaparken bir takım sınırlamalar ve yasaklar getirdiği, nitekim 5393 sayılı Belediye Kanununun 28 inci maddesinde yapılan düzenleme ile belediye başkanı ve meclis üyelerinin maddede belirtilen süreler içinde, seçilmiş olma nitelikleri ve kamu gücü kullanmalarından dolayı, belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde girerek, komisyonculuk ve temsilcilik yaparak kendilerine menfaat temin etmelerinin engellenmek istendiği,

Bu durumda; belediye başkanı ve meclis üyeleri için yasaklanan faaliyetlerin; anılan maddede belirtilen süreler içinde belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı doğrudan doğruya veya dolaylı olarak taahhüde girmek, komisyonculuk ve temsilcilik yapmak olduğu,

Yukarıda yapılan tanımlar ışığında; mesleği komisyonculuk, temsilcilik veya müteahhitlik olan belediye başkanlarının ve meclis üyelerinin, maddede belirtilen süreler içinde doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, belediye ve bağlı kuruluşlarına karşı bu mesleklerini icra edemeyecekleri,

Komisyonculuk ve temsilcilik yapılamaması hususu net olmakla birlikte, taahhüde girememe konusunun izahında fayda bulunduğu, taahhüdün “yüklenim” anlamına geldiği, yüklenim ve yüklenicinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 4 üncü maddesinde; “Üzerine ihale yapılan ve sözleşme imzalanan istekliyi ifade eder.” şeklinde tanımlandığı, yani 5393 sayılı Kanunun 28 inci maddesinde getirilen taahhüde girememe yasağı hükmünün belediye başkanı ve meclis üyelerinin be-

lediye ve bağlı kuruluşlarına karşı maddede hükmolunan süreler içinde doğrudan veya dolaylı olarak ihaleye giremeyeceği hususunu düzenlediği, mesleği inşaat mühendisi, mimar v.s. olan meclis üyelerinin kendi mesleklerini icra etmelerinden dolayı imar mevzuatından kaynaklanan birtakım proje v.s. gibi dokümanların belediyesince onaylanmasının yasal bir zorunluluk olduğu, mevzuattan kaynaklanan bu zorunluluk durumunun belediye veya bağlı kuruluşlarına karşı bir taahhüde girmek şeklinde yorumlanmaması gerektiği, yasaklamanın bu kişilerin belediye veya bağlı kuruluşlarının yapmış olduğu ihalelere girmeleri, temsilcilik ve komisyonculuk yapımları hususunda olduğu, yoksa herhangi bir özel veya tüzel kişinin yaptırdığı inşaat projesinin, neticede belediyede onaylanması sebebiyle o meclis üyesinin inşaat mühendisliği veya mimarlık mesleğini o belde sınırları içinde icra etmesini engellemenin uygun olmayacağı,

Diğer taraftan, 24.11.2006 tarih ve 11145 sayılı görüşümüzde yer alan, belediye meclis üyesi ve aynı zamanda serbest mimar olan kişilerin belediyenin işlem ve onayını gerektiren konularda iş alamayacağına dair ...2. İdare Mahkemesinin 30.11.2005 tarih ve E:2005/535,K:2005/1281 sayılı kararının, serbest mimarlık faaliyetinde bulunan davacının, serbest meslek faaliyeti kapsamında bir kişiye ait yapı ile ilgili olarak hazırladığı projesini belediyeye onaylatmasının “belediyeye karşı bir taahhüde girmek, komisyonculuk ve temsilcilik yapmak” eylemleri arasında kabul edilemeyeceği gerekçesiyle Danıştay 8. Dairesinin 16.05.2007 tarih ve E:2006/1679, K:2007/2963 sayılı kararıyla bozulduğu,

Dolayısıyla; mesleği inşaat mühendisi, mimar v.s. olan meclis üyelerinin, görev yaptıkları belde sınırları dahilinde, belediyeye karşı bir taahhüde girmek, komisyonculuk ve temsilcilik yapmak” kapsamında yer alabile-

cek işler dışında bu mesleklerini icra edebilecekleri, mevzuatta bu hususu engelleyici veya sınırlandırıcı bir düzenlemenin bulunmadığı, bununla birlikte; konunun hassasiyetine binaen belediye meclis üyelerince, görevin kötüye kullanıldığı izlenimi verecek ve yanlış anlaşılmalara sebep olabilecek uygulamalardan kaçınılması ve dikkatli hareket edilmesi ile valilik ve kaymakamlıklarca da bu anlamda görevini kötüye kullandığı tespit edilenler hakkında gerekli yasal işlemlerin anında yapılmasının uygun olacağı, değerlendirilmektedir.

Seçilmiş Belediye Başkan Yardımcısına sosyal denge tazminatı ödenebilir mi?

“sosyal denge tazminatı, ancak belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilenlere ödenebileceği açıktır. Oysa belediye başkanı ve meclis üyeleri arasında görevlendirilen belediye başkan yardımcılarını belediyelerin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kimseler değildir. Bunlar 5393 sayılı Belediye Kanunu'nun 17 ve 37 nci maddelerinde belirtildiği üzere kanunda belirtilen esas ve usullere göre seçilen kimselerdir. Öte yandan 5393 sayılı Kanun'un 49 uncu maddesinde norm kadrosunda belediye başkan yardımcısı bulunan belediyelerde norm kadro sayısına bağlı kalınmaksızın belediye meclis üyeleri arasında belediye başkan yardımcılığına görevlendirme yapılacağı hükme bağlanmıştır. Bu hükümden de belediye meclis üyeleri arasında belediye başkan yardımcısı olarak görevlendirilenlerin norm kadro ile herhangi bir bağının olmadığı anlaşılmaktadır.

Açıklanan gerekçelerle, belediye kadro ve pozisyonlarında istihdam edilmeyen belediye başkanı ve belediye başkan yardımcısına yukarıda zikredilen mevzuat hükümlerine aykırı olarak sosyal denge tazminatı ödemesi sonucunda toplam ...-TL tutarında

kamu zararına neden olunmuştur. (Sayıştay 6.dairesinin 20.12.2018 tarih ve 601 nolu kararı- <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/?krr=28578>) “

Seçilmiş Belediye Başkan Yardımcısı Yemek yardımından yararlanabilir mi?

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “Yiyecek yardımı” başlıklı 212’nci maddesinde yemek yardımının Devlet Memurlarına yapılabileceği, 12.07.2001 tarih ve 24460 sayılı resmi gazetede yayımlanan 5393 sayılı Belediye kanununun 49’uncu maddesinde ise Belediye Başkanının zorunlu gördüğü hallerde meclis üyeleri arasından da başkan yardımcısı atayabileceği, bu şekilde görevlendirmenin, memuriyete geçiş, sözleşmeli veya işçi statüsünde çalışma dâhil ilgililer açısından herhangi bir hak teşkil etmeyeceği açıkça belirtilmiştir. Meclis üyesi içinden görevlendirilen başkan yardımcısına verilen ödenek aylık olmadığı gibi bu kişi de memuriyet hak ve yetkilerine sahip değildir. Bu anlamda meclis üyeleri arasından seçilen Belediye Başkan yardımcısı memur sayılamayacaklarından yemek yardımından yararlanmaları mümkün değildir. (Sayıştay 7.dairesinin 09.11.2017 tarih ve 215 nolu kararı- <https://www.sayistay.gov.tr/tr/kararlar/dk/?krr=25622>)

Emekli İken belediye Meclis Üyeleri Arasından Görevlendirilen seçilmiş Belediye Başkan Yardımcısının emekli maaşı kesilir mi?

Seçimle görev geldikleri için emekli belediye meclis üyelerinin emekli maaşları kesilmemekte ve aynı şekilde belediye meclis üyeleri arasından görevlendirilen belediye başkan yardımcısının emekli ise emekli maaşı yanında görev veya temsil tazminatı alan belediye meclis üyelerinin bu tazminatları görevleri süresince kesildiğinden emekli iken **belediye meclis üyeleri arasından görevlendirilen belediye başkan yardımcılarının da kamuda görev aldıkları için varsa veya tem-**

sil tazminatları kesilmektedir. örneğin belediye başkanlığı yapmış ve emekli olmuş bir kişinin belediye meclis üyesi olarak başkan yardımcısı olarak görevlendirilmesi halinde **emekli maaşı kesilmeyecek ama görev tazminatı kesilecektir.** Bu görevde buldukları sürece ve (4/a) sigortalısı olmak için talepte bulunmaları halinde sosyal güvenlik destek primine tabi tutulacaklardır.

Seçimlerde aday olmak isteyen seçilmiş belediye başkan yardımcısı memurlar gibi istifa etmek zorunluluğu var mıdır?

Yüksek Seçim Kurulunun 19/11/2018 tarih ve 1052 sayılı kararına göre;

5393 sayılı Belediye Kanununun 49 uncu maddesinin 7 nci fıkrası ve 2972 sayılı Mahalli İdareler ile Mahalle Muhtarlıkları ve İhtiyar Heyetleri Seçimi Hakkında Kanunun 17 nci maddesi uyarınca belediye meclis üyelerinin istifa etmesine gerek bulunmadığı belirtildi.

Ancak kanunda, belediye meclis üyelerinden belediye başkan yardımcılığına atanana ile ilgili bir istisna bulunmadığından meclis üyesi olanların belediye başkan yardımcılığı görevinden istifa etmeleri gerektiğine karar verilmiştir.

Seçilmiş başkan yardımcısı hakkında disiplin soruşturması yapılabilir mi?

İçişleri Bakanlığının 12.02.2009 tarih ve 53420 sayılı görüşünde “...belediye meclis üyeleri arasında belediye başkan yardımcılığına görevlendirilen ve devlet memuru olmayan kişi hakkında 657 sayılı Kanun hükümlerine göre disiplin soruşturması yapılmayacağı “ belirtilmiştir.

2. SONUÇ

Hem seçilmiş hem de atanmış memurun görev yaptığı tek kadro başkan yardımcılığıdır. Kendine özgü olan bu kadroda memurlarda en az 2 yıllık yüksekokul okuma şartı

varken meclis üyesinde eğitim şartının olmaması uygulamada eleştirilmektedir. Bu açığın giderilmesi için mutlaka hizmet içi eğitim yoluyla bilgilendirme yapılmalıdır.

KAYNAKÇA

Altıparmak,C.,&Çelik,M.L. (2019) Hukuki Açıdan 101 soruda Yeni Büyükşehir Belediye Modeli (3.baskı) Seçkin Yayıncılık, Ankara

Doğanyigit, S., Kocaman, U. ve Çelik, M. L. (2016), Emsal Yargı Kararları Işığında Belediye Sorunları Rehberi, Seçkin Yayıncılık, 6. Baskı, Ankara.

Güngör, H. (2014), Belediye Teşkilatı ve Personel İstihdamı, Kontder Yayınları, Ankara

Karaaslan, E. (2014), “Belediye Meclis Üyeleri ve Belediye Meclis Üyesi Belediye Başkan Yardımcılarının Sosyal Güvenliği”, Yeni Personel Hukuku, Erkan Karaaslan ve Mahmut Çolak, BEKAD Yayınları, Antalya, ss. 29–36.

Karakaya, S. (2011), “Belediye Başkan Yardımcısı ve Vekili”, Türkiye Belediyeler Birliği (TBB) Eğitim Slaytları, www.tbb.gov.tr

Salihoğlu,E. (2017) Disiplin Cezaları, Marmara Belediyeler Birliği Yayını-İstanbul

Şat, N . (2018). Türkiye’de Belediye Başkan Yardımcılığı. Atatürk Üniversitesi İktisadi ve İdari Bilimler Dergisi, 32 (3), 601-626. Retrievedfrom<http://dergipark.gov.tr/atauni-ibd/issue/38242/332807>

Şimşek A.(2019) “Belediye Başkan Yardımcılarının Sigortalılığı” Mahalli İdareler Dergisi Mart 2019 S.75(220) s.14-19

Üzmez, U . (2012). “Reform”un Büyükşehir Belediye Encümenlerine Etkileri ve İşlevleri Üzerine Bir Değerlendirme. Hukuk ve İktisat Araştırmaları Dergisi, 4 (1), 305-314. Retrievedfrom<http://dergipark.gov.tr/hiad/issue/7651/100167>

Suat ŞİMŞEK

Çevre ve Şehircilik Bakanlığı
Çevre ve Şehircilik Uzmanı

İMAR MEVZUATINA GÖRE RUHSAT ALINMASINI GEREKTİRMİYEN İNŞAAT İŞLERİ-1

1. GİRİŞ

İmar Kanununun 21 inci maddesine göre; bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için (26 nci maddede belirtilen istisna dışında) belediye veya il özel idarelerinden yapı ruhsatı alınması mecburidir.

Madde hükmü şu şekildedir: “*Bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için 26 nci maddede belirtilen istisna dışında belediye veya valiliklerden yapı ruhsatı alınması mecburidir.*

Ruhsat alınmış yapılarda herhangi bir değişiklik yapılması da yeniden ruhsat alınmasına bağlıdır. Bu durumda; bağımsız bölümlerin brüt alanı artmıyorsa ve nitelik değişmiyorsa ruhsat, hiçbir vergi, resim ve harca tabi olmaz.

Ancak; derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk, derz, doğrama, döşeme ve tavan kaplamaları, elektrik ve sıhhi tesisat tamirleri ile

çatı onarımı ve kiremit aktarılması ve yönetmeliğe uygun olarak mahallin hususiyetine göre belediyelerce hazırlanacak imar yönetmeliklerinde belirtilecek taşıyıcı unsuru etkilemeyen diğer tadilatlar ve tamiratlar ruhsata tabi değildir.”

Bununla birlikte, gerek 3194 sayılı İmar Kanunu ve gerekse bu konudaki özel mevzuat, bazı durumlarda ruhsat alınmamasına (bir başka ifadeyle ruhsat alınmadan inşaat yapılmasına) ceviz vermektedir.

Bu çalışmamızda imar mevzuatına göre ruhsat alınmadan yapılabilecek inşaat işleri açıklanacaktır. Çalışmamız iki bölüme ayrılmıştır.

2. YAPI KAVRAMINA DAHİL OLMAYAN İNŞAATLAR

İmar Kanununun 21 inci maddesine göre konusu “yapı” olan inşaatlar, ruhsata tabidir; dolayısıyla yapı kavramına dahil olma-

yan inşaatlar için ruhsat alınması gerekmez. Maddede “*Bu Kanunun kapsamına giren bütün yapılar için*” ruhsat alınması gerektiği açıkça belirtilmiştir. Bu hükmü tersinden (mevhum-u muhalifinden) yorumlarsak yapı kavramına dahil olmayan inşaatların ruhsata tabi olmadığı sonucuna varırız.

Yapı kavramı, 3194 sayılı İmar Kanununun 5 inci maddesinde tanımlanmıştır. **Maddeye göre yapı;** *karada ve suda, daimi veya muvakkat, resmi ve hususi yeraltı ve yerüstü inşaatı ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alan sabit ve müteharrik tesislerdir. Madde hükmüne göre yapı yer altı ve yer üstü inşaatı ile bunların ilave, değişiklik ve tamirlerini içine alır.*

Buna göre bir eserin yapı ve inşaat olarak nitelenebilmesi için, onun bağlama, temel atma vb. diğer yöntemlerle arz ile belli bir şekilde bağlantılandırılmış ve sabitlemiş olması gerekmektedir¹.

Örneğin, çanak antenlerin montajı için kullanılan taban betonları İmar Kanununun 5 inci maddesinde tanımı yapılan “yapı” kavramı içerisindedir. Bu nedenle, bunlar için de inşaat ruhsatı alınması gerekir².

Beton santrali inşaatı “yapı” kapsamındadır, bu nedenle ruhsata tabidir³. Taşınmaz zemininin tesviye edilmesi, etrafının duvarla çevrilmesi ve tekerlekli yazıhane konulması “yapı” tabiri içine girmektedir ve ruhsata tabidir⁴. Prefabrik yapılar, yapı tanımına girmektedirler. İmar mevzuatında prefabrik yapılar için ayrıca bir istisna getirilmediği için, prefabrik yapılar için de ruhsat alınması gerekir⁵.

Tel örgü, yapı kapsamına girmemektedir, bu nedenle ruhsata tabi değildir⁶. Konu hakkında Danıştay 6. Dairesinin 21.12.2004 tarihli ve E:2004/2700, K:2004/6769 sayılı kararında “Park alanınının 1250 m²’lik kısmının tel örgü ile çevrilmesi nedeniyle 3194 sayılı yasanın 32. ve 42. maddesi uyarınca işlem tesis edilmiş ise de tel örgünün yukarıda içeriği yer alan yasa ve yönetmelik kurallarına göre yapı olarak nitelendirilemeyeceği, dolayısıyla ruhsata tabi olduğundan söz edilemeyeceği buna göre dava konusu işlemde mevzuata uyarlık bulunmadığı sonucuna ulaşıldığından aksi yöndeki mahkeme kararında isabet görülmediği” ifade edilmiştir.

Kuranglez (binaların zemin altı katlarında doğal ışık ve havalandırma sağlamak için yapılan bölüm) ruhsata tabidir⁷.

Prefabrik yapılar, yapı tanımına girmektedirler. İmar mevzuatında prefabrik yapılar için ayrıca bir istisna getirilmediği için, prefabrik yapılar için de ruhsat alınması gerekir⁸.

Bahçe duvarları yapı kavramına dahil olduğu için ruhsata tabidir. Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 59. maddesinin 1. fıkrasında “Basit tamir ve tadiller, balkonlarda yapılan açılır kapanır katlanır cam panel uygulamaları, korkuluk, pergola, çardak/kameriye ve benzerlerinin yapımı ile bölme duvar, bahçe duvarı, duvar kaplamaları, baca, saçak, çatı ve benzeri elemanların tamiri ve pencere değişimi ruhsata tabi değildir.” hükmü yer almıştır. Yönetmeliğin bu maddesinde ruhsata tabi olmayan işler sayılırken basit tamir ve tadiller ile korkuluk, pergola ve benzerlerinin yapımının ruhsat gerektirmediği belirtilerek bahçe duvarı yapımı ruhsat gerektirmeyen işler arasında sayılmamış, ancak bahçe duvarının tamirinin ruhsat gerektirmediği belirtilmiştir. Bu nedenle, bahçe duvarı yapımı ruhsata

1 Gürsel Öngören (2016) İnşaat Hukuku, s: 13

2 Suat Şimşek, İmar Hukuku, s: 609

3 Danıştay 6. Dairesi, 17.12.1991, E: 1989/2722, K: 1991/3123

4 Danıştay 6. Dairesi, 25.05.1993, E: 1992/4210, K: 1993/2148

5 Sözbir, Özgül (2008) “Prefabrik Yapılar”, s: 27

6 Danıştay 6. Dairesi, 21.12.2004, E: 2004/2700, K: 2004/6769

7 Danıştay 6. Dairesi, 11.06.1993, E: 1993/1750, K: 1993/2320

8 Sözbir, Özgül (2008) “Prefabrik Yapılar”, s: 27

tabidir⁹. Keza Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 60. maddesine göre parsel içinde istinat duvarı yapılması gereken hallerde, belediyenin ilgili biriminden istinat duvarı için, yanal yüzey alanı üzerinden ruhsat alınması mecburidir. Bu tür parsellerde yapılacak binalara istinat duvarı tamamlanmadan önce hiçbir şekilde yapı kullanma izni verilmez. Buna karşılık mevcut bahçe duvarının tamiri ruhsata tabi değildir.

3. KAMU KURULUŞLARINCA YAPTIRILACAK ENERJİ, ULAŞIM VE BENZERİ TESİSLER

Plansız Alanlar İmar Yönetmeliğinin 37 nci maddesine göre kamu kuruluşlarınca yapılan veya yaptırılacak olan enerji, sulama, tabii kaynaklar, ulaştırma ve benzeri hizmetler ile ilgili tesisler ve bunların müştemilatı için ruhsat alınmasına gerek yoktur.

Kamu kuruluşlarınca yapılan veya yaptırılacak olan enerji, sulama, tabii kaynaklar, ulaştırma ve benzeri hizmetler ile ilgili tesislerin planlı alanlarda yapılmak istenmesi durumunda Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 56 ncı maddesi uygulanır. Madde hükmüne göre kamuya ait alanlarda kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılan veya yaptırılacak olan; karayolu, demiryolu, liman, yat limanı ve benzeri ulaşım tesisleri, bunların tamamlayıcı niteliğindeki trafik ve seyir kuleleri, çekek yeri, iskele, açık ve kapalı barınak, tersane, tamir ve bakım istasyonları, tünel, köprü, menfez, baraj, hidroelektrik santrali, rüzgâr ve güneş enerji santrali, sulama ve su taşıma hatları, su dolmuş tesisleri, arıtma tesisleri, katı atık depolama ve transfer tesisleri ile atık ayrıştırma tesisleri, her tür ve nitelikteki enerji, haberleşme ve iletişim istasyonları ve nakil hatları, doğal gaz ve benzeri boru hatları, silo, dolmuş istasyonları, rafineri gibi enerji, sulama, tabii kaynaklar, ulaştırma,

iletişim ve diğer altyapı hizmetleri ile ilgili tesisler ve bunların müştemilatı niteliğinde olan kontrol ve güvenlik üniteleri, trafo, eşanjör, elavator, konveyör gibi yapılar, bu işleri yapmak üzere geçici olarak kurulan beton ve asfalt santralleri, yapı ruhsatına tabi değildir. Bu tür yapı ve tesislerin inşasına başlanacağına, ilgili yatırımcı kamu kurum ve kuruluşu tarafından mülkiyete ilişkin bilgiyle birlikte yazılı olarak ilgili idareye bildirilmesi gerekir.

Bu yapı ve tesislerin projelerinin ilgili kamu kurum ve kuruluşlarınca incelenerek onaylanmış olması, denetime yönelik fenni mesuliyetin üstlenilmiş olması ve inşasına başlanacağına, ilgili yatırımcı kamu kurum ve kuruluşu tarafından mülkiyete ilişkin bilgiyle birlikte yazılı olarak ilgili idareye bildirilmesi gerekir. Bu yapılarda sorumluluk ilgili kamu kurum ve kuruluşunundur.

Bu tesislerin müştemilatı da ruhsata tabi değildir. Örneğin, enerji tesislerinin müştemilatı olan trafo inşaatları için ruhsat alınmasına gerek yoktur.

Ambar binası, fabrika müştemilatı niteliğinde olduğu için inşaat ruhsatına tabi değildir. Danıştay 6. Dairesinin 21.06.2004 tarihli ve E:2003/6061, K:2004/3996 sayılı kararında “3194 sayılı Yasanın 26. maddesi ile Tip İmar Yönetmeliğinin 59. maddesi uyarınca doğal kaynakla ilgili tesis ve müştemilatı kapsamında kalan fabrikanın doğrudan üretimiyle ilgili olan yapıların ruhsata tabi olmadığı, bildirimin yeterli olduğu; fabrikanın doğrudan üretimiyle ilgili olmayan yardımcı faaliyetlerine ilişkin bina ve tesislere Tip İmar Yönetmeliğinin 59. maddesi uyarınca avan projeye göre ruhsat verilebileceği; üretimle doğrudan ilgili ya da yardımcı faaliyetlere ilişkin bina ve tesislerin dışında kalan faaliyetlere yönelik bina ve tesislerin ise 3194 sayılı Yasanın genel hükümlerine göre ruhsata tabi olduğu” ifadelerine yer verilmiştir.

⁹ Danıştay 14. Dairesi, 13.09.2012, E:2011/8559, K:2012/5400

Buna karşılık lojmanlar, müstemilat niteliğinde olmadığı için ruhsat alınması gerekir¹⁰.

Son olarak şunu belirtelim: **Kamu kurum ve kuruluşlarınca yapılacak veya yaptırılacak enerji, sulama, tabii kaynaklar, ulaştırma yapıları dışındaki yapılar, 3194 sayılı Kanunun 26 ncı maddesine göre ruhsata tabidir.**

4. ERİŞME KONTROLÜ UYGULANAN KARAYOLU SINIRLARI İÇİNDE KURULACAK TESİSLER

6001 sayılı Kanununun 18 inci maddesinin 2 nci fıkrasına göre, erişme kontrolü uygulanan karayolu sınırları içinde Karayolları Genel Müdürlüğünün izniyle kurulacak tesisler ve eklentileri mimarî, statik, tesisat ve her türlü fennî mesuliyeti bu Genel Müdürlükte olmak kaydıyla 3/5/1985 tarihli ve 3194 sayılı İmar Kanununda öngörülen yapı ruhsatıyesine tâbi değildir.

Bu tesislerin plan ve projesi ile mülkiyet bilgileri inşaat başlamadan önce ilgili idarelere bildirilir. Bu tesisler erişme kontrolü uygulanan karayolunun müstemilatından sayılır. Bu tesislerin işletilmesi ile ilgili resmi makamlarca verilecek izin, ruhsat ve lisanslar bakımından, ilgili tesislerin kesinleşmiş karayolu güzergâh planlarına işlenmesi yeterli olup, ayrıca imar planına işlenme şartı aranmaz.

5. BASİT TAMİRAT

İmar Kanununun 21 inci maddesine göre; *derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk, dere, doğrama, döşeme ve tavan kaplamaları, elektrik ve sıhhi tesisat tamirleri ile çatı onarımı, kiremit aktarılması, mahallin özelliklerine göre belediyelerce hazırlanacak imar yönetmeliklerinde belirtilecek taşıyıcı unsuru etkilemeyen diğer tadilatlar ve tamiratlar ruhsata tabi değildir.*

10 Danıştay 6. Dairesi, 10.11.1992, E:1991/2063, K:1992/4063

Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğine göre, basit tamir ve tadil, yapılarda esaslı tadilat kapsamında olmayan, taşıyıcı sistemi, bağımsız bölümün dış cephesini, ıslak hacimlerin yerini ve sayısını değiştirmeyen; derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk dere, doğrama, döşeme ve tavan kaplamaları, elektrik ve sıhhi tesisat tamirleri ile bahçe duvarı, duvar kaplamaları, baca, saçak, çatı onarımı ve kiremit aktarılması gibi her türlü tamir ve tadil işlemlerini ifade eder.

Benzer bir hüküm olan Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 59 uncu maddesine basit tamir ve tadiller, balkonlarda yapılan açılır kapanır katlanır cam panel uygulamaları, korkuluk, pergola, çardak/kameriye ve benzerlerinin yapımı ile bölme duvar, bahçe duvarı, duvar kaplamaları, baca, saçak, çatı ve benzeri elemanların tamiri ve pencere değişimi ruhsata tabi değildir.

Taşıyıcı sistemi etkilememek ve 634 sayılı Kanun uyarınca muvafakat alınmak kaydıyla; binalarda enerji kimlik belgesi sınıfı en az “C” olacak şekilde mesleki yeterlilik sertifikalı uygulayıcılar tarafından yapılacak ısı yalıtımı uygulamaları ile binanın kendi ihtiyacı için yapılacak güneş kaynaklı yenilenebilir enerji sistemleri ruhsata tabi değildir. Bunlara ait uygulama projelerinin hazırlanması ve fenni mesuliyetin üstlenildiğine dair taahhütname ile birlikte ilgili idareye sunulması, binanın projesindeki mimari görüşlere bağlı kalınması ve idaresinden izin alınması zorunludur.

Buna karşılık, esaslı tamir ve tadil yapılabilmesi için ruhsat alınması zorunludur. Planlı Alanlar İmar Yönetmeliğinin 58. maddesine göre mevcut yapının esaslı tamir ve tadili, yürürlükteki mevzuat hükümlerine aykırı olmaması şartı ile imar planı, bu Yönetmelik hükümleri ve diğer ilgili mevzuat hükümlerine uygun olarak yapılabilir. Ancak, ilave esaslı tamir ve tadil yapılabilmesi için ruhsat alınması zorunludur.

Mevzuata ve Danıştay içtihatlarına göre bir tamiratın ruhsat gerektirip gerektirmemesi bazı kriterlere bağlıdır. Bu kriterler aşağıda açıklanmıştır.

5.1. Taşıyıcı Sistemi Etkilememek

İlk kriter, yapılacak inşaatın, binanın statik sisteminde değişiklik meydana getirip getirmediğidir. Eğer yapılan tadilat, yapının taşıyıcı sisteminde değişiklik meydana getiriyor ise niteliği ne olursa olsun ruhsata tabidir.

Örneğin, eskimiş bir binanın taşıyıcı unsurlarını ve statik sistemini etkilemeyen cephe giydirme sistemi ruhsata tabi işler kapsamında değildir¹¹.

Bir yapının bağımsız bölümleri arasındaki duvarın kaldırılması inşaat ruhsatına tabi değildir. Keza, bir apartmanın aynı kişiye ait olan iki dairesinin birleştirilmesi amacı ile ortak duvarda kapı açılması, taşıyıcı unsuru etkilememesi nedeni ile ruhsata tabi değildir¹².

Çatının sökülerek yerine eternit örtülü çelik konstrüksiyon yapılması, binanın taşıyıcı sistemini etkilemediği için ruhsata tabi değildir¹³.

Buna karşılık bina görünümüne etki eden ve esaslı tamir ve tadilat sayılması gereken ahşap pergole ruhsata tabidir¹⁴.

5.2. Kapalı Alan Oluşturmamak

İkinci kriter, taban alanı dışında yeni bir kapalı alan kazanılıp kazanılmadığıdır. Açık balkonun kapatılmasında olduğu üzere, yapılan tadilat taban alanında bir artış sağlıyor ise yapılan tadilat ruhsata tabidir.

Örneğin balkonların kapatılmasının balkonun gömme balkon ya da çıkma balkon

olma durumlarına göre ayrı ayrı değerlendirilmesi gerekmektedir. Gömme balkonların kapatılması sonucu kapalı alan oluşarak kullanım alanında bir artışın ve buna bağlı olarak çekme mesafelerinin ihlal edilmesinin söz konusu olmadığı, tadilatın taşıyıcı unsurları etkilemediği, cephe görünümünde meydana gelen değişikliğin ise yukarıda anılan Kanun ve yönetmelik hükümleri uyarınca ruhsat gerektirmediği sonucuna ulaşılmaktadır. Açık balkonun kapatılması durumunda ise binanın kullanım alanında artış meydana geldiği ve buna bağlı olarak çekme mesafelerinin ihlal edildiği açıktır.

Bu nedenle, gömme balkonun duvarlarının kaldırılarak bağımsız bölümlerdeki oda ile birleştirilmesi ruhsata tabi değil iken, açık (çıkma) balkonun duvarlarının kapatılması ruhsata tabi işlerdendir.

Gömme balkonun alüminyum çerçeve ve cam ile kapatılması ruhsata tabi değildir¹⁵. Çünkü gömme balkonun kapatılması suretiyle taban alanı dışında yeni ve fazladan bir alan kazanılmamaktadır. Bu şekilde yapılan tadilatla, çekme mesafesinin ihlal edilmesi söz konusu olmadığı gibi, tadilatın taşıyıcı unsurları etkilemesi de söz konusu değildir.

Buna karşılık, açık balkonun kapatılması, taban alanı dışında yeni bir kapalı alan kazanılmasına neden olmaktadır. Bu nedenle, açık balkonun kapatılması için tadilat ruhsatı alınması gerekir. Konu hakkında Danıştay 6. Dairesinin 16.02.1993 tarihli ve E:1992/482, K:1993/509 sayılı kararında "Davacının dükkanının balkonunu ruhsatsız olarak kapatmak suretiyle kapalı bir hacim oluşturduğu anlaşıldığından, yıkırılmasına karar verilmesinde isabetsizlik görülmediği, mahkemece balkonun ortak yerlere bir etkisi olmadığı ve ana yapıya zarar vermediği gerekçesiyle

11 Danıştay 6. Dairesi, 03.04.2006, E:2004/1971, E:2006/1502

12 Danıştay 6. Dairesi, 06.03.1991, E:1989/996, K:1991/363

13 Danıştay 6. Dairesi, 28.03.1989, E:1988/858, K:1989/659

14 Danıştay 6. Dairesi, 14.05.1990, E:1988/2941, K:1990/893

15 Danıştay İdari Dava Daireleri Kurulu, 15.03.2007, E:2004/2182, K:2007/353

işlemin iptaline karar verilmesinde mevzuata uyarlık bulunmadığı” ifade edilmiştir.

Üstelik açık balkonun kapatılması için kullanılan malzemenin PVC panjur olması ya da sökülüp takılabilir nitelikte olması, durumu değiştirmez. Konu hakkında Danıştay 6. Dairesinin 08.05.2006 tarihli ve E:2005/98, K:2006/2497 sayılı kararında “Bu durumda açık çıkma niteliğinde olan balkonun kapatılmasının ruhsat gerektirdiği açık olduğundan kullanılan malzemenin panjur olduğu ve sey-yar olması nedeni ile ruhsat gerektirmediği gerekçesiyle dava konusu yıkım ve para cezasına ilişkin işlemlerin iptali yolundaki idare Mahkemesi kararında isabet görülmemiştir.” ifadelerine yer verilmiştir.

5.3. Belediye İmar Yönetmeliklerine Uygun Olmak

İmar Kanununun 21. maddesine göre; derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk, dere, doğrama, döşeme ve tavan kaplamaları, elektrik ve sıhhi tesisat tamirleri ile çatı onarımı, kiremit aktarılması, mahallin özelliklerine göre belediyelerce hazırlanacak imar yönetmeliklerinde belirtilecek taşıyıcı unsuru etkilemeyen diğer tadilatlar ve tamiratlar ruhsata tabi değildir. Bu nedenle, belediyelerin imar yönetmeliklerinde getirilen kısıtlamalara da dikkat edilmesi gerekir.

5.4. Kat Mülkiyeti Kanununa Uygunluk

634 sayılı Kat Mülkiyeti Kanununun 19 uncu maddesine göre kat maliklerinden biri, bütün kat maliklerinin beşte dördünün yazılı rızası olmadıkça ana gayrimenkulün ortak yerlerinde inşaat, onarım ve tesisler, değişik renkte dış badana veya boya yaptıramaz. Ancak, ortak yer ve tesislerdeki bir bozukluğun

ana yapıya veya bağımsız bir bölüme veya bölümlere zarar verdiğinin ve acilen onarılması gerektiğinin veya ana yapının güçlendirilmesinin zorunlu olduğunun mahkemece tespit edilmiş olması halinde, bu onarım ve güçlendirmenin projesine ve tekniğine uygun biçimde yapılması konusunda kat maliklerinin rızası aranmaz.

Kat maliki kendi bağımsız bölümünde ana yapıya zarar verecek nitelikte onarım, tesis ve değişiklik yapamaz. Tavan, taban veya duvar ile birbirine bağlantılı bulunan bağımsız bölümlerin bağlantılı yerlerinde, bu bölüm maliklerinin ortak rızası ile ana yapıya zarar vermeyecek onarım, tesis ve değişiklik yapılabilir.

Gelecek Bölüm

Çalışmamızın gelecek bölümünde ruhsata tabi olmayan işlerden; ısı yalıtımı uygulamaları ve güneş kaynaklı yenilenebilir enerji sistemleri, belediye ve mücavir alan sınırı dışında bulunan köy yerleşik alanlarındaki yapılar, büyükşehir belediyesinde mahalleye dönüşen 5000’den az nüfuslu köylerde yapılacak yapılar, halk konutları, şantiye binaları ve plansız alanda bulunan madencilik tesisleri konusu irdelenecektir.

KAYNAKÇA

Suat Şimşek, İmar Hukuku, Milli Emlak Kontrolörleri Derneği Yayını, Ankara, 2010

Gürsel Öngören (2016) İnşaat Hukuku, Çevrimiçi: <http://www.ongoren.av.tr/wp-content/uploads/2017/02/insaat-hukuku-02-02-2017.pdf>

Özgül Sözbir, “Prefabrik Yapılar”, Bayındırlık ve İskan Bakanlığı İle Belediyeler Derneği, Ocak 2008, Sayı:37

Akın ŞİMŞEK

*Kamu Yönetimi Uzmanı
Rekabet Kurumu
İdari Koordinatör*

BELEDİYE BAŞKANLARININ SİGORTALILIK STATÜSÜNE GÖRE EMEKLİLİK KESENEĞİNE ESAS AYLIKLARI/PRİME ESAS KAZANÇLARI

1. GİRİŞ

Mahalli idareler seçimlerinin sonuçlanması ve sonuçların da kesinleşmesi ile birlikte belediye başkanları görevlerine başladılar. Belediye başkanlarından herhangi bir sosyal güvenlik kurumundan emekli olmayanların zorunlu olarak 5510 sayılı Kanuna göre 4/c sigortalılık tescilleri de yapılmaktadır. Emekli olanlar ise istekleri halinde emekli aylıklarını kestirmek suretiyle aktif sigortalı olarak ilgilerini devam ettirebilmektedirler. Bu kapsamda 2008 yılından önce Emekli Sandığına tabi çalışması olan belediye başkanlarının 5510 sayılı Kanunun geçici 4 üncü maddesi uyarınca 5434 sayılı T.C. Emekli Sandığı Kanununa tabi tutularak sigortalılık tescilleri yapılmaktadır. Bu tarihten önce Emekli Sandığına tabi çalışması olmayan belediye başkanlarının ise ilk defa 5510 sayılı Kanuna

göre 4/c sigortalısı olarak sigortalılık tescilleri yapılmaktadır. **Belediye başkanlarının sigortalılık tescilleri ise Emekli Sandığına tabi olanlar açısından emeklilik keseneğine esas aylıklarının belirlenmesi ile ilk defa 5510 sayılı Kanuna göre 4/c sigortalısı olanların ise prime esas kazançlarının tespitinde önem arz etmektedir. Sigortalılık tescillerinin doğru yapılmaması emeklilik primlerinin de yanlış hesaplanmasını gündeme getirecek ve bu da ilerde büyük sorunlara neden olabilecektir.**

Bu makalede sigortalılık tescil durumlarına göre belediye başkanlarının emeklilik keseneğine esas aylık veya prime esas kazanç tutarlarının belirlenmesine ve belediye başkanı ödeneğinden primlerin kesilmesine ilişkin usul ve esaslardan bahsedilecektir.

2. BELEDİYE BAŞKANI ÖDENEĞİ

5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesi gereğince belediye başkanlarına belde nüfusları esas alınmak suretiyle maddede belirtilen gösterge rakamları dikkate alınarak Devlet memurları için belirlenen aylık katsayı ile çarpımı sonucu bulunacak tutarda aylık brüt ödenek ödenmektedir. Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi belde-lerde bu ödeneğin hesaplanmasında nüfusu 50.001'den 100.000'e kadar olan belde belediye başkanları için belirlenen 100.000 gösterge rakamı esas alınmaktadır. Brüt olarak belirlenen bu ödeneklerden vergi, sigorta primi/

emeklilik keseneği gibi yasal kesintiler kesilerek ödeme yapılmaktadır.

Belediye başkanının görevli, izinli ve hasta bulunduğu sürelerde ödeneği kesilmemektedir. Belediye başkanlığı yapmış olanların, personel kanunlarına tâbi bir kadroya atanmaları hâlinde belediye başkanlığında geçen süreleri memuriyette geçmiş sayılmaktadır. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu uyarınca Devlet memurları ile bakmakla yükümlü buldukları için uygulanan sosyal hak ve yardımlar, aynı esas ve usullere göre belediye başkanları ile bakmakla yükümlü buldukları için de uygulanmaktadır.

Belediye Başkanı Ödenekleri (01.01.2019-30.06.2019)

Beldenin Nüfusu	Gösterge	Memur Aylık Katsayısı	Aylık Brüt Ödenek (TL)
2.000.001'den fazla	230.000	0,130597	30.037,31
1.000.001'den 2.000.000'a kadar	190.000	0,130597	24.813,43
500.001'den 1.000.000'a kadar	155.000	0,130597	20.242,54
250.001'den 500.000'e kadar	135.000	0,130597	17.630,60
100.001'den 250.000'e kadar	115.000	0,130597	15.018,66
50.001'den 100.000'e kadar*	100.000	0,130597	13.059,70
10.001'den 50.000'e kadar	80.000	0,130597	10.447,76
10.000'e kadar	70.000	0,130597	9.141,79

* Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplanmasında bu gösterge rakamı esas alınmaktadır.

3. EMEKLİ SANDIĞINA TABİ ÇALIŞMASI OLAN BELEDİYE BAŞKANLARI

Memurlar için yeni bir kavram olarak karşımıza çıkan prime esas kazanç, Emekli Sandığında emeklilik keseneğine esas aylık olarak adlandırılmaktadır. Emeklilik keseneğine esas aylığın tespitine ise genel olarak 5434 sayılı Kanunun 15 inci maddesinde yer verilmiş ve aynı Kanunun Ek 70 inci maddesinde de ek göstergeye göre tespit edilen

tazminat tutarlarının emeklilik keseneğine esas aylıklara ilave edilmesi öngörülmüştür. Bu durumda Emekli Sandığı iştirakçiliği bulunan memurların emeklilik keseneğine esas aylıkları, emeklilik keseneğine esas aylık derece ve kademelerine ait gösterge rakamı ile personel kanunlarındaki ek gösterge rakamının döneminde tespit edilen memur maaş katsayısı ile çarpımı sonucu bulunan tutarları, döneminde belirlenen taban aylığı tutarı,

kıdem aylığı tutarı ve tazminat aylığı olarak adlandırılan ve yararlanmakta oldukları ek göstergelerine göre değişen oranlar esas alınarak en yüksek Devlet memuru aylığı (ek gösterge dahil) brüt tutarı toplamı oluşturmaktadır. Emekli ikramiyesi ödenmesinde ve emekli aylığı bağlanmasında da kişilerin emekliye ayrıldığı tarihte bu şekilde tespit edilen brüt tutarları esas alınmaktadır.

Belediye başkanlarının emeklilik keseneğine esas aylıklarında;

- 657 sayılı Kanunun 43 üncü maddesindeki gösterge tablosuna göre derece ve kademe gösterge rakamı ve ek gösterge rakamının dönemine ilişkin memur maaş katsayı ile çarpılması sonunda bulunacak tutar,
- Memuriyet taban aylığı ve kıdem aylığı tutarları,
- Ek göstergesi dikkate alınarak 5434 sayılı Kanunun ek 70 inci maddesi uyarınca tespit edilen tazminat tutarına karşılık gelen miktarın

toplamı esas alınarak kişilerin emeklilik keseneğine esas aylık veya emekli aylığı bağlanmasına esas aylık olarak adlandırılan tutara ulaşılmaktadır. Bulunan bu toplam tutardan ise %16 emeklilik keseneği belediye başkanı ödeneğinden, % 20 kurum karşılığı ise belediye tarafından karşılanarak ayrıca bu tutar esas alınarak belediye tarafından % 12 genel sağlık sigortası primi ödenmektedir.

3.1. Emeklilik Derece/Kademe Gösterge Aylığı

Devlet memurlarının göreve giriş derece ve kademeleri ile yükselebilecekleri derece ve kademeleri 657 sayılı Kanun veya kendi personel kanunlarına göre belirlenmiştir. Kişilerin kendi mevzuatına göre tespit edilen derece ve kademelerinin, 657 sayılı Devlet

Memurları Kanununun 43 üncü maddesinde yer alan gösterge tablosunda karşılığı olan tutarın yürürlükteki aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunan tutar gösterge aylığını oluşturmaktadır. Memuriyete başlamadan önce SSK(5510 SK. 4/1-a) veya Bağ-Kur(5510 SK. 4/1-b) sigortalısı olarak çalışması olanların derece ve kademelerinde ise öğrenim durumları itibariyle belirlenen yükselebilecekleri dereceyi geçmemek üzere 5434 sayılı Kanunun ek 17 ve ek 18 inci maddeleri esas alınarak 657 sayılı Kanuna göre tespit edilen derece kademelerine bu süreleri de ilave edilerek bulunan derece ve kademeleri esas alınmaktadır.

Emekli Sandığına tabi belediye başkanlarının 5434 sayılı Kanunun ek 48 inci maddesi uyarınca varsa SSK ve Bağ-Kur gibi süreleri de dikkate alınarak yapılacak intibakları sonucu bulunacak derece ve kademeleri üzerinden hesaplanan tutar emeklilik keseneğine esas aylığına dahil edilmektedir.

3.2. Ek Gösterge

657 sayılı Kanun ve diğer personel kanunlarında ek gösterge rakamları, hizmet sınıfları, görev türleri veya rütbelere, görev aylığına esas alınan dereceler dikkate alınarak farklı olarak tespit edilmiştir. Bu kapsamda, Devlet Memurları Kanunu, Türk Silahlı Kuvvetleri Personel Kanunu, Yükseköğretim Personel Kanunu ile Hâkim ve Savcılar Kanununa ekli ek gösterge cetvelleri ile anılan Kanunlara tabi personelin yararlanacakları ek gösterge rakamları tek tek sayma yolu ile belirlenmiştir. Belirlenen bu ek gösterge rakamlarının yürürlükteki aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunan tutar emeklilik keseneğine esas aylık içindeki ek gösterge aylığını oluşturmaktadır.

Emekli Sandığına tabi belediye başkanlarının emekliliklerinde geçerli olacak ek

gösterge rakamlarının belirlenmesi ile ilgili olarak 5434 sayılı Kanunun ek 48 inci maddesinde, belediye başkanı olarak iştirakçilikleri devam edenlere, genel idare hizmetleri sınıfında görev yapan genel müdürler için belirlenen ek gösterge rakamını ve öğrenim durumlarına göre yükselebilecekleri dereceyi

geçmemek üzere emekli keseneklerine esas aylık dereceleri itibariyle mülki idare amirliği hizmetleri sınıfı için tespit edilen ek gösterge rakamlarının uygulanacağı, bu kapsamda varsa önceki görevleri için tespit edilmiş ek göstergelerinden aşağı olamayacağı hükme bağlanmıştır.

Emekli Sandığına Tabi Belediye Başkanlarına Uygulanacak Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı İçin Belirlenmiş Ek Gösterge Rakamları

Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı	Derecesi	Ek Gösterge Rakamı
d) Kadroları bu sınıfa dahil olup da; yukarıda sayılanlar dışında kalanlar (1 inci derecenin kademelerinden aylık alanlar için Genel İdare Hizmetleri Sınıfında aynı görev unvanları için belirlenen ek gösterge rakamlarından düşük olmamak üzere)	1. derecenin 4. kademesi	4800
	1	4000
	2	3600
	3	3000
	4	2300
	5	2200
	6	1600
	7	1500
	8	1300
	9	1150

Emekli Sandığına tabi belediye başkanlarının emeklilikte ek göstergeye hak kazanmaları için en az altı ay aynı ek göstergeden kesenek kesilmesi gibi bir zorunluluk söz konusu olmayıp bir ay kesenek kesilmesi yeterlidir.

3.3. Kıdem Aylığı

Kıdem aylığı tutarı, emekli aylığı unsuru olarak sisteme 06.01.1992 tarihli ve 476 sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile yapılan düzenleme ile girmiştir. 30.06.1989 tarihli ve 20211 sayılı Mükerrer Resmi Gazete'de yayımlanan 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin birinci maddesiyle hizmet yılları itibariyle ödenecek kıdem aylığının tespitinde kazanılmış hak aylığının hesabında değerlendirilen sürelerin esas alınması hükme bağlanmıştır.

Kıdem aylığına esas hizmet süresinin tespitinde dikkate alınan süreleri şu şekilde sıralamak mümkündür.

- Kazanılmış hak aylıklarında değerlendirilen başarılı fiili hizmet süreleri, (olumsuz sicil alınarak geçirilen süreler dikkate alınmayacaktır)
- Muvazzaf askerlikte, okul devresi dahil yedek subaylıkta geçen süreler,
- Geçmişte çeşitli intibaklar sırasında kazanılmış hak aylığın belirlenmesinde değerlendirilen süreler,
- Devlet Memurları Kanununun 36 ncı maddesinin "Ortak Hükümler" bölümünün (C) bendinde kazanılmış hak aylığın belirlenmesinde değerlendirilmesi öngörülen süreler,
- Devlet memurlarının bir üst öğrenimi bitirmeleri nedeniyle Devlet Memurları
- Kanununun 36ncı maddesinin (A/12-d) fıkrası uyarınca yapılan intibaklarda emsallerini geçtiği için

kazanılmış hak aylığının tespitinde değerlendirilmemiş süreler,

Olarak belirtilebilir. Yıllar itibariyle ödenmekte olan kıdem aylığı tutarı, her tam yıl için tespit olunmuş 20 gösterge rakamının, kıdem aylığına esas hizmet süresi ile çarpımı sonucu bulunacak toplam gösterge rakamının yürürlükteki aylık katsayısı ile çarpımı sonucu bulunan tutarı ifade etmektedir. En fazla kıdem aylığı ödenecek süre ise 25 yıl olarak belirlenmiştir.

3.4. Memuriyet Taban Aylığı

657 sayılı Kanununun 154 üncü maddesinde belirtildiği üzere, halen 1000 olarak uygulanmakta olan memuriyet taban aylığı göstergesine uygulanacak taban aylık katsayısı dönemler itibariyle uygulanmak üzere memur toplu görüşme tutanakları ile veya enflasyon artış durumuna göre Hazine ve Maliye Bakanlığınca tespit edilmektedir.

3.5. Emekli Sandığı Kanununa Göre Tespit Edilen Emeklilik Tazminatı

5434 sayılı Kanununun ek 70 nci maddesi ile emeklilik keseneğinin tespitinde ve bu kapsamda gerek emekli aylığı gerekse emekli ikramiyesinin hesaplanmasında dikkate alınan ve ilgililerin hak kazandıkları ek gösterge rakamlarına göre değişen oranlarda yansıyan söz konusu unsur, en yüksek devlet memurunun ek gösterge dahil brüt aylık tutarının, ek gösterge grupları itibariyle;

- Ek göstergesi 8400 ve daha yüksek olanlarda % 255'ine,
- Ek göstergesi 7600 (dahil)-8400 (haric) arasında olanlarda % 215'ine,
- Ek göstergesi 6400 (dahil)-7600 (haric) arasında olanlarda % 195'ine,
- Ek göstergesi 4800 (dahil)-6400 (haric) arasında olanlarda % 165'ine,
- Ek göstergesi 3600 (dahil)-4800 (haric) arasında olanlarda % 145'ine,

- Ek göstergesi 2200 (dahil)-3600 (haric) arasında olanlarda % 85'ine,
- Diğerlerinde (ek göstergesi olmayanlar ve ek göstergesi 2200'den düşük olanlar) %55'ine,

Karşılık gelen miktarı, emekli aylığı bağlanmasına esas aylık tutarının bir unsuru olmaktadır.

3.6. Makam Tazminatı

Emekli Sandığına tabi belediye başkanları ile dul ve yetimlerine emekli aylıkları ile birlikte ödenecek makam tazminatı ile bu tazminata bağlı olarak ödenecek temsil veya görev tazminatlarının ödeme usullerine 5434 sayılı Kanununun ek 68 inci maddesinde yer verilmiştir. **Makam tazminatı ve bu tazminata bağlı olarak tespit edilen temsil veya görev tazminatı emeklilik keseneğine esas aylık toplamına dahil edilmemektedir. Dolayısıyla, bu tazminatlardan emeklilik keseneği de kesilmemektedir.**

4. İLK DEFA 4/c SİGORTALISI OLAN BELEDİYE BAŞKANLARI

5510 sayılı Kanuna göre ilk defa 4/c sigortalısı olan belediye başkanlarının prime esas kazançlarının hesabında, büyükşehir belediye başkanları için bakanlık genel müdürünün, diğer belediye başkanları için ise öğrenim durumları itibariyle 657 sayılı Kanuna göre yükselebilecekleri dereceyi aşmamak kaydıyla, 657 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı ek gösterge cetvelinin "VIII- Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (d) bendinde belirtilenlerin prime esas kazançlar toplamı üzerinden 5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği tarihten sonra 4 üncü maddenin birinci fıkrasının (c) bendi kapsamında ilk defa sigortalı olanlar için belirlenen prim oranları üzerinden hesaplanacak prim tutarlarının belediyede çalışan diğer personeller için düzenlenecek aylık prim ve hizmet bel-

gesi ile birlikte Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderilmesi gerekmektedir.

Bu şekilde tespit edilen prime esas kazanç üzerinden de malûllük, yaşlılık ve ölüm sigortaları için % 9'u sigortalı hissesi, % 11'i işveren hissesi, genel sağlık sigortası için de % 5'i sigortalı hissesi, % 7,5'i işveren hissesi olmak üzere prim alınacaktır. Buna göre belediye başkanının aylığından prime esas kazancının yüzde 14'ü sigortalı payı, belediye bütçesinden de aynı tutarın yüzde 18,5' i işveren payı olmak üzere toplam yüzde 32,5' i uzun vadeli sigorta kolları ve genel sağlık sigortası primi olarak Sosyal Güvenlik Kurumuna gönderilecektir.

4.1. Derece/Kademe Gösterge Aylığı

İlk defa 5510 sayılı Kanuna göre 4/c sigortalısı olanların prime esas kazançlarına sadece 657 sayılı Kanun veya kendi personel kanunlarına göre belirlenen maaş ödenmesi-ne esas aylık derece ve kademeleri esas alınmaktadır. **Bu kapsamda ilk defa 4/c sigortalısı olan belediye başkanlarının prime esas kazançlarının tespitinde derece ve kademe aylıkları belirlenirken Emekli Sandığına tabi belediye başkanları gibi SSK veya Bağ-Kur çalışmaları varsa intibaklarında değerlendirilmeyecek sadece memuriyette geçen çalışmaları ve askerlik gibi memurun kaza-**

nılmış hak aylık derece ve kademesinde değerlendirilen süreleri esas alınacaktır.

4.2. Ek Gösterge Aylığı

5510 sayılı Kanuna göre ilk defa 4/c sigortalısı olan belediye başkanlarının prime esas kazançlarının hesabında, büyükşehir belediye başkanları için bakanlık genel müdürünün, diğer belediye başkanları için ise öğrenim durumları itibarıyla 657 sayılı Kanuna göre yükselebilecekleri dereceyi aşmamak kaydıyla, 657 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı ek gösterge cetvelinin "VIII- Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı" bölümünün (d) bendinde yer alan ek göstergelerinin esas alınması gerekmektedir.

Bu kapsamda özellikle haklarında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanan büyükşehir belediye başkanları ile ilk defa 4/c sigortalısı olan büyükşehir belediye başkanları arasında ek gösterge rakamları yönünden büyük bir fark ortaya çıkmıştır. Çünkü hakkında 5434 sayılı Kanun hükümleri uygulanan büyükşehir belediye başkanları emekliliklerinde en fazla 4.800 ek gösterge rakamından yararlanabilmekte iken, 5510 sayılı Kanuna göre ilk defa 4/c kapsamında sigortalı olan büyükşehir belediye başkanları emekliliklerinde 6.400 ek gösterge rakamından yararlanabileceklerdir.

İlk Defa 4/c Kapsamında Sigortalı Olan Belediye Başkanlarının Emeklilikte Yararlanabilecekleri Ek Gösterge Rakamları

Belediye Başkanları	Derecesi	Ek Gösterge Rakamı
Büyükşehir Belediye Başkanları	1	6.400
	¼	4800
	1	4000
	2	3600
	3	3000
Diğer Belediye Başkanları	4	2300
	5	2200
	6	1600
	7	1500
	8	1300
	9	1150

4.3. Kıdem Aylığı ve Memuriyet Taban Aylığı

İlk defa 5510 sayılı Kanuna göre 4/c sigortalısı olan belediye başkanlarının kıdem aylığı ve taban aylığı tespitleri genel hükümlere göre aynı Emekli Sandığına tabi belediye başkanlarının emeklilik keseneğine esas aylıklarının tespitindeki usul ve esaslara göre yapılmaktadır.

4.4. Özel Hizmet ve Diğer Tazminatlar

İlk defa 5510 sayılı Kanuna göre 4/c sigortalısı olanların da prime esas kazançlarına 5434 sayılı Kanunun ek 70 nci maddesinde olduğu gibi nazari olarak tespit edilen bir tazminat tutarı ilave edilmemekte olup fiilen taraflarına 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca ödenen özel hizmet tazminatı, eğitim, öğretim tazminatı, din hizmetleri tazminatı, emniyet hizmetleri tazminatı, mülki idare amirliği özel hizmet tazminatı, denetim tazminatı, adalet hizmetleri tazminatı veya personel kanunlarına göre bu nitelikte ödenen tazminatlar esas alınmaktadır.

5510 sayılı Kanuna göre ilk defa 4/c sigortalısı olan belediye başkanlarının prime esas kazançlarının hesabında, büyükşehir belediye başkanları için bakanlık genel mü-

dürünün, diğer belediye başkanları için ise öğrenim durumları itibariyle 657 sayılı Kanuna göre yükselebilecekleri dereceyi aşmamak kaydıyla, 657 sayılı Kanuna ekli (I) sayılı ek gösterge cetvelinin “VIII- Mülki İdare Amirliği Hizmetleri Sınıfı” bölümünün (d) bendinde yer alanların tazminatları esas alınmaktadır.

4.5. Makam Tazminatı

İlk defa 5510 sayılı Kanuna göre 4/c sigortalısı olanlara yapılan makam tazminatı ve bu tazminata bağlı olarak ödenen temsil veya görev tazminatı ödemeleri doğrudan prime esas kazançlarına dahil edilmekte ve bu kapsamda da bu tazminatlardan prim kesilmektedir. İlk defa 4/c sigortalısı olan belediye başkanlarının prime esas kazançların belirlenmesinde büyükşehir belediye başkanlarının emsal gösterildiği genel müdür unvanının makam tazminatı olmakla birlikte diğer belediye başkanlarının prime esas kazançları için emsal alınan unvanların ise prime esas kazançları içerisinde makam tazminatı bulunmamaktadır. Mevzuata göre temsil ve görev tazminatları makam tazminatına müstahak görevlerde bulunanlara verilmekte olup aksi durumda bu tazminatlardan da yararlanılamamaktadır.

İLK DEĞER 4/1-c SİĞORTALISI BELEDİYE BAŞKANLARININ PRİME ESAS KAZANÇLARI
(01.01.2019-30.06.2019)

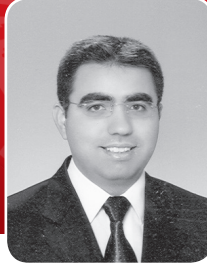
Öğrenim Durumu	Derece	Kademe	D/K Gösterge	Ek Gösterge	Ö.H.T. Oranı	PRİME ESAS KAZANCA DA- HİL UNSURLAR (TL)				Prime Esas Kazanç Tutarı (TL)	Şahıs (TL)		Kurum (TL)		TOP-LAM (TL)
						Göst. Aylığı	Ek Göst. Aylığı	Taban Aylık	Özel Hizmet Tazminatı		%9 MYÖ Primi	%5 GSS Primi	%11 MYÖ Primi	%7,5 GSS Primi	
6 Yıllık Yüksek Okul Mezunu (Doktor)	8	3	690	1300	240	90,11	169,78	2.044,19	2.977,61	5.281,69	475,35	264,08	580,99	396,13	1.716,55
4 Yıllık Yüksek Okul Mezunu (Mühendis)	8	1	660	1300	240	86,19	169,78	2.044,19	2.977,61	5.277,77	475,00	263,89	580,55	395,83	1.715,27
4 Yıllık Yüksek Okul Mezunu (Avukat)	9	3	645	1150	240	84,24	150,19	2.044,19	2.977,61	5.256,22	473,06	262,81	578,18	394,22	1.708,27
4 Yıllık Yüksek Okul Mezunu	9	1	620	1150	240	80,97	150,19	2.044,19	2.977,61	5.252,96	472,77	262,65	577,83	393,97	1.707,21
2 Yıllık Yüksek Okul Mezunu	10	2	600	0	240	78,36	0,00	2.044,19	2.977,61	5.100,16	459,01	255,01	561,02	382,51	1.657,55
Meslek Lisesi	12	2	550	0	240	71,83	0,00	2.044,19	2.977,61	5.093,63	458,43	254,68	560,30	382,02	1.655,43
Lise	13	3	540	0	240	70,52	0,00	2.044,19	2.977,61	5.092,32	458,31	254,62	560,16	381,92	1.655,00
Ortaokul	14	2	520	0	240	67,91	0,00	2.044,19	2.977,61	5.089,71	458,07	254,49	559,87	381,73	1.654,16
İlkokul	15	1	500	0	240	65,30	0,00	2.044,19	2.977,61	5.087,10	457,84	254,35	559,58	381,53	1.653,31

Not: Kademe aylığına esas hizmeti bulunmayanlardan belediye başkanları seçilenler esas alınmış olup makam, temsil veya görev tazminatı bulunmamaktadır.

5. SONUÇ

Belediye başkanlarının sigortalılık tescilleri yapılrken özellikle 15 Ekim 2008 tarihinden önce yedek subay, vekil öğretmen, vekil imam gibi görevler de dahil olmak üzere Emekli Sandığına tabi çalışmalarının olup olmadığı çok büyük bir titizlikle araştırılmalıdır. Bu şekilde yapılacak tespate göre

de sigortalılık tescilleri 5434 veya 5510 sayılı Kanuna göre yapılarak emeklilik primlerinin hesaplanması yoluna gidilmelidir. Primleri etkileyen taban aylık, kıdem aylık gibi unsurlar her iki tescil durumunda da aynı iken derece ve kademe, ek gösterge, makam tazminatı ve diğer tazminatlar ile ilgili olarak büyük farklılıklar ortaya çıkmaktadır.

Mustafa YAVUZ

Gümrük ve Ticaret Uzmanı

ELEKTRONİK DEFTER UYGULAMASINA GEÇMEKLE YÜKÜMLÜ OLAN BELEDİYE ŞİRKETLERİ

ÖZ

Tacir sıfatını haiz olan belediye şirketleri, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununda öngörülen ticari defterleri fiziki olarak tutmakla yükümlüdür. Bununla birlikte, 2014 veya müteakip hesap dönemleri brüt satış hasılatı 10 milyon TL ve üzeri olan belediye şirketlerinin, söz konusu defterlerden yevmiye defteri ve defteri kebiri elektronik olarak tutmaları ve dolayısıyla elektronik defter uygulamasına geçmeleri zorunludur. Elektronik defter uygulamasına geçen belediye şirketleri, söz konusu defterlerini kağıt ortamında tutamazlar. Mevzuatta öngörülen usul ve esaslara aykırı biçimde elektronik defter oluşturan veya oluşturdukları elektronik defterleri yetkili makamların isteği üzerine ibraz etmeyen belediye şirketleri adli ve/veya idari yaptırımlarla karşı karşıya kalabilir. İşte bu çalışmada, elektronik defter uygulamasına geçmekle yükümlü olan belediye şirketleri detaylı olarak incelenmiş ve değerlendirilmiştir.

Anahtar Kelimeler: Belediye şirketi, elektronik defter, brüt satış hasılatı, mali mühür, defter beratı.

1. GİRİŞ

Günümüzde bilişim teknolojileri, sağladıkları verimlilik ve maliyet avantajı gibi nedenlerle büyük bir hızla ilerlemekte ve buna bağlı olarak şirketlerde iş süreçlerinde gittikçe daha yoğun bir şekilde bilişim teknolojilerinden yararlanmaktadır. Bu durum ise özellikle yüksek sayıda yasal defter, belge ve kayıtlara ilişkin süreçleri kağıt ortamında yürütmek zorunda olan vergi mükelleflerine yönelik, gelişen teknolojiye uygun yeni usul ve esasların belirlenmesini zorunlu kılmıştır.

Buradan hareketle, ticari defterlerin değişmezliğinin, bütünlüğünün ve kaynağının garanti altına alınması, bu defterlerin kağıt ortamında basım, tasdik ve saklama yükümlülüklerinin ortadan kaldırılması, mükelleflerin vergi kanunlarına uyumlarının artırılması, kayıt dışılığın izlenerek önlenmesi, elektronik denetim ve uzaktan denetim için uygun altyapının tesis edilmesi amacıyla¹ oluşturulan sistem ile şirketlerin ticari defterlerini elektronik olarak tutabilmesine imkan sağlanmış ve sonrasında bu uygulama bir adım daha ileri götürülerek, belli alanlarda faaliyet gösteren mükellefler ile brüt satış hasılatı belli bir tutarın üzerinde olan mükelleflerin elektronik defter (e-defter) uygulamasına geçmesi zorunlu hale getirilmiştir.

Gerekli kriterleri taşıyan belediye şirketleri de, diğer vergi mükellefleri gibi elektronik defter uygulamasını geçmek ve kayıtlarını elektronik olarak tutmakla yükümlüdür. İşte bu çalışmada, elektronik defter uygulamasına geçmekle yükümlü olan belediye şirketleri tüm yönleriyle ele alınmış ve açıklanmıştır.

2. ELEKTRONİK DEFTERE İLİŞKİN MEVZUAT DÜZENLEMELERİ

20.03.2011 tarihli ve 6215 sayılı Kanun-

1 Gökçe Zafer Özaki, Elektronik Defter Uygulaması Hakkında Bilinmesi Gerekenler, E-Yaklaşım, Eylül 2017, S.297.

la² 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanununun³ 66. Maddesine eklenen “*Bu defterler elektronik ortamda veya dosyalama suretiyle tutulabilir. Bu defterlerin açılış ve kapanış onaylarının şekli ve esasları ile bu defterlerin nasıl tutulacağı Sanayi ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığınca çıkarılacak müşterek bir tebliğle belirlenir.*” şeklinde kısıf ile ticari defterlerin, elektronik ortamda tutulabilmesine imkan sağlanmıştır. ETTK’da olduğu gibi 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununun⁴ (TTK) 64/3. maddesinde de “*Fiziki ortamda veya elektronik ortamda tutulan ticari defterlerin nasıl tutulacağı, defterlere kayıt zamanı, onay yenileme ile açılış ve kapanış onaylarının şekli ve esasları Gümrük ve Ticaret Bakanlığı ile Maliye Bakanlığınca müştereken çıkarılan tebliğle belirlenir.*” denilmek suretiyle bahsi geçen uygulama devam ettirilmiştir.

Öte yandan, 213 sayılı Vergi Usul Kanununun⁵ mükerrer 242. maddesi ile Hazine ve Maliye Bakanlığı; elektronik defter, belge ve kayıtların oluşturulması, kaydedilmesi, iletilmesi, muhafaza ve ibrazı ile defter ve belgelerin elektronik ortamda tutulması ve düzenlenmesi uygulamasına ilişkin usul ve esasları belirlemeye yetkili kılınmıştır. Aynı Kanunun mükerrer 257. maddesinde ayrıca adı geçen Bakanlığa, tutulması ve düzenlenmesi zorunlu defter, kayıt ve belgelerin mikro film, mikro fiş veya elektronik bilgi ve kayıt araçlarıyla yapılması veya bu kayıt ortamlarında saklanması hususunda izin verme veya zorunluluk getirme, bu şekilde tutulacak defter ve kayıtların kopyalarının anılan Bakanlıkta veya muhafaza etmekle görevlendireceği ku-

2 6215 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun, 12.04.2011 tarihli ve 27903 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

3 6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu, TTK’nın 1533. maddesiyle 01.07.2012 tarihi itibarıyla yürürlükten kaldırılmıştır.

4 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu, 14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

5 213 sayılı Vergi Usul Kanunu, 10-12.01.1961 tarihli ve 10703-10705 sayılı Resmi Gazete’lerde yayımlanmıştır.

rumlarda saklanması zorunluluğu getirme, bu konuda uygulama usul ve esaslarını belirleme yetkisi verilmiştir.

Söz konusu kanun hükümlerine istinaden, Ticaret Bakanlığı (mülga Gümrük ve Ticaret Bakanlığı) ile Hazine ve Maliye Bakanlığı (mülga Maliye Bakanlığı) tarafından 1 sıra numaralı Elektronik Defter Genel Tebliği⁶ (EDGT) yürürlüğe konulmuştur. EDGT ile birlikte elektronik defter uygulaması yürürlüğe girmiş ve hali hazırda “**vevmiye defteri**” ve “**defteri kebirin (büyük defterin)**” elektronik ortamda tutulabilmesine imkan sağlanmıştır. İlerleyen dönemlerde, diğer yasal defterlerin de aynı usule tabi kılınması planlanmaktadır.

Elektronik defter, şekil hükümlerinden bağımsız olarak VUK ve TTK hükümleri gereğince tutulması zorunlu olan defterlerin, <http://www.edefer.gov.tr> internet adresinde duyurulan format, kılavuz ve standartlara uygun biçimde elektronik dosya biçiminde hazırlanması, kağıda bastırılmaksızın oluşturulması, kaydedilmesi, değişmezliğinin, bütünlüğünün ve kaynağının doğruluğunun elektronik imza/mali mühür araçları ile garanti altına alınması ve ilgililer nezdinde ispat aracı olarak kullanılabilmesine imkan tanımayı hedefleyen elektronik kayıtlar ile hukuki ve teknik düzenlemeler bütünü’ şeklinde tanımlanabilir.

3. ELEKTRONİK DEFTER TUTMAKLA YÜKÜMLÜ OLANLAR

TTK’ya göre, tacirlerin ticari defterlerini elektronik ortamda tutmaları zorunlu değildir. Buna karşın, VUK’un mükerrer 242 ile mükerrer 257. maddelerinin Hazine ve Maliye Bakanlığına verdiği yetkiye istinaden yayımlanan 421 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği⁷ ile bazı tacirlere defterlerini

elektronik ortamda tutma zorunluluğu getirilmiş, 454 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği⁸ ile de defterlerini elektronik ortamda tutmak zorunda olan tacirlerin kapsamı genişletilmiştir.⁹ Söz konusu Tebliğler uyarınca elektronik defter uygulamasına geçmekle yükümlü olan mükellefler şunlardır:

- 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu kapsamında madeni yağ lisansına sahip olanlar ile bunlardan 2011 takvim yılında mal alan mükelleflerden 31.12.2011 tarihi itibarıyla asgari 25 milyon TL brüt satış hasılatına sahip olan mükellefler.
- 4760 sayılı Özel Tüketim Vergisi Kanununa ekli (III) sayılı listedeki malları (genel olarak alkol veya tütün içeren ürünleri) imal, inşa veya ithal eden mükellefler ile bunlardan 2011 takvim yılında mal alan mükelleflerden 31.12.2011 tarihi itibarıyla asgari 10 milyon TL brüt satış hasılatına sahip olanlar; ayrıca aynı Kanuna ekli (I) sayılı listedeki malların imali, ithali, teslimi vb. faaliyetleri nedeniyle EPDK’dan lisans alan mükellefler.
- **2014 veya müteakip hesap dönemleri brüt satış hasılatı 10 milyon TL ve üzeri olan mükellefler.**

Gelir İdari Başkanlığının (GİB) verilerine göre 25 Nisan 2019 tarihi itibarıyla ülkemizde elektronik defter tutmakta olan mükellef sayısı **84.479**’dur.¹⁰

Yukarıda belirtildiği üzere, elektronik defter tutma yükümlülüğünün kapsamı 2014 yılında yapılan düzenleme ile genişletilmiş

8 Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:454), 20.06.2015 tarihi ve 29392 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

9 Özkan Arslan, Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre 75 Soruda Ticari Defterler, Nazalı Yayınları, İstanbul 2017, s.63.

10 <http://www.edefer.gov.tr/edeferkayitlikullanici.html> (Erişim-25.04.2019).

ve türü, faaliyet alanı ve konusu ne olursa olsun yıllık brüt satış hasılatı¹¹ 10 milyon TL¹² ve üzeri olan mükellefler elektronik defter tutmakla yükümlü kılınmıştır. Dolayısıyla, **yıllık brüt satış hasılatı 10 milyon TL ve üzerinde olan belediye şirketleri de, diğer mükellefler gibi elektronik defter tutmak zorundadır.** Bu durumda, **örneğin bir belediye şirketi 2018 hesap dönemi sonu itibarıyla 10 milyon TL brüt satış hasılatını aşmışsa, söz konusu şirketin 31.12.2019 tarihine kadar (bu tarih dâhil) gerekli başvuruları yapıp hazırlıklarını tamamlayarak 01.01.2020 tarihinden itibaren elektronik defter tutması gerekmektedir.** Bahsi geçen yükümlülüğe tabi olan belediye şirketleri aynı zamanda elektronik fatura tutmakla da yükümlüdür. Ancak, mezkûr haddin altında kalan şirketler anılan yükümlülüklerin kapsamında değildir; bu şirketler istemeleri halinde iradi olarak elektronik defter uygulamasına tabi olabilir.

Önemli belirtelim ki, 696 sayılı KHK ile birlikte, belediyelerde personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı yöntemiyle çalıştırılan personelin belediye şirketlerinde işçi statüsünde istihdam edilmesi ve belediyelerin personel çalıştırılmasına dayalı hizmetleri doğrudan hizmet alımı suretiyle belediye

şirketlerine gördürmesi nedeniyle, belediye şirketlerinin brüt satış hasılatlarında 2018 yılından itibaren önemli tutarlarda artışlar olmuştur. Bu husus da, daha çok belediye şirketinin söz konusu yükümlülük kapsamına girmesini sağlamaktadır.

Diğer taraftan, 454 sıra numaralı Tebliğde, 5018 sayılı Kanuna ekli cetvellerde yer alan idare, kurum ve kuruluşlar ile iktisadi kamu kuruluşlarının elektronik defter tutma zorunluluğu bulunmadığı belirtilmiştir. İfade etmek gerekir ki, belediye şirketleri, genel yönetim kapsamındaki kamu idareleri tanımı içinde yer almadıkları gibi 233 sayılı KHK'ya tabi kamu iktisadi kuruluşu¹³ da değildir. Nitekim, belediye şirketlerinin hukuki yapısıyla ilgili olarak, Yargıtay 22. Hukuk Dairesinin 13.06.2017 tarihli ve E.2016/24028, K.2017/14012 sayılı kararında da belirtildiği üzere, belediyeler tarafından kurulan veya ortak olunan şirketler, TTK hükümlerine tabi sermaye şirketleri olup, belediyelerin tüzel kişiliğinden ayrı ve bağımsız özel hukuk tüzel kişileridir. Belediyelerin kurdukları veya ortak oldukları ticaret şirketlerine, kamu tüzel kişiliği kazandıran herhangi bir kanun hükmü bulunmadığı gibi, kamusal yetki ve ayrıcalıklar tanınmamıştır. Dolayısıyla, söz konusu şirketler kamu tüzel kişisi ya da kamu kurum ve kuruluşu değildir.

4. ELEKTRONİK DEFTER TUTMAYA İLİŞKİN YAPILMASI GEREKENLER

Defterlerini elektronik ortamda oluşturmak, kaydetmek, muhafaza ve ibraz etmekle yükümlü olan belediye şirketlerinin, 397 sıra numaralı Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği¹⁴ çerçevesinde mali mühür temin etmiş olma-

11 Tekdüzen hesap planı çerçevesinde "brüt satış hasılatı", şirketlerin esas faaliyetleri çerçevesinde satılan mal ya da hizmetler karşılığında alınan veya tahakkuk ettirilen toplam değerleri kapsar. Satılan mal ve hizmetlerle ilgili sübvansiyonlar, satış tarihindeki vade farkları, ihracatla ilgili dönem içinde ortaya çıkan kur farkları, vergi ideleri brüt satışlar içinde gösterilir. Ancak, brüt satışlara katma değer vergisi dâhil edilmez. Bu arada, brüt satışlar; yurtiçi satışlar, yurtdışı satışlar ve diğer gelirler şeklinde bölünlenir.

12 Gelir İdaresi Başkanlığınca hazırlanan ve 15 Nisan 2019 tarihinde kamuoyunun görüşüne açılan Elektronik Defter ve Belge Uygulamalarına İlişkin Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Taslağında, elektronik defter uygulaması zorunluluğu için öngörülen hesap dönemi brüt satış hasılatı, 10 milyon TL'den 5 Milyon TL'ye indirilmektedir. Taslağın bu şekilde yürürlüğe girmesi halinde, daha fazla mükellef, söz konusu yükümlülüğe tabi hale gelmiş olacaktır. (<https://www.gib.gov.tr/elektronik-defter-ve-belge-uygulamalarına-iliskin-genel-tebliglerin-birlestirilmesi-amaciy-la-vergi>) (Erişim-25.04.2019).

13 233 sayılı KHK'da kamu iktisadi kuruluşu, "sermayesinin tamamı Devlete ait olup tekel niteliğindeki mal ve hizmetleri kamu yararı gözeterek üretmek ve pazarlamak üzere kurulan ve gördüğü bu kamu hizmeti dolayısıyla ürettiği mal ve hizmetler imtiyaz sayılan kamu iktisadi teşebbüsü" şeklinde tanımlanmıştır.

14 Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:397), 05.03.2010 tarihli ve 27512 sayılı Resmi Gazetede yayımlanmıştır.

ları ve bu işlemlerde kullanılacak yazılımın uyumluluk onayı almış bir yazılım olması şarttır. Bu şartları sağlayan belediye şirketleri, elektronik defter oluşturmak, kaydetmek, muhafaza ve ibraz etmek için www.edefer.gov.tr internet adresinde yayımlanan başvuru kılavuzuna uygun olarak başvuruda bulunması gerekmektedir.

Elektronik defter tutmakla mükellef olanlar, uyumluluk onayı almış bir program kullanmak zorundadır. GİB'den onay almış yazılımların listesi <http://www.edefer.gov.tr> adresinde yayınlanmaktadır. Bununla birlikte, kendi yazılımını geliştiren belediye şirketleri, uyumluluk testlerini başarı ile tamamlamaları halinde bu yazılım aracılığı ile de elektronik defter tutabilir.

5. ELEKTRONİK DEFTERLERİN OLUŞTURULMASI

Elektronik defter tutma konusunda kendilerine izin verilen belediye şirketleri, www.edefer.gov.tr internet adresinde duyurulan format ve standartlara uygun olarak ve aylık dönemler itibarıyla elektronik defterlerini oluşturmaya ve saklamaya başlar. **Defterlerini elektronik defter biçiminde tutmaya başlayan belediye şirketleri, bu defterleri kağıt ortamında tutamazlar.** Ayrıca, belediye şirketleri elektronik defterlerini, ilgili olduğu ayı takip eden üçüncü ayın son gününe kadar (hesap döneminin son ayına ait defterler kurumlar vergisi beyannamesinin verildiği ayın son gününe kadar) kendilerine ait mali mühür ile onaylar. Mühürlü defterler için berat dosyaları oluşturulur ve bu dosyalar elektronik defter uygulaması aracılığı ile GİB'in onayına sunulur. **İlgili aya ait defterlerin beratı GİB e-defter uygulamasına gönderildikten sonra, o aya ait muhasebe kayıtlarında hiçbir şekilde değişiklik yapılamaz.** GİB'in mali mührünü de içeren beratlar,¹⁵ belediye

¹⁵ Elektronik defter beratı, elektronik ortamda oluşturulan def-

şirketi tarafından indirilerek istenildiğinde ibraz edilmek üzere ilgili olduğu elektronik defterler ile birlikte belediye şirketi tarafından muhafaza edilir. Söz konusu adımların neticesinde oluşturulan elektronik defterler, GİB tarafından onaylanan beratları ile birlikte VUK ve TTK kapsamında geçerli kanuni defter olarak kabul edilir. Bu arada, elektronik defter tutma sürecinde hesap döneminin **ilk ayının beratının alınması açılış onayı, son ayının beratının alınması ise kapanış onayı yerine geçer.** Dolayısıyla, elektronik defterlerin açılış ve/veya kapanış onayları, fiziki defterler gibi notere yaptırılmaz (EDGT md. 3.3).

Yeri gelmişken belirtelim ki, GİB tarafından gerçekleştirilen berat verme işlemi, ilgili defterlerde yer alan kayıtların içerik ve gerçeğe uygunluk denetimi anlamına gelmemekte ve herhangi bir vergi incelemesini veya diğer incelemeleri ifade etmemektedir.

6. ELEKTRONİK DEFTERLERİN MUHAFAZASI VE İBRAZI

Belediye şirketleri elektronik defterleri, istenildiğinde ibraz etmek üzere ilgili olduğu beratları ile birlikte muhafaza etmek zorundadır. Elektronik defterler ile beratlarının veri bütünlüğünün sağlanması ile kaynağının inkâr edilmezliği, güvenli elektronik imza veya mali mühür ile garanti altına alındığı için elektronik defterler kâğıt ortamında saklanmaz. Buna karşın, belediye şirketleri, elektronik defterlerini ve ilgili beratlarını vergi kanunları, TTK ve diğer düzenlemelerde yer alan süreler dâhilinde elektronik, manyetik veya optik ortamlarda muhafaza ve istenildiğinde bu araçlar vasıtasıyla eksiksiz ve okunabilir şekilde ibraz etmekle yükümlüdür.

terlere ilişkin olarak, GİB tarafından belirlenen standartlara uygun bilgileri içeren ve GİB mali mührü ile onaylanmış elektronik dosyadır. Bu berat, elektronik defterlerin değişmezliğini ispat etmeye yönelik olup, elektronik defterlerin içeriğine yönelik bir onayı ifade etmez.

Muhafaza ve ibraz yükümlülüğü, elektronik defterlerin ve beratların doğruluğuna, bütünlüğüne ve değişmezliğine ilişkin olan (elektronik imza ve mali mühür değerleri dâhil) her türlü elektronik kayıt ve veri ile doğrulama ve görüntüleme araçlarının tümünü kapsar. Dolayısıyla, söz konusu yükümlülüğün, elektronik defterlere istenildiğinde kolaylıkla erişilebilir, anlaşılabilir ve eksiksiz bir biçimde görüntüleyebilmeyi ve okunabilir kâğıt baskılarını üretebilmeyi sağlayacak biçimde yerine getirilmesi gerekir.

Öte yandan, elektronik defterler ve beratların elektronik defter izni verilen belediye şirketlerinin kendilerine ait bilgi işlem sistemlerinde muhafaza edilmesi mecburi olup, üçüncü kişiler nezdinde ya da yurt dışında muhafaza işlemi kamu kurumları açısından herhangi bir hüküm ifade etmez. Muhafaza yükümlülüğünün Türkiye Cumhuriyeti sınırları içerisinde ve Türkiye Cumhuriyeti kanunlarının geçerli olduğu yerlerde yerine getirilmesi zorunludur.

7. SORUMLULUK VE CEZAI MÜEY-YİDE

Belediye şirketleri, elektronik defter oluştururken, EDGT'de belirtilmeyen hususlarda, süreler başta olmak üzere VUK ve TTK'da yer alan hükümlere uymak zorundadır. Zikredilen Tebliğde yer alan usul ve esaslara aykırı biçimde elektronik defter oluşturan veya oluşturdukları elektronik defterleri yetkili makamların isteği üzerine ibraz etmeyen belediye şirketleri hakkında işledikleri fiile göre anılan Kanunların ilgili hükümleri uygulanır.

Diğer taraftan, Hazine ve Maliye Bakanlığı ile Ticaret Bakanlığı gerek görmesi halinde, EDGT'de belirlenen esaslar ile sınırlı olmak üzere, uygulamadan yararlanan belediye şirketlerinin bilgi işlem sistemlerini denetleyebilir. Bu doğrultuda, istenilmesi halinde, elektronik defter kayıtlarına kaynak teşkil

eden kayıt ve veriler de VUK ve TTK kapsamında ibraz edilir.

Buna ilaveten, elektronik defter tutan belediye şirketleri, elektronik defterlere ait kayıtların bozulması, silinmesi, zarar görmesi, işlem görememesi halleri ile olağanüstü durumların meydana gelmesi halinde, durumu 15 gün içinde GİB'e bildirmek ve kayıtları nasıl tamamlayacağına ilişkin ayrıntılı bir plan sunmak zorundadır. Ayrıca, bu şirketler, elektronik defterlerin oluşturulması sırasında kullandıkları bilgi işlem sisteminin sağlıklı biçimde çalışabilmesi ile ilgili yeterli güvenlik önlemlerini almakla yükümlüdür.

Son olarak, elektronik defter uygulamasına geçme zorunluluğu bulunan belediye şirketlerinin tam bölünme, birleşme veya tür değişikliğine gitmeleri halinde devrolunan veya birleşilen şirketler ile tam bölünme veya tür değişikliği sonucunda ortaya çıkan yeni şirketler elektronik defter kullanmak zorundadır. Uygulamalara geçme süresi hiçbir koşulda işlemin ticaret siciline tescil tarihini izleyen ayın başından itibaren 3 ayı geçemez.

8. SONUÇ

Anonim ve limited şirket şeklinde kurulmuş olan belediye şirketleri, 6102 sayılı Türk Ticaret Kanununa göre tacir vasfını haizdir. Tacir olmanın bir gereği olarak belediye şirketleri, TTK'da öngörülen ticari defterleri tutmakla yükümlüdür. Ancak, 2014 veya müteakip hesap dönemleri brüt satış hasılatı 10 milyon TL ve üzeri olan belediye şirketlerinin, yevmiye defteri ve defteri kebir elektronik olarak tutmaları zorunludur. Bu şartı sağlayan belediye şirketleri, mali mühür temin etmeleri, uyumluluk onayı almış bir yazılıma sahip olmaları ve sonrasında elektronik defter oluşturmak, kaydetmek, muhafaza ve ibraz etmek için www.edefer.gov.tr internet adresi üzerinden başvuruda bulunması gerekir. Gelir İdaresi Başkanlığınca kendi-

lerine izin verilen şirketler, aylık dönemler itibarıyla elektronik defterlerini oluşturmaya ve saklamaya başlarlar. Elektronik defter uygulamasına geçen belediye şirketleri, söz konusu defterlerini kağıt ortamında tutamazlar. Elektronik defter tutma sürecinde hesap döneminin ilk ayının beratının alınması açılış onayı, son ayının beratının alınması ise kapanış onayı yerine geçer.

Elektronik defterler, istenildiğinde ibraz edilmek üzere ilgili olduğu beratları ile birlikte muhafaza edilir. Elektronik Defter Genel Tebliğinde yer alan usul ve esaslara aykırı biçimde elektronik defter oluşturan veya oluşturdıkları elektronik defterleri yetkili makamların isteği üzerine ibraz etmeyen belediye şirketleri hakkında işledikleri fiile göre Vergi Usul Kanununun ve Türk Ticaret Kanununun ilgili hükümleri tatbik olunur.

KAYNAKÇA

6762 sayılı mülga Türk Ticaret Kanunu (09.07.1956 tarihli ve 9353 sayılı R.G.)

213 sayılı Vergi Usul Kanunu (10-12.01.1961 tarihli ve 10703-10705 sayılı R.G.).

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu (14.02.2011 tarihli ve 27846 sayılı R.G.).

6215 sayılı Bazı Kanunlarda Değişiklik

Yapılmasına Dair Kanun (12.04.2011 tarihli ve 27903 sayılı R.G.).

233 sayılı Kamu İktisadi Teşebbüsleri Hakkında KHK (18.06.1984 tarihli ve 18435 sayılı mükerrer R.G.).

Arslan, Özkan, Yeni Türk Ticaret Kanununa Göre 75 Soruda Ticari Defterler, Nazal Yayınları, İstanbul 2017.

Elektronik Defter Genel Tebliği (Sıra No:1) (13.12.2011 tarihli ve 28141 sayılı R.G.).

Özaki, Gökçe Zafer, Elektronik Defter Uygulaması Hakkında Bilinmesi Gerekenler, E-Yaklaşım, Eylül 2017, S.297.

Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:397) (05.03.2010 tarihli ve 27512 sayılı R.G.).

Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No:421) (14.12.2012 tarihli ve 28497 sayılı R.G.).

Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği (Sıra No: 454) (20.06.2015 tarihli ve 29392 sayılı R.G.).

Yargıtay 22. H.D.'nin 13.06.2017 tarihli ve E.2016/24028, K.2017/14012 sayılı kararı.

<http://www.edefer.gov.tr>

Oktay ÇAMDELEN

Başmüfettiş

Devlet Malzeme Ofisi Genel Müdürlüğü

BAŞARI BELGESİ VEYA ÖDÜL ALMAMIŞ MEMUR HAKKINDA, BİR DERECE HAFİF DİSİPLİN CEZASI UYGULANABİLİR Mİ?

1. GİRİŞ

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125 inci maddesinin üçüncü fıkrasındaki, “... geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmalarını olumlu olan ve iyi veya çok iyi derecede sicil alan memurlar için verilecek cezalarda bir derece hafif olanın uygulanabilir...” hükmü, 6111 sayılı Kanunun¹ 111 inci maddesiyle değiştirilmiş ve söz konusu fıkra hükmü “...Geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmalarını **olumlu olan ve ödül veya başarı belgesi alan memurlar için verilecek cezalarda bir derece hafif olanı uygulanabilir...**” halini almıştır.

Ayrıca, 6111 sayılı Kanun ile memurlar hakkında amirleri tarafından her yıl sonundan sonra Ocak ayı içerisinde düzenlenen sicil uygulamasına son verilmiş ve sicil değerlendirilmesi yerine ödül veya başarı belgesi

¹ 25.02.2011 tarih ve 27857 mükerrer sayılı Resmî Gazete’de yayımlanmıştır.

uygulanması getirilmiştir. Bu kapsamda, adı geçen Kanunun 110 uncu maddesiyle, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “*Takdirname*” başlıklı 122 nci maddesinin başlığı “*Başarı, üstün başarı değerlendirmesi ve ödül*” olarak değiştirilmiş ve madde metninde, “*Görevli oldukları kurumlarda olağanüstü gayret ve çalışmaları ile emsallerine göre başarılı görev yapmak suretiyle; kamu kaynağında önemli ölçüde tasarruf sağlanmasında, kamu zararının oluşmasının önlenmesinde ve önlenemez kamu zararlarının önemli ölçüde azaltılmasında, kamusal fayda ve gelirlerin beklenenin üzerinde artırılmasında veya sunulan hizmetlerin etkinlik ve kalitesinin yükseltilmesinde somut olaylara ve verilere dayalı olarak katkı sağladıkları tespit edilen memurlara, merkezde bağlı veya ilgili bakan, illerde valiler, ilçelerde kaymakamlar tarafından başarı belgesi verilebilir...*” denilmiştir.

Aşağıda, öncelikle bir derece hafif disiplin cezasından ne anlaşılması gerektiği ve yetki konularına değinildikten sonra, *geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmalarını olumlu olmasına karşılık ödül veya başarı belgesi almamış olan memurlar* hakkında bir derece hafif disiplin cezasının verilip verilemeyeceği hususu irdelenecektir.

2. BİR DERECE HAFİF DİSİPLİN CEZASININ MAHİYETİ

Devlet Memurları Kanununun 125 inci maddesinde disiplin cezaları tek tek sayılmış olmasının yanı sıra aynı maddenin üçüncü fıkrasında geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmalarını olumlu olan ve ödül veya başarı belgesine sahip memurlar için verilecek cezalarda bir derece hafif olanın uygulanabileceği hüküm altına alınmıştır. Dolayısıyla, disiplin cezası vermeye yetkili amir ve disiplin kurullarının, geçmiş hizmetleri olumlu olan ve ödül veya başarı belgesine sahip memurlara verilecek disiplin cezaları için bir derece hafif olan disiplin cezasının verilmesinde disiplin cezası vermeye yetkili amir ve disiplin kurullarına bu konuda takdir yetkisi tanınmıştır.

Söz konusu takdir yetkisi kullanılırken, bir derece hafif disiplin cezasından ne anlaşılması gerektiği önem arz etmektedir. Şöyle ki, Devlet Memurları Kanununun 125 inci maddesinde yer alan disiplin cezası sıralaması dikkate alındığında, bir derece hafif disiplin cezasından;

- Devlet memurluğundan çıkarmanın alt cezası için, ulaşabileceği derecenin son kademesine gelenler için aylıktan kesme cezası, diğerleri için kademe ilerlemesinin durdurulması cezası,
- Kademe ilerlemesinin alt cezası, aylıktan kesme cezası,
- Aylıktan kesmenin alt cezası, kınama cezası,

- Kınamanın alt cezası, uyarma cezası,
- Uyarmanın altı cezası, herhangi bir ceza verilmemesi

Kast edilmektedir. Keza, Danıştay 8 inci Dairesinin 30.09.1996 tarihli Kararında², “*..Davalı idarece, davacının eyleminin 3 yıl kademe ilerlemesinin durdurulması cezasını gerektirdiği tespit edilmekle birlikte, geçmiş hizmetleri göz önüne alınarak 3 yıl yerine 1 yıl kademe ilerlemesinin durdurulması cezası verilmesi yoluna gidildiği görülmektedir.*

Oysa bir alt ceza, disiplin cezası olarak memurun fiiline uyan cezanın, alt sınırı olmayıp, 657 sayılı Yasadaki sıralamaya göre bir derece hafif olan cezadır. Bu durumda, idare mahkemesi tarafından dava konusu işlemin, idarece geçmiş hizmetlerinin iyi olduğu kabul edilen davacı hakkında bir alt ceza, uygulamasının hatalı yapıldığı gerekçesiyle iptal edilmesi gerekirken,..” denilmiş olduğundan, yukarıdaki belirtildiği gibi bir derece hafif disiplin cezası, 657 sayılı Kanundaki sıralamaya göre bir derece hafif olan cezanın anlaşılması gerekmektedir.

Öte yandan, söz konusu takdir yetkisi kullanılırken, bir derece hafif olan disiplin cezasının verilmemesi yönünde değerlendirme yapılması halinde, bunun gerekçesiyle birlikte belirtilmesi gerekir.

3. BİR DERECE HAFİF DİSİPLİN CEZASININ UYGULANMASINDA YETKİ

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun “*Disiplin Cezası Vermeye Yetkili Amir ve Kurullar*” başlıklı 126 ncı maddesindeki, “*Uyarma, kınama ve aylıktan kesme cezaları disiplin amirleri tarafından; kademe ilerlemesinin durdurulması cezası, memurun bağlı olduğu kurumdaki disiplin kurulunun kararı alındık-*

² Danıştay 8. Dairesi Başkanlığının, E: 1994/7701, K: 1996/2345 sayılı Kararı

tan sonra, atamaya yetkili amirler il disiplin kurullarının kararlarına dayanan hallerde Valiler tarafından verilir.

Devlet memurluğundan çıkarma cezası amirlerin bu yoldaki isteği üzerine, memurun bağlı bulunduğu kurumun yüksek disiplin kurulu kararı ile verilir...” hükmü uyarınca, disiplin cezasının hangi makamlar tarafından karara bağlanacağı ve bağlanan kararların da hangi makamlar tarafından onaylanacağı hüküm altına alınmış olup, bir derece hafif olan disiplin cezasının verilmesinde de yetki, disiplin cezası vermeye yetkili amir ve disiplin kurullarında bulunmaktadır.

Dolayısıyla, bir derece hafif disiplin cezası uygulamasında yetkinin; uyarma, kınama ve aylıktan kesme disiplin cezalarında disiplin amirlerinde, devlet memurluğundan çıkarma cezasında ise yüksek disiplin kuruludur. Ancak, kademe ilerlemesinin durdurulmasında bir derece hafif disiplin cezasının disiplin kurulunda mı yoksa atamaya yetkili amirlerde mi olduğu konusunda tereddütler yaşanmaktadır.

Konuyla ilgili olarak, Danıştay 12 nci Dairesinin 22.01.2010 tarihli Kararında³, “... Kanunda öngörülen koşulların varlığı halinde bir alt ceza uygulanması ayrı bir disiplin cezası niteliği taşımadığından, başka bir ifade ile asıl ceza yetkili disiplin kurulu veya disiplin amiri tarafından uygun görülen ceza olduğundan, doğrudan kademe ilerlemesinin durdurulması cezası vermeye yetkili olmayan vali tarafından alt ceza uygulanmak suretiyle 1/30 oranında aylıktan kesme cezası ile cezalandırmaya ilişkin olarak tesis olunan dava konusu işlemde yetki unsuru açısından hukuka uyarlık bulunmadığı anlaşıldığından İdare Mahkemesince işin esasına girilerek karar verilmesinde hukuki isabet görülmemiştir.” denilmiştir.

3 Danıştay 12. Dairesi Başkanlığının, E: 2007/3136, K: 2010/191 sayılı Kararı

Disiplin cezası vermeye yetkili olanların, aynı zamanda bir alt disiplin cezası uygulanmasına yönelik takdir yetkisini de kullanması ve bu yönde karar alması gerekmektedir. Örnek olarak, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasında yetki disiplin kurulunda ise bir alt ceza olan aylıktan kesme cezasının uygulamasında da yetkili merci yine disiplin kuruludur.

Keza, Danıştay 5 inci Dairesinin 10.11.2016 tarihli Kararında⁴, “... Olayda; hakkında yapılan soruşturma ile, eylemi, kademe ilerlemesinin durdurulması cezası olarak değerlendirilen davacının durumunun, öncelikle bu cezayı vermeye yetkili disiplin kurulunda görüşülmesi ve bir alt cezanın bu kurulca değerlendirilmesi gerekirken, disiplin kurulu kararı alınmaksızın doğrudan atamaya yetkili amir tarafından bir alt ceza olan aylıktan kesme cezasıyla cezalandırılmasına ilişkin işlemde yetki yönünden hukuka uyarlık bulunmadığından İdare Mahkemesince uyuşmazlığın esası incelenerek davanın reddi yolunda karar verilmesinde hukuki isabet görülmemiştir...” denilmek suretiyle, kademe ilerlemesinin durdurulması cezasına ilişkin bir derece hafif disiplin cezasının da disiplin kurulunda değerlendirilmesi ve buna ait disiplin kurulu kararı olmaksızın doğrudan atamaya yetkili amir tarafından bir derece hafif disiplin cezasının verilemeyeceği belirtilmiştir.

4. KONUYA İLİŞKİN DEVLET PERSONEL BAŞKANLIĞININ GÖRÜŞÜ

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 125 inci maddesinin üçüncü fıkrasında geçen “...Geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmalarını olumlu olan **ve** ödül veya başarı belgesi alan memurlar için verilecek cezalarda bir derece hafif olanı uygulanabilir...” ibaresindeki “ve” kelimesi, bir derece hafif disiplin cezasının

4 Danıştay 5. Dairesi Başkanlığının, E: 2016/10059, K: 2016/5931 sayılı Kararı

uygulanabilmesinde memurların hem geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmalarının olumlu olması hem de ödül veya başarı belgesi almasının gerekip gerekmediği hususunda bir tereddüte neden olmaktadır.

Konuyla ilgili olarak, Devlet Personel Başkanlığının 27.06.2016 tarih ve 3866 sayılı Mütalaasında, “...*Bu çerçevede, daha önce disiplin cezası almamış personelin, geçmiş hizmetlerinin olumlu değerlendirilebileceği düşünülebilecek ise de, bu durum idarenin takdir yetkisini kısıtlayıcı bir sonuç doğurmamaktadır. Diğer bir deyişle, daha önce disiplin cezası almamış personele bir derece hafif olan disiplin cezası verilmemesi veya daha önce disiplin cezası almış personel hakkında bir alt disiplin cezasının uygulanması hususunda idarenin takdir yetkisi bulunmaktadır.*

Yukarıda yer verilen hüküm ve açıklamalar çerçevesinde;

- *Memurların geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmalarının olumlu olup olmadığına ilişkin değerlendirmenin, yetkili disiplin amiri veya kurulunca her bir soruşturma dosyası özelinde takdir yetkisi çerçevesinde yapılması gerektiği,*
- **Ödül veya başarı belgesi almamış personel hakkında da bir alt disiplin cezasının uygulanmasına karar verilebileceği.**

değerlendirilmektedir...” denilerek, ödül veya başarı belgesi almamış memur hakkında da bir derece hafif disiplin cezasının verilebileceği açıkça belirtilmiştir.

Söz konusu görüş oldukça önemli olup, ödül veya başarı belgesine sahip olmamasına karşın geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışma-

ları **olumlu olan** memurlar için de, disiplin cezası vermeye yetkili amir ve disiplin kurullarında bir derece hafif olan disiplin cezası verilebilecektir.

5. SONUÇ

Yukarıda yapılan açıklama ve değerlendirmeler ışığında, disiplin cezası vermeye yetkili amir ve kurulların, geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmaları olumlu olan ve ödül veya başarı belgesi olan memurlar hakkında verilecek disiplin cezalarında, bir derece hafif olan disiplin cezasını uygulama hususunda takdir yetkileri bulunmak ve bu takdir yetkisinin de aynı zamanda disiplin cezası vermeye yetkili olanların kullanması gerekmekte olup, Devlet Personel Başkanlığının görüşü çerçevesinde, ödül veya başarı belgesi almamış memur hakkında da bir derece hafif disiplin cezasının verilebilecektir.

Sonuç olarak, devlet memurunun geçmiş hizmetleri sırasındaki çalışmaları olumlu olarak değerlendirilmesi halinde, ödül veya başarı belgesi almamış olsa da devlet memuru hakkında bir derece hafif disiplin cezası uygulanabilecektir.

KAYNAKÇA

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu

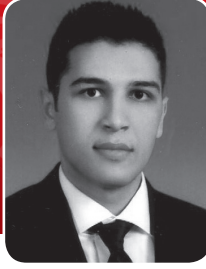
6111 sayılı Kanun

Danıştay 12. Dairesi Başkanlığının, E: 2007/3136, K: 2010/191 sayılı Kararı

Danıştay 5. Dairesi Başkanlığının, E: 2016/10059, K: 2016/5931 sayılı Kararı

Danıştay 8. Dairesi Başkanlığının, E: 1994/7701, K: 1996/2345 sayılı Kararı

Devlet Personel Başkanlığının 27.06.2016 tarih ve 3866 sayılı Mütalaası

Ufuk ÜNLÜ

BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE ENVANTER ÇIKARILMASI VE FİNANSAL TABLOLARIN HAZIRLANMA SÜRECİ

1. GİRİŞ

5393 sayılı Belediye Kanunu kapsamında kurulan belediye şirketlerinin tabi oldukları 6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu kapsamında, tacirlere yüklenen görevlerin başında işletmeyle ilgili envanter çıkarılması vardır. Dar bir ifadeyle envanter, işletmenin aktif ve pasifini değerleriyle gösteren liste demektir. Diğer bir deyişle envanter, işletmenin “nesi var-nesi yok” tabirine karşılık gelen teknik bir terimdir. Bununla beraber her tacir, ticari faaliyetinin başında ve her faaliyet döneminin sonunda, varlık ve borçlarının tutarlarının ilişkisini gösteren finansal tabloyu (sırasıyla açılış bilançosunu ve yıllık bilanço) çıkararak zorundadır. **Yılsunu finansal tabloları; bilanço, gelir tablosu, nakit akım ve öz sermaye** tablolarından oluşur.

Bu çalışmamızda, belediye şirketlerinin aktif ve pasif değerlerini gözler önüne seren envanter çıkarılması konusu ile finansal per-

formansın biçimlendirildiği finansal tablo ve bu tabloların denetimi hususları üzerinde, yol gösterici açıklamalar yapılacaktır.

2. BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE ENVANTER

2.1. Envanter Çıkarılması

6102 sayılı Kanununun 66 ncı maddesine göre her tacir, ticari işletmesinin açılışında, taşınmazlarını, alacaklarını, borçlarını, nakit parasının tutarını ve diğer varlıklarını eksiksiz ve doğru bir şekilde gösteren ve varlıkları ile borçlarının değerlerini teker teker belirten bir envanter çıkarır. Daha net bir ifadeyle her tacir, işletmesinin açılışında bir envanter çıkarmalıdır (ilk envanter). Bunu her hesap dönemi sonunda tekrarlamalıdır. Envanter belli bir zamanda, bir işletmenin aktifleri ve pasifleri ve bunların kanunen öngörülen ölçütlere göre yapılmış değerlemeleri bağlamında «nesi var-nesi yok» anlamına gelen

teknik bir terimdir. Envanter kısaca işletmenin aktif ve pasifini değerleriyle gösteren liste demektir. Tamlik ve doğruluk ilkeleri amaç yönünden envanteri tanımlar. Envanter tam ve doğru değilse, işletmenin hesapları ve sonuçları doğru çıkmaz. İlk envanter gerçek/doğru değilse bu düzeltilemez. Onun için 66 ncı maddede ilk envanterin, şirketin taşınmazlarının, alacak ve borçlarının, nakit parasının ve diğer varlıklarının eksiksiz ve doğru bir şekilde gösterilmesi gerektiğini belirtmiştir. Gerçeği yansıtmayan bilanço envanterden başlar. Tamlik ve doğruluk ilkeleri envantere, dolayısıyla ilk envantere de egemendir.

66 ncı maddede yer alan düzenleme tamlik, doğruluk yanında varlıkların ve borçların teker teker gösterilmesi, yani kalemlerde toplama, hamur ve mahsup yapmama, konsolide etmeme ilkeleri yanında denetlenebilirlik kuralını da içerir.

Tacir açılıştan sonra her faaliyet döneminin sonunda da böyle bir envanter düzenler. Faaliyet dönemi veya başka bir kanuni terimle hesap yılı on iki ayı geçemez. Envanter, düzenli bir işletme faaliyetinin akışına uygun düşen süre içinde çıkarılır. Dolayısıyla, faaliyet dönemi on iki ay ile sınırlandırılır. İlk faaliyet yılı, işletmenin açılışı ile başlayıp hesap döneminin son günü biteceğine göre, on iki aydan az olabilir; daha doğrusu çoğu kez on iki aydan az olur. Ancak, bu istisna dışında on iki aydan kısa faaliyete ve dolayısıyla faaliyet dönemine bağlı envanter dönemi olamaz. Bu on iki ayın başlangıcı ve sonu işletmenin konusunun özelliği sebebiyle değişebilir.

Burada envanterin çıkarılması süresi kesin bir şekilde belirtilmeksizin emredici bir kural vardır: Envanter bilançodan önce çıkarılmış olmalıdır. Çünkü, bilanço envantere dayanacaktır. Bu anlamda “düzenli bir işletme faaliyetine uygun süre” ifadesiyle envanterin, bilanço gününden önce bilançoya esas

alınabilecek bir süre içinde çıkarılması kastedilmektedir. Onun için bu süre ile “yıl sonu finansal tablolar, düzenli bir işletme faaliyeti akışının gerekli kıldığı süre içinde çıkarılmadır” kuralındaki süre birbiriyle örtüşmez. Anılan kural bilançonun çıkarılma süresi olup, envanteri izleyecektir.

Ayrıca, maddi duran malvarlığına dâhil varlıklarla, ham ve yardımcı maddeler ve işletme malzemeleri düzenli olarak ikame ediliyor ve toplam değerleri işletme için ikinci derecede önem taşıyorsa, değişmeyen miktar ve değerle envantere alınırlar; şu şartla ki, bunların mevcutları miktar, değer ve bileşim olarak sadece küçük değişikliklere uğramış olsunlar. Ancak, kural olarak üç yılda bir fiziksel sayım yapılması zorunludur. Burada kural olarak değişmeyen değer ilkesi benimsenmiştir. Kural malvarlığı unsurlarının teker teker değerlendirilmesidir. Düzenleme bunun iki istisnasını öngörmektedir. Bunlardan birincisi maddî duran malvarlığına dahil varlıklar, ikincisi ise, dönen malvarlığı kategorisi kapsamındaki işletme ihtiyaçları için düzenli bir şekilde ikame edilen ham ve yardımcı maddelerle, akaryakıt gibi işletme malzemeleridir. Her ikisi de daha önceki değişmeyen değerleriyle (sabit değer) envantere alınabilirler. Ancak, ikinci kategorinin işletmede devamlı ikame edilmesi yanında toplam değerleri ile sabit değerleri arasındaki farkın küçük olması gerekir. Bu kural sürekli olarak uygulanamaz. Üç yılda bir fiziki, yani tam ve gerçek değerle varlıkların teker teker değerlendirilmesi suretiyle envanterin çıkarılması gerekir.

Her faaliyet dönemi sonunda envanter hazırlanmasına ilişkin düzenlemenin uygulanabilmesi için Türkiye Muhasebe Standartlarında aksinin öngörülmemiş olması şarttır. Çünkü, Türkiye Muhasebe Standartlarının dayandığı ve yansıttığı uluslararası standartlar kural olarak sabit değer ilkesine yer ver-

memekte, teker teker değerlendirmeyi üstün tutmaktadır.

Diğer taraftan, aynı türdeki stok malvarlığı kalemleri, diğer aynı nitelikteki veya yaklaşık aynı değerdeki taşınabilir malvarlığı unsurları ve borçlar ayrı ayrı gruplar hâlinde toplanabilir ve ortalama ağırlıklı değer ile envantere konulabilir. Dolayısıyla, aynı grup içerisine girebilecek stok malvarlığı, taşınır malvarlığı unsurları ve borçların ayrı ayrı gruplandırılmasına ve ortalama ağırlıklı değerle envantere konulmasına olanak tanınır.

Envanter çıkarılması yasal bir zorunluluktur. 6102 sayılı Kanunun cezai sorumlulukları konu edinen 562'nci maddesinin (e) bendinde "66 ncı maddesindeki usule aykırı olarak envanter çıkaranlar, ...dörtbin Türk Lirası idari para cezasıyla cezalandırılır." ifadesine yer verilmek suretiyle, usule aykırı olarak envanter çıkaranlara idari para cezası verileceği belirtilmiştir.

2.2. Envanteri Kolaylaştırıcı Yöntemler

Envanter çıkarılırken, malvarlığı mevcudu, sondaj yöntemine göre ve genel kabul gören matematiksel-istatistiksel yöntemler yardımı ile çeşit, miktar ve değer olarak belirlenir. Kullanılan yöntem, Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun olmalıdır. Bu şekilde düzenlenen envanterin bulunduğu sonuçlar, fiziksel sayım yapılmış olsaydı elde edilecek olan envanterin sonuçlarına eş düşmelidir. Bu kapsamda genel kabul gören matematiksel-istatistiksel sondaj yöntemine izin verilmektedir. Sondaj fizikî envanterin tersidir. Fizikî envanterde, aktif ve pasif kalemlerin envanteri, depolara inilecek, alacak ve borçlulara gidilerek onlarla mutabık kalınan bakiyeler alınarak, varlıkları teker teker sayarak, ölçerek tartarak ve değerlendirilerek yapılır. Sondaj yönteminde ise genel kabul gören matematiksel-istatistiksel örneklerle belirleme yoluna gidilir.

Bir faaliyet döneminin kapanış envanteri düzenlenmesinde Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun başka bir yöntemin uygulanması suretiyle, cins, miktar ve değer olarak malvarlığı mevcudunun güvenle tespiti sağlanabiliyorsa fizikî envanter gerekli değildir. Buradaki şart, kısaca şöyle formüle edilebilir: Envanter günündeki duruma göre fizikî yöntem uygulanırsa aynı sonucu vereceği kesin ise genel kabul gören muhasebe ilkelerine uygun başka bir yöntem uygulanabilir.

Öte yandan, faaliyet döneminin kapanışında, fizikî sayım veya ikinci fıkraya göre izin verilen diğer bir usul kullanılarak malvarlığı kalemlerinin cins, miktar ve değerine göre faaliyet döneminin kapanışından önceki üç veya sonraki iki ay içinde bulunan bir gün itibarıyla düzenlenmiş özel bir envanterde gösterilmişse, ayrıca bu özel envantere dayalı olarak ve Türkiye Muhasebe Standartlarına uygun bir şekilde ileriye dönük tahmin yöntemiyle, faaliyet döneminin sonunda mevcut varlıkların o faaliyet döneminin sonu itibarıyla değerlendirilmesi doğru yapıyorsa, varlıklara ilişkin envanterin yapılmasına gerek yoktur. Dolayısıyla saymaya, tartmaya, ölçmeye dayalı yani nicel olmasına gerek bulunmaksızın, değerleri artırarak, eksilterek envanter çıkarılması mümkündür.

3. BELEDİYE ŞİRKETLERİNDE FİNANSAL TABLO

3.1. Finansal Tablo Hazırlama Yükümlülüğü

Finansal tablolar, işletmenin finansal durumu ile finansal performansının biçimlendirildiği ve böylelikle işletme hakkında ayrıntılı bilgilere sahip olunmasını sağlayan sunumlardır. Finansal tablolar bilgi verme aracıdır. Bu özelliği ile finansal tablolar; kullanıcılarına işletme sonuçlarının anlaşılmasını kolaylaştıracak, zaman içinde karşılaştırmalar yapabilmelerine ve işletme hakkında bir

yargıya varabilmelerine imkân sağlayacak çok yararlı bir muhasebe aracıdır.

Geçmiş hesap dönemine ait, Türkiye Muhasebe Standartlarında öngörülmuş bulunan finansal tablolarını, eklerini ve yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunu belediye şirketinin yönetim kurulu hazırlar. Finansal tablo ve faaliyet raporları bilanço gününü izleyen hesap döneminin ilk üç ayı içinde hazırlanarak genel kurula sunulur. Bu görev yönetim kurulunun tüm üyelerine yönelik bir kurul görevidir. Yönetim hakkının devri bu görevin de devri sonucunu doğuramaz. Bu durum aynı zamanda yılsonu finansal tablolarının; bilanço ile gelir, nakit akım ve öz sermaye tabloları ile ekleri olduğunu açıklığa kavuşturmuştur.

3.2. Dürüst Resim İlkesi

Belediye şirketlerinin finansal tabloları, Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır. Buna dürüst resim ilkesi denir.

Bu ilke, dört emredici hususu içerir;

(a) Yılsonu finansal tabloları Türkiye Muhasebe Standartlarına göre çıkarılır.

(b) Finansal tablolardan şirketin malvarlığı, borçları, yükümlülükleri, öz kaynakları ve faaliyet sonuçları anlaşılmalıdır.

(c) Finansal tablolar tam, anlaşılabilir, geçmiş yıllarla karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun, şeffaf, güvenilir olmalıdır.

(d) Şirketin durumunun resmini vermedir; bu resim gerçeği dürüst ve aslına uygun olarak yansıtmalıdır.

Anglo-Sakson hukukunun ünlü üst hukuk kuralı “trueandfairview” ilkesi bu suretle “dürüst resim” ilkesi olarak ifade edilmiştir. Dürüst resim ilkesi kanunî terimdir. Dürüst resim ilkesinin içeriği ve alt ilkeleri Türkiye Muhasebe Standartları, öğreti ve mahkeme kararlarınca doldurulur. Dürüst resim ilkesi bir üst hukuk kuralıdır. Yani bu ilkeye uymayan, bu ilkeyi yeteri kadar temsil etmeyen standart ve hükümleri bertaraf eder ve tabloyu çıkarandan ilkeye uygun hareketin yerine getirilmesini ister.

3.3. Finansal Tabloların Denetimi

Bağımsız denetime tabi belediye şirketlerinde denetim, finansal tablolar ve diğer finansal bilgiler dâhil olmak üzere denetime tabi konuların belirlenmiş bir kıstasa uyumlu olup olmadığı hususunda kullanıcılara Türkiye Denetim Standartları (TDS) çerçevesinde güvence sağlayacak bir görüş oluşturulması amacı ile yapılır. Denetim; denetimin konusu hakkında, mesleki etik ilkelere bağlı kalmak ve mesleki şüphecilik içinde bulunmak suretiyle, TDS çerçevesinde yeterli ve uygun denetim kanıtı toplanmasını, bu kanıtlara dayandırılarak bir görüş oluşturulmasını ve görüşün raporlanmasını kapsamaktadır.

Ayrıca finansal tablolar ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun denetimi; envanterin, muhasebenin ve Türkiye Denetim Standartlarının öngördüğü ölçüde iç denetimin, 6102 sayılı Kanunun “Denetleme” bölümü hükümleri anlamında, aynı Kanunun 378 inci maddesi uyarınca verilen raporların ve yine aynı Kanunun 397 nci maddesinin birinci fıkrası çerçevesinde yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporunun denetimidir. Bu denetim, Türkiye Muhasebe Standartlarına, kanuna ve esas sözleşmenin finansal tablolara ilişkin hükümlerine uyulup uyulmadığının incelenmesini de kapsar.

6102 sayılı Kanunun cezai sorumlulukları içeren 562 nci maddesinde finansal tabloların hazırlanmasına ilişkin bir hüküm yer almamaktadır. Öte yandan, denetime tabi olduğu hâlde, denetletirilmemiş finansal tablolar ile yönetim kurulunun yıllık faaliyet raporu, düzenlenmemiş hükmündedir. Finansal tabloların düzenlenmemiş sayılması, mali tabloların genel kurul tarafından incelenmesi, tartışılması ve ibrası yapılamaz. Finansal tabloların düzenlenmemiş sayılmasının sonucunda bağımsız denetim yaptırmayan şirket; kar dağıtamaz, sermaye artıramaz, sermaye azaltamaz ve fon sağlayan şirketlere (kredi verenler vb.) mali tablolar verilemez. Denetçi seçilmemesinden doğacak zararlardan yönetim kurulu sorumludur. Denetçi seçilmesi ve internet sitesinde yayınlama zorunluluğuna uyulmaması (Para cezası günlük 20 TL -100 TL, 300 gün 6.000 TL, özel usulsüzlük 30.000 TL dir. -Türk Ceza Kanunu Md. 52/1-).

4. SONUÇ

Envanter belli bir zamanda, bir işletmenin aktifleri ve pasifleri ve bunların kanunen öngörülen ölçütlere göre yapılmış değerlemeleri bağlamında “nesi var-nesi yok” anlamına

gelen teknik bir terimdir. Her tacir, ticari işletmesinin açılışında, taşınmazlarını, alacaklarını, borçlarını, nakit parasının tutarını ve diğer varlıklarını eksiksiz ve doğru bir şekilde gösteren ve varlıkları ile borçlarının değerlerini teker teker belirten bir envanter çıkarmalıdır.

Belediye şirketlerinin finansal tabloları ise Türkiye Muhasebe Standartlarına göre şirketin malvarlığını, borç ve yükümlülüklerini, öz kaynaklarını ve faaliyet sonuçlarını tam, anlaşılabilir, karşılaştırılabilir, ihtiyaçlara ve işletmenin niteliğine uygun bir şekilde; şeffaf ve güvenilir olarak; gerçeği dürüst, aynen ve aslına sadık surette yansıtacak şekilde çıkarılır. Finansal tablolar bilgi verme aracıdır. Belediye şirketlerinde denetim, finansal tablolar ve diğer finansal bilgiler dâhil olmak üzere denetime tabi konuların belirlenmiş bir kıstasa uyumlu olup olmadığı hususunda kullanıcılara Türkiye Denetim Standartları çerçevesinde güvence sağlayacak bir görüş oluşturulması amacı ile yapılır.

KAYNAKÇA

5393 sayılı Belediye Kanunu

6102 sayılı Türk Ticaret Kanunu

Gürkan GÜVEN*Mühendis**İş Güvenliği Uzmanı*

YAPIM İHALELERİNDE TEHLİKELİ VE ÇOK TEHLİKELİ İŞLERDE ÇALIŞANLARLA İLGİLİ SON DEĞİŞİKLİĞİN GETİRDİKLERİ

1. GİRİŞ

Kamu İhale Kanununa göre gerçekleştirilen ihaleler, 4734 sayılı Kanunda mal hizmet ve yapım olarak 3'e ayrılmıştır.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yapım işi ihaleleri kapsamında sayılan hususlar aşağıdaki gibi uzun bir listedir: Bina, karayolu, demiryolu, otoyol, havalimanı, rıhtım, liman, tersane, köprü, tünel, metro, viyadük, spor tesisi, alt yapı, boru iletim hattı, haberleşme ve enerji nakil hattı, baraj, enerji santrali, rafineri tesisi, sulama tesisi, toprak ıslahı, taşkın koruma ve dekapaj gibi her türlü inşaat işleri ve bu işlerle ilgili tesisat, imalat, ihzarat, nakliye, tamamlama, büyük onarım, restorasyon, çevre düzenlemesi, sondaj, yıkma, güçlendirme ve montaj işleri ile benzeri yapım işlerinin hepsi yapım işi ihalesi kapsamında değerlendirilmektedir.

İş sağlığı ve iş kazaları ülkemizin kamuoyunda sıklıkla yer almakta olan konulardır. 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanunu iş yaşamındaki bu sorunların çözülmesi amacıyla önemli yenilikler getirmiştir. Bu Kanundaki düzenlemeler uyarınca bazı işverenler çalıştırmakta oldukları işçilere iş sağlığı ve güvenliği kapsamındaki hizmetleri sağlamak zorundadır.

Yine işçilere iş sağlığı ve iş güvenliği ile ilgili getirilen düzenlemelerden bir başkası da 3308 sayılı Mesleki Yeterlilik Kanunu çerçevesinde mevzuatımıza katılan tehlikeli ve çok tehlikeli işler kavramıdır.

Kamu ihalelerinde geçtiğimiz günlerde gerçekleştirilen 16 Mart 2019 tarihli ve 30716 sayılı Resmi Gazete'de yürürlüğe giren ve tehlikeli ve çok tehlikeli işler ile ilgili değişiklikler makalemizin konusunu teşkil edecektir.

2. TEHLİKELİ VE ÇOK TEHLİKELİ İŞLER KAVRAMI

Çalışma hayatında çalışan işçiler hatta zaman zaman işverenler çeşitli kazalarla karşı karşıya kalabilmektedir. Dolayısıyla çalışanların karşılaştıkları bu iş kazalarında işverenin sorumlulukları çalışma hayatında sürekli olarak yeni düzenlemelere yer verilmesine sebebiyet vermektedir.

Ülkemizde işçi-işveren ilişkilerini düzenleyen kuralların başında 4857 sayılı İş Kanunu gelmektedir. 2003 yılında yürürlüğe giren İş Kanunu, özellikle iş sağlığı ve güvenliği başta olmak üzere kadın ve çocuk istihdamı ve ağır ve tehlikeli işlere yönelik bir çok tebliğ, ve yönetmeliği de beraberinde getirmiştir.

Gerek 4857 sayılı yeni İş Kanunu gerekse de devamında çıkartılan yönetmelik ve tüzüklerin ortak amacı AB ve İLO kriterlerine uyum sağlamak olarak görülmektedir.

30.06.2012 tarihinde Resmi Gazete’de yayınlanan ve 30.12.2012 tarihi itibarıyla yürürlüğe giren 6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Kanunuyla, kanununda belirtilen istisnalar hariç kamu veya özel sektör ayrımı yapılmaksızın çırak ve stajyerler de dahil olmak üzere tüm istihdam edilenler kapsam içerisine alınmış, 6331 sayılı Kanun ve 89/391/ EEC sayılı Avrupa Birliği Konsey Direktifi esas alınarak bir çok yeni yönetmelik düzenlenmiş ve Kamu kurumları ile özel sektör işyerlerine yeni yükümlülükler getirilmiştir.

6331 sayılı Kanunda, daha önce İş Kanununun 85 inci maddesinde düzenlenen mesleki eğitim alma zorunluluğuna da, önceki “ağır ve tehlikeli işler” ifadesi yerine “tehlikeli ve çok tehlikeli işler” ifadesi kullanılarak yer verilmiştir. 6331 sayılı Kanununun 17 nci maddesindeki düzenleme uyarınca mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, yapacağı

işle ilgili mesleki eğitim aldığını belgeleyemeyenler çalıştırılmayacaktır.

Yine aynı maddedeki düzenleme uyarınca tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde; yapılacak işlerde karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri ile ilgili yeterli bilgi ve talimatları içeren eğitimin alındığına dair belge olmaksızın, başka işyerlerinden çalışmak üzere gelen çalışanlar işe başlatılamaz.

3. KAMU İHALELERİNDE TEHLİKELİ VE ÇOK TEHLİKELİ İŞLER

İş hayatında çalışanlar önemli derecede tehlikeler ve risklerle karşılaşabilmektedir. Yapım işi ihalelerinde şüphesizdir ki, söz konusu tehlikeler bulunmaktadır. Hizmet alım ihalelerinde hizmetin niteliği doğrultusunda bu risklerle karşılaşabilmektedir.

13.07.2013 tarihli 28706 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak yürürlüğe giren Tehlikeli Ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmelik doğrultusunda kamu ihalelerinde tehlikeli ve çok tehlikeli işler ile ilgili olarak aşağıdaki açıklamalarda bulunmak mümkündür;

3.1. Yapım İşi İhalelerinde Mesleki Eğitim Alınması Gereken İşler

Tehlikeli Ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmelik hükümleri çerçevesinde aşağıdaki işler çok tehlikeli sınıfta yer almıştır;

Bina, duvar, set, baraj, yol, demiryolu, köprü, tünel, metro, her türlü raylı sistem, iskele, liman, marina, dalgakıran, balıkçı barınağı, hava alanı, havai hat, çelik konstrüksiyon yapı kanalizasyon, yağmur suyu drenajı ve her türlü drenaj sistemleri, kanal, kanalet, foseptik, kuyu, havuz, spor tesisleri, her türlü sondaj işleri, her nevi yer üstü ve yer altı inşa-

at, su üstü ve su altı inşaatları, her türlü temel inşaatı işleri (Ankrajlı istinat duvarı, fore kazık yapımı, palplanşlı çalışmalar vb.), yıkım işleri, arazi ölçüm, etüt, araştırma, her çeşit onarım ve güçlendirme ve benzeri işler ve bu işler için gerekli araç, malzeme, sabit tesis ve ekipmanın kullanılması işleri.

Her türlü prefabrik yapı elemanı (pabuç, kolon, kiriş, aşıklık, mertek gibi) üretimi ve yerinde montajı işleri.

Çimento ve betondan eşya ve inşaat malzemesi (Bina, karayolu, demiryolu, köprü, baraj ve benzeri üst yapılarla, her türlü alt yapılar ve tünellerde kullanılan elemanlar) imali ve tatbikatı.

Beton, asfalt, çimento, alçı ve kireç gibi yapı malzeme ve maddelerinin üretimi, işlenmesi, bunlardan elde edilen yarı mamul ve mamul ürünlerin hazırlanması ve yerinde uygulanmasına ait işler.

Her türlü zeminin hafriyatı, yarma ve doldurulma işleri.

Bu doğrultuda yapım işi ihalelerinin çok büyük bir çoğunun çok tehlikeli işler sınıfında sayıldığına belirtmek gerekmektedir.

3.2. Hizmet İşİ İhalelerinde Mesleki Eğitim Alınması Gereken İşler

Tehlikeli Ve Çok Tehlikeli Sınıfta Yer Alan İşlerde Çalıştırılacakların Mesleki Eğitimlerine Dair Yönetmelik hükümleri çerçevesinde aşağıdaki hizmet alımları çok tehlikeli olarak belirtilmiştir.

Kara, demiryolu, deniz ve göl taşıt araçları için bakım, ikmal, onarım ve park yerlerinin yapılması işleri

Her türlü çöp ve atık maddeler (toplanması, taşınması, depolanması, işlenmesi, yok edilmesi vb.) ile ilgili işler.

Posta, telefon, telgraf, telsiz, radyo, televizyon gibi iletişim araçları için yapılan her türlü yapım, bakım, onarım ve alt yapı işleri.

İşletme veya tesis bünyesinde temizlik, bakım, çöplerin bertarafı, koruma ve güvenlik, posta dağıtım, çamaşırhane, resepsiyon vb. yardımcı hizmet ve görevlerin birden fazlasının sağlanması ise tehlikeli sınıftadır.

3.3. Mal Alım İhalelerinde Mesleki Eğitim Alınması Gereken İşler

Mal alım ihalelerinde mesleki eğitim alınması gerekli olan işler bulunmamaktadır.

4. KAMU İHALELERİNDE TEHLİKELİ VE ÇOK TEHLİKELİ İŞLER HAKKINDAKİ SON DEĞİŞİKLİKLER

İhale dokümanlarının bir parçası olan Hizmet ve Yapım İşleri Genel Şartnamesinin değişiklik öncesi düzenlenmesinde yüklenicinin ilgili mevzuatı uyarınca mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, yapacağı işle ilgili mesleki eğitim aldığı belgeleyemeyenleri çalıştıramayacağına ilişkin hüküm bulunmaktaydı. Bu doğrultuda çalışanlar her hangi bir eğitim veren organizasyondan bu eğitimi aldıklarını belgelendirebilmekteydiler.

Yapılan son değişiklik ile

Aynı Yönetmeliğin eki Ek-8'de yer alan Hizmet ve Yapım İşleri Genel Şartnamesinin 10 uncu maddesinin beşinci fıkrasının son cümlesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“Ayrıca yüklenici, ilgili mevzuatı uyarınca mesleki yeterlilik belgesi alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunda belirtilen ilgili belgelerden birine; mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde ise yapacağı işle ilgili mesleki eğitim belgelerine sahip olmayan kişileri çalıştıramaz.”

Bu değişiklik ile yapım işleri ve hizmet alımlarında, yüklenicinin ilgili mevzuatı uyarınca mesleki yeterlik belgesi alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde 5544 sayılı Kanunda belirtilen ilgili belgelerden birine sahip olmayan kişileri çalıştıramayacağı hükme bağlanmıştır.

Ayrıca, bu belgenin Mesleki Yeterlilik Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunda belirtilen ilgili belgelerden biri ile tevsik edilme zorunluluğu getirilmiştir. Böylece önemli bir standart sağlanmıştır.

5. SONUÇ

İş sağlığı ve güvenliği ülkemizde gerek kamuoyunun gerekse de politik çevrenin yoğun ilgi gösterdiği alanlardan bir tanesidir.

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği Kanununun 17 nci maddesindeki düzenleme uyarınca mesleki eğitim alma zorunluluğu bulunan tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde, yapacağı işle ilgili mesleki eğitimi aldığını belgeleyemeyenler çalıştırılmayacaktır.

Kamu ihalelerinde yapım işlerinin çok büyük bir bölümü hizmet alım ihalelerinde bir kısmı tehlikeli ve çok tehlikeli işler kapsamında değerlendirilmektedir.

16 Mart 2019 tarihli ve 30716 sayılı Resmi Gazete'de yürürlüğe giren son değişiklik ile tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işlerde ise yapacağı işle ilgili her hangi bir eğitim kurumundan alınan belgeler kabul edilmeyecektir. 5544 sayılı Mesleki Yeterlilik Kurumu ile İlgili Bazı Düzenlemeler Hakkında Kanunda belirtilen ilgili belgelerden birine sahip olmak zorunluluğu yeni düzenlemeler sonucunda kabul edilmiş durumdadır.

KAYNAKÇA

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, www.mevzuat.gov.tr

6331 sayılı İş Sağlığı ve Güvenliği (İSG) Kanunu, www.mevzuat.gov.tr

16 Mart 2019 tarihli ve 30716 sayılı Resmi Gazete

Cumhur Sinan ÖZDEMİR

Aile, Çalışma ve Sosyal Hizmetler Bakanlığı
İş Başmüfettişi

KAMU İŞYERLERİNDE UYGULANAN PERSONEL YÜZ TARAMA SİSTEMİ YASAL MI?

1. GİRİŞ

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 99, 100 ve 101 inci maddelerinde devlet memurlarının çalışma saatleri ile günlük çalışma saatlerinin başlama ve bitme saatlerinin tespitine yönelik düzenlemelere yer verilmiş olmakla birlikte, kamu görevlilerinin mesaiye devam durumlarının kontrolü konusunda ayrıntılı bir yasal düzenleme mevzuatımızda bulunmamaktadır. 4857 sayılı İş Kanununun 63 üncü maddesine göre hazırlanan ve 06.04.2004 tarih, 25425 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliğinin 9 uncu maddesi gereği işverenler işçilerin çalışma sürelerini uygun araçlarla belgelemek zorundadır. Yasal düzenlemede uygun araçlar tanımlanmamıştır. Diğer bir ifadeyle **657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile 4857 sayılı İş Kanununda çalışma süresinin tespitinin yüz tarama yöntemiyle yapılabileceğine yönelik özel bir düzenleme yoktur.** Personelin yüz

tarama sistemi ile mesai kontrolünün yapılması durumu biyometrik bir işlemdir ve personel açısından özel nitelikli kişisel veridir.

Özel nitelikli kişisel verilerin, **personelin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır.** Anayasa'nın 20 nci maddesi "...herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir..." hükmü gereği özel nitelikli kişisel verilerin kullanımı **6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile düzenlenmiştir.** Personelin yüz tarama sistemi ile mesai kontrolünün yapılması durumu biyometrik bir işlem, ve personel açısından özel

nitelikli kişisel veri olduğundan 6698 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmelidir.

2. ÇALIŞMA SÜRESİ

Genel bakımdan çalışma süresi haftada en çok kırkbeş saattir. Aksi kararlaştırılmamışsa bu süre, işyerlerinde haftanın çalışılan günlerine eşit ölçüde bölünerek uygulanır. Haftanın iş günlerinden birinde kısmen çalışılan işyerlerinde, bu süre haftalık çalışma süresinden düşüldükten sonra, çalışılan sürenin çalışılan gün sayısına bölünmesi suretiyle günlük çalışma süreleri belirlenir. Günlük çalışma süresi her ne şekilde olursa olsun onbir saati aşamaz. Bir işçinin bu sınırları aşan sürelerle çalıştırılmasında; 4857 sayılı İş Kanununun 41, 42 ve 43 üncü maddeleri ile 79 sayılı Milli Korunma Suçlarının Affına, Milli Korunma Teşkilat, Sermaye ve Fon Hesaplarının Tasfiyesine ve Bazı Hükümler İhdasına Dair Kanunun 6 ncı maddesi, hükümleri uygulanır. 4857 sayılı İş Kanununun 66 ncı maddesine göre aşağıda belirtilen haller çalışma süresinden sayılır.

- Madenlerde, taşocaklarında yahut her ne şekilde olursa olsun yeraltında veya su altında çalışılacak işlerde işçilerin kuyulara, dehlizlere veya asıl çalışma yerlerine inmeleri veya girmeleri ve bu yerlerden çıkmaları için gereken süreler.
- İşçilerin işveren tarafından işyerlerinden başka bir yerde çalıştırılmak üzere gönderilmeleri halinde yolda geçen süreler.
- İşçinin işinde ve her an iş görmeye hazır bir halde bulunmakla beraber çalıştırılmaksızın ve çıkacak işi bekleyerek boş geçirdiği süreler.
- İşçinin işveren tarafından başka bir yere gönderilmesi veya işveren evinde veya bürosunda yahut işverenle

ilgili herhangi bir yerde meşgul edilmesi suretiyle asıl işini yapmaksızın geçirdiği süreler.

- Çocuk emziren kadın işçilerin çocuklarına süt vermeleri için belirtilecek süreler.
- Demiryolları, karayolları ve köprülerin yapılması, korunması ya da onarım ve tadili gibi, işçilerin yerleşim yerlerinden uzak bir mesafede bulunan işyerlerine hep birlikte getirilip götürülmeleri gereken her türlü işlerde bunların toplu ve düzenli bir şekilde götürülüp getirilmeleri esnasında geçen süreler.
- İşin niteliğinden doğmayıp da işveren tarafından sırf sosyal yardım amacıyla işyerine götürülüp getirilme esnasında araçlarda geçen süre çalışma süresinden sayılmaz.

4857 sayılı İş Kanununun 67 nci maddesine göre günlük çalışmanın başlama ve bitiş saatleri ile dinlenme saatleri işyerlerinde işçilere duyurulur. İşin niteliğine göre işin başlama ve bitiş saatleri işçiler için farklı şekilde düzenlenebilir. Tarafların yazılı anlaşması ile haftalık normal çalışma süresi, işyerinde haftanın çalışılan günlerine günde onbir saati aşmamak koşuluyla farklı şekilde dağıtılabilir. Bu halde, yoğunlaştırılmış iş haftası veya haftalarından sonraki dönemde işçinin daha az sürelerle çalıştırılması suretiyle, toplam çalışma süresi, çalışması gereken toplam normal süreyi geçmeyecek şekilde denkleştirilir. Denkleştirme iki aylık süre içinde tamamlanacak, bu süre toplu iş sözleşmeleri ile dört aya kadar artırılabilir. Denkleştirme dönemi içinde günlük ve haftalık çalışma süreleri ile denkleştirme süresi uygulamasının başlangıç ve bitiş tarihleri işverence belirlenir. İşyerinde tam süreli iş sözleşmesi ile yapılan emsal çalışmanın üçte ikisi oranına

kadar yapılan çalışma kısmi süreli çalışmadır. Zorunlu nedenlerle işin durması, ulusal bayram ve genel tatillerden önce veya sonra işyerinin tatil edilmesi veya benzer nedenlerle işyerinde normal çalışma sürelerinin önemli ölçüde altında çalışılması veya tamamen tatil edilmesi ya da işçinin talebi ile kendisine İş Kanunu, iş sözleşmeleri ve toplu iş sözleşmeleri ile öngörülen yasal izinleri dışında izin verilmesi hallerinde, işçinin çalışmadığı bu sürelerin telafisi için işçiye yaptırılacak çalışma, telafi çalışmasıdır. Telafi çalışması yaptıracak işveren; bu çalışmanın İş Kanunu'nun 64 üncü maddesinde sayılan nedenlerden hangisine dayandığını açık olarak belirtmek, hangi tarihte çalışmaya başlanacağını, ilgili işçilere bildirmek zorundadır. Telafi çalışması, kaynağını oluşturan zorunlu nedenin ortadan kalkması ve işyerinin normal çalışma dönemine başlamasını takip eden iki ay içerisinde yaptırılır. Telafi çalışması, günlük en çok çalışma süresi olan on bir saati aşmamak koşulu ile günde üç saatten fazla olamaz. Telafi çalışması, tatil günlerinde yaptırılmaz.

3. KAMU İŞYERLERİNDE UYGULANAN PERSONEL YÜZ TARAMA SİSTEMİNİN NİTELİĞİ

Her yüz yapısı insandan insana değişen karakteristik özelliklere sahiptir. Yüz tanıma sistemi, yazılım yardımıyla kişinin yüz bilgisini veri olarak alan ve bu yüzün kime ait olduğunu belirleyen sistemdir. Her insanın yüzünde ayırt edici özellikleri ortaya çıkarmaya yarayan çok sayıda düğüm noktası bulunmaktadır. Yüz tanıma sistemi biyometrik bir sistemdir. **4857 sayılı İş Kanunu'nun 63 üncü maddesine göre hazırlanan ve 06.04.2004 tarih, 25425 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliğinin 9 uncu maddesi gereği işverenler işçilerin çalışma sürelerini uygun araçlarla belgelemek zorundadır.** Uygulamada görüleceği üzere çalışma sürelerinin

takibi personel yüz tarama şeklinde olabilmektedir. Anayasa'nın 12 nci maddesi "herkes, kişiliğine bağlı, dokunulmaz, devredilmez, vazgeçilmez temel hak ve hürriyetlere sahiptir. Temel hak ve hürriyetler, kişinin topluma, ailesine ve diğer kişilere karşı ödev ve sorumluluklarını da ihtiva eder" hükmünü, 13 üncü maddesi "temel hak ve hürriyetler, özlerine dokunulmaksızın yalnızca Anayasanın ilgili maddelerinde belirtilen sebeplere bağlı olarak ve ancak kanunla sınırlanabilir. Bu sınırlamalar, Anayasanın sözüne ve ruhuna, demokratik toplum düzeninin ve lâik Cumhuriyetin gereklerine ve ölçülülük ilkesine aykırı olamaz", 14 üncü maddesi "Anayasada yer alan hak ve hürriyetlerden hiçbirisi, Devletin ülkesi ve milletiyle bölünmez bütünlüğünü bozmayı ve insan haklarına dayanan demokratik ve lâik Cumhuriyeti ortadan kaldırmayı amaçlayan faaliyetler biçiminde kullanılamaz. Anayasa hükümlerinden hiçbirisi, Devlete veya kişilere, Anayasayla tanınan temel hak ve hürriyetlerin yok edilmesini veya Anayasada belirtilenden daha geniş şekilde sınırlandırılmasını amaçlayan bir faaliyette bulunmayı mümkün kılacak şekilde yorumlanamaz. Bu hükümlere aykırı faaliyette bulunanlar hakkında uygulanacak müeyyideler, kanunla düzenlenir", 20 nci maddesi "herkes, özel hayatına ve aile hayatına saygı gösterilmesini isteme hakkına sahiptir. Özel hayatın ve aile hayatının gizliliğine dokunulamaz. Milli güvenlik, kamu düzeni, suç işlenmesinin önlenmesi, genel sağlık ve genel ahlâkın korunması veya başkalarının hak ve özgürlüklerinin korunması sebeplerinden biri veya birkaçına bağlı olarak, usulüne göre verilmiş hâkim kararı olmadıkça; yine bu sebeplere bağlı olarak gecikmesinde sakınca bulunan hallerde de kanunla yetkili kılınmış merciin yazılı emri bulunmadıkça; kimsenin üstü, özel kâğıtları ve eşyası aranamaz ve bunlara el konulamaz. Yetkili merciin kararı yirnidört saat içinde görevli hâkimin onayına sunulur. Hâkim, kararını el koymadan itiba-

ren kırksekiz saat içinde açıklar; aksi halde, el koyma kendiliğinden kalkar. Herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle ilgili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir” hükmünü içermektedir. Kişisel verilerin işlenmesinde başta özel hayatın gizliliği olmak üzere kişilerin temel hak ve özgürlüklerini korumak ve kişisel verileri işleyen gerçek ve tüzel kişilerin yükümlülükleri ile uyacakları usul ve esaslar 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile düzenlenmiştir. Personelin yüz tarama sistemi ile mesai kontrolünün yapılması durumunun, temel hak ve hürriyetler içerisinde sayılan özel hayatın gizliliği ilkesi kapsamında kişisel bilgi veya kişisel verilerin alınması kavramları içinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Anayasanın 20’nci maddesi gereği yüz tarama sistemine ilişkin 4857 sayılı İş Kanunu’nda özel bir düzenleme yoktur. Danıştay¹ konuya ilişkin bir “...hastanesinde görev yapan personelin yüz tanıma sistemi ile mesai takiplerinin yapılması amacıyla başlatılan uygulamanın kaldırılması yönünde yapılan başvurunun reddine ilişkin işlemin iptali istemiyle açılmıştır. Olayda, personelden kişisel veri alınması kapsamında olan yüz tanıma sistemi ile mesai takibi uygulamasının, kamusal alanda da olsa özel hayatın gizliliği ilkesi kapsamında bulunduğu anlaşılmaması karşısında; uygulamanın sınırlarını usul ve esaslarını gösteren bir yasal dayanağının bulunmaması, toplanan verilerin ileride başka bir şekilde kullanılmayacağına dair bir güvencenin mevcut olmaması gözönüne alındığında,

temel haklar ve Anayasal ilkelerle bağdaşmayan dava konusu işlemlerde hukuka uyarlık yoktur...” kararında da belirtildiği üzere mesai takibinin yüz tanıma yöntemiyle yapılmasında, uygulamanın sınırlarını, usul ve esaslarını gösteren bir yasal dayanağının bulunmaması, toplanan verilerin ileride başka bir şekilde kullanılmayacağına dair bir güvencenin mevcut olmaması gerekçesiyle yürütmenin durdurulmasına karar verilmiştir. Danıştay² konuya ilişkin başka bir “...Dava, davalı idarenin toptancı hali biriminde görev yapan personelin mesai takibinin sağlanması amacıyla başlatılan yüz tarama sistemi uygulamasına son verilmesi talebi ile davacı sendika tarafından yapılan başvurunun reddine dair işlemin iptali istemiyle açılmıştır. İdare mahkemesince; davalı idarenin tüm birimlerinin mesai takibinde anılan yöntemin kullanılmadığı, uygulamanın gerçekleştirildiği birimin konumu ve vardiyalı çalışma sistemi sebebiyle personelin kontrol ve denetiminde güçlük yaşanması karşısında bahse konu uygulamaya geçildiği; yüz tanıma sisteminde personelin yüz görüntüsünün sayısal kodlara çevrilerek karşılaştırma yapmak suretiyle çalıştığı göz önünde bulundurulduğunda, yapılan uygulamanın veri kaydetme olarak nitelendirilemeyeceği gerekçesiyle, hukuka aykırılık bulunmadığı sonucuna varılan davaya konu işlemin iptali istemiyle açılan davanın reddine karar verilmiştir. Davacı sendika, mahkeme kararının hukuka aykırı olduğunu ileri sürmekte ve temyizden incelenerek bozulmasını istemektedir... Personelin yüz tanıma sistemi ile mesai kontrolünün yapılması uygulamasının, temel hak ve hürriyetler içerisinde sayılan özel hayatın gizliliği ilkesi kapsamında kişisel bilgi veya kişisel verilerin alınması kavramları içinde değerlendirilmesi gerekmektedir. Olayda, personelden kişisel veri alınması kapsamında olan yüz tanıma sistemi ile mesai takibi uygulamasının, kamusal alan-

1 Danıştay 5.D-E:2013/7949-T:15.11.2013

2 Danıştay 11.D-E:2017/816-K:2017/4906-T:13.06.2017

da da olsa özel hayatın gizliliği ilkesi kapsamında bulunduğu açık olup, davaya konu işlem tarihi itibarıyla uygulamanın sınırlarını usul ve esaslarını gösteren bir yasal dayanağın bulunmaması, toplanan verilerin ileride başka bir şekilde kullanılmayacağına dair bir güvencenin mevcut olmaması gözönüne alındığında, yukarıda belirtilen temel haklar ve Anayasal ilkelerle bağdaşmayan davaya konu işlemde ve davanın reddi yolundaki mahkeme kararında hukuka uygunluk bulunmamaktadır...” kararında da belirtildiği üzere mesai takibi amacıyla yüzün belirli referans noktalarının alınarak bu verilerin sisteme kaydedilmesi, daha sonra personel geçişlerinde mevcut veri ile, o esnada alınan görüntünün karşılaştırılmak suretiyle eşleştirilmesi mantığına dayanan yüz tarama uygulamasında, kişinin görüntüsünün veri tabanında kaydedilmesi, niteliği itibarıyla kişisel veri alınması olduğundan; özel hayatın gizliliği kapsamında değerlendirilmesi gereken davalı idare işleminin Anayasal ilkelerle bağdaşmadığı gerekçesiyle mahkeme kararının bozulmasına karar verilmiştir. **6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu’nun 6 ncı maddesine göre;** kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir. Özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır. Aynı Kanunu’nun 3 üncü maddesine göre; belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rızaya açık rıza denir. Personelin yüz tarama sistemi ile mesai kontrolünün yapılması durumu biyometrik bir işlemdir ve personel açısından özel nitelikli kişisel veridir. Özel nitelikli kişisel verilerin, personelin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır.

4. SONUÇ

4857 sayılı İş Kanunu’nun 63 üncü maddesine göre hazırlanan ve 06.04.2004 tarih, 25425 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği’nin 9 uncu maddesi gereği işverenler işçilerin çalışma sürelerini uygun araçlarla belgelemek zorundadır. Yasal düzenlemede uygun araçlar tanımlanmamıştır. 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu’nun 99,100 ve 101 inci maddelerinde devlet memurlarının çalışma saatleri ile günlük çalışma saatlerinin başlama ve bitme saatlerinin tespitine yönelik düzenlemelere yer verilmiş olmakla birlikte, kamu görevlilerinin mesaiye devam durumlarının kontrolü konusunda ayrıntılı bir yasal düzenleme mevzuatımızda bulunmamaktadır. Diğer bir ifadeyle 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu ile 4857 sayılı İş Kanunu’nda çalışma süresinin tespitinin yüz tarama yöntemiyle yapılabileceğine yönelik özel bir düzenleme yoktur. 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanununun 6 ncı maddesine göre; kişilerin ırkı, etnik kökeni, siyasi düşüncesi, felsefi inancı, dini, mezhebi veya diğer inançları, kılık ve kıyafeti, dernek, vakıf ya da sendika üyeliği, sağlığı, cinsel hayatı, ceza mahkûmiyeti ve güvenlik tedbirleriyle ilgili verileri ile biyometrik ve genetik verileri özel nitelikli kişisel veridir. Özel nitelikli kişisel verilerin, ilgilinin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır. Aynı Kanununun 3 üncü maddesine göre; belirli bir konuya ilişkin, bilgilendirilmeye dayanan ve özgür iradeyle açıklanan rızaya açık rıza denir. Personelin yüz tarama sistemi ile mesai kontrolünün yapılması durumu biyometrik bir işlemdir ve personel açısından özel nitelikli kişisel veridir. Özel nitelikli kişisel verilerin, personelin açık rızası olmaksızın işlenmesi yasaktır. Anayasa’nın 20 nci maddesi “...herkes, kendisiyle ilgili kişisel verilerin korunmasını isteme hakkına sahiptir. Bu hak; kişinin kendisiyle il-

gili kişisel veriler hakkında bilgilendirilme, bu verilere erişme, bunların düzeltilmesini veya silinmesini talep etme ve amaçları doğrultusunda kullanılıp kullanılmadığını öğrenmeyi de kapsar. Kişisel veriler, ancak kanunda öngörülen hallerde veya kişinin açık rızasıyla işlenebilir. Kişisel verilerin korunmasına ilişkin esas ve usuller kanunla düzenlenir..” hükmü gereği özel nitelikli kişisel verilerin kullanımı 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu ile düzenlenmiştir. Personelin yüz tarama sistemi ile mesai kontrolünün yapılması durumu biyometrik bir işlem, ve personel açısından özel nitelikli kişisel veri olduğundan **6698 sayılı Kanun kapsamında değerlendirilmelidir. Kanaatimce, personelin açık rızası alınması şartıyla yüz tarama sistemi ile mesai kontrolünün yapılması durumu yasaldir.**

KAYNAKÇA

- 2709 sayılı Türkiye Cumhuriyeti Anayasası
- 657 sayılı Devlet Memurları Kanunu
- 4857 sayılı İş Kanunu
- İş Kanununa İlişkin Çalışma Süreleri Yönetmeliği
- 6698 sayılı Kişisel Verilerin Korunması Kanunu
- Cumhur Sinan ÖZDEMİR, 1000 Soru-Cevap ve İçtihatlı İş Mevzuatı Rehberi - Adalet Yayınevi 2018/Mayıs
- Danıştay 5.D-E:2013/7949-T:15.11.2013
- Danıştay 11.D-E:2017/816-K:2017/4906-T:13.06.2017

Cavit KUŞGÖZ

*Çevre ve Şehircilik Uzmanı
(Eski Milli Emlak Kontrolörü)*

MERALARIN KENTLERİN DEĞİŞİM VE DÖNÜŞÜMÜNDEKİ YERİ

1. GİRİŞ

Meralar, Kadastro Kanununun 16 ncı maddesinde sayılan orta mallardan biridir. Orta malı TDK'da "herkesin yararlandığı" nesne şeklinde tanımlanmıştır. Kadastro Kanununun 16 ncı maddesinde orta malları olarak, meraların yanında yaylaklar, kışlaklar, harman yeri ve panayır yerleri sayılmıştır. Meraların, yaylakların ve kışlakların kullanma hakkı bir veya birden çok köy ya da belediye bırakılmış birer kamu malıdır. Mera alanlarında, nitelikleri gereği özel mülkiyet tesis edilemez, amacı dışında farklı kullanımlara açılmaz, zaman aşımı yoluyla iktisap edilemez gibi mera alanlarını korucu nitelikte yasal kurallar mevcuttur. Fakat kentlerin büyümesi, nüfusun artması ve bir takım yasal düzenlemeler sonucu mera alanları, kentlerin gelişim bölgelerinde hatta kentlerin iç kısımlarında kalmış ve kent hayatına yenik düşerek tarım ve hayvancılığın can damarı olan alanlar yok edilmeye başlanmıştır.

Meralar, tarım ve hayvancılık sektörü ve köylü vatandaşlar için hayati derecede önem taşımakta iken çeşitli şekillerde (konut alanı, enerji alanı, turizm alanı, maden alanı, kamu yatırımları amaçlı) kullanım amacı güdülerek vasıf değişikliği yapılmış ve kent hayatına dahil edilmiştir. 4342 sayılı Mera Kanununun çıkmadan önce, 3194 sayılı İmar Kanununda, planlama sahasında kalan mera vasıflı bir taşınmazının herhangi bir iş ve işlem gerçekleştirilmeden doğrudan mera vasfı ortadan kalkmakta idi. Fakat Mera Kanunu ile mera alanların öncelikle vasıflarının değişikliğinin sağlanması ve sonrasında planlamaya dâhil edilmesi gerektiği yönünde düzenlemeye gidildi. Ashında Mera Kanununun bir anlamda mera alanlarının korunması yönünde bir adım olarak anlaşılabilir fakat hızla büyüyen bir Türkiye ve değersizleşen tarım sektörü ile birlikte mera alanlarında kolaylıkla vasıf değişikliğine gidilerek planlamalara dâhil edildi. Bu durum, tarım ve hayvancılık sektörlerini doğrudan etkiledi

ve kentlerin değişim ve dönüşümlerine meralar doğrudan müdahil oldu. Kent içinde kalan meraların vasıf değişikliğinin sağlanarak planlamaya açılması makul karşılanabilecek iken kent dışında kalan mera alanlarının da vasıf değişikliklerinin yapılması ile birlikte mera alanları birer rant aracı haline gelmiş ve kır ile kent arasındaki dokunun bozulmasına neden olmuştur. Bu çalışmamızda, mera alanlarının vasıf değişikliğinin nasıl sağlandığı, hangi vasıf türleri esas alınarak değişiklikler yapıldığı ve bu vasıf değişikliklerinin kentlerin değişimine ve dönüşümüne ne gibi etkilerinin olduğu konusu tartışılacaktır.

2. MERALARA İLİŞKİN TEMEL BİLGİLER

Mera, hayvanların otlatılması ve otundan yararlanılması için tahsis edilen veya kadimden beri bu amaçla kullanılan yerleri ifade eder. Yaylak, çiftçilerin hayvanları ile birlikte yaz mevsimini geçirmeleri, hayvanlarını otlatmaları ve otundan yararlanmaları için tahsis edilen veya kadimden beri bu amaçla kullanılan yeri, kışlak ise hayvanların kış mevsiminde barındırılması ve otundan yararlanılması için tahsis edilen veya kadimden beri bu amaçla kullanılan yeri ifade eder.

Meraların hukuki durumlarının tespiti, tahsisi, tahsis amacının değiştirilmesi, kiraya verilmesi, denetlenmesi, korunması, bakım ve ıslahının yapılması, verimliliklerinin artırılması ve sicillerin tutulmasına ilişkin hükümler 25.02.1998 tarih ve 4342 sayılı Mera Kanununda düzenlenmiştir. Meralar, devletin hüküm ve tasarrufu altındadır ve bu yerlerin tahsis işlemi bir veya birden çok köy veya belediyeye yapılabilir. . Tahsis edilmesi demek, mera, yaylak ve kışlakların kullanımlarının verimlilik ve sosyal adalet ilkelerine uygun şekilde düzenlenerek, münferiden ya da müştereken yararlanılmak üzere Hazine tarafından bir veya birkaç köy ya da belediye-

ye bırakılması demektir. Meralar, özel mülkiyete geçirilemez, amacı dışında kullanılamaz, zaman aşımı yoluyla iktisap edilemez ve bu yerlerin sınırları daraltılamaz. Meraların kullanım hakları kiraya verilebilir. Amacı dışında kullanılmak suretiyle vasıfları bozulan meralar, tekrar eski konumuna getirmek amacıyla yapılan masraflar, sebebiyet verenlerden tahsil edilir.

Mera Kanunu, aslında sadece mera alanları için uygulanacak gibi görünse de, umuma ait çayır ve otlaklar, yaylaklar, kışlaklar, harman yerleri ve panayır yerleri de Mera Kanunu kapsamında değerlendirilir. Kadastro Kanununun 16 ncı maddesinin 'b' bendine göre mera, yaylak, kışlak, harman yeri ve panayır yeri niteliğinde olan alanların tapuda, orta malları siciline kaydedileceği belirtilmiştir. Orta malları, yararı kamuya ait olan kamusal mallardır. Meraların, daha genel bir ifade ile orta malların, Mera Kanununun 14 üncü maddesi gereğince tahsis amacı değiştirildiğinde, söz konusu alanlar tapuda Hazine adına tescilli olur. Tescili Hazine adına sağlanan taşınmaz, Hazine, tahsis niteliğinin kaldırılmasında esas gerekçe olarak sunduğu vasıfta kullanması gerekmektedir.

Meralarda, hiçbir zaman bina, inşaat, tesis ve yapı yapılamaz. Ancak, Mera Kanununun 20 nci maddesine göre, yaylak ve kışlaklarda 442 sayılı Köy Kanununda öngörülen inşaatlar ile valiliklerden izin alınmak suretiyle imar mevzuatı gereğince yapılacak kullanma amacına uygun mandıra, suluk, sundurma ve süreklilik göstermeyen barınak ve ağullar ile Kültür ve Turizm Bakanlığının talebi üzerine turizme açılması uygun görülen bölgelerde ahşap yapılar dışında ev, ahır ve benzeri inşaatlar yapılamaz (Selahattin Kardeş, 2010).

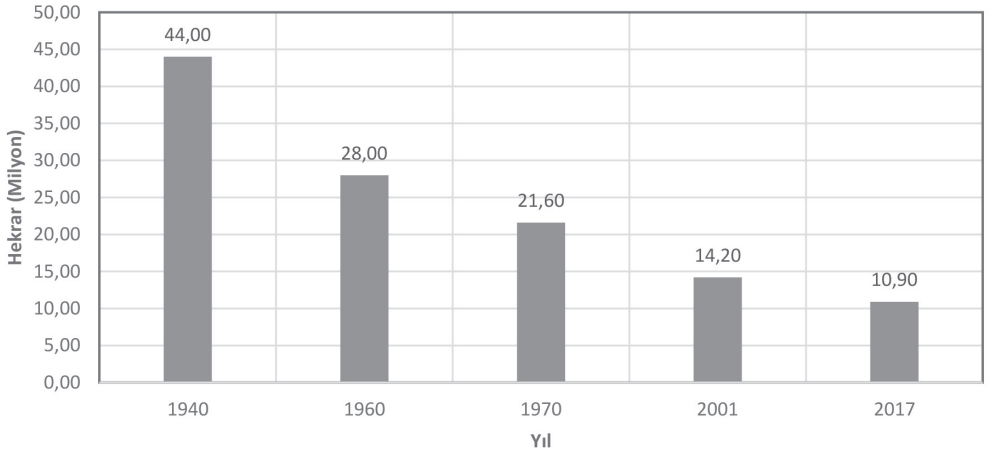
Hazine tarafından, mera alanları üretmek kolay bir idari işlem olup mera alanlarının vasıf değişikliğini sağlayıp alanı yok etmek ise biraz daha bürokratik bir işlem silsilesini

içinde barındırmaktadır. Devletin hüküm ve tasarrufu altında veya Hazinesinin mülkiyetinde bulunan arazilerden, etüt sonucu, mera, yaylak veya kışlak olarak kullanılabilmesi belirlenen alanlar, mera niteliğine alınıp tapu kaydı kapatılıp özel sicile kaydedilerek mera alanı üretilebilir. Meralar sadece Hazinesin taşınmazlarından üretilebilecek alanlar olmayıp etüt sonucu mera vasfında kullanılabilmesi tespit edilen özel mülkiyetteki taşınmazlarda bu amaçla kamulaştırılıp mera alanları oluşturulabilir.

3. TÜRKİYE'DEKİ MERA ALANLARININ DEĞİŞİMİ

Ülkemizde her geçen yıl tarım alanları ve mera alanları azalmaktadır. Tarım alanlarının

ve mera alanlarının azalması tarım ve hayvancılık sektörlerini olumsuz etkilemektedir. Tarım ve hayvancılık sektörünün en büyük ayağını kırdaki vatandaşlar oluşturmaktadır. Kırdaki vatandaşlar, tarım ve hayvancılık yapılabilecek alanların azalmasından ötürü yönünü kente çevirip göç etmektedir. Göç ile birlikte kentlerin yapıları hızla değişmekte nüfus artmakta, kentin yapı (bina) ihtiyacı artmaktadır. Artan yapı ihtiyacı, arzı sabit olan toprağın yeni kullanım alanlarının artırılması sonucunu doğuracaktır ki, bu da yine kentin yakın ve gelişme bölgelerinde yer alan mera alanları, tescil harici alanları ve tarım alanlarını hedef alacaktır.

Tarım ve Orman Bakanlığının verilerine göre¹, söz konusu tabloya bakıldığında mera alanlarında son 80 yılda yaklaşık %75 oranında bir azalış yaşanmıştır. 1970 yılında 21 milyon 698 bin hektar olan mera alanları 2017 yılında neredeyse yarı yarıya azalarak 10 milyon 984 bin hektara kadar gerilemiştir.

1940-1960 yılları arasında mera alanla-

rında azalışın sebebi olarak 1945 yılında çıkarılan Çiftçiyi Topraklandırma Kanununun olduğunu söyleyebiliriz. Kanunun uygulamaları 1950 yılından sonra başlamış ve Çiftçiyi Topraklandırma Kanunu kapsamında dağıtılan toprakların büyük bir kısmı mera arazilerinden karşılanmıştır. 1940 yılında 44 milyon hektar olan mera alanları 1960 yılında 28 milyon hektara kadar gerilemiştir. Bu azalış, niteliği bakımından tarım ve hayvancılık sek-

1 <https://tr.boell.org/tr/2015/12/29/meralarin-imara-acilmasi-hayvancilikta-disa-bagimligi-artiriyor>

törüne olumsuz etkisi çok yoğun olmamıştır. Mera alanları yine tarımsal faaliyetlere konu edilmiştir.

1960-1970 yılları arasında oluşan azalışın ise temel sebebi ise Orman Bakanlığının kurulması ile birlikte orman kadastrosu sonucu mera alanları orman sınırları içine alınmış ve böylece mera alanları ciddi azalış göstermiştir. 1960 yılında 28 milyon hektar olan mera alanları 1970 yılında 21,60 milyon hektara gerilemiştir. Yasal bir prosedürün nedeni olan azalış, tarım ve hayvancılık sektörünü olumsuz etkilemiştir. Çünkü bu alanlar artık farklı bir koruma sınıfı olan orman niteliği kazanmış ve tarımsal faaliyetlere konu edilmemiştir. 1970 yılından sonra yine mera alanlarında azalışlar devam etmiş ve 1998 yılına kadar plan sahasında kalan meraların kendiliğinden planlama ile birlikte vasıfları ortadan kalkarak, 1998 yılından sonra Mera Kanununun yürürlüğe girmesi ile birlikte mera alanlarının vasıflarının değişikliği yapılarak kullanımlara açılmıştır. Yıllara sâri olarak da mera alanlarında azalış yaşandığı tablodan net bir şekilde anlaşılmaktadır.

4. MERALARIN VASIF DEĞİŞİKLİĞİNİN SAĞLANMASI

Meralar, Mera Kanunu çıkmadan önce yani 1998 yılından önce 3194 sayılı İmar Kanunu kapsamında, imar planlama sahası içinde kalması halinde herhangi bir vasıf değişikliğine gidilmeden, doğrudan mera vasfını kaybetmiş oluyordu. Konu ile ilgili bir Danıştay kararında, “3194 sayılı İmar Kanununun 11 inci maddesinin 4’üncü fıkrasında hazırlanan imar planı sınırları içindeki kadastral yollar, meydanlar ile meralar imar planının onayı ile bu vasıflarını kendiliğinden kaybederek onaylanmış imar planı kararları ile getirilen kullanma amacına konu ve tabi olduğu hükmüne yer verilmiştir. 4342 sayılı Mera Kanununun 35’inci maddesi ile 3194 sayılı İmar

Kanununun 11’inci maddesinin 4’üncü fıkrasında yer alan ‘mera’ kelimesi anılan madde hükmünden çıkarılmış ve 4342 sayılı Mera Kanununun 4’üncü maddesinde, meraların devletin hüküm ve tasarrufu altında olduğu, özel mülkiyete geçirilemeyeceği, amacı dışında kullanılamayacağı, zamanaşımı uygulanamayacağı, sınırlarının daraltılamayacağı, hükme bağlanmıştır. Diğer taraftan, 3194 sayılı Yasanın 5’inci maddesinde, uygulama imar planları, uygulama için gerekli imar uygulama programlarına esas olacak plan olarak tanımlanmış olup, uygulama imar planı yapılmadan uygulamaya geçilemeyeceği açıktır. Bu durumda uygulama imar planının onaylanması aşamasında yürürlükte olan 4342 sayılı Yasa uyarınca mera vasfını taşıyan taşınmazın planlamaya ve dolayısıyla bu plana dayalı olarak parselasyon işlemine konu edilmesi mümkün değildir” (6. Dairesinin 2006/5630 E. 2008/423 K.) şeklinde konu ile ilgili değerlendirmesi bulunmaktadır. Bu yüzden mera alanları öncelikle vasıf değişikliklerinin sağlanarak planlamaya dâhil edilmesi gerekmektedir. Mera Kanunu yürürlüğe girdiği tarihten itibaren tahsis amacı değiştirilmeden yani vasıf değişikliği yapılmadan mera alanlarından hiçbir şekilde yararlanılmaz.

Mera Kanununa göre mera, yaylak ve kışlak olan ve kadimden beri bu amaçla kullanılan alanlarda aşağıda belirtilen ihtiyaçlar halinde vasıf değişikliği yapılabilir;

a) Enerji ve Tabii Kaynaklar Bakanlığının talebi üzerine, 3213 sayılı Maden Kanunu ve 6326 sayılı Petrol Kanunu hükümlerine göre, arama faaliyetleri sonunda rezervi belirlenen maden ve petrol faaliyeti için zaruri olan,

b) Kültür ve Turizm Bakanlığının talebi üzerine, turizm yatırımları için zaruri olan,

c) Kamu yatırımları yapılması için gerekli bulunan,

d) Köy yerleşim yeri ile uygulama imar plânı veya uygulama plânlarına ilave imar plânlarının hazırlanması, toprak muhafazası, gen kaynaklarının korunması, milli park ve muhafaza ormanı kurulması, doğal, tarihî ve kültürel varlıkların korunması, sel kontrolü, akarsular ve kaynakların düzenlenmesi, bu kaynaklarda yapılması gereken su ürünleri üretimi ve termale dayalı tarımsal üretim faaliyetleri için ihtiyaç duyulan,

e) 442 sayılı Köy Kanununun 13 ve 14 üncü maddeleri kapsamında kullanılmak üzere ihtiyaç duyulan,

f) Ülke güvenliği ve olağanüstü hal durumlarında ihtiyaç duyulan,

g) Doğal afet bölgelerinde yerleşim yeri için ihtiyaç duyulan,

ğ) Enerji Piyasası Düzenleme Kurumunun talebi üzerine, 4628 sayılı Elektrik Piyasası Kanunu, 4646 sayılı Doğal Gaz Piyasası Kanunu ve 5015 sayılı Petrol Piyasası Kanunu hükümlerine göre, petrol iletim faaliyetleri ile elektrik ve doğal gaz piyasası faaliyetleri için gerekli bulunan,

h) Jeotermal kaynaklı teknolojik seralar için ihtiyaç duyulan,

yerler, ilgili müdürlüğün talebi, mera komisyonunun ve Çevre ve Şehircilik Bakanlığının uygun görüşü üzerine, valilikçe tahsis amacı değiştirilebilmekte ve söz konusu yer-

lerin tescilleri Hazine adına, vakıf meralarının tescilleri ise vakıf adına yapılmaktadır. Durumuna ve sınıfına göre çok iyi ya da iyi olan mera, yaylak ve kışlaklarda “a, f, g, ğ ve h” bentleri hariç vasıf değişikliği yapılamaz. Mera Kanununun 14 üncümaddesine, 5751 sayılı Kanunla getirilen bu hüküm sonucunda, mera alanlarının, daha fazla koruyucu bir yapı kazandırılması amaçlanmıştır.

Söz konusu vasıf değişikliğini gerektiren hususlar arasında, meraların imar planı sahasında kalması durumu ya da daha bir açıklayıcı ifade ile yapılaşmaya açılması gerekli görülen alanlara ilişkin herhangi bir hüküm yer almamaktadır. Kentlerin gelişim bölgelerinde kalan mera alanları, genelde kamu yatırımları için gerekli alan şeklinde vasıf değişikliği yapılmakta idi. Fakat sonrasında ilgili maddeye ilave olarak mera alanlarının yapılaşmaya açılması yönünde bazı hükümler getirildi. Kentlerin gelişim bölgelerinde kalmış mera alanlarının çok fazla olması ve bunların vasıf değişikliğinin sağlanması ile birlikte kentlerin yapısı değişimler ve dönüşümler yaşama-ya başladı.

5. MERALARIN VASIF DEĞİŞİKLİĞİ ÇEŞİTLERİ

Aşağıdaki tabloda Mera Kanununun 14 üncü maddesi kapsamında vasıf değişikliği yapılan mera alanlarının konusuna göre miktarları tabloda verilmiştir.

Yıllar	a (Maden ve Petrol Kanunu)	b (Turizm Yatırımı)	c (Kamu yatırımı)	d (İmar, Toprak Muh.- Erişyon)	e (Köy Kanunu 13.-14. Madde)	f (Ülke Güvenliği)	g (Doğal Afet)	ğ (1.1.2003 öncesi İmarî Yerl. Yeri İlgali)	g3 (Enerji-Doğalgaz Piyasası Kanunu)	h (Jeotermal Kaynaklı Sera)	Toplu İst. İrma	Genel Toplam
1999			1.413,7	376,6								1.790,3
2000			3.706,1	198,0			302,7					4.206,8
2001	48,9	5,6	3.726,9	954,6								4.739,7
2002	16.273,8		8.312,9	6.368,2		45,8						31.005,2
2003	439,6		15.027,4	1.629,3		13,4					88,0	17.219,6
2004	1.005,5		24.463,7	59.302,2	7,4	23,0	1,8	87,1				81.591,5
2005	842,2	54,0	13.560,3	89.787,2	14,7	174,2	259,0	2.092,2			3.328,5	108.863,2
2006	3.197,6		35.467,6	149.393,1	81,6	3.999,7	39,3	5.943,3				19.550,5
2007	2.784,2	654,4	23.291,5	91.890,6	268,0	796,6	99,2	2.786,5				124.079,7
2008	4.277,1	14.675,2	39.978,8	149.846,9	195,5	4.282,8	1.994,0	1.658,5	152,3	227,0	5.748,6	219.017,5
2009	3.802,8		28.805,5	40.074,3	312,3	49.800,5	272,0	8.405,2	1.805,9		15.000,6	147.280,1
2010	3.307,8		11.788,5	41.276,5	145,5	1.396,0	323,5	399,0	1.541,9		9.251,0	69.410,6
2011	132.807,1		244.664,2	29.539,2	106,6		115,2	150,0	798,2		136,4	408.287,6
Genel Toplam	168.591,4	15.389,2	453.186,3	653.556,7	1.109,4	59.512,9	3.408,6	21.414,8	4.268,3	227,9	54.642,3	1.435.307,7

Mevcut tabloda mera alanlarının vasıf değişikliği, Maden ve Petrol Kanunu, turizm yatırımları, kamu yatırımları, imar, toprak muhafaza, erozyon, ülke güvenliği, yerleşim yeri işgali, Enerji ve Doğalgaz Piyasası Kanunu, toplulaştırma amaçlı gerçekleştirilmektedir. Yukarıdaki tablodan anlaşılacağı üzere tahsis değişikliğinin büyük bir kısmı kamu yatırımları ve imar, toprak muhafaza ve erozyon amaçlı yapıldığı görülmektedir. Kamu yatırımları ve imar konusu ile vasıf değişikliğinin yapılması kentlerde mera alanlarının kullanıma açılması anlamına gelmektedir. Tabloda 2011 yılına kadar olan vasıf değişiklik miktarları sunulmuştur. 2011 yılından sonra Tarım ve Orman Bakanlığı mera alanlarının

miktarlarına ilişkin herhangi bir sayısal veri açıklamamıştır.

Mera alanları dağınık şekillerde kentlerin gelişim bölgelerinde kaldığı gibi kentin iç kısımlarında da kaldığı görülmektedir. Örneğin, aşağıda noktalar şeklinde belirtilen alan, Beylikdüzü İlçesinde bulunan 852, 853 ve 103 numaralı mera parselleridir. Bu mera parselleri 4342 sayılı Mera Kanununun 14 üncü maddesinin 'c' bendi uyarınca (kamu yatırımları) vasıf değişikliği talep edilmiştir. Söz konusu 852 parsel numaralı mera alanı, Emniyet Müdürlüğü ve Polis Merkezi Amirliği hizmet binası yapılmak üzere, 103 ve 853 parsel numaralı mera alanı ise dini tesis yapılmak üzere tahsis değişikliğine gidilmiştir.

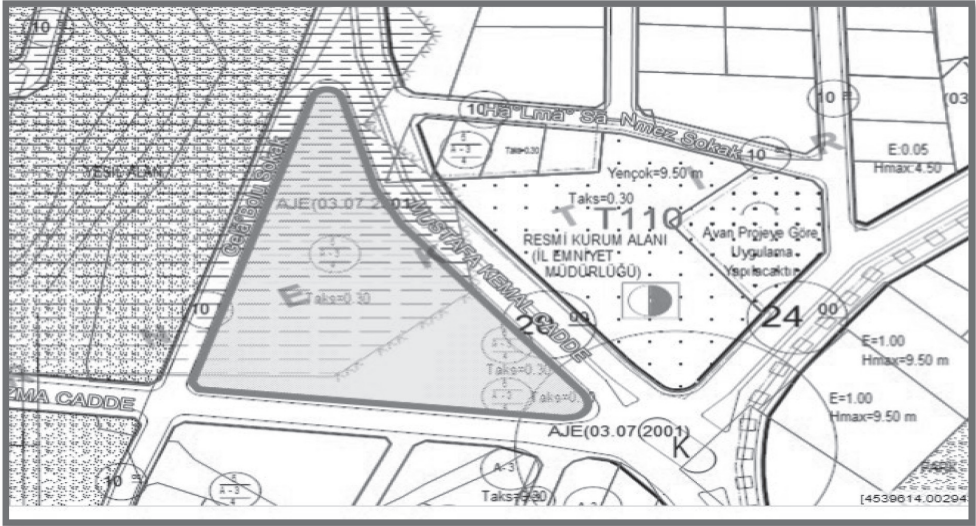
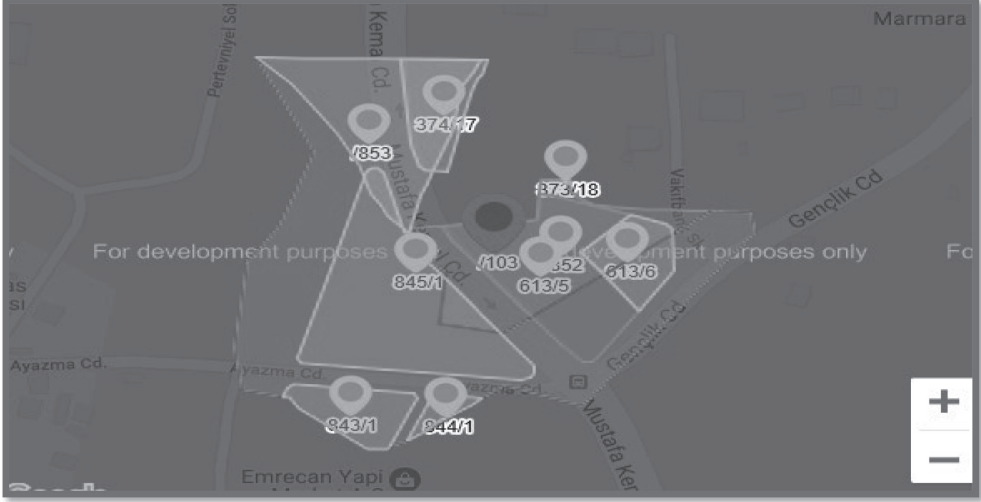

Yukarıda belirtilen bilgiler doğrultusunda Beylikdüzü ilçesinde bulunan 103, 852 ve 853 parsel no.lu mera vasıflı taşınmazların, kentin yerleşim alanında yer almaları, mahallede mera hayvancılığının yapılmaması ve ilgili Bakanlıkların talebi doğrultusunda konu uzmanları tarafından belirlenen 20 yıllık ot bedeli Tarımsal Üretim ve Geliştirme Genel Müdürlüğü'nün hesabına yatırılarak Mera Kanununun 14 üncü maddesinin (c) bendi

kapsamında tahsis değişikliğine gidildiğine ilişkin 2010 yılında komisyon karar almış ve mera taşınmazlarının vasıf değişikliği yapılarak Hazine adına tescilleri sağlanmıştır. Bu parseller, 1/1000 ölçekli uygulama imar planında resmi kurum alanları (emniyet ve dini tesis alanı), konut alanı, yeşil alan ve yol olarak ayrılmıştır. Yol ve yeşil alan niteliğinde olan yerler tescil harici yerler olmasından ötürü 3194 sayılı İmar Kanununun 11 inci

maddesi kapsamında kamuya terk edilip tapu kaydı terkin edilmiş ve terk amacı dışında kullanılamayacağına ilişkin gerekli şartlar

düğülmüştür. Planlama sonrası alanda oluşan imar parselleri ve parsellerin imar durumları aşağıda sunulmuştur.

Söz konusu uygulama sonucunda resmi kurum alanı olarak ayrılan yerler, Hazine tarafından Kamu İdarelerine ait Taşınmazların Tahsis ve Devri Hakkında Yönetmelik kapsamında ilgili kuruma tahsis edilecek konut

alanı şeklinde ayrılan alanlar ise Hazinesin özel mülkiyetinde olan taşınmazlardan olması sebebiyle Hazine istediği şekilde (satış, kira, irtifak vd.) kullanıma konu edilebilir.

6. MERALARIN KENTLERİN DEĞİŞİMİNE VE DÖNÜŞÜMÜNE OLAN ETKİSİ

Kentlerin değişim ve dönüşümü denilince, ilk olarak akla kentsel dönüşüm kavramı gelmektedir. Kentsel dönüşüm, afet riski altındaki alanların ve bu alanlar dışındaki riskli yapı gruplarının bulunduğu arsa ve arazilerde fen ve sanat norm ve standartlarına uygun, sağlıklı ve güvenli yaşam alanları oluşturulmasıdır. Bu oluşum ile birlikte kentin fiziki ve doğal yapısı, kentin sosyal ve kültürel dokusu gibi sahip olduğu dinamiklerin değiştiği görülmektedir. Kentsel dönüşüm, ülkemize afet odaklı iyileştirmeleri hedef olarak girmiştir fakat ilerleyen dönemlerde amacından bazı sapmalar yaşamış ve kentsel dönüşüm bina yenilemeye ve yoğunluk arttırmaya yönelik uygulanma olarak kullanılır hale gelmiştir. Bu durumdan kentler olumsuz yönde etkilenmiştir. Kentlerin yapılarını, sadece kentsel dönüşüm ve uygulamaları etkilemekte, bunların yanında bir takım yasal ve idari düzenlemeler de kentlerin dinamiklerini etkilemektedir. Örneğin, kıyılarda Hazine tarafından herhangi bir alt yapı çalışması yapılmadan kullanma izni verilerek kıynın limancılık faaliyetine konu edilmesi, ya da eskiden orman niteliğinde olan taşınmazların sonrasında orman niteliğini ortadan kaldıran kişiler tarafından yapılaşmaya konu edilmesi ve bu alanların işgalcileri (orman niteliğini ortadan kaldırarak izinsiz yapı yapan kişiler) hak sahibi yapılarak yapılarının satın alabilme imkânının sağlanması, ya da imar afları ile imar mevzuatına aykırı bir şekilde yapılan yapıların affının sağlanarak kentlerin dinamik yapılarının bozulması gibi örnekleri sayıp çoğaltılabiliriz. Bunlarında yanında aslında toplumda çokta fark edilmeyen ve değişim ve dönüşümde yeri olduğunu düşündüğümüz bir diğer konu da mera alanlarının vasıf değişikliğinin sağlanarak yapılaşmaya açılmasıdır.

Kentlerin gelişim bölgelerinde hatta kentlerin iç kısımlarında mera alanlarının genel itibari ile büyük alanlar olmasından ötürü, yapılacak olan bir vasıf değişikliği ve planlama ile bölgenin ciddi şekilde yapısını değiştirebileceğini söyleyebiliriz. Mera alanları, vasıf değişikliği sağlanıp imar uygulaması ile sanayi, konut, turizm, resmi kurum, güvenlik alanı, mezarlık alanı, konut dışı kentsel çalışma alanı, ibadet yeri, gibi amaçlara konu edilmiş ve meralarda ot çıkacak derken yüksek yapılar ortaya çıkmıştır. Meralar, zamanla hayvanların otlatılması gereken alanlardan çıkarak kentlerin rant alanları haline gelmeye başlamıştır. Yapısı itibari ile yapılaşmaya açmanın güç olduğu alanlardan olan meralar, çeşitli sebepler gösterilerek yapılaşmaya açılmaktadır. Konu ile ilgili olarak Ziraat Mühendisleri Odasının 7 Kasım 2015 tarihindeki basın açıklamasında²;

"30 Ekim 2015 tarihli Resmi Gazete'de, "Mera Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik" yayımlandı. Yapılan değişiklik, Bakanlar Kurulunca kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı olarak ilan edilen alanlardan mera, yaylak ve kışlak olarak tahsis edilmiş olan veya kadimden beri bu amaçla kullanılan arazilerin tahsis amacıyla değişiklik yapılmasına ilişkin düzenlemeleri içeriyor.

Hayvancılıkta çok önemli bir yeri olan mera alanları, toprak ve su muhafazası sağlamaları, yeşil alan oluşturmaları, gezinti ve dinlenme alanı olmaları, yabani ve evcil hayvanlar için yaşam ortamı ve beslenme alanı olmaları gibi birçok yararlı özel faydaya sahiptirler.

1998 yılında çıkan 4342 sayılı Mera Kanununda, tahsis amacının değiştirilmesine çok istisnai durumlarda izin verilirken, bugüne kadar yapılan kanun değişiklikleri ile bu istis-

² <https://www.tmmob.org.tr/icerik/zmo-ot-parasi-veren-mera-ya-gokdelen-dikebilecek>

nanın sınırları sürekli genişletildi. Yapılan Yönetmelik değişikliği de, 11.09.2014 tarihli Resmi Gazete’de yayımlanan 6552 sayılı Torba Yasayla, Mera Kanunu’nun 14’üncü maddesine yapılan ilave bend kapsamında gerçekleştirildi. Yapılan ilave ile "Bakanlar Kurulunca kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı olarak ilan edilen, yerlerin, ilgili müdürlüğün talebi, komisyonun ve defterdarlığın uygun görüşü üzerine, valilikçe tahsis amacı değiştirilebilir ve söz konusu yerlerin tescilleri Hazine adına, vakıf meralarının tescilleri ise vakıf adına yaptırılır" hükmü getirilmiştir.

Gerek 4342 sayılı Mera Kanunu ve gerekse yapılan yönetmelik değişikliğinde, durumu ve sınıfı çok iyi veya iyi olan mera, yaylak ve kışlaklarda tahsis amacı değişikliği yapılmasına yönelik engelleyici bir hükme yer verilmişse de, mera, yaylak ve kışlakların tahsis aşamasında bu sınıflandırmalar yapıp kayıt altına alınmadığında, tüm mera, yaylak ve kışlaklar kalitesine bakılmaksızın betonlaşma riskine açık hale geldi.

Yönetmelik değişikliği, mera alanları üzerinde kentsel dönüşüm kapsamında inşaat yapılmasını, tahsis amacının değiştirilmesi sonrası yirmi yıllık ot gelirinin yatırılması şartına bağladı. Tarım alanlarının rant uğruna yok edilmesi yetmiyormuş gibi, bu hükümlerle mera, yaylak ve kışlaklara, bu alanların da betonlaşmasına geldi.

Yapılan değişikliğin kanuni düzenlemeye dayanması, hukuksal mücadele yürütmemizi engellemektedir. Böylesine büyük önemi olan doğal varlık ve kaynaklarımızın korunmasına çaba harcanması yerine, bu kaynaklara zarar verici ve yok edici hükümler içeren her türlü uygulamaya karşı duruşumuzu ve kamuoyu duyarlılığı yaratılması yönündeki çabalarımızı kararlılıkla sürdüreceğiz.”

Hususları belirtilmiştir. Getirilen düzenlemeler ile birlikte ülkenin zirai faaliyetleri azalacak, zirai faaliyetlerde geçimini sağlayamayan vatandaşlar bu durumdan olumsuz etkilenecektir. Getirilen düzenlemelerin etkileri sadece kırsal ile sınırlı kalmayacak kentlere de sıçrayacaktır.

Ülkemizde bir taraftan mera tahdit ve tespit işlemleri ile mera alanları kazandırılmaya çalışılıyor iken, bir taraftan da kazanılan mera alanlarından daha fazla alanın vasıf değişikliği sağlanarak mera alanları yok ediliyor. Kentlerde vasıf değişikliği sağlanan mera alanlarının yüzölçümünde, o bölgenin ihtiyacına cevap verecek kadar mera alanlarının tahdit ve tespiti yapılması gerekir. Kentlerin gelişim bölgelerinde ve iç kısımlarında kalan mera alanları yapılaşma yerine yeşil alana ya da orman alanına dönüştürmesi kentlerin yapısal dönüşümünü olumlu bir şekilde etkileyeceği söylemek yanlış olmayacaktır. Fakat bu şekilde rekreasyon amaçlı kullanılacak iken meralar, kentsel dönüşüm projeleri ile toplu konut alanlarına dönüştürülür hale gelmiştir. Mera alanlarında yaşanan bu vasıf değişikliği, tarım ve hayvancılık sektörünü de olumsuz etkilemiş ve kırsaldan kente göçü tetiklemiştir. Tarım ve hayvancılık yapamayan köylüler, köylerini terk ederek kentlere göç etmiş ve bunun sonucunda kentlerin artan nüfusu ile kentliler ve kentin işlev sağlayıcıları mücadele etmeye başlamıştır. Bu mücadele kentin fiziki, sosyal, kültürel ve ekonomik dokularını etkilemiştir.

Mera alanlarının yok olmasında yasal düzenlemelerin payı oldukça yüksektir. 17 Ağustos 2011 tarihinde yayınlanan Kanun Hükmünde Kararnamede İmar Kanununun 27 nci maddesi değiştirilerek, köy yerleşik alan sınırı içerisinde 5403 sayılı Toprak Koruma ve Arazi Kullanımı Kanununun hükümlerinin uygulanamayacağı yönünde madde getirilerek köy sınırları içerisinde kalan alan-

larda konut ve turistik tesis kurulmasına izin verilmiştir. Yine aynı kararname ile İmar Kanununa “Mera, yaylak ve kışlakların geleceksel kullanım amacıyla geçici yerleşme yeri olarak uygun görülen kısımlarından kamu hizmetleri için gerekli olanların dışındakiler, talep sahiplerine bedeli karşılığında 29 yıla kadar tahsis edilebilecek hükmü getirilmiştir. Meralar, yaylaklar ve kışlakların turizm merkezleri ile kültür ve turizm gelişim bölgeleri kapsamında kalan kısımları, 2634 sayılı Turizmi Teşvik Kanunu çerçevesinde kullanılmak ve değerlendirilmek üzere Kültür ve Turizm Bakanlığına tahsis edilebilecektir. Getirilen bu hükümler ile mera alanları yok edilerek yerine yeni kültür ve turizm alanları oluşturulmasının önü açılmıştır. Getirilen ek maddeler ile birlikte mera alanları, planlamaya konu edilebilir hale gelmiş ve kırlardaki mera alanları azalmış buna karşılık olarak kırdaki yapılaşma alanları artmıştır.

Meraların köylerde yok olmasına neden olan bir diğer yasal düzenleme ise 2012 yılında çıkan On Dört İlde Büyükşehir Belediyesi ve Yirmi Yedi İlçe Kurulması ile Bazı Kanun ve Kanun Hükmünde Kararnamelerde Değişiklik Yapılmasına Dair 6360 sayılı kanundur. Kamuoyunda Büyükşehir Kanunu olarak bilinen bu Kanun ile kır-kent ayrımı ortadan kalkma eğilimi göstermiştir. Belediyelerin kapsamında kalan 16 binden fazla köy, kentlerin mahallesi haline gelmiştir. Birkaç köy ya da belediyeye tahsis edilen hukuki ifade ile belediye veya köy tüzel kişiliğine tahsis edilen mera parsellerinin tahsis işlemine ilişkin hukuki bir boşluk doğmuştur. 6360 sayılı Kanununun 16 ncı maddesinde orman köylerinin Mera Kanunu çerçevesinde haklarını kullanmaya devam edeceği belirtilmesine rağmen 6360 sayılı Kanun ile daha önce sadece o köyün ihtiyaçlarına özgülünen taşınmazlar artık o köyün malı olmaktan çıktığı için köylünün bu taşınmazlar üzerinde tasarruf yetkisi kal-

mamıştır. Böylece, mera alanlarında imar uygulamaları artacak ve kırsal alanlar niteliklerini kaybetmeye başlayacaktır. Öte yandan, köy meralarına tecavüz TCK'nın 154 üncü maddesine göre suç oluşturmakta ve 6 aydan 3 yıla kadar hapis ve para cezası öngörülmekte iken, belediye sınırları içerisinde kalan meralara yapılan tecavüzler TCK'ya göre suç olarak kabul edilemeyecektir. Bu durumda sadece 3091 sayılı taşınmaz mal zilyetliğine yapılan tecavüz niteliği kapsamında men-i müdahale davası açılabilir. Hal böyle iken, mera alanlarına tecavüzün suç oluşturmayacağı düşünüldüğünde mera alanlarına yönelik tahribat artacak ve mera alanları daha korumasız bir yapıya bürünecek ve vasıflarını yitirmeye devam edecektir.

2014 yılında çıkarılan 6552 sayılı Torba Kanun ile Mera Kanununun 14 üncü maddesine yani tahsis amacının değişikliğinin hangi durumlarda sağlanacağına ilişkin hususların yer aldığı maddeye “Bakanlar Kurulunca kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı olarak ilan edilen” alanlar fıkrası ilave edilmiştir. Böylelikle ülkemizde bu madde kapsamında çok sayıda mera alanlarının vasıfları ortadan kaldırılarak yerleşime açılmıştır. Meralar, Bakanlar Kurulunca kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı olarak ilan edilme hükmü getirilmeden önce kamu yatırımları kapsamında vasıf değişikliğini sağlayarak planlama yapılırken şimdi ise doğrudan kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı olarak kullanıma açılabilir. Mera alanının vasıf değişikliği müracaatlarında Bakanlar Kurulu kararı ve ilgili kentsel dönüşüm ve değişim alanı krokisi, belediye meclis kararı, kentsel dönüşüm ve gelişim alanı içerisinde kalan, Kanun kapsamındaki taşınmazların çevre parsellerini gösterir kadastro tekniğine uygun 1/5000 ölçekli haritası ile komisyonca talep edilen bilgiler eklenir ve komisyon ilgili bilgi ve belgeler doğrultusunda vasıf değişik-

liği yapılarak Hazine adına tesciller sağlanır. Söz konusu mera alanlarına bakıldığında o alanların kentsel dönüşüm alanı ilan edilmesini gerektiren bir zorunluluk ve kamu menfaati tespit etmek güçtür. Kaldı ki, mera alanlarının kentsel dönüşüm alanı ilan edilmesi 6306 sayılı Kanunun ruhuna aykırıdır. T.C. Anayasasının 45 inci maddesinde Devletin, tarım arazileri ile çayır ve meralarının amaç dışı kullanılmasını ve tahribini önlemek gibi bir görevi bulunmaktadır. Başta Anayasal hükme aykırı olarak getirilen bu hükmün kentlerin yapılarını bozacağı aşikardır. 4342 sayılı Mera Kanununun 14 üncü maddesine getirilen her ilave bend mera alanlarının azaltılmasına neden olmuştur.

2017 yılında çıkarılan 7061 sayılı Torba Kanun ile Mera Kanununun 14'üncü maddesi olan vasıf değişikliğinin sağlanabileceği hususlara "4737 sayılı Endüstri Bölgeleri Kanunu kapsamında ilan edilen endüstri bölgeleri, 4691 sayılı Teknoloji Geliştirme Bölgeleri Kanunu kapsamında ilan edilen teknoloji geliştirme bölgeleri, 4562 sayılı Organize Sanayi Bölgeleri Kanunu kapsamında kurulan organize sanayi bölgeleri ve 3218 sayılı Serbest Bölgeler Kanunu kapsamında kurulan serbest bölgeler için kuruluş ve genişleme aşamalarında ihtiyaç duyulan" alanlar da ilave edilmiştir. İlgili hüküm ile birlikte mera alanları endüstri bölgesi, teknoloji geliştirme bölgesi, organize sanayi bölgesi ve serbest bölge amaçlı kullanımlara açılabilir hale gelmiştir. Yine bu düzenleme sonucunda mera alanlarının vasıf değişikliğinin sağlanarak kentlerin değişim ve dönüşümü hızlanmıştır.

2018 yılında çıkarılan 7099 sayılı Torba Kanun ile Mera Kanununun 14 üncü maddesi olan vasıf değişikliğinin sağlanabileceği hususlara "5369 sayılı Evrensel Hizmet Kanunu kapsamında Ulaştırma, Denizcilik ve Haberleşme Bakanlığınca kurdurulacak veya 05.11.2008 tarihli ve 5809 sayılı Elektronik

Haberleşme Kanunu kapsamında yetkilendirilmiş işletmeciler tarafından kurulacak veya kurdurulacak elektronik haberleşme altyapıları için ihtiyaç duyulan" alanlar ilave edilmiştir. Bu hükümlerle birlikte mera alanları, elektronik haberleşme alanları kapsamında kullanıma açılacak hale getirilmiştir.

Sonuç olarak, mera alanlarının, maden ve petrol faaliyetleri, enerji faaliyetleri, kültür ve turizm yatırımları, kamu yatırımları, ülke güvenliği, doğal afet bölgeleri için yerleşim yeri, elektrik ve doğalgaz faaliyetleri, jeotermal kaynaklı sera faaliyetleri, toprak muhafazası, köy yerleşim yeri ile uygulama imar planı veya uygulama planlarına ilave planların hazırlanması, milli park ve orman kurulması, doğal, tarihi ve kültürel alanların korunması, sel kontrolü, akarsu ve kaynakların düzenlenmesi, Bakanlar Kurulunca kentsel dönüşüm ve gelişim proje alanı ilan edilmesi, endüstri bölgeleri, teknoloji geliştirme bölgeleri, organize sanayi bölgeleri, serbest bölgeler, elektronik haberleşme alanları kurulması, amaçları ile vasıf değişiklikleri sağlanarak planlamaya konu edilmektedir. Ülkemizde mera alanları, belirtilen amaçlar doğrultusunda kullanımlara açılmakta ve bu sebeple mera alanları azalmaktadır. En büyük eksiklik ise bu şekilde vasıfları değiştirilen mera alanlarının yerine yeni mera alanlarının tahdit ve tespitleri yapılmamasıdır.

7. SONUÇ

Meralar, bir veya birkaç köy ya da belediye tahsis edilen ve tapuda, orta malları siciline kaydedilen, özel mülkiyet tesis edilemeyen, amacı dışında kullanımlara açılmayan, zaman aşımı yoluyla iktisap edilemeyen, sınırları daraltılamayan ve menfaati topluma ait olan kamu mallarıdır. **Ülkemizdeki mera alanları sürekli olarak azalmakta ve yerine yeni mera alanlarının tahdit ve tespitleri yapılmamaktadır. Toplamda mera alanla-**

rı, son seksen yılda nerdeyse %80 oranında, son elli yılda ise nerdeyse %50 oranında azalmıştır. Bu azalışların bazıları yasal düzenlemeler sonucu, bazıları ise fiziki tahribatlar sonucunda gerçekleşmiştir.

Kentlerin büyümesi, gelişmesi ve nüfusun artması ile birlikte Mera Kanununun 14 üncü maddesinde belirtilen gerekçeler kapsamında çok fazla mera alanlarında, vasıf değişikliğine gidilmiştir. Mera alanlarının vasıf değişikliğinin sağlanması köylüyü ve çiftçiyi olumsuz etkilemiş ve tarım ile hayvancılık sektörü güç kaybetmiştir. Maalesef ki, 6552 sayılı Torba Kanun ile Bakanlar Kurulunca kentsel dönüşüm ve gelişim alanı ilan edilen yerde kalan meraların vasıf değişikliğinin yapılabileceği yönünde getirilen hüküm ile meralar kentlerin konut ihtiyacının ortaya çıkardığı arsa sorununu çözüme niteliği de kazanmış ve böylece mera alanları kentlerin dönüşüm ve değişiminde önemli rol oynamaya başlamıştır. Dolayısıyla, mera alanlarının vasıf değişikliği, sadece tarım ve hayvancılık sektörünü etkilememiş kentlerin ekonomik, sosyal, kültürel ve fiziki yapılarını da etkilemiştir.

Ülkemizde mera alanları ile ilgili olarak getirilen her düzenleme mera alanlarının azalmasına neden olacak nitelikte olmuştur. Mera alanları, yüzölçümleri tarih boyunca

ca hep azalan bir seyir izlemiş bu durumda başta tarım ve hayvancılık sektörü olmak üzere kır hayatını olumsuz etkilemiştir. Kırdan yaşam alanların azalması ile birlikte kırdan kentte göç başlamış böylece kentlerde artan nüfus ile birlikte kentler ciddi bir büyüme ve genişleme yaşamıştır. Kentlerin bu büyümesi, beraberinde kentlerin gelişim bölgelerinde yer alan tarım alanlarını, mera alanlarını hatta orman alanlarını tahrip etmeye başlamış ve bu tahribata yasal çerçevelerde zemin hazırlanmıştır. ***Anayasal korumaya sahip bu alanlar, yasalar ile yok edilmeye çalışılmış ve yıllara sari yok oluş seyredilmiştir. Arzı sabit olan toprağı yeniden üretmek ve daha rantabl kullanmak için kentsel dönüşüm, güzel bir araç iken,*** bu araç külfetinden dolayı kullanılmamış ve daha kolay ve hızlı sonuç alınabilecek mera alanları kentsel dönüşüm kapsamında değerlendirilebileceği şeklinde düzenlemeler getirilmiştir.

KAYNAKÇA

Selahattin Kardeş, Milli Emlak Kontrolörleri Derneği, Milli Emlak, 2006, Sy. 813

<https://tr.boell.org/tr/2015/12/29/meralarin-imara-acilmasi-hayvancilikta-disa-bagimlilik-artinliyor>. E.T: 21.01.2019

Anayasa, İlgili Kanunlar, Yönetmelikler,

Av. Necati TORUN

Avukat

VERGİ KANUNLARI UYARINCA SAHTE BELGE DÜZENLEDİĞİNDEN HÜKÜM GİYENLER KAMU İHALELERİNDE DEĞERLENDİRME DIŞI BIRAKILABİLİR Mİ?

1. GİRİŞ

Kamu ihaleleri, idare ile istekli arasında kuralları 4734 sayılı Kamu İhale Kanununda yer alan ve ihalelerin sonuçlanmasını müteakip 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeler Kanunundaki maddelerin öncelikli olarak uygulandığı ekonomik değeri 150 milyar TL'yi geçen bir alandır.

Bu alandan ekonomik olarak yararlanmak isteyen isteklilerle ihaleyi yapan idareler arasında; ayrıca ihaleyi kazanan yüklenici ile idare arasında zaman zaman oluşan uyuşmazlıklar sebebiyle davalar açılabilme ve ilgi alanına göre idari yargı veya adli yargıda bu davalar görülebilmektedir.

İşte hukuki uyuşmazlık konularından bir tanesini teşkil eden vergi kanunları uyarınca sahte belge düzenlediğinden hüküm giyen-

lerin kamu ihalelerinde değerlendirme dışı bırakılamayacağı konusu makalemizin konusunu teşkil edecektir.

2. KAMU İHALE MEVZUATINDA İHALE DIŞI BIRAKILACAKLAR HAKKINDAKİ DÜZENLEMELER

4734 sayılı Kamu İhale Kanununda ve Kamu İhale Genel Tebliğinin ilgili bakış açısı aşağıda açıklanmaktadır;

2.1. 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu'ndaki Düzenleme

Kamu İhale Kanununun "İhaleye katılımında yeterlik kuralları" başlıklı 10 uncu maddesinde; "İhaleye katılacak isteklilerden, ekonomik ve malî yeterlik ile mesleki ve teknik yeterliklerinin belirlenmesine ilişkin olarak aşağıda belirtilen bilgi ve belgeler istenebilir:

...

Aşağıda belirtilen durumlardaki istekliler ihale dışı bırakılır:

a) İflas eden, tasfiye halinde olan, işleri mahkeme tarafından yürütülen, konkordato ilân eden, işlerini askıya alan veya kendi ülkesindeki mevzuat hükümlerine göre benzer bir durumda olan.

b) İflası ilân edilen, zorunlu tasfiye kararı verilen, alacaklılara karşı borçlarından dolayı mahkeme idaresi altında bulunan veya kendi ülkesindeki mevzuat hükümlerine göre benzer bir durumda olan.

c) Türkiye'nin veya kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş sosyal güvenlik prim borcu olan.

d) Türkiye'nin veya kendi ülkesinin mevzuat hükümleri uyarınca kesinleşmiş vergi borcu olan.

e) İhale tarihinden önceki beş yıl içinde, mesleki faaliyetlerinden dolayı yargı kararıyla hüküm giyen.

Bu madde kapsamında istenen belgelerden hangilerinin taahhütname olarak sunulabileceği Kurum tarafından belirlenir. Gerçeğe aykırı hususlar içeren taahhütname sunulması veya ihale üzerinde kalan istekli tarafından taahhüt altına alınan durumu tevsik eden belgelerin sözleşme imzalanmadan önce verilmemesi halinde bu durumda olanlar ihale dışı bırakılarak geçici teminatları gelir kaydedilir."

hükmü yer almaktadır.

2.2. Kamu İhale Genel Tebliğindeki İlgili Düzenlemeler

Kamu İhale Genel Tebliğinin "4734 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrasının (e) bendine ilişkin olarak" 17.5 inci maddesinde; "1/1/2003 tarihinde yürürlüğe

giren 4734 sayılı Kanununun 10 uncu maddesinin dördüncü fıkrasının (e) bendinde ihale tarihinden önceki beş yıl içinde, mesleki faaliyetlerinden dolayı yargı kararıyla hüküm giyen isteklilerin ihale dışı bırakılacağı, 11 inci maddesinin birinci fıkrasının (a) bendinde; bu Kanun ve diğer kanunlardaki hükümler gereğince geçici veya sürekli olarak kamu ihalelerine katılmaktan yasaklanmış olanlar ile 3713 sayılı Terörle Mücadele Kanunu kapsamına giren suçlardan veya örgütlü suçlardan veyahut kendi ülkesinde ya da yabancı bir ülkede kamu görevlilerine rüşvet verme suçundan dolayı hükümlü bulunanların doğrudan veya dolaylı veya alt yüklenici olarak, kendileri veya başkaları adına hiçbir şekilde ihalelere katılamayacakları hüküm altına alınmıştır.

17.5.1. Mesleki faaliyete ilişkin mahkumiyet kararının kapsamı:

17.5.1.1 Adalet Bakanlığı Adli Sicil İstatistik Genel Müdürlüğüne bağlı birimlerden alınacak adli sicil istatistik bilgilerini içeren belgeden veya gerekçeli mahkumiyet kararından, asli veya ferî ceza olarak, 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 11, 25 ve 35 inci maddelerinde tanımlandığı şekilde "muayyen bir meslek ve sanatın tatili icrası"na ilişkin süreli ya da süresiz mahkumiyet hali, 10 uncu maddenin dördüncü fıkrasının (e) bendi kapsamında değerlendirilecektir.

17.5.1.2 İhale dışı bırakma, ancak yargı kararıyla "tatili icrasına hükmedilen meslek ve sanat"la sınırlı olmak üzere uygulanabilir.

17.5.1.3 1/6/2005 tarihinde yürürlüğe giren 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu uyarınca; Adalet Bakanlığı Adli Sicil İstatistik Genel Müdürlüğüne bağlı birimlerden alınacak adli sicil istatistik bilgilerini içeren belgeden veya gerekçeli mahkumiyet kararından Türk Ceza Kanununun 50/e maddesi gereğince "belli bir meslek ve sanatı yapmaktan yasaklanmaya"

veya 53/e maddesi gereğince “bir kamu kurumunun veya kamu kurumu niteliğindeki meslek kuruluşunun iznine tabi bir meslek veya sanatı kendi sorumluluğu altında serbest meslek erbabı veya tacir olarak icra etmekten yoksun bırakılmaya” ilişkin süreli ya da süresiz mahkumiyet hali, 10 uncu maddenin dördüncü fıkrasının (e) bendi kapsamında değerlendirilecektir.

2.3. İlgili Düzenlemelerin Değerlendirilmesi

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 10 uncu maddesindeki “e) İhale tarihinden önceki beş yıl içinde, mesleki faaliyetlerinden dolayı yargı kararıyla hüküm giyen.” hükmü uyarınca, mesleki faaliyetten dolayı hüküm giyilmesi durumunda istekliler ihale dışı bırakılması gerekmektedir.

Kamu İhale Genel Tebliğinde mesleki faaliyet kavramı biraz daha açıklamaya çalışılmış “muayyen bir meslek ve sanatın tatili icrası”na ilişkin süreli ya da süresiz mahkumiyet halinin, 10 uncu maddenin dördüncü fıkrasının (e) bendi kapsamında değerlendirileceği belirtilmiştir.

3. SAHTE FATURA DÜZENLEME VE KULLANMA SUÇU

Vergi kaçakçılığı suçu, vergi kanunlarına göre tutulan veya düzenlenen ve saklanma/ibraz mecburiyeti bulunan defter ve kayıtların, fatura veya diğer belgelerin hukuka aykırı olarak düzenlenmesi, kullanılması, tahrif edilmesi, yok edilmesi; bu evrak ve kayıtlarda hesap ve muhasebe hileleri yapılması ile meydana gelen vergi suçlarındandır (Vergi Usul Kanunu md. 359). Uygulamada vergi kaçakçılığı suçları arasında en çok rastlanılan suç tipi sahte fatura düzenleme veya kullanma (naylon fatura) suçudur.

Vergi Usul Kanunu normlarının ihlal edilmesiyle oluşan vergi kaçakçılığı suçunun

soruşturma ve kovuşturması Ceza Muhakemesi Kanununun genel hükümleri uygulanarak yapılır.

Faturaya konu iş gerçek bir durumu yansıtmıyor ise “naylon fatura” (sahte fatura) sayılır. Sahte (naylon) fatura, 213 Sayılı VUK’un 359 uncu maddesine göre gerçekte herhangi bir hukuki ilişki bulunmadığı halde düzenlenen fatura olarak tanımlanabilir.

Sahte belge veya fatura kullanma suçunun (naylon fatura kullanma) maddi unsurları açısından Yargıtay ayrıntılı kriterler belirlemiştir (Yargıtay CGK-2014/366 Karar):

Sahte fatura düzenleme ve kullanma suçu, haksız kazanç sağlamak veya az vergi ödemek ya da hiç vergi ödememek suretiyle vergi kaçırmak için işlenen bir fiildir. Gerçek bir muamele veya durum olmadığı halde, varmış gibi düzenlenen belge sahte belgedir. Örneğin, satın alınmayan mal veya hizmetin alınmış gibi fatura tanzim edilmesi faaliyeti sahtecilik, düzenlenen fatura da sahte belgedir. **Sahte olarak basılmış ya da mükellefin rızası dışında mükelleften elde edilmiş belgeler de sahte belgedir** (VUK md.359).

Belgenin asıl ve suretinde yapılan sahtecilik arasında fark olmayıp sahtecilik kısmen veya tamamen yapılabilir. Tamamen sahtecilik, gerçekte olmayan bir vergi olayının varmış gibi belgeye yansıtılmasıdır. **Kısmen sahtecilik ise, gerçek ve gerçek olmayan muamele veya durumların aynı belgede yer almasıdır.** Örneğin; gerçek emtia satışı için düzenlenen faturada ayrıca yapılmayan emtia satışının da gösterilmesi gibi.

Kısmen sahte belgeyle muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belgeyi karıştırmamak gerekir. Yanıltıcı belgede, gerçek muamele veya durum mevcut olmakla birlikte bunların mahiyet ya da miktarında gerçeğe aykırılık bulunmaktadır. Kısmen sahte belgede ise gerçeğin

yanında gerçek olmayan muamele ve durum veya yanıltıcı niteliği kabule yol açan mahiyet ve miktar dışında ve bunları aşan gerçeğe aykırılık söz konusudur.

Gerçek muamele ve durumun bir başka mükellefin belgesiyle veya sahte belgeyle belgelendirilmesi durumunda, bu belgeleri kullanan mükellef failin sahteliği bildiği kabul edilmelidir. Zira, belge aldığı kişiyle alım satım ilişkisinde bulunmayan ve bunu bilen mükellef, failin alıp kullandığı belgenin sahte olduğunu bilmediği düşünülemez.

Sahte fatura düzenleme veya kullanma suçu, mükellefin özel yönetmeliğine uygun olarak bastırıldığı belgeler vasıta kılınarak işlenebileceği gibi, sahte basılmış belgelerle de işlenebilir.

4. KAMU İHALE KURULUNUN KONUSUYA İLİŞKİN DEĞERLENDİRMESİ

Vergi kanunları uyarınca sahte belge düzenlediğinden hüküm giyenlerin kamu ihalelerinde ihale dışı bırakılıp bırakılmayacağına dair değerlendirmede Kamu İhale Kurulunun 13.01.2011 tarihli ve 2011/UM.III-175 sayılı kararı faydalı olacaktır.

4.1. Kamu İhale Kuruluna Yapılan İtirazen Şikayet Başvurusunun Kapsamı

İtirazen şikayet dilekçesinde özetle; firmaları N.. Petrol Turizm İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin bahse konu Edirne Yüksek Öğrenim Kredi ve Yurtlar Kurumu Bölge Müdürlüğü ihalesinin uhdesinde kalmasını müteakip sözleşme imzalanmasına davet edildikleri, idare tarafından sözleşmeye ilişkin sunulan evrakların içerisinde N.. Petrol Turizm İnş. San. ve Tic. Ltd. Şti.'nin ortaklarından ve şirket müdürü olan İ.. Y...'ın adli sicil belgesinde bulunan hüküm,

4734 sayılı kanunun 10/e maddesinde sayılan mesleki faaliyet konusunda alınmış bir

ceza olarak değerlendirilerek sözleşme imzalanmadığı, oysa şirket müdürü İ.. Y.'ın ortaklık hisse oranının % 40 olduğu, C.Savcılığı tarafından yapılan incelemedeki beyanları esas alarak diğer ortaklar dikkate alınmadan İ.. Y.. hakkında İstanbul 13 üncü Asliye Ceza Mahkemesinin 2007/854 Esas sayılı dosyası ile açılan davada vergi mahkemesinin dosyaları beklenmeden karar verildiği ve onandığı, İ..Y almış olduğu cezanın sahte belge kullanmaya ilişkin olduğu idare tarafından mesleki faaliyet konusunda alınmış bir ceza olarak yorumlanarak, Kamu İhale Kanununun 10 uncu maddesinin 4 üncü fıkrasının (e) bendi gereğince ihale dışı bırakılarak geçici teminatlarının gelir kaydedilmesine karar verildiği, Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesi uyarınca almış olduğu cezanın mesleki faaliyet konusunda alınmış bir ceza olmadığı bu nedenle idare tarafından verilen bu kararın iptal edilmesi gerektiği iddia edilmiştir.

4.2. Kamu İhale Kurulunun Konu Hakkında Değerlendirmesi

Kamu İhale Kurulu ilgili itirazın şikayet başvurusunu incelemiştir. 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 10 uncu maddesi kapsamında sunulan adli sicil kaydı ve İstanbul 13 üncü Asliye Ceza Mahkemesi tarafından 2007/19549 esas 2008/556 nolu kararda ;

1- Katılanın şikayeti, bilirkişi raporu, Vergi Denetmenin raporu birlikte değerlendirildiğinde zaman sanığın üzerinde atılı müsnet suçun sabit olduğundan eylemine uyan 213 sayılı Vergi Usul Kanununun 359/b-2 ve 5237 sayılı TCK.nun 7 maddesi gereğince lehine olan bu madde gereğince sanığın 3 yıl hapis cezası ile cezalandırılmasına,

2- 5237 sayılı TCK.nun 62 inci maddesi gereğince sanığın sabikasız oluşu dikkate alınarak verilen hapis cezasının 1/6 oranında indirilerek sanığın neticeden 2 yıl 6 ay hapis cezası ile cezalandırılmasına,

3- 2918 sayılı Kanununun 119 uncu maddesinin takdiren uygulanmasına yer olmadığına,” ilişkin hüküm verildiği,

Adalet Bakanlığı Adli Sicil İstatistik Genel Müdürlüğüne bağlı birimlerden alınan adli sicil istatistik bilgilerini içeren belgede veya mahkumiyet kararında, asli veya ferî ceza olarak, 765 sayılı Türk Ceza Kanununun 11, 25 ve 35 inci maddelerinde tanımlandığı şekliyle “muayyen bir meslek ve sanatın tatili icrası”na ilişkin süreli ya da süresiz mahkumiyet halinin bulunmadığı, başvuru sahibi isteklinin 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 10 uncu maddesi (e) bendine göre “ihale tarihinden önceki beş yıl içinde, mesleki faaliyetlerinden dolayı yargı kararıyla hüküm giyen” olarak değerlendirilemeyeceği bu nedenle, başvuru sahibi isteklinin idarece değerlendirme dışı bırakılması ve geçici teminatının gelir kaydedilmesi işleminin yerinde olmadığı sonucuna varılmıştır.

5. SONUÇ

İsteklilerle ihaleyi yapan idareler arasında; ayrıca ihaleyi kazanan yüklenici ile idare

arasında zaman zaman oluşan uyuşmazlıklar sebebiyle gerek Kamu İhale Kurulu nezninde itirazın şikayet başvurularında bulunulmaktaki gerekse de idari ve adli mercilerinde davalar görülebilmektedir.

4734 sayılı Kamu İhale Kanununun “ihale dışı bırakılacaklar” başlıklı 10 uncu maddesinde sayılan “ihale tarihinden önceki beş yıl içinde, mesleki faaliyetlerinden dolayı yargı kararıyla hüküm giyen.” ifadesindeki mesleki faaliyetlerden dolayı hüküm giyme kavramına Vergi Usul Kanununun 359 uncu maddesi çerçevesinde alınan cezalardan olan sahte belge düzenleme nedeniyle hüküm giymek fiili girmemektedir.

KAYNAKÇA

Kamu Alımları İzleme Raporu 2016, www.kik.gov.tr/istatistikler/2016

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu, www.kik.gov.tr/mevzuat

Kamu İhale Genel Tebliği, www.kik.gov.tr/mevzuat

Mustafa ŞEN

*Mali Hizmetler Uzmanı
Milli Savunma Bakanlığı Uzmanı*

HAK SAHIPLERİNİN ÖLÜM SİGORTASINDAN YARARLANMA ŞARTLARI

1. GİRİŞ

Ölüm sigortası, ölüme bağlı olarak geride kalan hak sahiplerine sosyal güvenlik garantisi sağlayan bir sigorta koludur. Ölüm sigortası sayesinde ölen kişinin hayattayken geçimini sağladığı hak sahiplerine, mevzuatta belirtilen şartların yerine getirilmesi halinde ölüm aylığı bağlanır.

Ölüm sigortasında asıl amaç aileyi korumaktır. Zira, ölüm sigortası diğer sigorta kollarından farklı olarak ölen kişinin yakınlarını korumaya alır. Ölüm sigortasında hak sahipleri, sigortalının eşi, çocukları ve ana-babasıdır. Ölüm sigortası kapsamında bağlanan ölüm aylığı, 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu ile belli şartlara ve belli oranlara göre hesaplanır.

Sigortalının ölümü sigortalı tarafından bakılan ve geride kalanlar için büyük bir risktir ve ölüm halinde bu kişilerin koruma altına alınması gerekmektedir. Bu açıdan çalışmamızda, ölüm sigortası kapsamında sigorta-

lılara ilişkin şartlar ile hak sahiplerinden eş, çocuk ve anne-babaya ilişkin şartlar açıklanacaktır.

2. ÖLÜM SİGORTASINDAN YARARLANMA ŞARTLARI

2.1. Sigortalılara İlişkin Şartlar

Sosyal sigortalarda primli rejimi benimsemiş ülkelerde, ölen her kişinin hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanmaz. Mutlaka belirli bir süre sigortalı olma ve prim ödeme şartı aranır. Bu şartlar geçmiş yıllarda Kanunlarla sıkça değiştirilmiştir. Bu açıdan değerlendirildiğinde Sosyal Güvenlik Kurumunun (SGK) ölen sigortalıların hak sahiplerine yeterli bilgiyi vermediğini söylememiz mümkündür.

İdeal bir sosyal güvenlik anlayışında ölüm halinde aylık bağlanması için prim şartı aranması doğru değildir. Ne zaman ve nereden geleceği belli olmayan ölüm durumunda hak sahiplerine koşulsuz olarak aylık bağlanması, sosyal devlet olmanın maliyeti olarak gö-

rümlü ve ölen sigortalının hak sahipleri, bu sosyal tehlikenin zararları ile baş başa bırakılmamalıdır. Ancak, Devletin, personel politikasını belirlemede büyük önemi olan emeklilik düzenini aktüeryal dengeleri gözeterek bilimsel verilere göre belirlemesi ve buna göre gerekli yasal düzenlemeleri yapması da zorunludur. Bu düzenin korunması, Anayasa'nın 60 ncı maddesinde yer alan sosyal güvenlik hakkının güvenceye alınması için de zorunlu bir gerekliliktir. Sağlam temellere oturtulmayan bir sosyal güvenlik kuruluşunun emeklilik nedeniyle aktüeryal dengesinin bozulması, sosyal güvenlik sisteminin sürdürülemez bir duruma gelmesine sebep olabilir. Bu bağlamda değerlendirildiğinde, ölüm aylığına hak kazanmada belirli bir süre sigortalı olarak çalışmış olma koşulunun aranması tabii görülmelidir.

01.10.2008 tarihinden sonra ölen 4/a sigortalısının hak sahiplerinin ölüm aylığına hak kazanabilmeleri için sigortalının ölüm tarihinde;

En az 5 yıl sigortalılık süresinin bulunması,

Her türlü borçlanma hariç en az 900 gün malullük aylıklı ve ölüm sigortası kollarından sigorta primi ödenmiş olması veya borçlanma dahil en az 1800 gün prim ödemiş olması,

Malullük veya aylıklı aylığı almakta iken veya malullük veya aylıklı aylığı bağlanmasına hak kazanmış olup henüz işlemi tamamlanmamış olması,

Bağlanmış bulunan malullük veya aylıklı aylığı sigortalı olarak çalışmaya başlamaları sebebiyle kesilmiş durumda iken ölmüş olması gerekmektedir.

4/a sigortalıları açısından sigortalılık süresi, sigortalının uzun vadeli sigorta kollarına tabi olarak ilk defa çalışmaya başladığı tarih ile aylık bağlanma talebi arasında geçen süre-

dir. Ölen sigortalılar için ise sigortalılık süresi, uzun vadeli sigorta kollarına tabi olarak ilk defa çalışmaya başlanan tarih ile ölüm tarihi arasında geçen süredir. Şayet askerlik vazifesinden sonra sigortalı olunmuşsa, sigortalılığın başlangıcı askerlik borçlanması ile borçlanılan süre kadar geriye götürülebilir. Yine sigortalının prim ödeme gün sayısının borçlanma hariç 900 günden fazla olması şartıyla sigortalılık süresinin borçlanma yoluyla 5 yıla çıkarılması durumunda da aylık bağlanma koşulu sağlanmış olur. Ölüm aylığına hak kazanabilmek için öncelikle hak sahiplerinin sigortalının ölümünden sonra Kuruma yazılı olarak aylık bağlamasına ilişkin talebinin bulunması gerekmektedir.

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 2008 yılı Ekim ayı başından sonra ölen 4/b sigortalılarının hak sahiplerinin ölüm aylığına hak kazanabilmelerinin ilk koşulu sigortalının ölüm tarihinde en az 1800 gün prim ödemesinin bulunmasıdır. Şayet sigortalının hizmetleri 1800 günden az ise sigortalı adına hak sahipleri askerlik borçlanması yoluyla prim ödeme gün sayısını 1800'e tamamlayarak aylığa hak kazanabilirler. İkinci ve en önemli koşul ise ölen sigortalının genel sağlık sigortası primi dahil kendi sigortalılığından dolayı prim ve prime ilişkin borcunun olmaması veya hak sahipleri tarafından ödenmesidir.

5510 sayılı Kanunun yürürlüğe girdiği 2008 yılı Ekim ayı başından önce ölen 4/b sigortalılarının hak sahiplerinin ölüm aylığına hak kazanabilmelerinde aranan prim ödeme gün sayısı koşulu üç kez değişikliğe uğramıştır. 1 Ekim 2008 tarihinden önce ölen 4/b sigortalıları için ölüm tarihine göre değişiklik gösteren şartlar vardır. Buna göre;

4 Ekim 2000 tarihinden önce ölenler için: 1080 gün prim ödemek,

4 Ekim 2000 - 7 Ağustos 2001 tarihleri arasında ölenler için: 1800 gün prim ödemek,

8 Ağustos 2001 - 1 Ağustos 2003 tarihleri arasında ölenler için: 1080 gün prim ödemek,

2 Ağustos 2003 tarihinden sonra ölenler için: 1800 gün prim ödemek,

Hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanması için yeterli koşuldur. Bu süreleri hak sahipleri borçlanma yoluyla tamamlayabilir.

2.2. Hak Sahiplerine İlişkin Şartlar

5510 sayılı Kanununun 3 üncü maddesine göre, sigortalının veya sürekli iş göremezlik geliri ile malullük, vazife malullüğü veya yaşlılık aylığı almakta olanların ölümü halinde, gelir veya aylık bağlanmasına veya toptan ödeme yapılmasına hak kazanan eş, çocuk, ana ve babası hak sahibi olarak nitelendirilmiştir.

Ölüm sigortasından eş ve çocuklar ile belirli koşullar dâhilinde sigortalının ana-babasına aylık bağlanır. Ölen sigortalının;

Erkek ya da kadın olmasına bakılmaksızın dul eşine,

Sosyal Güvenlik Kanunları kapsamında çalışmayan, çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almayan çocuklarına

Çalışamayacak durumdaki malul çocuklarına

Evli olmayan, evli olmakla birlikte sonradan boşanan veya dul kalan sosyal güvenlik kanunları kapsamında çalışmayan, çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almayan kız çocuklarına,

On sekiz yaşını, ortaöğretim görmesi halinde 20, yükseköğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmamış erkek çocuklarına,

Sosyal Güvenlik Kanunu kapsamında çalışmayan (sigortalı), çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almayan ana-babasına,

Sigortalının ölümünden sonra doğan çocuklarına,

Ölüm sigortasından aylık bağlanır. Özellikle belirtmemiz gerekir ölenin mirasının reddedilmiş olması hak sahiplerine aylık bağlanmasını ortadan kaldırmaz.

2.2.1. Sigortalının Eşine İlişkin Şartlar

Sigortalının ölümü ile dul kalan eşe aylık bağlanabilmesi için, ölüm tarihinde sigortalı ile Türk Medeni Kanununa uygun olarak evlilik bağının bulunması gerekmektedir. Türk Medeni Kanununa uygun olmayan evlilik ilişkisindeki kişiler 5510 sayılı Kanuna göre hak sahibi sayılmadığından, bunların aylık talebinde bulunması mümkün değildir.

Ölen sigortalının dul eşinin ölüm aylığı alabilmesi için sonradan evlenmemesi gerekir. Eşin evlenmesi durumunda hak sahibi olma niteliği ortadan kalktığı için ölüm aylığı kesilir. Bunun dışında, sigortalı dul eşlerin ölüm aylığına hak kazanabilmeleri için başka bir koşul yoktur. Ölen sigortalının dul eşinin sigortalı olarak çalışması ya da gelir veya aylık alması kendisine ölüm aylığı bağlanmasına bir engel teşkil etmez.

2.2.2. Sigortalının Çocuklarına İlişkin Şartlar

Ölüm aylığı bağlanmasında evlilik bağı içinde doğan çocuklar hak sahibi sayılır. Türk Medeni Kanununa göre sigortalı tarafından evlat edinilmiş, tanınmış veya nesebi düzeltilmiş yahut babalığı hükme bağlanmış çocukların da hak sahibi niteliğini kazanma yönünden evlilik bağı içinde doğan çocuklardan farkları yoktur.

Ölüm aylığına hak kazanmada çocuklar için aranan ortak koşul 5510 sayılı Kanuna ya da yabancı bir ülke mevzuatına göre sigortalı olarak çalışmama veya kendi sigortalılığı nedeniyle gelir ve aylık bağlanmamış olmasıdır.

Kız çocuklarına ölüm aylığı bağlanabilmesi için kız çocuğun, yaşları ne olursa olsun evlenmemiş evli olmakla birlikte sonradan boşanmış ya da dul kalmış olması gerekir. Ayrıca, eşinden boşandığı halde boşandığı eşi ile fiilen birlikte yaşayan kız çocuklarına aylık bağlanmadığı gibi tespiti halinde bağlanmış aylıklar da kesilir.

Erkek çocuklara ölüm aylığı bağlanabilmesi için 18 yaşından küçük olması, orta öğrenim görüyor ise 20, yükseköğrenim görüyor ise 25 yaşını doldurmamış olması gerekmektedir. Yaş şartını sağlayan erkek çocuklar evlenmiş olsa bile ölüm aylığına hak kazanır. Kız ya da erkek ayrımı yapılmaksızın çalışma gücünü en az % 60 oranında yitirmiş malul çocuklara yaş, öğrencilik niteliği ve bekâr olma şartları aranmadan aylık bağlanır.

SGK, ölüm aylığı alan çocukların 18 yaşını tamamlamaları durumunda kontrol amaçlı olarak aylığını durdurmakta, kız çocuklardan bekâr olduğuna, erkek çocuklardan ise öğrenci olduklarına ilişkin belge vermesini beklemekte, yazılı belge sunan çocukların aylığını tekrar başlatmaktadır.

2.2.3. Sigortalının Anne ve Babasına İlişkin Şartlar

01.10.2008 tarihinden sonra ölen sigortalının anne/babasına ölüm aylığı bağlanabilmesi için;

Her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirin asgari ücretin net tutarından az olması,

Gelir veya aylık bağlanmamış olması (diğer çocuklardan kazanılan gelir ve aylıklar hariç),

Hak sahibi eş ya da çocuklardan artan hisse bulunması,

Gerekmektedir (65 yaşın üstünde olan ana-babaya diğer şartları sağlamak koşuluyla

artan hisse şartı aranmaksızın aylık bağlanmaktadır.).

06.08.2003 ila 30.09.2008 tarihleri arasında ölen sigortalının anne-babasına, artan hisse bulunması halinde Sosyal Güvenlik Kurumuna tabi çalışmadığı (sigortalı) veya 2022 sayılı Kanuna göre bağlanan aylık hariç olmak üzere buralardan her ne ad altında olursa olsun gelir veya aylık almadığı sürece aylık bağlanır. Artan hisse bulunmaması halinde ise anne-babanın 65 yaşından büyük olup olmadığına bakılır. Anne-baba 65 yaşından büyük ise her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirin asgari ücretin net tutarından az olması halinde aylık bağlanır. Artan hisse yoksa 65 yaşın altındaki anne-babaya aylık bağlanmaz.

Sigortalının anne ve babasına ölüm aylığı bağlanmasında artan hissenin bulunması koşulu sigortalının ölüm tarihi ile sınırlı değildir. Sigortalının ölüm tarihinde artan bir hisse bulunmamakla birlikte daha sonra durum değişikliği (örneğin dul eşin evlenmesi) nedeniyle artan hissenin ortaya çıkması halinde anne-babaya aylık bağlanır. 65 yaşın üstünde olan anne-baba için diğer şartları taşımaması halinde artan hisse şartı aranmaz.

06.08.2003 tarihinden önce ölen sigortalının anne-babasına aylık bağlanabilmesi için geçimin sigortalı tarafından sağlanması koşulu aranır, anne-babanın geçiminin sigortalı tarafından sağlandığının anlaşılması hainde, eş ve çocuklara bağlanan aylıktan artan hisse bulunması halinde aylık bağlanır. Geçimi, sağlığında sigortalı tarafından sağlanmayan anne-babanın her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirin asgari ücretin net tutarından az ise kanaatimizce, yeni yürürlüğe giren Kanun hükümleri doğrultusunda artan hisse bulunması koşuluyla aylık bağlanır. Anne-babanın 65 yaşından büyük olması halinde artan hisse bulunmasa bile her türlü

kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirin asgari ücretin net tutarından az olması ve diğer çocuklardan kazanılan gelir ve aylıklar hariç olmak üzere gelir ve aylık bağlanmamış olması koşulunun gerçekleşmesi halinde aylık bağlanmalıdır. Yargıtayın dönemlerde verdiği kararlarda, geçimin sağlığında sigortalı tarafından yapılması koşulunu dikkate almamakta, anne-babaya aylık bağlanması gerektiğine hükmetmektedir.

Anne-babanın, her türlü kazanç ve irattan elde etmiş olduğu gelirin, asgari ücretin net tutarından az olup olmadığı şu an için İlçe Kaymakamlıkları tarafından tespit edilmektedir. Yine bu tespiti SGK Kontrol ve Denetim elemanları da yapabilmektedir.

3. SONUÇ

Ölüm sigortası diğer sigorta kollarından farklı olarak ölen kişinin yakınlarını korumaya alan bir sigorta koludur. Ölüm sigortası kapsamında hak sahiplerine ölüm aylığı bağlanır. 01.10.2008 tarihinden sonra ölen 4/a sigortalısının hak sahiplerinin ölüm aylığına hak kazanabilmeleri için sigortalının ölüm tarihinde; en az 5 yıl sigortalılık süresinin bulunması, her türlü borçlanma hariç en az 900 gün malullük yaşlılık ve ölüm sigortası kollarından sigorta primi ödenmiş olması veya borçlanma dahil en az 1800 gün prim ödemiş olması, malullük veya yaşlılık aylığı

almakta iken veya malullük veya yaşlılık aylığı bağlanmasına hak kazanmış olup henüz işlemi tamamlanmamış olması ve bağlanmış bulunan malullük veya yaşlılık aylığı sigortalı olarak çalışmaya başlamaları sebebiyle kesilmiş durumda iken ölmüş olması gerekmektedir.

Ayrıca, ölüm sigortasından eş ve çocuklar ile belirli koşullar dâhilinde sigortalının ana-babasına aylık bağlanır. **Ölen sigortalının; erkek ya da kadın olmasına bakılmaksızın dul eşine, sosyal Güvenlik Kanunları kapsamında çalışmayan, çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almayan çocuklarına, çalışmayacak durumdaki malul çocuklarına, evli olmayan, evli olmakla birlikte sonradan boşanan veya dul kalan sosyal güvenlik kanunları kapsamında çalışmayan, çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almayan kız çocuklarına, on sekiz yaşını, ortaöğretim görmesi halinde 20, yüksekokul öğrenim görmesi halinde 25 yaşını doldurmamış erkek çocuklarına, sosyal Güvenlik Kanunu kapsamında çalışmayan, çalışmalarından dolayı gelir veya aylık almayan ana-babasına ve sigortalının ölümünden sonra doğan çocuklarına ölüm sigortasından aylık bağlanır.**

KAYNAKÇA

5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu

Ahmet ARSLAN

Denetçi

E. Muhasebat Başkontrolörü

FİİLEN ÇALIŞILMAYAN GÜNLER İÇİN YEMEK VE YOL BEDELİ ÖDENİR Mİ? EMSAL SAYIŞTAY KARARI IŞIĞINDA DEĞERLENDİRME

1. GİRİŞ

Bilindiği üzere, personel çalıştırılmasına dayalı ihalelerde personelin yemek ve yol giderleri yaklaşık maliyetin ve tekliflerin bir unsurunu oluşturmaktadır.

Buna karşın, ihalenin uygulama aşamasında yani işin ifası sırasında personelden bir kısmının izin, tatil, hastalık vb. nedenlerle işe gelmediği günlerde bu günlere ilişkin yemek ve yol giderlerinin hakedişte yükleniciye ödenip ödenmeyeceği hususunda bazı tereddütler bulunmaktadır.

Bu makalemizde, fiilen çalışılmayan günler için yemek ve yol ücretlerinin ödenip ödenmeyeceği ilgili yasal düzenlemeler ve emsal Sayıştay kararı doğrultusunda irdelecektir.

2. YEMEK VE YOL GİDERLERİNİN ÖDENMESİNE İLİŞKİN YASAL DÜZEN- LEMELER

İlk olarak, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin “Personel çalıştırılmasına dayalı ihalelerde yaklaşık maliyet” başlıklı 10 uncu maddesinde;

“Personel çalıştırılmasına dayalı ihalelerde, personel maliyeti, tarım dışında ve 16 yaşından büyük işçiler için belirlenmiş brüt asgari ücret tutarı ile bu tutar üzerinden hesaplanan işveren payı toplamından az olmak üzere bulunan maliyetler dikkate alınarak hesaplanır.

İhale konusu işte çalışacak personele ilişkin yemek, yol gibi maliyetlerin teklif fiyatına dahil edilmesinin öngörüldüğü hallerde, yukarıda yapılan hesaplamalara; bu maliyetle-

rin brüt tutarları da eklenir. Ayrıca personele nakdi olarak ödenmesi öngörülen yemek ve yol bedelinin günlük brüt tutarları ile söz konusu yemek ve yol bedellerinin bir ayda kaç gün üzerinden verileceği idari şartnamede gösterilir.

Yaklaşık maliyetin hesabında ilgili mevzuatı uyarınca belirlenmiş kısa vadeli sigorta kolları prim oranı dikkate alınır ve bu oran idari şartnamede belirtilir.

Personele asgari ücretin üzerinde ödeme yapılmasının öngörülmesi halinde, bu ücretin brüt asgari ücretin en az yüzde (%) kaç fazlası olacağı idarece belirlenerek, bu oran üzerinden yaklaşık maliyet hesaplanır ve söz konusu oran idari şartnamede açıkça gösterilir.”

hükümü bulunmaktadır.

Bilindiği üzere, 24.12.2017 tarihinde Resmi Gazete’de yayımlanan 696 Sayılı Olağanüstü Hal Kapsamında Bazı Düzenlemeler Yapılması Hakkında Kanun Hükmünde Kararname ile mahalli idarelerin personel çalıştırılmasına dayalı işlerini sermayesinin yarısından fazlası kendilerine ait şirketlere doğrudan hizmet alımı şeklinde gördürmesi öngörülmüş ve bu tür hizmetler için ihaleye çıkılması yasaklanmıştır.

Her ne kadar Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin yukarıda zikredilen hükümlerinde personel çalıştırılmasına dayalı ihalelerden söz edilmekte ve mahalli idare ile mahalli idare arasındaki ilişki ihale değil doğrudan hizmet alımı ilişkisi şeklinde ise de 696 sayılı KHK’nın 126 ncı maddesine istinaden 28.04.2018 tarih ve 30405 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında 2018/11608 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının Usul ve Esasların “Hizmetlerin gördürülmesi” başlıklı 6 ncı maddesinde;

“İl özel idareleri, belediyeler ile bağlı kuruluşları ve bunların üyesi olduğu mahalli idare birlikleri, personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerini 4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 22 nci maddesindeki limit ve şartlar ile 62 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalara tabi olmaksızın doğrudan hizmet alımı suretiyle, doğrudan doğruya veya dolaylı olarak, birlikte ya da ayrı ayrı sermayesinin yarısından fazlası bu idarelere ait şirketlere gördürebilir.

(2) Belediye veya bağlı kuruluşlarından birinin sermayesinin yarısından fazlasına sahip olduğu şirketlerden; aynı belediye veya bağlı kuruluşları tarafından da ortaklık oranlarına bakılmaksızın doğrudan hizmet alımı yapılması mümkündür.

(3) **Bu kapsamda yapılacak personel çalıştırılmasına dayalı hizmetlerin bedelinin tespitinde, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği’nin yaklaşık maliyetin tespitine ilişkin hükümlerine uyulması zorunludur.** Bu Usul ve Esaslarda düzenlenmeyen hususlarda Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği eki Hizmet İşleri Genel Şartnamesi ve ilgili diğer mevzuat hükümleri uygulanır.

(4) Bu kapsamdaki hizmet alımlarında taraflar arasında sözleşme imzalanması zorunludur.”

denilmektedir.

Bu nedenle, belediye şirketlerine gördürülen personel çalıştırılmasına dayalı işlerin yaklaşık maliyetinin tespitinde Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin ve Kamu İhale Genel Tebliğinin yaklaşık maliyetin tespitine ilişkin hükümlerine uyulması ve hakediş bedellerinin ödenmesine Hizmet İşleri Genel Şartnamesi hükümlerine uygun işlem yapılması zorunludur.

Söz konusu yönetmelik hükümlerine göre ihale konusu işte çalışacak personele ilişkin yemek ve yol giderlerinin idare tarafından kar-

şılanmasının zorunlu olmadığı ancak bu gibi maliyetlerin yüklenici tarafından karşılanmasının öngörüldüğü hallerde bunların yaklaşık maliyete ve isteklilerce verilen teklif fiyatına dahil edilmesi gerektiği belirtilmiştir.

Bu düzenlemedeki amaç personelin yemek ve yol bedeli olarak yüklenicinin katlanacağı maliyetlerin idare tarafından kendisine ödenmesinin sağlanmasıdır. Bu durumda işverenin katlanmadığı maliyetlerin kendisine ödenmesi yasal olarak mümkün değildir.

Söz konusu giderlerin yaklaşık maliyete ve teklif fiyatına nasıl dahil edileceği ise Kamu İhale Genel Tebliğinde açıklanmıştır.

Genel Tebliğin "Personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımlarında teklif fiyata dahil olacak giderler" başlıklı 78 inci maddesinde;

...

78.5. Personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihalelerinin birim fiyat teklif almak suretiyle gerçekleştirilmesi ve ihale üzerinde bırakılan istekli ile birim fiyat sözleşme imzalanması zorunludur.

...

78.9. İhale konusu işte çalışacak personele ilişkin yemek ve yol maliyetlerinin istekli tarafından karşılanmasının öngörüldüğü hallerde, bu maliyetlerin brüt tutarları dikkate alınacaktır.

...

78.13. Yemek ve yol bedelinin nakdi olarak ödeneceği öngörülen ihalelerinin idari şartnamelerinde, yemek ve yol bedelinin günlük brüt tutarları ve ayda kaç gün ödeneceği yazılacak, bu brüt tutarların nakdi olarak ödeneceği ve ücret bordrosunda gösterileceği açıkça belirtilecektir. Her ay 30 gün olarak kabul edilecek ve bazı ayların 30 günden daha fazla ya da eksik günleri dikkate alınmayacaktır. İdari şartnamede 26 veya 22 olarak belirlenen aylık

gün sayısı üzerinden hesaplama yapılacak ve 31 veya 28 gün olan aylardaki fiili gün sayısı dikkate alınmayacaktır. Yemek ve yol için aylık gün sayısı belirlenmemiş ise 26 gün olarak hesaplama yapılacaktır.

Bununla birlikte, hafta tatili ve genel tatil günleri dahil 30 günden daha kısa süreli çalışma yapılması öngörülen aylar ile takvim yılına göre 28 veya 29 günden daha kısa süreli çalışma yapılması öngörülen Şubat ayı (artık gün/kıst ay) kapsamında çalışılacak toplam gün sayısı ile bu süre içerisinde yemek ve yol bedeli verilecek gün sayısının, idari şartnamenin ilgili maddesinde belirtilmesi gerekmektedir.

78.14. İdari şartnamelerde ücret ile nakdi olarak ödenecek yemek ve yol gibi giderlerin net olarak ödeneceğine dair düzenleme yapılmayacaktır. İdari şartnamede yer alan bu bedellerin brüt olduğu belirtilmemiş olsa bile bu tutarlar brüt olarak kabul edilecek ve buna göre işlem yapılacaktır.

78.15. Çalışacak personelin yemek ve yol maliyetlerinin isteklilerce aynı olarak karşılanmasının öngörüldüğü işlerde, bu ihtiyaçların isteklilerce aynı olarak karşılanacağı idari şartnamelerin ilgili maddesinde belirtilecek ve aylık gün sayısı gösterilecek, ancak buna ilişkin bir bedel öngörülmeyecek, personelin bu ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin kriterler ve asgari standartlar (yemek çeşidi, kalori vb.) ise ihale dokümanının ilgili bölümünde belirlenecektir. Bu şekilde verilen tekliflerin değerlendirilmesinde ise tekliflerin söz konusu aynı ödemeleri de içerdiği kabul edilerek değerlendirilmeler buna göre yapılacaktır. (

78.16. İdari şartnamede çalışacak personelin yemek veya yol maliyetinin idarenin yemekhanesinden veya personel servisinden karşılanacağı ve bedelinin yüklenicinin hakedişinden kesileceğine dair bir düzenleme yapılmışsa, yemek ve yol bedelinin aynı olarak karşılanacağı kabul edilecektir. Bu durumda her bir personel için hakedişten kesilecek yemek veya yol bedeli

linin tutarı idari şartnamede gösterilecektir. Hakedişten kesilecek bu yemek veya yol bedelinin, idare personeli için öngörülen yemek veya yol bedelinde bir artış yapılırsa bile değiştirilemeyeceği göz önünde bulundurulurken, yemek ve yol bedelinin yıl içinde meydana gelecek artışları da kapsayacak şekilde tahmini bir bedel olarak belirlenmesi gerekecektir.

78.17. Yol giderine ilişkin olarak personele mutad taşıt bileti verilmesi öngörülürse, yol bedelinin aynı olarak karşılanacağı kabul edilecek ve eğer bu maliyet faturalandırılabilirse KDV hariç hesaplanacaktır. Aylık bilet, abonman kartı ya da toplu olarak alınan bilet fiyatlarının günlük bilet fiyatlarından daha düşük olması halinde, günlük bilet fiyatı yerine bu fiyatlar dikkate alınarak hesaplama yapılacaktır.

78.18. Yemek ve yol gibi ihtiyaçların isteklilerce karşılanmasının öngörülmediği durumlarda ise idari şartnamelerde bunlara ilişkin herhangi bir düzenleme yapılmayacak ve sözleşmenin uygulanması sırasında yükleniciden çalışanlara ait bu tür giderleri karşılaması istenmeyecektir.

...

78.22. Brüt asgari ücret veya üzerinde ücret ödenmesi öngörülen personelin varsa nakdi yol ve yemek bedeli dahil aylık (78.12 nci maddeye göre gün üzerinden teklif alınan hallerde günlük) ücreti, fazla çalışma, ulusal bayram ve genel tatil günlerinde (ulusal bayram, resmi ve dini bayram günleri ile 1 Mayıs Emek ve Dayanışma günü, 15 Temmuz Demokrasi ve Milli Birlik günü ve yılbaşı günü) yapılacak çalışmalara ilişkin ücretler ile engelli işçi ücreti gibi ayrı ayrı hesaplanması gereken her bir işçilik maliyeti için birim fiyat teklif cetvelinde ayrı satır açılması, malzeme giderlerinin de ayrı iş kalemleri şeklinde düzenlenmesi zorunludur. Ayrıca, aynı teklif verileceği belirtilen yemek ve yol giderlerinin de ayrı iş kalemleri şeklinde düzenlenmesi esastır. Ancak, Hizmet Alımı

İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinin beşinci fıkrasına göre işçi sayısı üzerinden teklif alınması idarece uygun görülmeyen iş kaleminin/kalemlerinin bulunduğu personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihalesinin birim fiyat teklif cetvelinde, bu iş kalemi/kalemleri kapsamındaki işlerde çalıştırılmak üzere ihale dokümanında asgari sayısı belirtilen personele ilişkin maliyetlere işçilik kaleminde değil, ait olduğu iş kalemi içerisinde yer verilecek ve istekliler de tekliflerini buna göre sunacaklardır.

Bununla birlikte, söz konusu personelin fazla çalışma yapması ve/veya ulusal bayram ve/veya genel tatil günlerinde çalıştırılması öngörülmüyor ise, 78.8. maddesine göre çalışılacak gün ve personel sayısı ile toplam fazla çalışma saati belirlenirken, bu personel de dikkate alınmak suretiyle maliyet hesaplaması yapılarak ulusal bayram ve genel tatil günleri iş kalemi ile fazla çalışma iş kalemine dahil edilecektir.

...

78.25. İhale dokümanında günlük olarak belli sayıda personelin idarenin iş yerinde bulunması gerektiğine ilişkin düzenleme yapılan ihalelerde, 4857 sayılı Kanunun 55 inci maddesi uyarınca izne hak kazanan işçilerin izin hakları idarenin belirleyeceği takvim çerçevesinde kullanılacak ve izin kullanan işçiler fiilen çalışan işçi sayısına dahil kabul edileceğinden, izin kullanan işçilerin yerine başka işçilerin getirilerek sayının tamamlanması talep edilmeyecektir. İdarelerin, ihale konusu işte çalıştırılması istenen personel sayısını bu hususu dikkate alarak belirlemeleri gerekmektedir. Ayrıca idareler ve yükleniciler, işçilerin yıllık ücretli izin haklarını kullanmasına ilişkin olarak 4857 sayılı Kanunun ilgili hükümlerinde öngörülen yükümlülüklerle uymak zorundadır.

...

78.29. Personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihalelerinde, sözleşme gideri ve genel giderler dahil toplam asgari işçilik maliyetinin

altında işçilik bedeli sunan isteklilerin teklifleri, ihale dokümanına aykırı teklif sunulduğu gerekçesiyle değerlendirme dışı bırakılır.

78.30. Personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihalelerinde isteklilerin teklif bedelleri varsa yüklenici karı ile aşağıdaki bileşenlerden oluşur:

a) Asgari İşçilik Maliyeti: İhale tarihinde yürürlükte bulunan brüt asgari ücret veya idari şartnamede brüt asgari ücretin yüzde (%) fazlası olarak belirlenen ücret (ulusal bayram ve genel tatil günleri ile fazla çalışma saatlerine ilişkin ücretler dahil), nakdi yemek ve yol bedeli gibi prime esas kazancın hesabında esas alınan işçiliğe bağlı diğer ödemeler ve işveren sigorta primlerinin toplam tutarı asgari işçilik maliyetini oluşturur.

....”

denilmektedir.

Özellikle, Genel Tebliğde;

- Personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihalelerinde ihale üzerinde bırakılan istekli ile birim fiyat sözleşme¹ imzalanması,
- **Yemek ve yol bedelinin ücret bordrosunda gösterilmesi,**
- **Hafta tatili ve genel tatil günleri dahil 30 günden daha kısa süreli çalışma yapılması öngörülen aylar ile takvim yılına göre 28 veya 29 günden daha kısa süreli çalışma yapılması öngörülen Şubat ayı (artık gün/kıst ay) kapsamında çalışılacak toplam gün sayısı ile bu süre içerisinde yemek ve yol bedeli verilecek gün sayısının, idari şartnamenin ilgili maddesinde belirtilmesi,**

1 4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanununa göre, hizmet alımı ihalelerinde birim fiyat sözleşme; ise için ayrıntılı özelliklerine dayalı olarak; idarece hazırlanmış cetvelde yer alan her bir iş kaleminin miktarı ile bu iş kalemleri için istekli tarafından teklif edilen birim fiyatların çarpımı sonucu bulunan toplam bedel üzerinden düzenlenen sözleşmeyi ifade eder.

gerektiğinin açıklanması yemek ve yol bedelinin fiilen iş yapılan günler için ödeneceği ve tatil, izin, hastalık vb. nedenlerle fiilen çalışılmayan günler için yemek ve yol bedelinin ödenmeyeceği anlaşılmaktadır. Zira,yemek ve yol bedelinin fiilen çalışılmayan günler için de ödenmesi öngörülmüş olsaydı Genel Tebliğde 26 veya 22 günden söz edilmez ve ücretlere ilişkin olduğu gibi yemek ve yol bedellerinin de her ay 30 gün kabul edilmek suretiyle (tam) ödeneceği ifade edilirdi.

Bunun yerine Genel Tebliğde 26 gün (Sadece Pazar günününün tatil olması) veya 22 günden (Cumartesi ve Pazar günününün tatil olması)söz edilerek fiilen çalışılmayan ve bu nedenle personelin yemek ve yol masrafına yol açmadığı günler için yemek ve yol bedeli ödeneceğine işaret edilmiş olmaktadır.

Nitekim, yükleniciye ödemeler hakediş raporu ile yapılmakta olup “hakediş” kavramı yüklenicinin hak ettiği tutarları almasını, hak etmediği tutarları ise alamamasını ifade eder. Personelin işe gelmediği günler için işçi ve işveren yemek ve yol maliyetine katlanmadığından bunları “haketmesi” ve bunların hakedişe dahil ederek idareden alınması yasal olarak mümkün değildir.

Her ne kadar personelin tatil, izin vb. nedenlerle işe gelmediği günler için kendisine ücret ödendiği veya ödenmesinin zorunlu olduğu ve bu nedenle yemek ve yol bedelinin de kendisine ödenmesi gerektiği iddia edilebilirse de yıllık izin vb. haklı nedenlerle işçinin işe gelmediği günler için kendisine ücret ödenmesi 4857 sayılı İş Kanununun amir hükümlerinden kaynaklanmaktadır. Zira, söz konusu Kanunun 55 inci maddesi uyarınca izne hak kazanan işçilerin izin günleri için fiilen çalışan günler gibi ücret ödenecektir.

Yemek ve yol bedeli ise ücretin asli bir unsuru olmayıp işverenin (idarenin) takdiriyle ödenen bir nevi sosyal yardım mahiyetindeki ödemelerdir. Nitekim, 4857 sayılı

Kanunda yemek ve yol bedelinden söz edilmediği gibi bu tür ödemelerin işçinin fiilen çalışmadığı günler için de ödeneceğine dair herhangi bir hüküm de bulunmamaktadır.

Konuya ilişkin emsal Sayıştay kararı da bu yöndedir.

3. EMSAL SAYIŞTAY KARARI

Birim fiyat sözleşme ile ihale edilen personel hizmeti alımı işlerinde ulusal bayram, genel tatil, idari tatil ve izin günlerinde fiilen çalışmayan personele yol ve yemek ücreti ödenmesiyle ilgili olarak Sayıştay Temyiz Kurulunun 19.12.2018 Tarih ve 45440 Tutanak nolu kararında;

“98 sayılı ilamın 2. Maddesiyle; ... Büyükşehir Belediyesi Muhtelif Daire Başkanlıkları tarafından birim fiyat sözleşme ile ihale edilen personel hizmeti alımı işlerinde ulusal bayram, genel tatil, idari tatil ve izin günlerinde fiilen çalışmayan personele yol ve yemek ücreti ödenmesi sonucu ...-TL kamu zararının tazminine karar verilmiştir.

Sorumlulardan Harcama Yetkilisi ...ile Gerçekleştirme Görevlisi ... gönderdikleri temyiz dilekçesinde özetle;

Belediye tarafından birim fiyat sözleşme ile ... Turizm Ticaret Ltd.Şti.ne ihale edilen personel hizmeti alımı işlerinde;

A) Ulusal bayram, genel tatil ve izin günlerinde fiilen çalışmayan personele yol ve yemek ücreti ödendiği, dolayısıyla idare tarafından bu suretle ödenen toplam ... TL. Kamu zararının müştereken ve müteselsilen, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu'nun 53'üncü maddesi gereğince hüküm tarihinden itibaren işleyecek faizleri ile ödettilmesi Sayıştay 6.Dairesinin 08.03.2018 tarih ve 533 sayılı karar, 07.05.2018 tarih ve 98 sayılı ilamı ile temyiz yolu açık olmak üzere oy birliğiyle karar verildiğini,

...

CEVAP A

Sayıştay Başkanlığının 23.05.2017 tarih ve 2016/4655001-328 sayılı yazısında belirtilen hususlara ilişkin 06.06.2017 tarihinde gönderilen eklerle birlikte yaptığı savunmada da belirttiği gibi,

İtfaiye Daire Başkanlığı ve bağlı Şube Müdürlüklerinin görev alanına giren işlerin yürütülmesine ilişkin ihtiyacı karşılamak üzere personel hizmeti alımı yapıldığını,

Bu kapsamdan istenilen personelin özellikleri ve çalışma usul esasları teknik şartnamede ve idari şartnamenin ilgili maddelerinde belirtilmek suretiyle ihaleye çıkıldığını,

Bilindiği üzere itfaiye hizmetlerinin 24 saat esasına göre yürütülen hizmetler olduğunu, ... İtfaiye Daire Başkanlığı da 24/48 esasına(24 saat iş,48 saat dinlenme) göre çalışarak bu hizmetleri yerine getirdiğini,

İtfaiye Daire başkanlığında görev yapan memur ve kadrolu işçi gibi hizmet alım personelinin de Teknik şartnamenin 6.1 maddesine göre 24/48 esasına göre çalıştığını,

Dolayısıyla Ulusal Bayram, genel tatil, idari tatil günlerinde de hizmet alımı personelinin de diğer memur ve kadrolu işçi gibi 24/48 saat esasına göre görevini sürdürdüğünü,

İşverenler tarafından işçilere yemek ve yol yardımı yapılması gerektiği yönünde 4857 sayılı İş Kanunu ve ilgili diğer mevzuatta herhangi düzenleme bulunmadığını, mevzuatta nakdi yemek yardımı yapılmasını teşvik etmek üzere, yemek yardımı tutarının bir bölümünün sigorta priminden mahsup edilmesi yönünde düzenleme mevcut olduğunu, (5510/Md.80) söz konusu yardımların yapılıp yapılmayacağı ve eğer yapılacaksa hangi şartlarda ve ne şekilde yapılacağı hususu ise İşverenin takdirinde olup, bu hususların ayrıntılarının iş sözleşmelerinde düzenlendiğini,

Kamu kurumlarına bakar tarafla değerlendirildiğinde ise “Asıl İşveren” olarak kamu kurumları ihale dokümanında işçilere yemek ve yol yardımı yapılacağı yönünde hükümler ekleyebildiklerini, Bu konunun ilgili mevzuatta şöyle ifade edildiğini,

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde “...İhale konusu işte çalışacak personele ilişkin yemek, yol gibi maliyetlerin teklif fiyatına dâhil edilmesinin öngörüldüğü hallerde, yukarıda yapılan hesaplamalara; bu maliyetlerin brüt tutarları da eklenir.”

Kamu İhale Genel Tebliğinde “..Yemek ve yol bedelinin nakdi olarak Ödeneceği öngörülen ihalelerinin idari şartnamelerinde, yemek ve yol bedelinin günlük brüt tutarları ve ayda kaç gün Ödeneceği yazılacak, bu brüt tutarların nakdi olarak ödeneceği ve ücret bordrosunda gösterileceği açıkça belirtilecektir”

Bu kapsamda; 2016 yılı İtfaiye Daire Başkanlığımızın Hizmet Alım Teknik şartnamesinin 9 ve 10. Maddelerinde, İdari şartnamesinin ise 25.3.2. maddesinde yemek ve yol yardımının idare tarafından yapılacağı belirtildiğini,

Belediye itfaiye yönetmeliğinde de 24 saat iş 48 saat istirahat şeklinde çalışan itfaiye personeline 3 öğün yemek verileceğinin belirtildiğini,

Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumunca, Kamu İhale Kurumuna gönderilen 02.10.2013 tarihli görüş talebi yazısında;

“Personel çalıştırılmasına davalı hizmet alım ihalelerinde düzenlenen teknik şartnamelerde yer alan hususlara ilişkin olarak herhangi bir nedenle (raporlu, izinli vb.) işe gelmeyen personele o döneme ait yemek ve yol ücretinin ödenip ödenmeyeceği ve yüklenicilerin hak edişlerinden bu ücretlerin kesilip kesilmeyeceği ” şeklinde sorulduğunu,

Kamu İhale Kurumunca verilen 25/10/2013 tarihli cevap yazısında;

“Kamu İhale Genel Tebliğinin 78.9 ila 78.18 maddelerinde esas itibariyle personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihalelerinde yemek ve yol maliyeti hesabında göz önünde bulundurulması gereken ilkelere ilişkin açıklamalar yer almaktadır. Hizmet İşleri Genel Şartnamesinin 7 nci bölümünde, hak edişlerin düzenlenmesi ile ödemelerin yapılmasına ilişkin usul ve esaslara yer verilmiş olup, bu kapsamda kural olarak yüklenici tarafından ihale kapsamında gerçekleştirilen yüklenici için maliyet teşkil eden işlerin kontrol teşkilatı tarafından yüklenici veya vekili ile birlikte hesaplanması ve bulunan miktarların, teklif edilen birim fiyatlarla çarpılmak suretiyle sözleşmedeki esaslara uygun olarak hak ediş raporlarına yansıtılması gerekmektedir.” Denildiğini,

Kamu İhale Kurumunun konuya ilişkin net bir cevap vermeyip, Kamu İhale Genel Tebliğ ve Hizmet İşleri Genel Şartnamesini işaret ettiğini ve ihale kapsamında gerçekleştirilen (yüklenici için maliyet teşkil eden) işlerin hak ediş raporlarına yansıtılması gerekliliğinin altını çizdiğini,

Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumunca, yukarıda içeriği verilen görüş talebi yazısının Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına da gönderildiğini, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca verilen 23.07.2014 tarihli cevap yazısında;

“Asgari ücretin üzerindeki ücret ve sosyal haklar (yemek ve yol ücreti vb.), işçi ve işveren arasında akdedilen hizmet akitleri, işyeri yönetmelikleri ve taraflar arasında bağitlanan toplu iş sözleşmeleri ile hizmet alım sözleşmeleri ile serbestçe belirlenebilmektedir.

Buna göre, 4857 sayılı İş Kanunu’nda yemek ve yol ücretleri ile ilgili herhangi bir hüküm yer almadığından, izinli ve raporlu sürelerde söz konusu sosyal hakların Ödenip ödenmeyeceği konusunda yukarıda belirtilen sözleşmelerde yer alan hükümlere göre işlem yapılması gerektiği görüşüne varılmıştır.”

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının, verdiği görüş yazısında, mevzuatta bu konu hakkında açık bir hüküm bulunmadığı, konunun işveren ile işçi arasında akdedilen hizmet akitleri ve hizmet alım sözleşmeleri ile belirlenmediği ve bu sözleşmelere göre işlem yapılması gerektiğine vurgu yapıldığını,

06.06.2017 tarihli yaptığı savunmada yukarıda belirttiği hususlara ilaveten şu hususları da belirtmek istediğini,

Sayıştay 6. Daire Başkanlığının 08.03.2018 tarih ve 533 sayılı kararında İtfaiye Daire Başkanlığının 06.06.2017 tarihli savunmasının kabul edildiği, ancak kamu zararının güncelendiğinin ifade edildiğini,

İtfaiye hizmetlerinin tekrar belirtmek gerekirse 24 saat esasına göre yürütülen hizmetler olduğunu, bu hususun Belediye İtfaiye Yönetmeliğinin 7. Maddesinde açıkça belirtildiğini, (Ek-1)

İtfaiye hizmetlerinde görevli personelin çalışma saatlerinin de vardiyalar şeklinde düzenleneceğinin yine ilgili yönetmelikte belirtildiğini, (Ek-1)

Hizmet Alım yoluyla çalıştırılan personelin Belediye İtfaiye Yönetmeliğinin ilgili maddelere dayanılarak aynı usul ve esaslara göre çalıştırıldığını,

24/48 saat esasına göre yapılan hizmetlerde ihtiyaç dolayısıyla ve zorunluluk hallerinde zaman zaman vardiyalar arasında personel değişikliği de yapılabildiğini,

İtfaiye hizmetlerinin yerine getirilmesi sırasında zaman zaman çok büyük olayların (Büyük yangınlar, sel baskınları, deprem vs.) meydana geldiği ve vardiyada görevli personelin yetersiz olduğu durumlarda yıllık izinde dahi olsa nöbet istirahatindeki tüm personel-Hizmet alım personeli de dâhil-göreve çağrılabilirdiğini, (Ek-2; Teknik şartnamenin 6.maddesi)

İtfaiye personeli 24/48 esasına göre ayda 10 kez göreve gelmekte, bu kişilere yönetmelik gereği toplam da 30 öğün yemek verilmesi gerektiğinin ilgili yönetmelikte belirtildiğini, ancak İtfaiye Daire Başkanlığı Hizmet alım personeline ilgili şartnamelerde de belirtildiği üzere 26 gün üzerinden yemek ve yol parası ödendiğini,

Yukarıda belirtilen hususlar çerçevesinde Acil durum hizmetleri kapsamında olan itfaiye olaylarına müdahale eden Hizmet alım personelinin de memur ve kadrolu işçi gibi günün 24 saati boyunca-yıllık izin veya rapor haricinde- vardiyasındaki görevini hangi güne denk gelirse gelsin sürdürmekte ve her daim göreve hazır beklediğini,

Tip İdari Şartnamesinin 25.3.2.dip not açıklamasında "...Bu maddede, yemek ve/veya yol giderinin personele nakdi olarak ödenmesi ve bordro gösterilmesi isteniyorsa bu giderlerin nakdi olarak ödeneceği ve bordroda gösterileceği, ayrıca söz konusu giderlerin günlük brüt tutarı ile ayda kaç gün üzerinden hesaplanarak personele ödeneceği belirtilecektir. Yemek ve/veya yol giderinin aynı olarak karşılanması Öngörüyorsan, bu giderin aynı olarak karşılanacağı ve ayda kaç gün üzerinden hesaplanacağı burada belirtilecektir. Yemek ve/veya yol bedelinin net olarak hesaplanacağına dair düzenleme yapılmayacaktır." hükmü yer aldığını,

Belediye ile ... Turizm ve Ticaret Ltd. Şti. arasında yapılan ihaleye ait Hizmet Alımında Uygulanacak İdari Şartnamenin 25.3.1.2.paragrafında "b-Kişi başına aylık yemek bedeli; 26 gün üzerinden 01.01.2016-31.12.2016 tarihleri arasında aylık ... TL. brüt olarak bordroda gösterilmek kaydı ile ödenecektir. Fiyat farkı verilmeyecektir. Kişi başına aylık yol bedeli; 26 gün üzerinden 01.01.2016-31.12.2016 tarihleri arasında aylık ... TL. Brüt olarak bordroda göstermek kaydı ile ödenecektir. Fiyat farkı verilmeyecektir." hükmü yer aldığını,

Kamu İhale Genel Tebliği 97.13.maddesinde, "...Yemek ve yol bedelinin nakdi olarak

ödeneyeceği öngörülen ihalelerinin idari şartnamelerinde, yemek ve yol bedelinin günlük brüt tutarları ve ayda kaç gün ödeneceği yazılacak, bu brüt tutarların nakdi olarak ödeneceği ve ücret bordosunda gösterileceği açıkça belirtilecektir.” hükmü ile,

“Çalışacak personelin yemek ve yol maliyetlerinin isteklilerce aynı olarak karşılanmasının öngörüldüğü işlerde, bu ihtiyaçların isteklilerce aynı olarak karşılanacağı idari şartnamelerin ilgili maddesinde belirtilecek ve aylık gün sayısı gösterilecek, ancak buna ilişkin bir bedel öngörülmeyecek, personelin bu ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin kriterler ve asgari standartlar (yemek çeşidi, kalori vb.) ile ihale dokümanının ilgili bölümünde belirlenecektir.” Hükümünün yer aldığı,

4857 sayılı İş Kanunu’nun 50’inci maddesinde, tatil ücretine girmeyen kısımların düzenlendiğini, buradaki yemek ve yol yardımının tatil ücreti içinde zaten değerlendirildiğini,

Bu itibarla; Belediyemiz tarafından ihale edilen ve ...Turizm Ticaret Ltd.Şti. uhdesinde kalan personel hizmet alımı ihalesinin idari şartnamesinin 25.3.2 maddesinde yol ve yemek bedelinin 26 gün üzerinden ödeneceği, ulusal bayram, genel tatil, idari tatil ve izin günlerinde fiilen çalışmayan personele yol ve yemek ücreti ödenmeyeceğine dair bir hüküm bulunmadığından, yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda ilgili personele yapılan ödemelerde mevzuata aykırı bir husus bulunmadığını,

B) İlgili belgeler gönderildiğinden ilişik husus bulunmadığını,

Dolayısıyla yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda mevzuata aykırı bir ödeme yapılmadığını belirterek tazmin hükmünün kaldırılmasını talep etmişlerdir.

Sorumlulardan Harcama Yetkilileri ..., ..., ... , ..., ..., Gerçekleştirme Görevlileri ..., ..., ...

..., ... , ..., ..., ..., ... gönderdikleri aynı mahiyet-
teki temyiz dilekçesinde özetle;

Belediyemiz tarafından birim fiyat sözleşme ile ... Turizm Ticaret Ltd.Şti.ne ihale edilen personel hizmet alımı işlerinde;

A)Ulusal bayram, genel tatil ve izin günlerinde fiilen çalışmayan personele yol ve yemek ücreti ödendiği, dolayısıyla idare tarafından bu suretle ödenen toplam-TL kamu zararının müştereken ve müteselsilen, 6085 sayılı Sayıştay Kanunu’nun 53’üneü maddesi gereğince hüküm tarihinden itibaren işleyecek faizleri ile ödettirilmesi Sayıştay 6. Dairesinin 08.03.2018 tarih ve 533 sayılı kararı, 07.05.2018 tarih ve 98 sayılı ilamı ile temyiz yolu açık olmak üzere oy birliğiyle karar verildiğini,

A) İşverenler tarafından işçilere yemek ve yol yardımı yapılması gerektiği yönünde 4857 sayılı İş Kanunu ve ilgili diğer mevzuatta herhangi düzenleme bulunmadığını, mevzuatta nakdi yemek yardımı yapılmasını teşvik etmek üzere, yemek yardımı tutarının bir bölümünün sigorta priminden mahsup edilmesi yönünde düzenleme mevcut olduğunu, (5510/Md.80) söz konusu yardımların yapılıp yapılmayacağı ve eğer yapılacaksa hangi şartlarda ve ne şekilde yapılacağı hususu ise İşverenin takdirinde olup, bu hususların ayrıntılarının iş sözleşmelerinde düzenlendiğini,

Kamu kurumlarına bakar tarafla değerlendirildiğinde ise “Asıl İşveren” olarak kamu kurumları ihale dokümanında işçilere yemek ve yol yardımı yapılacağı yönünde hükümler ekleyebildiklerini, Bu konunun ilgili mevzuatta şöyle ifade edildiğini,

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinde “...İhale konusu işte çalışacak personele ilişkin yemek, yol gibi maliyetlerin teklif fiyatına dahil edilmesinin öngörüldüğü hallerde, yukarıda yapılan hesaplamalara; bu maliyetlerin brüt tutarları da eklenir.” hükmü ile,

Kamu İhale Genel Tebliğinde “..Yemek ve

yol bedelinin nakdi olarak Ödeneceği öngörülen ihalelerinin idari şartnamelerinde, yemek ve yol bedelinin günlük brüt tutarları ve ayda kaç gün Ödeneceği yazılacak, bu brüt tutarların nakdi olarak ödeneceği ve ücret bordrosunda gösterileceği açıkça belirtilecektir”

Kamu İhale Genel Tebliği 97.13.madde-sinde “...Yemek ve yol bedelinin nakdi olarak ödeneceği öngörülen ihalelerinin idari şartnamelerinde, yemek ve yol bedelinin günlük brüt tutarları ve ayda kaç gün ödeneceği yazılacak, bu brüt tutarların nakdi olarak ödeneceği ve ücret bordrosunda gösterileceği açıkça belirtilecektir” hükmü yer almaktadır.

Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumunca, Kamu İhale Kurumuna gönderilen 02.10.2013 tarihli görüş talebi yazısında;

“Personel çalıştırılmasına davalı hizmet alım ihalelerinde düzenlenen teknik şartnamelerde yer alan hususlara ilişkin olarak herhangi bir nedenle (raporlu, izinli vb.) işe gelmeyen personele o döneme ait yemek ve yol ücretinin ödenip ödenmeyeceği ve yüklenicilerin hak edişlerinden bu ücretlerin kesilip kesilmeyeceği ” şeklinde sorulduğuna,

Kamu İhale Kurumunca verilen 25/10/2013 tarihli cevap yazısında;

“Kamu İhale Genel Tebliğinin 78.9 ila 78.18 maddelerinde esas itibariyle personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihalelerinde yemek ve yol maliyeti hesabında göz önünde bulundurulması gereken ilkelere ilişkin açıklamalar yer almaktadır. Hizmet İşleri Genel Şartnamesinin 7 nci bölümünde, hak edişlerin düzenlenmesi ile ödemelerin yapılmasına ilişkin usul ve esaslara yer verilmiş olup, bu kapsamda kural olarak yüklenici tarafından ihale kapsamında gerçekleştirilen yüklenici için maliyet teşkil eden işlerin kontrol teşkilatı tarafından yüklenici veya vekili ile birlikte hesaplanması ve bulunan miktarların, teklif edilen birim fiyatlarla çarpılmak suretiyle sözleşme-

deki esaslara uygun olarak hak ediş raporlarına yansıtılması gerekmektedir.” Denildiğini,

Kamu İhale Kurumunun konuya ilişkin net bir cevap vermeyip, Kamu İhale Genel Tebliği ve Hizmet İşleri Genel Şartnamesini işaret ettiğini ve ihale kapsamında gerçekleştirilen (yüklenici için maliyet teşkil eden) işlerin hak ediş raporlarına yansıtılması gerekliliğinin altını çizdiğini,

Türkiye Kamu Hastaneleri Kurumunca, yukarıda içeriği verilen görüş talebi yazısının Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığına da gönderildiğini, Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığınca verilen 23.07.2014 tarihli cevap yazısında;

“Asgari ücretin üzerindeki ücret ve sosyal haklar (yemek ve yol ücreti vb.), işçi ve işveren arasında akdedilen hizmet akitleri, işyeri yönetmelikleri ve taraflar arasında bağitlanan toplu iş sözleşmeleri ile hizmet alım sözleşmeleri ile serbestçe belirlenebilmektedir.

Buna göre, 4857 sayılı İş Kanunu’nda yemek ve yol ücretleri ile ilgili herhangi bir hüküm yer almadığından, izinli ve raporlu sürelerde söz konusu sosyal hakların Ödenip ödenmeyeceği konusunda yukarıda belirtilen sözleşmelerde yer alan hükümlere göre işlem yapılması gerektiği görüşüne varılmıştır.”

Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığının, verdiği görüş yazısında, mevzuatta bu konu hakkında açık bir hüküm bulunmadığı, konunun işveren ile işçi arasında akdedilen hizmet akitleri ve hizmet alım sözleşmeleri ile belirlenebildiği ve bu sözleşmelere göre işlem yapılması gerektiğine vurgu yapıldığını,

Tip İdari Şartnamesinin 25.3.2.dip not açıklamasında “...Bu maddede, yemek ve/veya yol giderinin personele nakdi olarak ödenmesi ve bordro gösterilmesi isteniyorsa bu giderlerin nakdi olarak ödeneceği ve bordroda gösterileceği, ayrıca söz konusu giderlerin günlük brüt tutarı ile ayda kaç gün üzerinden hesaplan-

rak personele ödeneceği belirtilecektir. Yemek ve/veya yol giderinin aynı olarak karşılanması öngörüyorsa, bu giderin aynı olarak karşılanacağı ve ayda kaç gün üzerinden hesaplanacağı burada belirtilecektir. Yemek ve/veya yol bedelinin net olarak hesaplanacağına dair düzenleme yapılmayacaktır.” hükmü yer aldığını,

Belediye ile ... Turizm ve Ticaret Ltd.Şti. arasında yapılan ihaleye ait Hizmet Alımında Uygulanacak İdari Şartnamenin 25.3.1.2.parağrafında “b-Kişi başına aylık yemek bedeli; 26 gün üzerinden 01.01.2016-31.12.2016 tarihleri arasında aylık ... TL. brüt olarak bordroda gösterilmek kaydı ile ödenecektir. Fiyat farkı verilmeyecektir. Kişi başına aylık yol bedeli; 26 gün üzerinden 01.01.2016-31.12.2016 tarihleri arasında aylık ... TL. Brüt olarak bordroda göstermek kaydı ile ödenecektir. Fiyat farkı verilmeyecektir.” hükmü yer aldığını,

Düzenlenen yaklaşık maliyet cetvelinde de 1 işçi için yemek bedeli aylık ... TL. belirlendiğini,

Kamu İhale Genel Tebliği 97.13.maddesinde, “...Yemek ve yol bedelinin nakdi olarak ödeneceği öngörülen ihalelerinin idari şartnamelerinde, yemek ve yol bedelinin günlük brüt tutarları ve ayda kaç gün ödeneceği yazılacak, bu brüt tutarların nakdi olarak ödeneceği ve ücret bordosunda gösterileceği açıkça belirtilecektir.” hükmü ile;

“Çalışacak personelin yemek ve yol maliyetlerinin isteklilerce aynı olarak karşılanmasının öngörüldüğü işlerde, bu ihtiyaçların isteklilerce aynı olarak karşılanacağı idari şartnamelerin ilgili maddesinde belirtilecek ve aylık gün sayısı gösterilecek, ancak buna ilişkin bir bedel öngörülmeyecek, personelin bu ihtiyaçlarının karşılanmasına ilişkin kriterler ve asgari standartlar (yemek çeşidi, kalori vb.) ile ihale dokümanının ilgili bölümünde belirlenecektir.” hükmü yer aldığını,

4857 sayılı İş Kanununun 50’inci maddesinde, tatil ücretine girmeyen kısımların

düzenlendiğini, buradaki yemek ve yol yardımının tatil ücreti içinde zaten değerlendirilmediğini,

Nitekim ilamdaki karşı oyda da bu hususlara açıkça yer verildiğini,

Bu itibarla; Belediye tarafından ihale edilen ve ...Turizm Ticaret Ltd.Şti. uhdesinde kalan personel hizmet alımı ihalesinin idari şartnamesinin 25.3.2 maddesinde yol ve yemek bedelinin 26 gün üzerinden ödeneceği, ulusal bayram, genel tatil, idari tatil ve izin günlerinde fiilen çalışmayan personele yol ve yemek ücreti ödenmeyeceğine dair bir hüküm bulunmadığından, yukarıda yapılan açıklamalar doğrultusunda ilgili personele yapılan ödemelerde mevzuata aykırı bir husus bulunmadığından tazmin hükmünün kaldırılmasını talep etmişlerdir.

...

Dosyada bulunan bilgi ve belgelerin incelenmesinden sonra,

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ;

... Büyükşehir Belediyesi Muhtelif Daire Başkanlıkları tarafından birim fiyat sözleşme ile ihale edilen personel hizmeti alımı işlerinde ulusal bayram, genel tatil, idari tatil ve izin günlerinde fiilen çalışmayan personele yol ve yemek ücreti ödenmesi sonucu ...-TL kamu zararının tazminine karar verilmiştir.

... Büyükşehir Belediyesinin Muhtelif Daire Başkanlıkları tarafından birim fiyat sözleşme ile ... Turizm Ticaret Ltd. Şti.’ne ihale edilen, personel hizmet alımı işinde; Ulusal bayram, genel tatil, idari tatil ve izin günlerinde, fiilen çalışmayan personele, yol ve yemek ücreti ödenmesi hususu ile ilgili olarak;

4857 sayılı İş Kanunu ve ilgili diğer kanunlarda, işverenler tarafından işçilere yemek ve yol yardımı yapılması gerektiği yönünde herhangi düzenleme bulunmamaktadır. Konuyla ilgili, yalnızca 5510 sayılı Kanunda, nakdi

yemek yardımı yapılmasını teşvik etmek üzere, yemek yardımı tutarının bir bölümünün sigorta priminden mahsup edilmesi yönünde düzenleme mevcuttur.

Her ne kadar ilgili Kanunlarda yemek ve yol bedeline ilişkin düzenlemeler mevcut değilse de, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği, Tıp İdari Şartname ve Kamu İhale Genel Tebliğinde bu hususta bazı düzenlemeler yapılmıştır.

Buna göre, Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin "Personel çalıştırılmasına dayalı ihalelerde yaklaşık maliyet" başlıklı 10/2 uncu maddesinde, personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımı ihalelerinde, yemek ve yol bedellerinin teklif fiyatına dâhil edililmeyeceği hususu, kamu idarelerinin takdirine bırakılmış, ayrıca, personele nakdi olarak ödenmesi öngörülen yemek ve yol bedelinin günlük brüt tutarları ile söz konusu yemek ve yol bedellerinin bir ayda kaç gün üzerinden verileceği, idari şartnamede gösterilmesi gerektiği şeklinde, düzenleme yapılmıştır.

Tıp İdari Şartnamenin Yemek ve yol giderleri başlıklı 25.3.2. alt maddesinde, yemek ve yol giderlerinin idare tarafından karşılanması öngörülmüş ise, bunun aynı veya nakdi olarak karşılanabileceği ile ayda kaç gün üzerinden hesaplanacağı bu maddede belirtileceği, bu madde kapsamında bir gider yapılması öngörülüyor ise bu maddeye "25.3.2. Bu madde boş bırakılmıştır" ifadesinin yazılacağı kurala bağlanmıştır.

Kamu İhale Genel Tebliğinin, Personel çalıştırılmasına dayalı hizmet alımlarında teklif fiyata dâhil olacak giderler başlıklı 78 inci ve devamındaki, yemek ve yol bedellerinin nakdi olarak karşılanmasını düzenleyen 78.13 üncü alt maddesinde ise:

"Yemek ve yol bedelinin nakdi olarak ödeneceği öngörülen ihalelerinin idari şartnamelerinde, yemek ve yol bedelinin günlük brüt tutarları ve ayda kaç gün ödeneceği yazılacak,

bu brüt tutarların nakdi olarak ödeneceği ve ücret bordrosunda gösterileceği açıkça belirtilecektir. Her ay 30 gün olarak kabul edilecek ve bazı ayların 30 günden daha fazla ya da eksik günleri dikkate alınmayacaktır. İdari şartnamede 26 veya 22 olarak belirlenen aylık gün sayısı üzerinden hesaplama yapılacak ve 31 veya 28 gün olan aylardaki fiili gün sayısı dikkate alınmayacaktır. Yemek ve yol için aylık gün sayısı belirlenmemiş ise 26 gün olarak hesaplama yapılacaktır." şeklinde düzenleme yapılmıştır.

78.13 üncü maddesine ek bir paragrafla (RG-7/6/2014-29023); "Bununla birlikte, hafta tatili ve genel tatil günleri dâhil 30 günden daha kısa süreli çalışma yapılması öngörülen aylar ile takvim yılına göre 28 veya 29 günden daha kısa süreli çalışma yapılması öngörülen Şubat ayı (artık gün/kıst ay) kapsamında çalışılacak toplam gün sayısı ile bu süre içerisinde yemek ve yol bedeli verilecek gün sayısının, idari şartnamenin ilgili maddesinde belirtilmesi gerekmektedir." şeklinde yeni bir düzenleme getirilmiştir.

Yukarıdaki düzenlemeler birlikte değerlendirildiğinde; idarelerin, yol ve yemek bedelinin nakdi olarak ödenmesini öngörürlerse ihalelerin idari şartnamelerinde bu doğrultuda düzenleme yapmak zorunda oldukları, bu düzenlemede, yemek ve yol yardımının günlük brüt tutarlarına, yardımın ayda kaç gün yapılacağına, ücret bordrosunda gösterileceğine, haftalık çalışılan gün sayısına göre yardımların 22 gün mü yoksa 26 gün mü üzerinden yapılacağına dair bilgilerin yer alacağı, diğer yandan Tebliğ'de, yardımların 22 gün veya 26 gün üzerinden yapılacağına dair bilgi yoksa maliyet hesaplamalarında 26 günün dikkate alınacağını da kayıt altına alındığı, öte yandan, hafta tatili ve genel tatil günleri dâhil 30 günden daha kısa süreli çalışma yapılması öngörülen aylar ile takvim yılına göre 28 veya 29 günden daha kısa süreli çalışma yapılması öngörülen şubat ayına yönelik olmak üzere, ça-

lışma yapılacak günler için ayrıca düzenleme yapılması gerektiği, dolayısıyla, yol ve yemek yardımlarının 22 veya 26 gün üzerinden yapılacağı ve ulusal bayram, genel tatil, idari tatil ve izin günleri gibi fiilen çalışılmayan günlerde çalışma yapanlar hariç diğerlerine ödeme yapılmayacağı açıkça belirtilmesinin zorunlu olduğu anlaşılmaktadır.

Mevzuat hükümlerinden anlaşılacağı üzere İdari şartnamede aksine bir düzenleme olmadığı sürece hem personele ödenen yol ve yemek ücretlerinin çalışma karşılığı ödenmesinin gerektiği hem de yüklenici için maliyet teşkil etmeyen tutarlara ilişkin ödeme yapılmaması gerektiği açıktır.

Bu hususta yine, 4857 sayılı İş Kanununun ilgili hükümleri de göz önünde bulundurulmalıdır. 4857 sayılı İş Kanununun Tatil ücretine girmeyen kısımlar başlıklı 50'inci maddesinde fazla çalışma karşılığı olarak alınan ücretler, primler, işyerinin temelli işçisi olarak normal çalışma saatleri dışında hazırlama, tamamlama, temizleme işlerinde çalışan işçilerin bu işler için aldıkları ücretler, sosyal yardımlar, ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri için verilen ücretlerin tatil ücretinin hesabında dikkate alınmayacağı, aynı Kanun'un "Yıllık izin ücreti" başlıklı 57'inci maddesinde; "İşveren, yıllık ücretli iznini kullanan her işçiye, yıllık izin dönemine ilişkin ücretini ilgili işçinin izine başlamasından önce peşin olarak ödemek veya avans olarak vermek zorundadır. Bu ücretin hesabında 50 nci madde hükmü uygulanır." hükümleri yer almaktadır.

Buradan hareketle, yukarıda sayılan durumlar için personele verilecek olan ücretin temel ücret olması ve yemek ve yol bedellerinin de sosyal yardım sayılması nedeniyle, ulusal bayram ve genel tatil, idari tatil ve yıllık izin gibi fiilen çalışılmayan günlerde ödenmesi mümkün değildir. Kaldı ki çalışılmayan günlerde yemek ve yol yardımının, Hizmet İşleri Genel Şartnamesindeki düzenleme bağlamın-

da, yüklenici için bir maliyet kalemi olmadığından da gözönünde bulundurulması gerekir.

Bu itibarla sorumlular tarafından yapılan itirazın reddi ile 98 sayılı ilamın 2. maddesiyle verilen ...--TL tazmin hükmünün TASDİKİNE, oyçokluğuyla (üye ...nın karşı oylarıyla)

Karar verildiği 19.12.2018 tarih ve 45440 sayılı tutanakta yazılı olmakla işbu ilam tanzim kılındı."

denilmektedir.

4. SONUÇ

Yukarıda irdelenen ilgili yasal düzenlemeler ve emsal Sayıştay kararına göre,

Personelin tatil, hastalık, izin ve benzeri nedenlerle işe gelmediği günler için kendisi ve işveren (yüklenici firma) açısından yol ve maliyeti oluşmayacağından bu günler için idare tarafından yemek ve yol bedelinin hakedişe dahil edilerek ödenmesi yasal olarak mümkün olmayıp aksi yönde işlem (ödeme) yapılması kamu zararına yol açar.

KAYNAKÇA

Ahmet ARSLAN; Temel Kamu İhale Bilgisi, 4. Baskı, Kasım 2018, Ankara

4734 sayılı Kamu İhale Kanunu

4735 sayılı Kamu İhale Sözleşmeleri Kanunu

4857 sayılı İş Kanunu

İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi Olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında 2018/11608 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı

Hizmet Alımı İhaleleri Uygulama Yönetmeliği

Kamu İhale Genel Tebliği

Sayıştay Başkanlığı resmi web sitesi (www.sayistay.gov.tr)

Hikmet BAL

İçişleri Bakanlığı
Mahalli İdareler Genel Müdürlüğü
E.Şube Müdürü

MAHALLİ İDARELER GENEL SEÇİMLERİNDEN SONRA BU İDARELERİN STRATEJİK PLAN YAPMA YÜKÜMLÜLÜĞÜ VE STRATEJİK PLANIN ANLAMI

1. GİRİŞ

Mahalli idarelerin yapabileceği hizmetler, Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının 127 nci maddesinin “Mahalli idarelerin kuruluş ve görevleri ile yetkileri, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenlenir.” hükmü gereğince, kanunla bu mahalli idarelere verilen görev ve yetkiler çerçevesinde olan hizmetlerdir. Mahalli idareler kendilerine görev olarak verilmeyen bir konuda hizmet verememektedir.

Bu nedenle, herhangi bir mahalli idare yapacağı hizmeti yapmadan önce bu hizmetin kendisine kanunlarla verilen görevler arasında olup olmadığına bakması gerekmektedir.

Mahalli idarelerin kendilerine verilen görevleri en iyi şekilde ifa edebilmeleri, yetkilerini en iyi şekilde kullanabilmeleri için

bu görev ve yetkiler konusunda planlamalar yapmakla yükümlü kılınmışlardır. Bir mahalli idarenin planlama yapabilmesi için önce görev ve yetkilerini tespit etmesi ve bu görev ve yetkilere göre planlama yapması gerekir.

2. STRATEJİK PALANLA İLGİLİ MEVZUAT VE AÇIKLAMA

Bu çerçevede; Belediye Kanununda belediyelerin, İl Özel İdaresi Kanunda da il özel idarelerinin stratejik plan yapması konusu düzenlenmiştir.

“Belediye başkanı, mahalli idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plânı ve programı ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plân ve ilgili olduğu yıl başından önce de yıllık performans programı hazırlayıp belediye meclisine sunar.

Stratejik plân, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve belediye meclisi tarafından kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.

Nüfusu 50.000'in altında olan belediyelerde stratejik plân yapılması zorunlu değildir.

Stratejik plân ve performans programı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder ve belediye meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir.” (*Belediye Kanunu md 41.*)

“Vali, mahallî idareler genel seçimlerinden itibaren altı ay içinde; kalkınma plân ve programları ile varsa bölge plânına uygun olarak stratejik plân ve ilgili olduğu yıl başından önce de yıllık performans plânı hazırlayıp il genel meclisine sunar.

Stratejik plân, varsa üniversiteler ve meslek odaları ile konuyla ilgili sivil toplum örgütlerinin görüşleri alınarak hazırlanır ve il genel meclisinde kabul edildikten sonra yürürlüğe girer.

Stratejik plân ve performans plânı bütçenin hazırlanmasına esas teşkil eder ve il genel meclisinde bütçeden önce görüşülerek kabul edilir.” (*İl Özel İdaresin Kanunu md 31.*)

Buna göre nüfusu 50.000'in üzerinde olan belediyeler ile il özel idarelerinin stratejik plan ve yıllık performans programları hazırlamaları gerekmektedir.

Sözü edilen stratejik plan ve yıllık performans programının anlamı, içeriğindeki ifadelerin anlamı ve bu plan ve programın tasnifin ne anlama geldiği yazımızın esas konusunu teşkil edecektir.

İdarenin stratejik plan yapabilmesi için öncelikle hangi görevler için var olduğunu, kendisine hangi görevlerin yüklendiğini yani misyonunu bilmesi gerekir. Mahalli idarenin

kuruluş amaçları vardır. Mahalli idare bunun için kurulmuştur, bunun için vardır. Bu görevlerin ne olduğunun tespiti için, belediyenin başta Belediye Kanununa ve kendisine görev veren diğer kanunlara, il özel idaresinin başta İl Özel İdaresi Kanununa ve kendisine görev veren diğer kanunlara bakması gerekir.

İdarenin, misyonunu belirlemesinden sonra, kendine şöyle bir bakıp benim bu görevleri yapabilmem için neyim var neyim yok, görünümüm, ileri görüşüm, hangi tedbirleri alarak, hangi esas ve ilkeleri izleyerek, yani esas görünümümü samimi bir şekilde tespit ederek, ulaşabileceğim hedefim ne olabilir bu görevlerin ne kadarını yapabilirim diye bir muhasebe ve tespit yapması gerekir. Yani vizyonunu tespit etmesi gerekir.

Birçok stratejik planda kavramlar öğrenilemediğinden misyon ve vizyon tanımlarının hemen hemen aynı yazıldığı veya birbirine karşıtı görülmektedir.

Mahalli idare görevlerini (misyonunu) ve bu görevlerinin ne kadarını, kendi gücüne ve yapısına bakarak, yapabileceğini (vizyonunu) tahminen de olsa tespit ettikten sonra, kendi kaynaklarını ve gücünü harekete geçirerek bu amaca varmak için yapabileceği işleri tasnif etmesi gerekir.

Bu tasnifi yaparken ulaşılmak istenilen amaçların isimlendirilmesi gerekmektedir.

İdarede mevcut her harcama birimin fonksiyonu bellidir. Her birime bütçe ile tahsis edilen ödenek o birimin fonksiyonel sınıflandırmasının altında yer alır. Harcama birimi yetkilileri kendi sorumlulukları olan görev ve hizmetlerin, kendilerine gelecekte tahsis edilebileceği bildirilen bütçe ve diğer kaynaklar ve imkanları dahilinde ne kadarını yapabileceklerini tahmin edecekler ve hem vizyonun hem de amaçların tespitinde

ve isimlendirilmesinde muhakkak görev alacaklardır. Zaten birimin harcama yetkilileri de “strateji geliştirme kurulu” içinde yer alacaklardır.

Aslında yapılacak tasnif, ihtiyaçları ayrıntısıyla ortaya koyacağından idarenin neyi yapmaya muktedir olduğunun anlaşılmasına yani vizyonunun daha iyi tespitine ve taslak planın revizyonuna yardımcı olacaktır.

Vizyon idarenin elinde görünen imkanlara göre, idareye görev olarak verilen hizmetler alanında ulaşılabilecek, ulaşılabileceğine inanılan görünüm, ulaşılabileceği görülen, hedef alınması ve gerekenin yapılması durumunda gerçekleştirileceği görülen hizmetlerin samimi bir tahminidir.

Şimdi yapılacak şey, gerçekleşmesi mümkün olan bu hedeflerin tasnifi ve elde mevcut imkanlar kullanılarak, gerçekleştirilmesinin hedef alınmasıdır. Amaçlanmasıdır.

Özetle, mahalli idarenin görevlerini tespit etmesinden ve bunlardan ne kadarını yapabileceğini de tespit etmesinden sonra bu yapabileceklerini hayata geçirmesi için birtakım hedefler amaçlar tespit etmesi gerekmektedir.

Amaç, hedef kavramlarına girmeden önce, bu sözcüklerin anlamına değinmekte yarar vardır. Amaç ve hedef aslında aynı anlamda olup biri Türkçe diğeri Arapça sözcüktür. Benim de bildiğim gibi, Türk Dil Kurumunun Türkçeden Türkçeye sözlüğünde amacın anlamı “hedef” olarak verilmiştir, Türk Dil Kurumunun Türkçeden Arapçaya büyük sözlüğüne baktığımızda da yine “amacın” Arapça karşılığının “هدف” (okunuşu “hedef”) olarak verildiği görülmektedir.

Resmi kurumların yayınlarında vizyonun tespitinden sonra yapılabilecek hizmetlerin tasnifinde önce “amaç”, amacın altında da “hedef” kavramı öngörülmüştür.

Amaç değin hedef değin ne dersiniz değin, amaçların tespitinden sonra bu amaçlara ulaşmak için projelendirme yapılması gerekir.

Yazının amacı, stratejik planlamanın başından başlayarak sonuna doğru gidilirken stratejik planlamanın izleyeceği ana yolun ve bu yolda değinilen bazı önemli kavramların anlamını vermek olduğundan, bu paralelde ortaya konması gereken güçlü ve zayıf yönler, fırsatlar ve tehditler, paydaşların belirlenmesi gibi hususlarına girilmeyecektir.

Bu hususların belirleme şekil ve usulleri için;

- **Kamu İdarelerinde Stratejik Planlamaya İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliği,**
- **Kamu İdarelerince Hazırlanacak Stratejik Planlara Dair Tebliği,**

bu çerçevede yayımlanan

- **Kamu İdareleri İçin Stratejik Planlama Kılavuzu,**
- **Belediyeler İçin Stratejik Planlama Rehberi Taslağı’na bakmak gerekmektedir.**

Ayrıca, stratejik planı yapacak unsurlar ve çalışma usulleri yine yönetmelik ve tebliğ ve yayımlanan rehberlerde vardır. Bunlar bu yazıda işlenmeyecektir.

Stratejik hedef (resmi yayınlarda “amaç” denmiş) : Kent halkına yüksek kaliteli hijyen kullanılabilir ve içilebilir su temin etmek varsayılır ise; bunun altında alt hedef olarak,

1-Su şebekesinin ıslahı,

2-Arıtma tesislerinin en modern teknolojiyle donatılması,

gibi alt hedefler belirlenebilir.

Mahalli idare hedeflerini ve gerekirse hedefleri bölerek alt hedeflerini tespit ettikten sonra *(resmî yayınlarda hedeflere amaç alt hedeflere hedef denilmektedir. İsimlendirilmede resmî yayınlara uyulmasının uygun olacağını düşünüyorum. Önemli olan sistematikğin anlaşılmasıdır.)* Bu hedeflere ulaşılmasını sağlayan faaliyet veya projelerin tasarlanması gerekmektedir.

Belediye Kanununda ve İl Özel İdaresi Kanununda belirtildiği gibi, belediyenin ve il özel idaresinin ilgili olduğu yıl başından önce de, bu faaliyet veya projelerin ilgili yılda gerçekleştirilmesi düşünülen kısımları için, yıllık performans programı yapmaları gerekmektedir.

Hatta performans programının bütçe çalışmasının başlamasından önce yapılması gerekir ki, bu programda yapılabileceği belirtilen hizmetler için bütçeye ödenek konulabilir.

Tasarlanan faaliyet veya projeler yıllık olabilir, çok yıla sari de olabilir. Faaliyet veya projenin yürümesi için, yıllık yapılacak kısmı için, bütçe yapım sürecinde bütçeye ödeneği konulması gerekmektedir.

Su şebekesinin ıslahı alt hedefi ile ilgili olarak,

- A grup su şebekesinin yenilenmesi,
 - B grup su şebekesinin yenilenmesi,
- gibi projeler ve başka projeler konulabilir.

Arıtma tesislerinin en modern teknolojiyle donatılması alt hedefi ile ilgili olarak,

- Arıtma tesisleri personelinin eğitimi gibi bir faaliyet ve başka faaliyetler planlanabilir.

Faaliyet veya projelerin tespitinden ve bunlara ilişkin performans programının yapılmasından sonra, yapılacak şey bu faaliyet veya projeleri uygulamaya koymak olacaktır.

Sonuçta; stratejik plan yapacak unsurlar, yukarıda izah edildiği şekilde, kavramları ancak net ve berrak olarak anladıkları takdirde, stratejik planlarında yer alacak misyonlarını, vizyonlarını, amaçlarını, hedeflerini, faaliyet veya projelerini, doğru uygulanabilir hale geleceklerdir, ellerindeki kaynakları verimli kullanabilecekler ve sonuçlarını değerlendirebileceklerdir.

MEVZUAT FİHRİSTİ

19/04/2019-17/05/2019 Tarihleri Arasındaki Resmi Gazete’de
Yayımlanan Önemli Mevzuatı Kapsamaktadır

CUMHURBAŞKANLIĞI KARARNAMELERİ

- Karar Sayısı** : 1044
Adı : **Yenilenebilir Enerji Kaynaklarına Dayalı Üretim Faaliyeti Gösteren Tesisler İçin Uygulanacak Fiyat ve Süreler ile Yerli Katkı İlavesine İlişkin Kararda Değişiklik Yapılması Hakkında Karar (Karar Sayısı: 1044)**
- R.G.Tarih ve Sayısı** : 10/05/2019-30770
Konusu : Yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı üretim faaliyeti gösteren tesisler için uygulanacak fiyat ve süreler ile yerli katkı ilavesine ilişkin 18/11/2013 tarihli ve 2013/5625 sayılı Bakanlar Kurulu Kararının eki Kararın ek 1 inci maddesi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.
- “EK MADDE-1 (1) Bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten itibaren bağlantı anlaşması çağrı mektubu almaya hak kazanan YEK Destekleme Mekanizmasına tabi üretim tesislerinden, kurulu gücü tüketim tesisinin bağlantı anlaşması sözleşme gücü ile sınırlı olmak koşuluyla;
 - Üretimi ile tüketimi aynı ölçüm noktasında olmak üzere, mesken aboneleri için 10 kW’a kadar (10 kW dahil) ve sanayi, ticarethane ve aydınlatma aboneleri için kurulan çatı ve cephe uygulamalı güneş enerjisi kaynaklı üretim tesisleri el diğer yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim tesislerinde,
 - Üretimi ile tüketimi aynı ölçüm noktasında olmak üzere, tarımsal sulama aboneleri ile içme suyu tesisleri ve atık su arıtma tesislerinin ihtiyaçları ile ve kamu kurum ve kuruluşları tarafından kurulan çatı, cephe ve arazi uygulamalı yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim tesislerinde,
 - Üretimi ile tüketimi aynı ölçüm noktasında olma şartı aranmaksızın birden fazla tüketim tesisin ihtiyacını karşılama üzere, tüketim tesisi/tesislerinin bağlantı anlaşmalarındaki sözleşme gücü toplamı ile sınırlı olmak kaydıyla, kamu kurum ve kuruluşları tarafından çatı, cephe ve arazi uygulamalı yenilenebilir enerji kaynaklarına dayalı elektrik üretim tesislerinde,
 - Üretilen ihtiyaç fazlası elektrik enerjisi için Enerji Piyasası Düzenleme Kurulu (EPDK) tarafından ilan edilen kendi abone

grubuna ait perakende tek zamanlı aktif enerji bedeli, tesisin işletmeye giriş tarihinden itibaren oy yıl süre ile uygulanır.” Karara ek madde ile lisanssız faaliyet yapabilecek enerji kaynaklarına dayalı üretim tesislerinin kurulu güç üst sınırı beş megavata çıkarılmıştır.

YÖNETMELİKLER

- Yönetmeliğin Adı** : **Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 19.04.2019 – 30750
- Konusu** : 25/11/2014 tarihli ve 29186 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Çevresel Etki Değerlendirmesi Yönetmeliğinin Ek-1 listesinin 27 nci maddesinin (a) bendi “a) 25 hektar ve üzeri arazi yüzeyinde (Kazı ve döküm alanı dahil) planlanan açık işletmeler,” şeklinde değiştirilmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Tehlikeli Maddelerin Karayoluyla Taşınması Hakkında Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 24.04.2019 – 30754
- Konusu** : Kamuya açık karayoluyla yapılacak tehlikeli madde taşımacılığı faaliyetlerinin; insan sağlığı ve diğer canlı varlıklar ile çevreye zarar vermeden güvenli, emniyetli ve düzenli bir şekilde yürütülmesine ve bu faaliyetlerde yer alan; gönderenlerin, alıcıların, dolduranların, yükleyenlerin, boşaltanların, paketleyenlerin, tank-konteyner/portatif tank işletmecilerinin, taşımacıların ve tehlikeli maddeleri taşıyan her türlü taşıt sürücülerinin sorumluluk ve yükümlülüklerine ilişkin usul ve esaslar belirlenmiştir.
- Yönetmeliğin Adı** : **Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi Veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmelikte Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 28.04.2019 – 30758
- Konusu** : 28/10/2017 tarihli ve 30224 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Kişisel Verilerin Silinmesi, Yok Edilmesi veya Anonim Hale Getirilmesi Hakkında Yönetmeliğin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (e) bendi: “e) Kişisel veri işleme envanteri: Veri sorumlularının iş süreçlerine bağlı olarak gerçekleştirmekte oldukları kişisel veri işleme faaliyetlerini; kişisel veri işleme amaçları ve hukuki sebebi, veri kategorisi, aktarılan alıcı grubu ve veri konusu kişi grubuyla ilişkilendirerek oluşturdukları ve kişisel verile-

rin işlendikleri amaçlar için gerekli olan azami muhafaza edilme süresini, yabancı ülkelere aktarımı öngörülen kişisel verileri ve veri güvenliğine ilişkin alınan tedbirleri açıklayarak detaylandırdıkları envanteri,” ve 7 nci maddesinin dördüncü fıkrası: “(4) Veri sorumlusu, kişisel verilerin silinmesi, yok edilmesi veya anonim hale getirilmesi işlemiyle ilgili uyguladığı yöntemleri ilgili politika ve prosedürlerinde açıklamakla yükümlüdür.” şeklinde değiştirilmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Kişisel Koruyucu Donanım Yönetmeliği**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 01.05.2019 – 30761
- Konusu** : Piyasada bulundurulmuş kişisel koruyucu donanımların tasarımı ve üretiminde, kullanıcıların sağlık ve güvenliğinin korunması ile kişisel koruyucu donanımların serbest dolaşımına ilişkin usul ve esaslar belirlenmiş, **Yönetmelik kapsamı dışında bırakılanlar**: a) Kolluk kuvvetlerince veya kamu düzeninin sağlanması amacıyla kullanılmak üzere özel olarak tasarlananlar, b) Sportif faaliyetlerde kullanılanlar hariç olmak üzere nefsi müdafaa amacıyla kullanılmak üzere tasarlananlar, c) Aşağıda belirtilen durumlarda, özel kullanım amacıyla tasarlananlar; 1) Aşırı olmayan atmosferik koşullarda, 2) Bulaşık yıkama işlemlerinde su ve neme karşı. ç) İlgili uluslararası antlaşmaların uygulandığı deniz ve hava taşımacılığında münhasıran kullanılanlar, d) Birleşmiş Milletler Avrupa Ekonomik Komisyonunun 22 sayılı Motosiklet ve Moped Sürücüleri ve Yolcuları İçin Koruyucu Başlıklar ve Siperliklerinin Onayı ile İlgili Teknik Düzenleme kapsamındaki baş, yüz ve göz koruyucular.” kapsam dışıdır.
- Yönetmeliğin Adı** : **Kurumlar Arası Geçici Görevlendirme Yönetmeliği (Karar Sayısı: 1025)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 03.05.2019-30763
- Konusu** : Personelin kurumlar arasında geçici olarak görevlendirilmesine ilişkin usul ve esasları düzenleme amacıyla hazırlanan bu yönetmelik kurumlarda statülerine bakılmaksızın bir kadro veya pozisyona dayalı olarak çalışan personel hakkında uygulanır. Fakat Hâkim ve savılar ile bu meslekten sayılanlar hakkında uygulanmaz.
- Yönetmeliğin Adı** : **Memurlara Yapılacak Giyecek Yardımı Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 1026)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 03.05.2019-30763
- Konusu** : 14.9.1991 tarihli ve 91/2268 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Memurlara Yapılacak Giyecek Yardımı Yönetmeliğine ekli “DİP Not”un (A) bölümünün (3) numaralı

sırasının birinci fıkrasındaki “özel hareket” ibaresinden sonra gelmek üzere ;”takviye hazır kuvvet” ibaresi eklenmiş ve 17 nci maddesinin birinci fıkrasında yer alan Bakanlar Kurulu” ibaresi “Cumhurbaşkanı” şeklinde değiştirilmiştir.

Yönetmeliğin Adı : **Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliğinde Değişiklik Yapılmasına Dair Yönetmelik (Karar Sayısı: 1029)**

R.G. Tarih ve Sayısı : 03.05.2019-30763
Konusu : 17.11.2005 tarihli ve 2005/9668 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Yıpranan Tarihi ve Kültürel Taşınmaz Varlıkların Yenilenerek Korunması ve Yaşatılarak Kullanılması Hakkında Kanunun Uygulama Yönetmeliğinin 4 üncü maddesinin birinci fıkrasının (b) bendi yürürlükten kaldırılmış (f) bendi ve yönetmeliğin diğer maddelerinde yer alan “Bakanlar Kurulunca” ibaresi “Cumhurbaşkanınca” şeklinde değiştirilmiştir. -11 inci maddesinin birinci fıkrası “Yetkili idarelerin kesinleşen kararları Cumhurbaşkanına onayına sunulmak üzere; il özel idarelerince İçişleri Bakanlığına, büyükşehir, il veya ilçe belediyelerince Çevre ve Şehircilik Bakanlığına gönderilir. Yenileme alanı kararı, Cumhurbaşkanına kararının Resmi Gazete’de yayımlandığı tarihte yürürlüğe girer ve uygulama bir yıl içinde başlatılır” şeklinde, 20 nci maddesindeki “sicil” ibaresi çıkarılmıştır.

Yönetmeliğin Adı : **Taşkın Ve Rüşubat Kontrolü Yönetmeliği**

R.G. Tarih ve Sayısı : 03.05.2019-30763
Konusu : Taşkın ve rüşubat kontrolü maksadıyla tasarlanan mühendislik yapıları ile akarsular üzerindeki köprü ve menfez gibi sanat yapılarının temel hidrolik tasarım kriterlerinin, akarsu yatakları ve mücavirlerinde yapılacak düzenlemeler ile diğer çalışmalar için gerekli izin ve onay işlemlerinin, akarsu yataklarına ve taşkın kontrol tesislerine yapılan müdahaleler ve alınacak önlemler ile ıslah öncesi yer teslimi konularının belirlenen yönetmelik akarsular üzerinde taşkın ve rüşubat kontrolü amacıyla tasarlanacak sel kapama, bağlama, akarsu ıslahları ile akarsular üzerinde tasarlanacak köprü ve menfez gibi sanat yapılarının yanı sıra akarsu yatakları ve mücavirlerinde yapılacak düzenlemeler ile diğer çalışmalarını kapsar. a) Baraj ve göletler, b) Yukarı havza yamaç arazilerinde yapılması gereken ağaçlandırma, teraslama ile yamaç arazi ıslahı kapsamında üç metreden daha düşük yükseklikteki sel dereciği, sel yarıntısı ve sel derelerindeki oyuntu ıslahı ve benzeri toprak muhafaza çalışmaları,c) Denize mansaplanan akarsuların çıkış ağzında rüşubat birikiminin önlenmesi ve benzeri maksatlar ile teşkil edilen denize çıkış yapılarının hidrolik

tasarımları, ve ç) Yol yapım ve bakım çalışmaları sırasında yolun ve yol dolgusunun korunması amacı ile alınması gereken yüzey-sel drenaj tedbirleri **kapsam dışı bırakılmıştır**.

- Yönetmeliğin Adı** : **Elektrik Piyasasında Lisanssız Elektrik Üretim Yönetmeliği**
R.G. Tarih ve Sayısı : 12.05.2019-30772
Konusu : Elektrik piyasasında, tüketicilerin elektrik ihtiyaçlarını tüketim noktasına en yakın kendi üretim tesisinden karşılaması, arz güvenliğinin sağlanmasında küçük ölçekli üretim tesislerinin ülke ekonomisine kazandırılması ve küçük ölçekli üretim kaynaklarının etkin kullanımının sağlanması ile elektrik şebekesinde meydana gelen kayıp miktarlarının düşürülmesi amacıyla lisans alma ve şirket kurma yükümlülüğü olmaksızın, elektrik enerjisi üretebilecek, gerçek veya tüzel kişilere uygulanacak usul ve esaslar belirlenmiştir.

- Yönetmeliğin Adı** : **Tarım Şûrası Yönetmeliği**
R.G. Tarih ve Sayısı : 17.05.2019-30777
Konusu : Bitkisel ve hayvansal üretim ile su ürünleri üretiminin geliştirilmesi; gıda üretimi, güvenliği ve güvenilirliğini temin; kırsal kalkınma, toprak, su kaynakları ve biyo-çeşitliliğin korunması ile bu kaynakların sürdürülebilir kullanımı; çiftçinin örgütlenmesi ve bilinçlendirilmesi; tarımsal ve hayvansal üretimin planlanması, tarımsal desteklemelerin etkin bir şekilde yönetilmesi; tarımsal piyasaların düzenlenmesi; orman ve mera yönetimi; tabiatın korunması, konularında çalışmalar yapmaya ve stratejiler oluşturmaya yardımcı olmak üzere Tarım Şûrası oluşturulmuş, işleyişi ve görevleri ile çalışma usul ve esasları belirlenmiştir.

TEBLİĞLER

- Tebliğın Adı** : **Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)'De Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ (SAYI: 2019/7)**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 11.5.2019 – 30771
- Konusu** : 25/12/2013 tarihli ve 28862 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Zorunlu Karşılıklar Hakkında Tebliğ (Sayı: 2013/15)’in 6 ncı maddesinin ikinci fıkrası
“(2) Zorunlu karşılık oranları yabancı para yükümlülükler için aşağıdaki gibidir:

<i>Mevduat/katılım fonu (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu hariç)</i>	
a) Vadesiz, ihbarlı, 1 aya kadar, 3 aya kadar, 6 aya kadar ve 1 yıla kadar vadeli	%13
b) 1 yıl ve 1 yıldan uzun vadeli	%9
Müstakrizlerin fonları	%13
<i>Diğer yükümlülükler (yurt dışı bankalar mevduatı/katılım fonu dâhil)</i>	
a) 1 yıla kadar (1 yıl dâhil) vadeli	%21
b) 2 yıla kadar (2 yıl dâhil) vadeli	%16
c) 3 yıla kadar (3 yıl dâhil) vadeli	%11
ç) 5 yıla kadar (5 yıl dâhil) vadeli	%7
d) 5 yıldan uzun vadeli	%5

Aynı Tebliğin 7 ncı maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi aşağıdaki şekilde değiştirilmiştir.

“a) En fazla yüzde 30’u; tabloda belirtilen dilimlere denk gelen karşılıkların hizalarında gösterilen katsayılar ile çarpılmak suretiyle bulunan toplam tutarı üzerinden ABD doları ve/veya euro cinsinden,

İmkân Dilimleri (%)	Katsayı
0-20	1,0
20-25	1,4
25-30	1,7

şeklinde değiştirilmiştir.

- Tebliğın Adı** : **Muhasebat ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü Genel Tebliği**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 11.5.2019 – 30771
- Konusu** : Bankalarca ilgili mevzuatına göre kapsam dahilindeki kamu idarelerine verilmek üzere elektronik belge olarak oluşturulan teminat mektuplarının doğrulanması, iletilmesi, muhafaza edilmesi, tazmin edilmesi, iadesi ile vade uzatımı işlemlerinin elektronik ortamda yürütülmesine ilişkin usul ve esaslar ile teknik kurallar belirlenmiştir.

- Tebliğın Adı** : **Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği Kapsamında Yapılacak Tasarım Gözetimi Ve Kontrolü Hizmetlerine Dair Tebliđe Değişiklik Yapılmasına Dair Tebliğ**
- R.G. Tarih ve Sayısı** : 09.5.2019 – 30769
- Konusu** : **MADDE 1** – 11/1/2019 tarihli ve 30652 sayılı Resmî Gazete’de yayımlanan Türkiye Bina Deprem Yönetmeliği Kapsamında Yapılacak Tasarım Gözetimi ve Kontrolü Hizmetlerine Dair Tebliğin geçici 1 inci maddesi aşığıdaki şekilde değiştirilmiştir.
- “GEÇİCİ MADDE 1** – (1) 1/1/2020 tarihine kadar, Bakanlığın hazırladığı listede görevlendirme yapılacak uzmanlık sınıfında veya bu Tebliđe göre görevlendirilebilecek durumda veyahut yeterli sayıda tasarım gözetmeni bulunmaması hâlinde, yapı sahibince listelerin dışından da yalnızca bu işe mahsus hizmet alımı yapılabilir.
- (2) Bu şekilde görevlendirilenlerin 5 inci maddenin birinci fıkrasında sayılan koşulları sağlaması kaydıyla;
- a) TGUA-4 ve TGUA-5 uzmanlık alanları için Komisyon tarafından Ek-2’ye göre yapılacak değerlendirme sonucu asgari (3 numaralı göstergeden en az 8 puan alınmak kaydıyla) 42 puanı sağlaması,
- b) TGUA-1, TGUA-2 ve TGUA-3 uzmanlık alanları için Ek-2’de tarif edildiği şekilde ilgili alanda yüksek lisans/doktora yapmış/yönetmiş veya ders veriyor olması ve halen bir yükseköğretim kurumunda öğretim üyesi/görevlisi olması, yeterlidir.
- (3) Bu kapsamda kendilerinden hizmet alınanlar listeye kaydedilmezler, ancak adlarına geçici sicil açılır. Yapılan tasarım gözetimi hizmeti kazanılmış bir hak teşkil etmemekle birlikte, TGUA-4 ve TGUA-5 uzmanlık alanlarında deneyimde dikkate alınır. TGUA-1, TGUA-2 ve TGUA-3 uzmanlık alanları için ise hizmet verenin talebi üzerine bu madde kapsamında Komisyon tarafından değerlendirilmiş ve 42 puanı sağlamış olmak kaydıyla yapılan tasarım gözetimi hizmeti deneyimde değerlendirilir.
- (4) Tasarım gözetmenliği sicili ve listesinde kayıtlı olmayıp da bu madde uyarınca görevlendirilenler, 8 inci maddede belirtilen ilkelere aykırı olarak tasarım gözetmenliği faaliyetinde bulduklarının tespit edilmesi hâlinde, Komisyon kararıyla tasarım gözetmenliği yapmaktan yasaklanır.
- (5) 1/1/2020 tarihine kadar 7 nci maddenin birinci fıkrasının (e) bendindeki sınırlamalar uygulanmaz.”

YARGI KARARLARI

YARGITAY KARARLARI

DEVREDİLEN İŞYERİNDE İMARA AYKIRI TADİLATAN KİM SORUMLUDUR¹

Suçta konu işyerini kendisinden önce çalıştırılan kişiden devraldıktan sonra hiçbir değişiklik yapmadığını söyleyen sanığın hukuki durumu tayin edilmeden önce sanığın suça konu işyerini ve zamandan beri işletmeye başladığı, yargılamaya konu tadilatın ne zamandan beri işletmeye başladığı, yargılamaya konu tadilatın ne zaman yapıldığı ve alan kazanma niteliğinde olup olmadığı hususlarında teknik verilere dayalı bilirkişi raporu alınması gerektiği gözetilmelidir. (5237 s. TCK m.184/1)

(...)

İncelenen dosya kapsamından;

17.01.2011 tarihli ve 45-30 sayılı yapı tatil tutanağına göre; ... adresinde, 297 parsel sırasında kayıtlı bulunan sanık İ.E.'nin işlettiği .. İsimli iş yeri tarafından kullanılan 4,5,6,7 ve 8 no'lu dükkanların arsındaki bölme duvarlarının kaldırılmış olduğu, önlerinde zemin kat hizasında açılıp kapanabilen demontabl malzemeden yapılmış ilavenin mevcut olduğu ve yapının mühürlendiği belirtilerek İmar Kanunu uyarınca ruhsata aykırı binanın 15 gün içinde ruhsata uygun hale getirilmesi veya yıktırılması gerektiği, aksi halde encümente para ve yıkım cezası uygulanacağına ihtar edildiği,

... Belediyesi İmar ve Şehircilik Müdürlüğünün 22.01.2013 tarihli ve 686610-337 sayılı yazısına göre; ... tarafından kullanılan 4,5,6, 7 ve 8 numaralı dükkanların önüne zemin kat hizasında açılıp kapanabilen demontabl malzemeden yapılmış ilavenin söküldüğü, ancak aynı iş yeri tarafından kullanılan söz konusu dükkanların arasındaki daha önce kaldırılmış bölme duvarların örülmediği,

Yerel Mahkemece yapılan keşif sonrası inşaat yüksek mühendisi bilirkişi tarafından düzenlenen 01.07.2013 tarihli bilirkişi raporuna göre; ... Restaurant tarafından işletilen 4,5,6, 7 ve 8 nolu dükkanların arasındaki ara bölme duvarlarının örülmediği, 4 ve 5 no'lu dükkanların önündeki 3,00x6,30 metre ebadındaki sundurmanın (ilavenin) yerinde durduğu, 6, 7 ve 8 no.lu dükkanların önündeki sundurmanın yerinden sökülmüş olduğu ve önünün boş durumda olduğu, bitişen dükkanların her iki yanında çıkma altına duvar örülerek yandaki diğer dükkanların ayrıldığı, bunun çıkma altında boydan boya geçişi engellediği, bahse konu

¹ T.C. Yargıtay Ceza Genel Kurulu E:2017/18-869, K:2018/504, T:06.11.2018

dükkanların arasındaki bölme duvarların kaldırılması ile 4 ve 5 no.lu dükkanların önündeki sundurmanın yerinde muhafaza edilmesinin onaylı rövele projesi hilafına bir durum yarattığı, dükkanların ön cephe kapı ve vitrin doğramalarının projesine uygun mütalaa edilebileceği ... Restaurant tarafından işletilen 5,6,7 ve 8 nolu dükkanların eskiden beri bu şekilde olup aralarındaki bölme duvarlarının takribi 20-25 yıl öncesinden kaldırılmış olabileceği, 4 ve 5 no.lu dükkanların arasındaki ara bölen duvarının ise 4 no.lu dükkanın kiralınması ile birlikte takribi 3 yıl öncesinden kaldırıldığı kuvvetle muhtemel olduğu, ... Restaurant tarafından işletilen 4,5,6, 7 ve 8 no.lu dükkanların ilave sundurmasız ve çıkma altı engelsiz mevcut halinin tüm kat maliklerinin muvafakati hâlinde ruhsata bağlanabileceği, İmar Kanunu'nda ve İstanbul İmar Yönetmeliğinde yeni inşaat, ilave inşaat, esaslı tamir ve esaslı tadilatların, güçlendirmelerin ve cephe değişikliklerinin inşaat ruhsatına tabi olduğu, bunlar için proje hazırlatılıp onaylatılması gerektiği belirtilmesine karşın dava konusu ana gayrimenkulde bahse konu değişikliklerle ilgili olarak tanzim edilmiş bir projeye, belediyesinden alınmış herhangi bir izin belgesine veya bu iş için tanzim edilmiş bir yapı ruhsatı belgesine dava dosyasında rastlanmadığı,

(...)

5237 sayılı TCK'nın "İmar kirliliğine neden olma" başlıklı 184. Maddesi;

(1) Yapı ruhsatiyesi alınmadan veya ruhsata aykırı olarak bina yapan veya yaptıran kişi, bir yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(2) Yapı ruhsatiyesi olmadan başlatılan inşaatlar dolayısıyla kurulan şantiyelere elektrik, su veya telefon bağlantısı yapılmasına müsaade eden kişi, yukarıdaki fıkra hükmüne göre cezalandırılır.

(3) Yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sınai faaliyetin icrasına müsaade eden kişi iki yıldan beş yıla kadar hapis cezası ile cezalandırılır.

(4) Üçüncü fıkra hariç, bu madde hükümleri ancak belediye sınırları içinde veya özel imar rejimine tabi yerlerde uygulanır.

(5) Kişinin, ruhsatsız ya da ruhsata aykırı olarak yaptığı veya yaptırdığı binayı imar planına ve ruhsatına uygun hale getirmesi halinde, bir ve ikinci fıkra hükümleri gereğince kamu davası açılmaz, açılmış olan kamu davası düşer, mahkum olunan ceza bütün sonuçlarıyla ortadan kalkar.

(6) (Ek: 29/6/2005 – 5377/21 md.) İkinci ve üçüncü fıkra hükümleri, 12 Ekim 2004 tarihinden önce yapılmış yapılarla ilgili olarak uygulanmaz." şeklinde düzenlenmiştir.

Madde gerekçesinde de;

"Madde metninde imar mevzuatında belirlenen usul ve koşullara aykırı olarak inşa faaliyeti bulunmak, suç olarak kabul edilmiştir. Birinci fıkradaki suç, yapı ruhsatiyesi alınmadan veya ruhsata aykırı olarak bina yapmak veya yaptırmakla oluşur. Böylece, sadece bina olarak bina yapmak veya yaptırmakla oluşur. Böylece, sadece binayı inşa eden yüklenici, taşeron, usta veya kalfa değil; inşaatın sahibi de, bu suçtan dolayı fail olarak sorumlu tutulacaktır. Ayrıca, bu tür inşa faaliyetlerine kontrol ve denetim hizmeti veren teknik kişiler de bu suçtan dolayı fail sıfatıyla cezalandırılacaktır. İkinci fıkrada; yapı ruhsatiyesi olmadan başlatılan inşaatlar dolayı-

sıyla kurulan şantiyelere elektrik, su veya telefon bağlantısı yapılması ya da bu hizmetlerden yararlanılmasına müsaade edilmesi, ayrı bir suç olarak tanımlanmıştır. Üçüncü fıkraya göre, yapı kullanma izni alınmamış binalarda herhangi bir sinai faaliyetin icrasına müsaade edilmesi, ayrı bir suç oluşturmaktadır. Dördüncü fıkra bu madde hükümlerinin uygulanma alanı ile ilgili sınırlama getirilmiştir. Bu madde hükümleri ancak belediye sınırları içinde veya özel imar rejimine tabi yerlerde uygulanabilecektir. Örneğin organize sanayi bölgeleri, özel imar rejimine tabi bölge niteliği taşımaktadır. Ancak, sinai ürünlerin üretiminin yapıldığı tesisler açısından bu sınırlama kabul edilmemiştir. Bu bakımdan, köy sınırları içinde inşa edilen, sinai ürünlerin üretiminin yapıldığı tesisler açısından bu madde hükümleri uygulanabilecektir.” açıklamalarına yer verilmiştir.

Görüldüğü gibi uyuşmazlığa konu TCK'nın 184. Maddesinin birinci fıkrasındaki suçun oluşabilmesi için failin yapı ruhsatı almada veya ruhsata aykırı olarak bina yapılması ya da yaptırmaya çalışması gerekmektedir.

TCK'nın 184. Maddesi birinci fıkrasında düzenlenen suçun konusu, belediye sınırları veya özel imar rejimine tabi yerlerde bulunan binadır. Bu anlamda, belediyesi sınırları veya özel imar rejimine tabi yerler dışında bulunan binalar, anılan düzenlemenin kapsamına girmemektedir. Binanın mutlaka betonarme olması gerekmiyep ahşap binalar da TCK'nın 184. Maddesinin birinci fıkrası kapsamındadır. Yine bu suç bakımından binanın ruhsata tabi olması yeterli olup belirli bir genişlikte veya yükseklikte olmasına gerek yoktur.

Madde belirtilen “bina” kavramından ne anlaşılması gerektiğine ilişkin herhangi bir açıklamaya yer verilmemiş olup, bu kavram İmar Kanunu'nun 5. Maddesine göre belirlenmektedir. Anılan düzenlemede bina, “Kendi başına kullanılabilen, üstü örtülü ve insanların içine girebilecekleri ve insanların oturmaya, çalışma, eğlenme veya dinlenmelerine veya biat etmelerine yarayan, hayvanların ve eşyaların korunmasına yarayan yapılar” şeklinde tanımlanmıştır.

TCK'nın 184. Maddesinin birinci fıkrasında yalnızca binadan söz edilmiş olup “yapı” kavramına yer verilmemiştir. Bu nedenle, ruhsatsız ya da ruhsata aykırı olarak yapılan bahçe, istinat duvarı, yüzme havuzu, iskele, köprü, tünel, rihtim, yol ve benzeri yapılar suç kapsamına dâhil değildir (Abdülkâki Giyik, İmar Kirliliğine Neden Olma Suçu, TBB Dergisi, 2018, S.134, s.77).

Öğretide, ruhsata uygun olarak yapılan binada ruhsat alınmaksızın sonradan değişiklik yapılmasının TCK'nın 184. Maddesinin birinci fıkrası kapsamında olmadığı ileri süren yazarlar (Mine Arısoy, 5237 sayılı Türk Ceza Kanunu'nda İmar Kirliliğine Neden Olma Suçu, Terazi Aylık Hukuk Dergisi, 2007, S.13.s.90; İbrahim Ceyhan, İmar Kirliliğine Neden Olma Suçu, CHD, 2009, S.10,s.94) bulunmakla birlikte böyle bir durumda suçun oluşup oluşmadığı, binada sonradan yapılan değişikliklerin niteliğine göre belirlenmelidir.

Mevcut bir bina üzerinde ve binanın kapsamı dahilinde olmak koşuluyla, İmar Kanunu'nun 21. Maddesinin 3. Fıkrası uyarınca “Derz, iç ve dış sıva, boya, badana, oluk, dere, doğrama, döşeme ve tavan kaplamaları, elektrik ve sıhhi tesisat tamirleri ile çatı onarımı ve kiremit aktarılması ve yönetmeliği uygun olarak mahallin hususiyetine göre belediyelerce hazırlanacak imar yönetmeliklerinde belirtilecek taşıyıcı unsuru etkilemeyen diğer tadilatlar ve tamiratlar” ruhsata tabi olmadığından, yapılan değişikliğin bu kapsamda kalması hâlinde suç oluşmayacaktır.

Ancak, yasal düzenlemede sayılan hususlar dışında yapılan değişikliklerin mutlaka imar

kiriliğine neden olma suçunu oluşturacağı sonucuna ulaşılmamalıdır. İmar Kanunu'nun 21. Maddesinin üçüncü fıkrasında belirtilen sınırlamalar dışında kalan değişiklikler bakımından imar kiriliğine neden olma suçunun oluşabilmesi için;

Söz konusu değişikliklerin ya İmar Kanunu'nun 5. Maddesi anlamında bina olarak nitelendirilmesi ya da yapılan esaslı tadilatların binanın taşıyıcı unsurunu etkilemesi gerekmektedir.

Yapılan değişiklikler bina olarak nitelendirilemiyorsa, İmar Kanunu'nun 21. Maddesinin 2. Fıkrasına aykırı davranılması nedeniyle aynı Kanu'nun 42. Maddesinde belirtilen idari yaptırımların uygulanmasıyla yetinilmelidir. (Giyik, s. 78-79). **Buna karşın, yapılan değişikliklerin İmar Kanunu'nun 5. Maddesi anlamında bina vasfını taşıması durumunda TCK'nın 184. Maddesinin birinci fıkrasındaki imar kiriliğine neden olma suçu oluşacaktır.**

Yapılan değişikliklerin bina olarak değerlendirilip değerlendirilmeyeceğinde başvuru alan ölçütlerden birisi, bunların "esaslı tadilat" kapsamında kalıp kalmadığıdır. Esaslı tadilat, 3030 sayılı Kanun Kapsamı Dışında Kalan Belediyeler Tip İmar Yönetmeliğinin 16. Maddesinde "Yapılarda taşıyıcı unsuru etkileyen ve/veya inşaat alanının ve ruhsat eki projelerini değiştiren işlemler" şeklinde tanımlanmış ve esaslı tadilatın ruhsata tabi olduğu ifade edilmiştir.

Yargıtay uygulamalarına göre de sonradan ruhsata aykırı olarak yapılan değişikliklerin bina niteliğinde olup olmadığının değerlendirilmesinde bina taşıyıcı unsurunu etkileyip etkilemediği veya alan kazanma niteliğinde olup olmadığı hususları dikkate alınmaktadır. Yine İmar Kanunu'nun 5. Maddesine uygun kapalı alanda kullanılan malzemenin kalıcı olup olmadığı ve değişikliğin sabit şekilde yapıp yapılmadığı da Yargıtay Özel Ceza Dairelerince değişikliklerin bina vasfında olup olmadığının değerlendirilmesinde kullanılan ölçütlerdendir.

TCK'nın 344. Maddesinin birinci fıkrasının (a) bendi uyarınca imar kiriliğine neden olma suçunun, Kanunun yayımlandığı 12.10.2004 tarihinde yürürlüğe girmesi ve 765 sayılı TCK'da bu suça yer verilmemesi nedeniyle hükmün yürürlüğe girdiği 12.10.2004 tarihinden önce bitirilmiş binalarda ilgili olarak TCK'nın 184. maddesi uygulama alanı bulamayacaktır. Bu nedenle anılan suçun oluşabilmesi için sonradan ruhsata aykırı olarak yapılan değişikliklerin 12.10.2004 tarihinden sonra gerçekleştirilmiş olması gerekmektedir.

Hükmünden sonra 18.05.2018 tarihli ve 30425 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanarak aynı gün yürürlüğe giren 7143 sayılı Vergi Diğer Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Kanun'un 16. maddesi ile 3194 sayılı İmar Kanunu'na eklenen geçici 16. Maddesinde yer alan;

"Afet risklerine hazırlık kapsamında ruhsatsız veya ruhsat ve eklerine aykırı yapıların kayıt altına alınması ve imar barışının sağlanması amacıyla, 31/12/2017 tarihinden önce yapılmış yapılar için Çevre ve Şehircilik Bakanlığı ve yetkilendireceği kurum ve kuruluşlara 31/10/2018 tarihine kadar başvurulması, bu maddedeki şartların yerine getirilmesi ve 31/12/2018 tarihine kadar kayıt bedelinin ödenmesi halinde Yapı Kayıt Belgesi verilebilir. Başvuruya konu yapının ve arsasının mülkiyet durumu, yapı sınıf ve grubu ve diğer hususlar Bakanlık tarafından hazırlanan Yapı Kayıt Sistemine yapı sahibinin beyanına göre kaydedilir.

Yapının bulunduğu arsanın 29/7/1970 tarihli ve 1319 sayılı Emlak Vergisi Kanununa göre belirlenen emlak vergi değeri ile yapının Çevre ve Şehircilik Bakanlığınca belirlenen yaklaşık

maliyet bedelinin toplamı üzerinden konutlarda yüzde üç, ticari kullanımlarda yüzde beş oranında alınacak kayıt bedeli başvuru sahibi tarafından genel bütçenin (B) işaretli cetveline gelir kaydedilmek üzere merkez muhasebe birimi hesabına yatırılır. 6306 sayılı Kanun kapsamında kullanılmak üzere kaydedilen gelirler karşılığı Bakanlık bütçesine ödenek eklemeye Maliye Bakanı yetkilidir. Bu ödenek, dönüşüm projeleri özel hesabına aktarılarak kullanılır. Kayıt bedeline ilişkin oranı iki katına kadar artırmaya, yarısına kadar azaltmaya, yapının niteliğine ve bölgelere göre kademelendirmeye, ayrıca başvuru ve ödeme süresini bir yıla kadar uzatmaya Bakanlar Kurulu yetkilidir.

Yapı Kayıt Belgesi yapının kullanım amacına yöneliktir. Yapı Kayıt Belgesi alan yapılara, talep halinde ilgili mevzuatta tanımlanan ait olduğu abone grubu dikkate alınarak geçici olarak su, elektrik ve doğalgaz bağlanabilir.

Yapı Kayıt Belgesi verilen yapılarla ilgili bu Kanun ve 2960 sayılı Kanun uyarınca alınmış yıkım kararları ile tahsil edilemeyen idari para cezaları iptal edilir.

Yapı ruhsatı alıp da yapı kullanma izin belgesi almamış veya yapı ruhsatı bulunmayan yapılarda, Yapı Kayıt Belgesi ile maliklerin tamamının muvafakatinin bulunması ve imar planlarında umumi hizmet alanlarına denk gelen alanların terk edilmesi halinde yapı kullanma izin belgesi aranmaksızın cins değişikliği ve kat mülkiyeti tesis edilebilir. Bu durumda, ikinci fıkrada belirtilen bedelin iki katı ödenir.

Beşinci fıkra uyarınca kat mülkiyetine geçilmiş olması 6306 sayılı Kanununun ek 1 inci maddesinin uygulanmasına engel teşkil etmez.

Yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların, Hazineye ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, bu taşınmazlar Bakanlığa tahsis edilir. Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri üzerine taşınmazlar Bakanlıkça rayiç bedel üzerinden doğrudan satılır. Bu durumda elde edilen gelirler bu maddenin ikinci fıkrasına göre genel bütçeye gelir kaydedilir. Ayrıca bu gelirler hakkında 29/6/2001 tarihli ve 4706 sayılı Hazineye Ait Taşınmaz Malların Değerlendirilmesi ve Katma Değer Vergisi Kanununda Değişiklik Yapılması Hakkında Kanunun 5 inci maddesinin beşinci fıkrası hükmü uygulanmaz.

Yapı Kayıt Belgesi alınan yapıların belediyelere ait taşınmazlar üzerine inşa edilmiş olması halinde, Yapı Kayıt Belgesi sahipleri ile bunların kanuni veya akdi haleflerinin talepleri üzerine bedeli ilgili belediyesine ödenmek kaydıyla taşınmazlar rayiç bedel üzerinden belediyelerce doğrudan satılır.

Üçüncü kişilere ait özel mülkiyete konu taşınmazlarda bulunan yapılar ile Hazineye ait sosyal donatı için tahsisli araziler üzerinde bulunan yapılar bu madde hükümlerinden yararlandırılmaz.

Yapı Kayıt Belgesi, yapının yeniden yapılmasına veya kentsel dönüşüm uygulamasına kadar geçerlidir. Yapı Kayıt Belgesi düzenlenen yapıların yenilenmesi durumunda yürürlükte olan imar mevzuatı hükümleri uygulanır. Yapının depreme dayanıklılığı hususu malikin sorumluluğundadır.

Bu madde hükümleri, 18/11/1983 tarihli ve 2960 sayılı Boğaziçi Kanununda tanımlanan Boğaziçi sahil şeridi ve öngörünüm bölgesi içinde ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanlar için uygulanır.

rilen alan ile İstanbul tarihi yarımada içinde ekli kroki ile listede sınır ve koordinatları gösterilen alanlarda ve ayrıca 19/6/2014 tarihli ve 6546 sayılı Çanakkale Savaşları Gelibolu Tarihi Alan Başkanlığı Kurulması Hakkında Kanununun 2 nci maddesinin birinci fıkrasının (e) bendinde belirlenmiş Tarihi Alanda uygulanmaz.

Bu maddenin uygulanmasına ilişkin usul ve esaslar Bakanlık ve Maliye Bakanlığı tarafından müştereken belirlenir.” şeklindeki düzenleme, maddede belirtilen şartların yerine getirilmesi hâlinde ruhsatsız veya ruhsat eklerine aykırı yapılarla ilgili yapı kayıt belgesi verilmesinin sağlanması bakımından sanık lehine hükümler içermektedir.

Öte yandan, ceza muhakemesinin amacı, he somut olayda kanuna ve usulüne uygun olarak toplanan delillerle maddi gerçeğe ulaşıp adaleti sağlamak, suç işlediği sabit olan faili cezalandırmak, kamu düzeninin bozulmasının önüne geçebilmek ve bozulan kamu düzenini yeniden tesis etmektir. Gerek 1412 sayılı CMUK, gerekse 5271 sayılı CMK; adil, etkin ve hukuka uygun bir yargılama yapılması suretiyle madde gerçeğe ulaşmayı amaç edinmiştir. Bu nedenle ulaşıma imkanı bulunan bütün delillerin ele alınıp değerlendirilmesi gerekmektedir. **Diğer bir deyişle adaletin tam olarak gerçekleştirilmesi için, maddi gerçeğe ulaşma amacına hizmet edebilecek tüm kanuni delillerin toplanması ve tartışılması zorunludur.**

Bu açıklamalar ışığında uyuşmazlık konusu değerlendirildiğinde;

Beşiktaş ... parsel sırasında kayıtlı bulunan sanık ... işlettiği ... isimli işyeri tarafından kullanılan 4,5,6,7 ve 8 no’lu dükkanların arasındaki bölme duvarların kaldırılmış olduğu ve önlerinde zemin kat hizasında açılıp kapanabilen demontabl malzemeden yapılmış ilavenin bulunduğu belediye görevlilerince tespit edildiği olayda;

Sanığın, kovuşturma evresinde, **suça konu işyerini kendisinden önce R.K isimli kişinin çalıştırdığını ve anılan yeri devraldıktan sonra hiçbir değişiklik yapmadığını savunduğu**, hükme esas alınan 01.07.2013 tarihli bilirkişi raporunda suça konu imalatların ne zaman yapıldığına ve kaldırıldığına ilişkin teknik verilere dayanan bir tespit bulunmadığı, binanın taşıyıcı unsurunun etkileyip etkilenmediği veya inşaat alanı ile ruhsat eki projelerini değiştiren işlemlerden olup olmadığına da yer verilmediği dikkate alındığında;

Sanığın suça konu iş yerini ve zamandan itibaren işletmeye başladığı ve bu kapsamda esaslı tadilatların sanık tarafından mı yoksa kendisinden önceki işletmeciler tarafından mı yapıldığı hususların tespit edilebilmesi amacıyla sanığın ifadesinde geçen R.K isimli bir kişinin var olup olmadığı araştırılıp, var olduğunun tespit edilmesi hâlinde açıklanan hususlar ile ilgili olarak tanık sıfatıyla ifadesine başvurulması, yargılamaya konu edilen tadilatın ne zaman yapıldığı ve tadilatın bina mahiyetinde alan kazanma niteliğine olup olmadığı, alan kazanma dışındaki tadilatın ise taşıyıcı unsurları etkileyip etkilemediği hususlarında bilirkişiden teknik verilere dayalı ek rapor alınması ve dosyadaki tüm delillerin birlikte değerlendirilerek sonucuna göre sanığın hukuki durumunun belirlenmesi gerekirken, eksik araştırma ile hüküm kurulması usul ve kanuna aykırıdır.

Öte yandan, ulaşılan sonuç karşısında, hükümden sonra 18.05.y2018 tarihli ve 30425 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanarak aynı gün yürürlüğe giren 7143 sayılı Vergi ve Diğer Bazı Alacakların Yeniden Yapılandırılması İle Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına İlişkin Ka-

nun'un 16. Maddesi el 3194 sayılı İmar Kanunu'na eklenen Geçici 16. maddesi uyarınca sanığın hukuki durumun yeniden değerlendirilmesinde zorunluluk bulunmaktadır.

Bu itibarla Yerel Mahkemenin direnme kararına konu hükmünün bozulmasına karar verilmelidir.

SONUÇ:

Açıklanan nedenlerle;

1- İstanbul 27. Asliye Ceza Mahkemesi ise 0706.2016 tarih ve 73-294 sayılı direnme kararına konu hükmünün sanık hakkında eksik araştırmayla hüküm kurulması ve 3194 sayılı İmar Kanunu'nun Geçici 16. Maddesindeki düzenleme, maddede belirtilen şartların yerine getirilmesi hâlinde ruhsatsız veya ruhsat eklerine aykırı yapılarla ilgili yapı kayıt belgesi verilmesini sağlaması bakımından sanık lehine hükümler içerdiğinden, sanığın hukuki durumunun yeniden belirlenmesinde zorunluluk bulunması sebepleriyle BOZULMASINA,

DANIŞTAY KARARLARI

HUKUKEN DOĞRUDAN ATANMA İMKANI OLMAYAN KADRO İÇİN MUVAFAKAT VERİLİR Mİ?¹

Dava; İstanbul Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğünde muayene memuru olarak görev yapan davacının, Belediye Başkanlığı bünyesine şef olarak naklen atanmasına muvafakat verilmemesine ilişkin 15.4.2015 günlü işlemin iptali istemiyle açılmıştır.

İstanbul 10. İdare Mahkemesince verilen 16.12.2015 günlü, E:2015/1476, K:2015/2357 sayılı kararlar; kamu hizmetlerinin bütünlüğü ve devamlılığı ilkesi gereğince, kamu görevlilerinin özel koşullarına göre verimliliklerinin en yüksek olduğu ve hizmetlerinden en yüksek oranda yararlanılacak bir birimde, gördükleri eğitime uygun bir biçimde istihdam edilmelerinin kamu yararına daha uygun olduğu, davacının, ... Belediye Başkanlığında eğitimine uygun bir kadroda daha verimli olacağı ve maddi ve manevi yönden tatmin olacağı, bunun, Anayasada belirtilen çalışma hak ve özgürlüğü ile kişinin maddi ve manevi varlığının geliştirilmesi ilkesine de uygun düşeceği, davacıyla aynı konumda bulunan kimi personelin muvafakat alarak istedikleri görevlerde çalışma olanağına kavuşmalarına rağmen, davacıya muvafakat verilmemesinin motivasyonunu ve hizmet verimliliğini olumsuz etkileyeceği belirtilerek dava konusu işlemde hukuka uyarılık bulunmadığı gerekçesiyle işlemin iptaline hükmedilmiştir.

Davalı idare, dava konusu işlemin hukuka uygun olduğunu öne sürmekte ve İdare Mahkemesi kararının temyizden incelenerek bozulmasını istemektedir.

¹ T.C. Danıştay İkinci Daire Esas No:2016/4597, Karar No:2017/7485

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 74. Maddesinin birinci fıkrasında yer alan, "Memurların bu Kanuna tabi kurumlar arasında, kurumların muvafakatı ile kazanılmış hak dereceleri üzerinden veya 68'inci maddedeki esaslar çerçevesinde derece yükselmesi suretiyle, buldukları sınıftan veya öğrenim durumları itibariyle girebilecekleri sınıftan, bir kadroya nakilleri mümkündür..." hükmü uyarınca kurumlar arasın nakil işlemi, kurumların muvafakatı ile sağlanmakta olup, kurum amirlerinin muvafakat verip vermemek konusunda takdir yetkilerinin bulunduğu kuşkusuzdur. İdarenin, personelin başka bir kuruma nakline muvafakat verip vermeme yönündeki takdir yetkisinin, kamu yararı ve hizmet gerekleri bakımından değerlendirilmesi gerekeceği de tabidir.

04/07/2009 günlü, 27278 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğin "Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına dair Yönetmeliğin "Görevde yükselme ve Unvan Değişikliğine Tabi Kadrolar" başlıklı 5. maddesinin 1. fıkrasının a) bendinde, yönetim hizmetleri gurubu içinde sayılan şef kadrosunun görevde yükselmeye tabi olduğu kurala bağlanmıştır.

Aynı Yönetmeliğin "Görevde Yükselme Suretiyle Atanacaklarda Aranacak Genel Şartlar" başlıklı 6. Maddesinde, görevde yükselme sınavında başarılı olmak ve bu Yönetmelik kapsamındaki kadrolara atanabilmek için son müracaat tarihi itibariyle 5'inci maddede öngörülen alt görevlerde toplam en az bir yıl çalışmış olmak gerektiği, ancak yeni kurulan mahalli idarelerde ilk bir yıl bu süre şartının aranmayacağı düzenlenmiş; "Görevde Yükselme Sınavına Tabi Olarak Atanacaklarda Aranacak Özel Şartlar" başlıklı 7. maddesinin 1. fıkrasının e) bendinde ise, şef kadrosuna atanabilmek için; en az iki yıllık yüksek okul mezunu olmak ve son müracaat tarihi itibariyle 57'inci maddenin birinci fıkrasının (d) bendinin (2) numaralı alt bendinde sayılan görevlerde (Bilgisayar işletmeni, veri hazırlama ve kontrol işletmeni, veznedar, ambar memuru, ayniyat memuru, belediye trafik memuru, bilet satış memuru, evlendirme memuru, gemi adamı, koruma ve güvenlik görevlisi, gişe memuru, memur, mutemet, sayaç memuru, tahsildar, şoför) en az iki yıl süreyle çalışmış olmak gerektiği karara bağlanmıştır.

Özetle, mahalli idareler bünyesindeki şef kadrosuna hukuka uygun bir şekilde atanabilmek için; görevde yükselme sınavında başarılı olmak, en az 2 yıllık yüksekokul mezunu olmak ve bilgisayar işletmeni, veri hazırlama ve kontrol işletmeni, veznedar, ambar memuru, ayniyat memuru, belediye trafik memuru, bilet satış memuru, evlendirme memuru, gemi adamı, koruma ve güvenlik görevlisi, gişe memuru, memur, mutemet, sayaç memuru, tahsildar, şoför kadrolarında en az iki yıl süreyle çalışmış olmak şartlarının birlikte gerçekleşmiş olması gerekmektedir.

Bu genel kurulan istisnası olarak, anılan Yönetmeliğin "Naklen Atamalar" başlıklı Ek 2. Maddesinde, "Diğer kamu kurum ve kuruluşlarında görev yapanlardan, bu Yönetmelikte belirtilen aynı unvana, bu unvanın bulunduğu aynı alt gruptaki diğer unvanlara genel hükümlere göre naklen atama yapılabilir. Ancak, müdür, şu müdürü ve aynı düzeydeki diğer görevlere atanacaklarda ilgili unvan için belirtilen öğrenim şartı aranır.

(2) Diğer personel kanunlarına tabi olanların atamalarında ihraz ettikleri unvanların karşılığı, bu Yönetmelikte aynı unvanın olmaması halinde Devlet Personel Başkanlığının görüşü doğrultusunda belirlenir." hükmüne yer verilmiştir.

Bu hükme göre, kurumlar arasın naklen atama yoluyla mahalli idareler bünyesine atanma isteminde bulunanların, atanmak istedikleri unvan ile aynı unvan veya bu unvanın bulunduğu aynı alt gruptaki diğer unvanlarından birinde görev yapmaları gerekmektedir.

13.01.2012 günlü, 28172 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Gümrük ve Ticaret Bakanlığı Personeli Atama, Görevde Yükselme ve Unvan değişikliği yönetmeliğinin “hizmet Grupları” başlıklı 5. maddesinin 2. fıkrasının a) bendinde sayılan şef kadrosu, yönetim hizmetleri grubunda; aynı fıkranın d) bendinde sayılan muayene memuru ise idari hizmetler grubunda yer almıştır.

Dosyanın incelenmesinden, İstanbul Gümrük ve Ticaret Bölge Müdürlüğünde muayene memuru olarak görev yapan davacının, ... Belediye Başkanlığına naklen atanma talebi üzerine, ... Belediye Başkanlığının 27.02.2015 günlü, 702 sayılı yazısıyla davalı idareden muvafakat istendiği, davalı idare tarafından, davacının hangi kadroya atanacağı hususunun sorulması üzerine .. Belediye Başkanlığının 19.03.2015 günlü, 862 sayılı yazısı ile davacının 7. Dereceli şef kadrosuna atanmasının yapılacağı bildirildiği, sonrasında davalı idarece, muayene memuru ihtiyacı bulunduğu gerekçesiyle davacının görevinden ayrılmasının uygun bulunmadığını bildirilmesi üzerine temyizden incelenen davanın açıldığı anlaşılmaktadır.

Yukarıda metnine yer verilen mevzuat hükümleri uyarınca; davacının, Belediye Başkanlığı bünyesindeki şef kadrosuna hukuka uygun bir şekilde atanabilmesi için, kendi kurumunda şef ya da Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına Dair Yönetmeliğinde şef unvanı ile aynı alt grupta sayılan diğer unvanlara (koruma ve güvenlik ve bando şefi) atanmış olması gerekmekte olup, görev yaptığı kurumda muayene memuru kadrosunda görev yapan ve şef unvanını elde etmediği açık olan davacının, ... Belediye Başkanlığı bünyesine atanmak için gereken şartları taşımadığı açıktır.

Her ne kadar, Mahalli İdareler Personelinin Görevde Yükselme ve Unvan Değişikliği Esaslarına dair Yönetmeliğinde muayene memuru unvanlı bir kadro bulunmamakta ise de; davacının kendi kurum Yönetmeliğinde; muayene memuru kadrosunun idari hizmetler grubunda, şef kadrosunun ise yönetim hizmetleri grubunda bulunmadığı hususunda tereddüt bulunmamaktadır.

Bu itibarla; ... Belediye Başkanlığı bünyesindeki şef kadrosuna, mevzuat hükümlerine uygun bir şekilde atanma imkanı bulunmayan davacının, atanmasına muvafakat verilmemesi yönündeki dava konusu işlemde hukuka aykırılık işlemin iptali yönündeki Mahkeme kararına ise hukuki isabet görülmemiştir.

SAYIŞTAY KARARLARI

SOSYAL DENGİ ÖDEMESİ¹

Belediye ile ... Sendikası (...SEN) arasında imzalanan ve 01.04.2014 tarihinden itibaren geçerli olan sözleşmede, memur ve sözleşmeli personele 2014 yılının Nisan ve Aralık ayları arasında mevzuatın öngördüğü tutardan daha yüksek tutarda sosyal denge ödemesi yapılması nedeniyle ... TL'ye tazmin hükmü verilmiş,

(...)

GEREĞİ GÖRÜŞÜLDÜ:

Dosya kapsamındaki bilgi ve belgelerin incelenmesi sonucunda; Belediye ile ... Sendikası (...SEN) arasında imzalanan ve 01.04.2014 tarihinden itibaren geçerli olan sözleşmede, memur ve sözleşmeli personele 2014 yılının Nisan ve Aralık ayları arasında mevzuatın öngördüğü tutardan daha yüksek tutarda sosyal denge ödemesi yapıldığı görülmüştür.

Uluslararası Çalışma Örgütü'nün değişik tarihlerde gerçekleştirdiği Genel Konferanslarında kabul edilen ve Türkiye Büyük Millet Meclisince de birer kanunla onaylanmasının uygun bulunması üzerine tasdik edilen sözleşmelerle, kamu hizmetlerinde çalışanların örgütlenme hakkı ve istihdam koşullarının belirlenme yöntemleri konularında bazı hakların sağlanması yoluna gidildiği görülmektedir. Her ne kadar Anayasamızın 90. maddesinin son fıkrası uyarınca, usulüne uygun olarak yürürlüğe konmuş uluslararası antlaşmalar kanun hükmünde olup bunlar hakkında anayasaya aykırılık iddiasıyla Anayasa Mahkemesi'ne başvurulmamakta ise de, söz konusu sözleşme ile sağlanan hakların hayata geçirilmesi, ancak bu husustaki mevzuat hükümlerinde gerekli değişikliklerin yapılması ve uygulama esaslarının belirlenmesi halinde mümkün olabilecektir. Diğer taraftan Denetçi raporunda ve İlamda, ILO sözleşmesi ve Avrupa İnsan Hakları Mahkemesi yerleşik içtihatları göz önünde bulundurulmaksızın Belediye ile Sendika arasında sözleşme imzalanamayacağı değil, gerek Türkiye Cumhuriyeti Anayasası gerekse Ülkemizin taraf olduğu uluslararası anlaşmalar doğrultusunda hali hazırda imzalanmış sözleşmedeki mali hükümlerin mevzuata aykırılığı hususu konu edilmiştir.

Türkiye Cumhuriyeti Anayasasının "Toplu İş Sözleşmesi ve Sözleşme Hakkı" başlıklı 53. maddesinde; "İşçiler ve işverenler, karşılıklı olarak ekonomik ve sosyal durumlarını ve çalışma şartlarını düzenlemek amacıyla toplu iş sözleşmesi yapma hakkına sahiptirler.

Toplu iş sözleşmesinin nasıl yapılacağı kanunla düzenlenir. Memurlar ve diğer kamu görevlileri, toplu sözleşme yapma hakkına sahiptirler. Toplu sözleşme yapılması sırasında uyuşmazlık çıkması halinde taraflar Kamu Görevlileri Hakem Kuruluna başvurabilir. Kamu Görevlileri Hakem Kurulu kararları kesindir ve toplu sözleşme hükmündedir. Toplu sözleşme hakkının kapsamı, istisnaları, toplu sözleşmeden yararlanacaklar, toplu sözleşmenin yapılma şekli, usulü ve yürürlüğü, toplu sözleşme hükümlerinin emeklilere yansıtılması, Kamu Görevlileri Hakem Kurulunun teşkili, çalışma usul ve esasları ile diğer hususlar kanunla düzenlenir" hükümleri yer almaktadır.

Anayasanın mezkûr 53. maddesi doğrultusunda; 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin Ek 15. maddesinde, "Belediyeler ve bağlı kuruluşları ile il özel idarelerinin kadro ve pozisyonlarında istihdam edilen kamu görevlilerine sosyal denge tazminatı ödenebilir. Sosyal denge tazminatının ödenebilecek aylık tutarı, 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Top-

¹ Sayıştay 5. Daire Tutanak No:45456, Tutanak Tarihi:26/12/2018

lu Sözleşme Kanununa göre yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarı geçmemek üzere ilgili belediye ve il özel idaresi ile ilgili belediye ve il özel idaresinde en çok üyeye sahip kamu görevlileri sendikası arasında anılan Kanunda öngörülen hükümler çerçevesinde yapılabilecek sözleşmeyle belirlenir” denilmektedir.

4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununun “Mahalli İdarelerde Sözleşme İmzalanması” başlıklı 32. maddesinde “27/6/1989 tarihli ve 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15 inci maddesi hükümleri çerçevesinde sosyal denge tazminatının ödenmesine belediyelerde belediye başkanının teklifi üzerine belediye meclisince, il özel idaresinde valinin teklifi üzerine il genel meclisince karar verilmesi halinde, sözleşme döneminde verilecek sosyal denge tazminatı tutarını belirlemek üzere ilgili mahalli idarede en çok üyeye sahip sendikanın genel başkanı veya sendika yönetim kurulu tarafından yetkilendirilecek bir temsilcisi ile belediyelerde belediye başkanı, il özel idaresinde vali arasında toplu sözleşme sürecinin tamamlanmasını izleyen üç ay içerisinde sözleşme yapılabilir...” denilmekle birlikte aynı Kanunun Geçici 14. maddesinde “15/03/2012 tarihinden önce 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin ek 15 inci maddesi kapsamındaki idareler ile ilgili sendikalar arasında toplu iş sözleşmesi, toplu sözleşme, sosyal denge sözleşmesi ve benzer adlar altında imzalanan sözleşmelerin uygulanmasına, söz konusu sözleşmelerde öngörülen sürelerin sonuna kadar devam edilebilir Anılan sözleşmelerin uygulanmasına devam edildiği dönem için 32 nci madde hükümleri çerçevesinde ayrıca sözleşme yapılamaz. Söz konusu sözleşmeleri 31/12/2015 tarihinden önce sona eren veya mevcut sözleşmeleri bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihten sonra karşılıklı olarak feshedilen kapsama dahil idareler, sözleşmelerinin sona eriş veya fesih tarihini izleyen bir ay içinde sözleşmelerin sona erdiği veya feshedildiği tarih ile bu Kanunda öngörülen toplu sözleşme dönemi sonuna kadarki dönemle sınırlı olmak üzere üçüncü fıkra hükümleri dikkate alınmaksızın 32 nci madde hükümleri çerçevesinde sözleşme yapabilir. Ancak 32 nci madde uyarınca toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarın, unvanlar itibarıyla ilgili personele söz konusu sözleşmeler uyarınca yapılmakta olan ortalama aylık ödemenin altında kalması halinde; üçüncü fıkra hükümleri dikkate alınmaksızın 32 nci madde hükümleri esas alınarak 31/12/2015 tarihine kadar uygulanabilecek sözleşmelerde bu maddenin yürürlüğe girdiği tarihte uygulanan sözleşme uyarınca unvanlar itibarıyla ilgili personele ödenen ortalama aylık tutar tavan olarak esas alınabilir. Bu şekilde yapılacak ödemeler kazanılmış hak sayılmaz” hükümlerine yer verilmiştir.

Buradaki düzenleme ile idarelere, yeni yapılan toplu sözleşmede belirlenen tavan tutarın, daha önceki sözleşmeler ile sağlanan aylık ödemenin altında kaldığı durumlarda, 31.12.2017 tarihine kadar idarelerin uygulayacakları sözleşmelerde, 11.04.2012 tarihinde uygulanan sözleşmeye göre ödenen ortalama aylık tutarın tavan aylık olarak esas alınabileceği yetkisi verilmiştir. Sonra yapılan sözleşmedeki tavan tutar; önceki sözleşmede öngörülen ortalama kazançtan daha düşük ise, bu durumda idarelerin, 11.04.2012 tarihinde uygulanan sözleşmeye göre ödenen, ortalama aylık tutarı tavan olarak esas alabilme yetkisi bulunmaktadır. Başka bir deyişle, 31.12.2017 tarihine kadarki dönemde, 11.04.2012 tarihinde uygulanan sözleşmede unvanlar itibarıyla ilgili personele ödenen meblağın altına inilmeyebileceği yetkisi, personele yapılan önceki ödemeler kadar ödeme yapma konusunda idarelere takdir hakkı tanınmıştır. Sorumluların savunmalarında ve temyiz dilekçelerinde de göz önünde bulundurulmasını istedikleri bu ifadelerde, idarelere tanınan takdir hakkı, 11.04.2012 tarihi itibarıyla personele ödenen ortalama aylık kadar ödeme yapılmasını, yani genel toplu sözleşmede belirtilen tavan ile bağlı kalmaksızın, o dönemde sözleşmede belirtilen tutar ne ise (herhangi bir sözleşme veya

protokol ile artırılmaksızın) onun ödenmesini ifade etmektedir. Sorumluların karar düzeltilmesi talebi ile vermiş oldukları dilekçelerinde yer alan 138 nolu İlam'ın hukuki gerekçesi de buna dayanmaktadır.

Ayrıca, sorumluların dilekçelerinde belirttikleri Maliye Bakanlığı Bütçe ve Mali Kontrol Genel Müdürlüğü'nün ... Belediyesine muhatap 30/10/2013 tarihli ve 9462 sayılı görüş yazısı incelendiğinde; "...ilgili dönemdeki Toplu Sözleşme'de belirlenen tavan tutarın, 15/03/2012 tarihinden önce Belediye Başkanlığınız ile ilgili sendika arasında yapılmış olan sözleşmede unvanlar itibarıyla ilgili personele değişik adlar altında yapılan ödemelerin toplamının aylık ortalamasının altında olması halinde, 15/03/2012 tarihinden önce Belediye Başkanlığınız ile ilgili sendika arasında yapılmış olan sözleşmedeki ilgili personele yapılan ödemelerin toplamının aylık ortalamasının tavan tutar olarak alınabileceği mütalaa edilmektedir." denilerek sorumluların iddialarının desteklenmesinin aksine, yukarıda değinilen mevzuat hükümlerine uygun görüş verildiği anlaşılmaktadır.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümleri ve yapılan açıklamalar çerçevesinde, Yerel Yönetimlerin 11.04.2012 tarihi itibarıyla yürürlükte olan sosyal denge tazminatı ödenmesine ilişkin sözleşmeleri, 31.12.2017 tarihinden önce sona ermekte ise ve söz konusu sözleşmelerdeki aylık ortalama sosyal denge tazminatı ödemeleri, genel toplu sözleşmede belirtilen tazminat tavanından yüksek ise bu tarihten önce sözleşmenin feshedilmesi halinde, önceki sözleşmedeki ödemelere devam edilebilecektir. Bununla birlikte, sözleşmelerin 31.12.2017 tarihinden önce sona ermesi, karşılıklı olarak feshedilmesi veya hangi şekilde olursa olsun yeni mali hükümler getirilmek suretiyle yenilenmesi veya güncellenmesi halinde, yeni sözleşmede (önceki sözleşmede, toplu sözleşme tavanından daha yüksek ödemeler öngörüldüğü halde) bir önceki sözleşmedeki aylık ortalama ödemelerin (yeni hükümler ihdas edilmek suretiyle) artırılması mümkün değildir.

Yapılan incelemede, ... belediyesi ile ...Sen arasında 18.11.2011 tarihinde sözleşme imzalandığı, söz konusu sözleşmenin yürürlüğü'nün 31.12.2013 te sona erdiği ve bu sözleşmede, ikramiye unsurları ile birlikte, unvanlar itibarıyla başkan yardımcılarına aylık ... TL, müdürlere aylık ... TL ve diğer memur personele aylık ... TL sosyal denge tazminatı ödenmesi akdedildiği; 01.04.2014 tarihinde (31.12.2015 tarihinden önce) yine aynı sendika ve belediye arasında yeni bir sözleşme imzalandığı ve bu sözleşme ile de ikramiye unsurları dâhil olmak üzere müdürler, iç denetçiler ve müfettişlere aylık ... TL, diğer memurlara ise aylık ... TL sosyal denge tazminatı ödenmesi öngörüldüğü anlaşılmaktadır. 4688 sayılı Kamu Görevlileri Sendikaları ve Toplu Sözleşme Kanununa göre imzalanan ve 2014 ile 2015 yıllarını kapsayan toplu sözleşmede ise yerel yönetim hizmet koluna ilişkin tazminat tavanı unvanlar itibarıyla, müdürler için aylık ... TL, diğer memur personel için ise aylık ... TL olarak tespit edilmiştir. Yukarıda açıklanan gerekçeler ile Belediye ile Sendika arasında imzalanan sözleşmedeki tutarların, söz konusu toplu sözleşmede yer alan tavanı aşması mümkün olmadığından, yeni sözleşmede öngörülen tazminatın, toplu sözleşmedeki tavan tutarları aşan kısmı kamu zararı oluşturmaktadır.

5393 sayılı Belediye Kanununun "Belediye Başkanı" başlıklı 37 nci maddesinde Belediye Başkanının belediye idaresinin başı ve belediye tüzel kişiliğinin temsilcisi olduğu ifade edilmiştir. Bu hükümden hareketle Belediye Başkanının, imzaladığı sosyal denge tazminatı ödenmesine ilişkin sözleşme, temsilcisi olduğu idare için bağlayıcılık taşımakta olduğundan, mevzuata aykırı hükümler içeren sözleşmeyi imzalayan Üst Yönetici Belediye Başkanının oluşan kamu zararından dolayı sorumluluğu bulunmaktadır.

Harcama yetkililerinin ve gerçekleştirme görevlilerinin harcama sürecindeki görev ve sorumlulukları 5018 sayılı Kanununun 32 ve 33. maddelerinde düzenlenmiştir. 5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun “Harcama Talimatı ve Sorumluluk” başlıklı 32. maddesinde; “Bütçelerden harcama yapılabilmesi, harcama yetkilisinin harcama talimatı vermesiyle mümkündür. Harcama talimatlarında hizmet gerekçesi, yapılacak işin konusu ve tutarı, süresi, kullanılabilir ödeneği, gerçekleştirme usulü ile gerçekleştirmeyle görevli olanlara ilişkin bilgiler yer alır. Harcama yetkilileri, harcama talimatlarının bütçe ilke ve esaslarına, kanun, tüzük ve yönetmelikler ile diğer mevzuata uygun olmasından, Ödeneklerin etkili, ekonomik ve verimli kullanılmasından ve bu Kanun çerçevesinde yapmaları gereken diğer işlemlerden sorumludur.”

“Giderlerin Gerçekleştirilmesi” başlıklı 33. maddesinde; “Bütçelerden bir giderin yapılabilmesi için iş, mal veya hizmetin belirlenmiş usul ve esaslara uygun olarak alındığının veya gerçekleştirildiğinin, görevlendirilmiş kişi veya komisyonlarca onaylanması ve gerçekleştirme belgelerinin düzenlenmiş olması gerekir. Giderlerin gerçekleştirilmesi; harcama yetkililerince belirlenen görevli tarafından düzenlenen ödeme emri belgesinin harcama yetkilisince imzalanması ve tutar hak sahibine ödenmesiyle tamamlanır. Gerçekleştirme görevlileri, harcama talimatı üzerine; işin yaptırılması, mal veya hizmetin alınması, teslim almaya ilişkin işlemlerin yapılması, belgelendirilmesi ve ödeme için gerekli belgelerin hazırlanması görevlerini yürütürler.” hükümlerine yer verilmiştir.

Yine, aynı Kanunun 55 ve devamı maddelerinde kamu idarelerinin iç kontrol sistemlerini oluşturmaları öngörülmüş ve bu çerçevede harcama birimlerinin yapılan mali işlemler üzerinde gerçekleştirecekleri kontroller açıklanmış olup, harcama birimlerinin asgari yapmaları gereken kontroller, mali hizmetler birimi tarafından ön mali kontrole tâbi tutulacak mali karar ve işlemlerin usul ve esasları ile ön mali kontrole ilişkin standart ve yöntemler Maliye Bakanlığınca belirleneceği hükme bağlanmıştır.

Maliye Bakanlığı tarafından hazırlanan İç Kontrol ve Ön Mali Kontrole İlişkin Usul ve Esaslar'ın 10. maddesinde, ön mali kontrol İşleminin harcama birimleri tarafından da yerine getirileceği belirtilerek, gelir, gider, varlık ve yükümlü lüklere ilişkin mali karar ve işlemlerin harcama birimi tarafından mali mevzuat hükümlerine uygunluk yönüyle kontrol edileceği,

Usul ve Esasların 12. maddesinde de, süreç kontrolünün nasıl yapılacağı belirtilerek, mali işlemlerin yürütülmesinde görev alanların yapacakları İşlemden önceki işleri de kontrol edecekleri, ödeme emrini düzenlemekle görevlendirilen gerçekleştirme görevlilerinin de ödeme emri belgesi ve eki belgeler üzerinde ön mali kontrol işlemi yapacakları, belirtilmektedir.

Yukarıda açıklanan mevzuat hükümlerinden, her bir harcamanın harcama yetkilisi ve gerçekleştirme görevlisi tarafından süreç kontrolü çerçevesinde yapılan işlemlerin ilgili mevzuat hükümlerine uygun olup olmadıkları ön mali kontrole tabi tutularak kontrol edilmesi gerektiği anlaşılmaktadır.

Sayıştay Genel Kurulunun 14.06.2007/5189-1 sayılı Kararının “Sorumlular” başlıklı 3. bölümünde, harcama yetkililerinin ve gerçekleştirme görevlilerinin sorumlulukları açıklanmış olup; ödeme emri belgesini düzenlemekle görevlendirilmiş gerçekleştirme görevlilerinin düzenlediği belge ile birlikte harcama sürecindeki diğer belgelerin doğruluğundan ve mevzuata uygunluğundan harcama yetkilisi ile birlikte sorumlu tutulması gerektiği belirtilmiştir.

5018 sayılı Kanun ve yukarıda belirtilen Sayıştay Genel Kurul Kararı uyarınca, harcama yetkilileri ve gerçekleştirme görevlileri, giderin gerçekleştirilmesi ve harcamanın yapılması süreçlerinde, mevzuata uygunluk açısından kontrolleri sağlamakla yükümlüdürler. Yapılacak

harcama, nitelik itibarıyla hukuka aykırı nitelik taşıyorsa, söz konusu işlemleri yapmaktan kaçınmak durumundadırlar. **Dolayısıyla, Belediye ile Sendika arasında imzalanan ve hukuka aykırı nitelik taşıyan sözleşme hükümlerini yerine getiren harcamalar ile ilgili harcama yetkilileri ve gerçekleştirme görevlilerinin sorumluluğu bulunmaktadır.**

Sorumlunun karar düzeltilmesi kapsamında vermiş olduğu dilekçesinde belirtmiş olduğu hususlar, 21.06.2017 tarih ve 43244 tutanak sayılı Temyiz Kurulu Kararının 1. maddesinde dikkate alındığından ve 6085 sayılı Kanunun 57. maddesinde belirtilen karar düzeltilmesini gerektiren yeni bir husus ileri sürülmediğinden 21.06.2017 tarih ve 43244 tutanak sayılı (27216 İlam Nolu) Temyiz Kurulu Kararının 1. maddesinin DÜZELTİLMESİNE MAHAL OLMADIĞINA, oybirliğiyle 26.12.2018 tarihinde karar verildi.

ARAÇ MUAYENELERİNİN GEÇ YAPILMASI NEDENİYLE GECİKME BEDELİNİN ÖDENMESİ²

Belediyesine ait taşıtların muayenelerinin zamanında yapılmaması sonucu gecikme ücreti ödendiği görülmüştür.

5018 sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanunu'nun "Kamu Zararı" başlıklı 71'inci maddesinde;

"Kamu zararı; kamu görevlilerinin kasıt, kusur veya ihmallerinden kaynaklanan mevzuata aykırı karar, işlem veya eylemleri sonucunda kamu kaynağında artışa engel veya eksilmeye neden olunmasıdır."

denilmektedir.

Kamu Zararlarının Tahsiline İlişkin Usul ve Esaslar Hakkında Yönetmeliğin "Kamu zararının belirlenmesi" başlıklı 6'ncı maddesinin (g) bendinde; kamu idaresinin yükümlülüklerinin mevzuatına uygun bir şekilde yerine getirilmemesi nedeniyle kamu idaresine faiz, tazminat, gecikme zammı, para cezası gibi ek mali külfet getirilmesinin de kamu zararı olduğu ifade edilmiştir.

Aynı Yönetmeliğin "Sorumluluk" başlıklı 5'inci maddesinde ise; kamu görevlilerinin, kamu kaynaklarının etkili, ekonomik, verimli ve hukuka uygun olarak elde edilmesinden, yönetilmesinden, kullanılmasından, korunmasından, kötüye kullanılmaması ve her an hizmete hazır bulundurulması için gerekli önlemlerin alınmasından sorumlu oldukları belirtilmiştir.

657 sayılı Devlet Memurları Kanunu'nun 12'nci maddesinde;

"Devlet memurları, görevlerini dikkat ve itina ile yerine getirmek ve kendilerine teslim edilen devlet malını korumak ve her an hizmete hazır halde bulundurmak için gerekli tedbirleri almak zorundadırlar.

Devlet memurunun kasıt, kusur, ihmal veya tedbirsizliği sonucu idare zarara uğratılmışsa, bu zararın ilgili memur tarafından rayiç bedeli üzerinden ödenmesi esastır.

..."

denilmektedir.

.... Belediyeine ait taşıtların muayenesinin zamanında yaptırılmaması sonucu belirlenen tutardan fazla ödeme yapılması nedeniyle belediye bütçesine ek mali yük getirilmiştir. Bütçeden ödenen gecikme cezalarının hizmet araçlarının muayene zamanlarının takibini yapmakla yükümlü olan ya da takibinin yapılmasını sağlamayan görevlilere genel hüküm-

2 Sayıştay 6. Daire Karar No:636, Tutanak Tarihi:21/02/2019

ler uyarınca rücu edilmek suretiyle tahsil edilmesi gerekirken tahsil edilmemesi sonucu TL kamu zararına neden olunmuştur.

TAPU HARCİ ÖDENMESİ³

Belediyelerin iktisap edecekleri gayrimenkul vesair aynı hakların tescili, şerhi ve terkinin işlemleri tapu ve kadastro harçlarından muaf tutulmasına rağmen Belediyesi Hesap İşleri Müdürlüğüne tapu harcı ödendiği görülmüştür.

492 sayılı Harçlar Kanunu'nun "Harçlardan Müstesna Tutulan İşlemler" başlıklı 59'uncu maddesinde;

"Aşağıda belirtilen işlemler harçtan müstesnadır:

a) Genel ve özel bütçeli idarelerle, il özel idareleri, belediyeler ve köylerin iktisap edecekleri gayrimenkullerin vesair aynı hakların tescili, şerhi gerektiren işlemleri ve bunların terkinleri,

...

Yukarıda yer alan istisnalara ilave olarak özel kanunlarda yer alan muafiyet ve istisnalara ilişkin hükümler saklıdır."

denilmektedir.

Yukarıda yazılı mevzuat hükmünde açıkça belirtildiği üzere belediyelerin iktisap edecekleri gayrimenkul vesair aynı haklara ilişkin tescil, şerh ve terkin işlemleri tapu kadastro harçlarına tabi değildir. Dolayısıyla söz konusu işlemler için tapu harcı ödenmemesi gerekirken ödenmesi sonucu TL kamu zararına neden olunmuştur.

Ancak bu kamu zararı tutarı TL tarih ve numaralı muhasebe işlem fişine ekli dekontla tahsil edildiğinden ilişilecek husus kalmadığına oy birliğiyle karar verildi.

3 Sayıştay 6. Dairesi, Karar No:636, Tutanak Tarihi:21.2.2019

KAMU İHALE KARARLARI

Karar Tarihi:04/04/2019

Karar No:2019/UM.IV-423

Karar Özeti: Başvurunun avukat aracılığıyla yapıldığı ancak, İhalelere Yönelik Başvurular Hakkında Tebliğin 11 inci maddesine göre, başvuru dilekçesine başvuru ehliyetini haiz olduğuna dair belge kapsamında baro pulu yapıştırılmış vekaletnamenin eklenmediği ve 4734 sayılı Kanununun 53 üncü maddesinin (j) bendinin (2) numaralı alt bendi uyarınca şikayette bulunanlarca yatırılması zorunlu olan başvuru bedelinin Kurum hesaplarına yatırılmadığının tespit edildiği, söz konusu eksiklerinin başvuru sahibi tarafından giderilmesi için Kurumun internet adresinde 18.03.2019 tarihinden itibaren eksikliklerin ilan edildiği, ayrıca başvuru sahibi vekilinin dosyadaki adresine yazı yazılarak tebligat yapıldığı, buna karşın söz konusu eksikliklerin, tebligatın başvuru sahibi vekiline ulaştığı 20.03.2019 tarihini izleyen 10 gün içinde (01.04.2019 Pazartesi günü mesai bitimine kadar) giderilmediğinin anlaşıldığı, bu itibarla 4734 sayılı Kanununun 54 üncü maddesi gereğince başvurunun şekil yönünden reddedilmesi gerektiği hakkında

Karar Tarihi:10/04/2019

Karar No:2019/UY.11-475

Karar Özeti: İhale komisyonu kararında isteklilerin değerlendirme dışı bırakılması bağlamında genel nitelikli ifadelerin yer aldığı, bir başka anlatımla başvuru sahibi dahil değerlendirme dışı bırakılan isteklilere yönelik ayrıntılı gerekçeye yer verilmemesi sebebiyle söz konusu ihale komisyonu kararının Kurum tarafından incelenme yapılmasına imkan verebilecek nitelikte olmadığı, bu durumun 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun 5 inci ve 56 ncı maddeleri ile Yapım İşleri İhaleleri Uygulama Yönetmeliğinin 59 uncu ve KİK017.O/Y” nolu standart formunda yapılan açıklamalara aykırılık taşıdığı, bu nedenle, ihale komisyonunca gerekçeli bir karar alınması ve bu aşamadan sonraki ihale işlemlerinin mevzuata uygun olarak yeniden gerçekleştirilmesi gerektiğinden, 4734 sayılı Kanunun 54 üncü maddesi uyarınca düzeltici işlem belirlenmesi gerektiği hakkında

Karar Tarihi:26/04/2019

Karar No:2019/UY.I-520

Karar Özeti: Özel pozlu iş kalemlerinde analiz yapılmamasının mevzuata uygun olmadığı, aşırı düşük teklif sorgulamasına istinaden yapılacak olan aşırı düşük teklif açıklamasının mevzuata uygun olup olmadığına sağlıklı bir değerlendirmesinin yapılabilmesi amacıyla, açıklama istenilecek ve analizi yapılabilen tüm özel (parçal) iş kalemlerine ait birim fiyat analizlerinin temel girdilere (işçilik, malzeme, makine ve diğer girdiler vb.) kadar ayrıştırılması gerektiği, Kamu İhale Tebliğinin 45.1.2.2. nci maddesine göre açıklama istenilmeyecek analiz girdilerinin belirlenmesi gerektiği, Tebliğin aynı maddesine göre, aynı girdinin birden fazla paçal iş kalemi analizinde yer alması halinde, bu girdinin oranının her analiz için ayrı ayrı değerlendirilerek, herhangi bir analizdeki oranı %3’ün üstünde olan analiz girdisi için açıklama istenilmesi ve açıklama istenilecek paçal iş kalemlerinin tümüne ilişkin olarak tek bir açıklama istenilmeyecek analiz girdileri listesinin hazırlanması gerektiği, açıklama istenilen tüm iş kalemlerine ilişkin analiz girdileri ve miktarlarının gösterildiği analiz formatlarının açıklanan şekilde hazırlanarak aşırı düşük teklif yazısı ekinde gönderilmek suretiyle, teklif fiyatı sınır değerinin altında olan isteklilerden yeniden aşırı düşük teklif açıklaması istenilmesi ve bu aşamadan sonraki işlemlerin mevzuata uygun olarak yeniden gerçekleştirilmesi gerektiğinden, 4734 sayılı Kanunun 54 üncü maddesi uyarınca düzeltici işlem belirlenmesi gerektiği hakkında.

TEBLİĞLER GENELGE VE GÖRÜŞLER

T.C.
ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI
Yerel yönetimler Genel Müdürlüğü

Sayı:71188846/54903

06/03/2019

Konu: Belediyelerde 7 gün 24 saat Esasına Göre Hizmet Verilmesi

GENELGE
2019/04

Anayasa'nın 127 inci maddesinde yerel yönetimlerin; il, belediye veya köy halkının mahalli müşterek ihtiyaçlarını karşılamak üzere kuruluş esasları kanunla belirtilen ve karar organları, gene kanunda gösterilen, seçmenler tarafından seçilerek oluşturulan kamu tüzel kişileri olduğu, kuruluş ve görevleri ile yetkilerinin, yerinden yönetim ilkesine uygun olarak kanunla düzenleneceği hüküm altına alınmıştır.

Bu kapsamda; yerel yönetim görev, yetki ve sorumlulukları 5393 sayılı Belediye Kanunu, 5216 sayılı Büyükşehir Belediyesi Kanunu ve 2560 sayılı İstanbul Su ve Kanalizasyon idaresi Genel Müdürlüğü Kuruluş ve Görevleri Hakkında Kanun olmak üzere çeşitli kanunlarla belirlenmiştir.

5393 sayılı Kanunda belediyelerin görev, yetki ve sorumlulukları belirlenirken temel ilke olarak sunulacak hizmetin “mahalli ve müşterek” nitelikte olması esası benimsenmiş olup bu hizmetlerin yürütülmesi amacıyla belediyelerce her türlü faaliyet ve girişimde bulunulabileceği hüküm altına alınmıştır.

Aynı Kanunda, **belediye hizmetlerinin, vatandaşlara en yakın yerlerde ve en uygun yöntemlerle sunulacağı, hizmet sunumunda engelli, yaşlı, düşük ve dar gelirli durumuna uygun yöntemlerin uygulanması gerektiği esası getirilmiştir.**

Bununla birlikte, kamu hizmetlerinin sunulmasında “süreklilik” esas olup hizmetlerin kesintisiz olarak yürütülmesi kamu yararının sağlanması açısından büyük önem taşımaktadır. Vatandaşlarımızın yerel yönetimlerden aldığı hizmetlerin zamanında ve en uygun yöntemlerle sunulması, hizmet kalitesinin artırılması ve vatandaş memnuniyetinin en üst seviyeye çıkarılması Cumhurbaşkanlığı Hükümet sistemi yerel yönetim anlayışının da temel unsurlarından birisidir.

Yerel yönetimler tarafından hali hazırda zabıta, itfaiye, su ve kanalizasyon ile cenaze ve defin hizmetleri gibi niteliği gereği 7 gün 24 saat esasına göre kesintisiz olarak yürütülen hiz-

metlerin yanında günümüzün gelişen ve değişen şartları çerçevesinde özellikle büyükşehirlerimizde çalışma saatlerinin esneklik göstermesi, 24 saat esasına göre çalışan birçok iş yerinin bulunması, kent yaşamının 24 saate yayılması gibi nedenlerle hizmet sunumunda sürekliliğin sağlanması ve bu bağlamda farklı hizmetlerin de 7/24 esasına göre yürütülmesi kamusal bir ihtiyaç olarak ortaya çıkmış bulunmaktadır.

Bu bağlamda; belediyelerimizin söz konusu ihtiyaç ve gelişmeler uygun olarak hizmet sunum yöntemlerini yapılandırmaları gerekmektedir.

Bu itibarla;

Vatandaşlarımızın talep, şikayet ve başvurularının7 gün 24 saat kesintisiz olarak kabul edilmesine imkan sağlayacak tedbirlerin (beyaz masa uygulaması, çağrı merkezi, elektronik ortamda başvuruların alınması, personel görevlendirilmesi ve benzeri uygulamalar) tüm belediyelerce alınması;

Belediyeler tarafından yürütülen hizmetlerin niteliği ve sunumuna ilişkin beklentiler ile ihtiyaçlar göz önüne alınarak belirlenecek hizmetlerin 7 gün 24 saat esasına göre kesintisiz olarak yürütülmesi gerekmektedir.

Yukarıda yer verilen açıklamalar çerçevesinde; konunu iliniz dâhilindeki yerel yönetimlere duyularak uygulamanın ivedilikle yürürlüğe konulması ve uygulama sonuçlarının Bakanlığımıza (yerelbilgi@csb.gov.tr) gönderilmesi hususunda;

Bilgilerinizi ve gereği önemle rica ederim.

Murat KURUM
Bakan

T.C.
HAZİNE VE MALİYE BAKANLIĞI
Muhasebat ve mali Kontrol Genel Müdürlüğü

Sayı:273275282-010.03-87974

09/05/2019

Konu: Ödeme Emri Belgesi ve Muhasebe İşlem Fişi

Bilindiği üzere, 5018 Sayılı Kamu Mali Yönetimi ve Kontrol Kanununun Ek 4 üncü maddesinde;

a) Bu Kanun kapsamında yer alan tüm iş ve işlemler elektronik ortamda gerçekleştirilebilir. Bu maddeni uygulanması ile ilgili olarak Hazine ve Maliye Bakanlığı;

a) defter, kayıt, belge ve benzeri içeriklerin elektronik ortamda oluşturulması, kaydedilmesi, iletilmesi, muhafaza ve ibrazına ilişkin usul ve esasları belirlemeye,

b) Elektronik ortamda gerçekleştirilen işlemlerin kaynağı, bütünlüğü, gizliliği ve güvenliğinin sağlanmasına yönelik sertifika alt yapısı oluşturmaya veya mevcut olan altyapıları kullanmaya,

c) İlgili bilişim sistemlerine yönelik her türlü birlikte işlerlik standartlarına ilişkin usul ve esasları belirlemeye,

yetkilidir.

Hazine ve Maliye Bakanlığı, bu madde kapsamında yapacağı belirlemelerde Sayıştayın uygun görüşünü alır.” hükmü bulunmaktadır.2606/2018 tarihli ve 30460 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim sistemi Uygulama Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 4 üncü maddesinde, ödeme emri belgesi, kamu idarelerinin bütçelerinden yapılacak ödemeler ve diğer ödemelere ilişkin bilgiler ile bu süreçle görevli ve sorumlu olanların imzalarının bulunduğu ve ekin gerçekleştirme belgelerinin yer aldığı, muhasebe işlem fişine eklenmesi zorunlu belgeyi, muhasebe işlem fişi ise mali işlemlerin muhasebeleştirilmesine esas bilgileri içeren ve muhasebe yetkilisince imzalanan muhasebe belgesi olarak tanımlanmıştır.

Aynı Yönetmeliğin 22 nci maddesinin dokuzuncu fıkrasında, “SBR kapsamında elektronik ortamda oluşturulan ve muhatabına elektronik ortamda iletilen belgelerin, yine elektronik ortamda muhafaza edilmesi zorunlu olup kağıt ortamında yapılacak muhafaza işlemi hüküm ifade etmez.” hükmü, 24 üncü maddesinde,

“(1) Bakanlık, BKMYBS kapsamında;

a) Belirli konu, süreç veya belgeler açısından gerçekleştirme belgeleri ile diğer belgelerin, SBR kapsamında olmak üzere, elektronik ortamda oluşturulması, iletilmesi, muhafazası ve ibrazı zorunluluğunu getirebilir.

b) Gerçekleştirme belgeleri ve diğer belgelerle ilgili işlemlerin elektronik ortamda yürütülmesi sırasında yapısal dosya formatlarının yanı sıra yapısal olmayan dosya formatlarının da (kağıt belgelerin taranması sonucunda elde edilenler dahil) kullanılmasına izin verebilir. Yapısal dosya formatı olarak tanımlanmış belgeler ile ilgili süreçler, yapısal olmayan dosya formatları ile gerçekleştirilemez.

c) e-İmzalı veya ıslak imzalı belgelerin muhafazası ve muhasebe birimlerine ibraz işlemlerini idareler ve/veya işlemler bazında farklılaştırılabilir.

(2) Elektronik defter ve belgeler ile ilgili mevzuatında belirlenen sürelerde, istenildiğinde ibraz edilmek üzere elektronik ortamda muhafaza edilir.” hükmü yer almaktadır.

Yukarıda yer verilen mevzuat hükümleri çerçevesinde, Bütünleşik Kamu Mali Yönetim Bilişim Sistemi (BKMYBS) içerisinde uygulamaya başlanan Yeni Muhasebe Sistemi üzerinden elektronik ortamda oluşturularak onaylanan ve elektronik ortamda muhafaza edilen Muhasebe İşlem Fişleri (MİF) ayrıca Sayıştay Başkanlığı Bilgi İşlem Merkezin ede elektronik ortamda gönderilmektedir. Bu bağlamda, 15/4/2019 tarihinden itibaren alındı olarak kullanılanlar hariç MİF’lerin kağıt ortamında dökümü alınmayacak ve dosya ortamında da arşivlenmeyecektir.

Diğer taraftan, 31/12/2005 tarihli ve 26040 sayılı üçüncü mükerrer Resmi Gazete’de yayımlanan Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesinin birinci fıkrası uyarınca iki nüsha olarak düzenlenip muhasebe birimine gönderilmekte olan ıslak imzalı ödeme emri belgesinin ise kanıtlayıcı belgeler ile birlikte tek nüsha olarak muhasebe birimine

verilmesi gerekmektedir. Ödeme emri belgesi ve eki kanıtlayıcı belgelerin genel bütçe kapsamındaki kamu idarelerinin harcama birimlerine iade işlemleri 11/03/2015 tarihli ve 29292 sayılı Resmi Gazete’de yayımlanan 43 sıra numaralı ve “Hesaba Aktarma Suretiyle Ödeme” başlıklı Muhasebat Genel Müdürlüğü Genel Tebliği hükümleri çerçevesinde uygulamaya devam edilecektir.

Bilgileri ile gereğini arz ederim.

Dr. Berat ALBAYRAK

Hazine ve Maliye Bakanı

İHALE İLE PİYASADAN YEMEK HİZMETİ SATIN ALINMASINA İLİŞKİN GÖRÜŞ¹

İlgi yazı ekinde yer alan Şanlıurfa büyükşehir Belediyesine ait 22.01.2019 tarihli ve 940 sayılı yazıda; Devlet Memurları Yiyecek yardımı Yönetmeliğinin 5 inci maddesinde yiyecek yardımının yemek servisi, yardım sandığı, dernek veya bu mahiyetti kuruluşlara ödeneceği, ancak 5072 sayılı Dernek ve Vakıfların Kamu Kurum ve Kuruluşları ile İlişkilerine Dair kanununun 2 nci maddesinde ise kamu kurum ve kuruluşlarının bütçelerinden söz konusu kanun kapsamında bulunan dernek ve vakıflara yardım yapılamayacağından bahisle büyükşehir belediyelerinin yardım sandığı kurularak yiyecek yardımında bulunulması konusunda tereddüte düşüldüğünden Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Bilindiği üzere, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 212 nci maddesi uyarınca hazırlanarak 19.11.2986 tarihli ve 86/11220 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı ile yürürlüğe konulan Devlet Memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliğinde, Devlet memurlarının yiyecek yardımından hangi hallerde, ne şekilde faydalanacakları ve yardımın uygulanması ile ilgili esaslar belirtilmiş bulunmaktadır.

Söz konusu yönetmeliğin “Kapsam” başlıklı 2 nci maddesinde “Bu yönetmelik, 657 sayılı Devlet Memurları Kanununa tabi memurlar hakkında uygulanır

2155 sayılı Bazı Kamu Personeline Tayın Bedeli Verilmesi Hakkında Kanuna göre tayın bedeli verilen personel ve yardımdan faydalanamaz. Ancak Emniyet Genel Müdürlüğü özel hareket birimi personeli ile çevik kuvvet birimlerinde çalışan personel ve bunlarla birlikte görev ve harekate katılan diğer personele yiyecek yardımı yapılır.” Hüküm,

3 üncü maddesinde, “Yiyecek yardımı sadece yemek verme şeklinde yapılır. Bu yardım, naktan veya kupon, kart, fiş, bilek ya da bu mahiyette bir ödeme aracı verilmek suretiyle yapılamaz. Yiyecek yardımı haftalık çalışma süresi 40 saati aşmayan yerlerde öğle yemeği olarak verilir. Günün 24 saatinde devamlılık gösteren hizmetlerde çalışan memurlara, görevlerinin diğer yemek saatlerinde de devam etmesi şartıyla üç öğüne kadar yemek verilebilir.” hükmü,

4 üncü maddesinde; “Yiyecek yardımının gerektirdiği giderler, yemek maliyetlerinin Ankara İstanbul ve İzmir illeri için üçte ikisini, diğer iller için yarasını aşmamak üzere, bu Yönet-

1 T.C. Çevre Ve Şehircilik Bakanlığı Yerel yönetimler Genel Müdürlüğü Sayı: 14399437-520-E.93197 ve 29/04/2019 günlü Şanlıurfa Valiliğine verilen görüş

melik kapsamına dahil memur kadrosu adedine göre kurum bütçelerine konulacak ödeneklerle karşılanır.

Ödenek dağıtımını yemek servisi kurulacak kurumlardaki memur sayısı dikkate alınmak suretiyle yapılır.

Yemek bedelinin bütçeden karşılanamayan kısmı yemek yiyenlerden alınır. 2155 sayılı Bazı Kamu Personeline Tayın Bedeli Verilmesi Hakkında Kanun'a göre tayın bedeli verilen personel ile sözleşmeli olarak çalıştırılanların, bu Yönetmeliğe göre yiyecek yardımı yapılan yemek servislerinde yemek yemeleri halinde, yemek bedelinin tamamı kendilerinden alınır." Hükmü,

5 inci maddesinde "Kurum bütçelerine yiyecek yardımı karşılığı olarak konulan ödenek, memurlara yemek vermek üzere kurulan yemek servisi yardım sandığı dernek veya bu mahiyetteki kuruluşa ödenir. Yiyecek yardımının gerektirdiği giderler sadece yemek servisi, yardım sandığı, dernek veya bu mahiyetteki kuruluş tarafından yapılır.

Yemek servisi; yiyecek yardımından faydalanabilecek personel sayısının asgari 50 olması ve yemekhane için elverişli yer bulunması şartıyla atamaya yetkili amirin onayı ile kurulabilir. Yiyecek yardımı bu şekilde kurulan yemek servislerinde yapılır.

Yemek servisi için gerekli bina, tesis ve demirbaş eşya kurumlarca sağlanır. Bunlara karşılık memurlardan ücret alınmaz." hükmü yer almaktadır.

Söz konusu hükümlerin değerlendirilmesi neticesinde; Devlet memurları Yiyecek Yardımı Yönetmeliği'nin 3 ve 4 üncü maddelerinde yiyecek yardımının yemek verme şeklinde yapılacağı, yiyecek yardımının gerektirdiği giderlerin yemek maliyetlerinin yarısını aşmamak üzere, kurum bütçelerinde konulan ödenekten karşılanacağı, bütçeden karşılanmayan kısmın yemek yiyenlerden alınacağı, 5 inci maddesinde kurum bütçelerine yiyecek yardımı karşılığı olarak konulan ödeneğin memurlara yemek verme üzerine kurulan yemek servisi için gerekli bina, tesis ve demirbaş eşyalarının kurumlarca sağlanacağı, bunlara karşılık memurlardan ücret alınmayacağı, yani kurum bütçelerine yemek yardımı amacıyla konulan ödeneğin söz konusu **Yönetmelikte belirtilen esaslar çerçevesinde oluşturulacak yemek servisine aktarılması ve kurum bünyesine kurulacak yemekhanede servise sunulacak yemeklerin de söz konusu yemek servisinde, bu amaçla bütçeye konulan ödenek ile yemek yiyecek personelden alınacak yemek bedelleri dikkate alınmak suretiyle ihale edilerek piyasadan satın alınmasının mümkün olabileceği değerlendirilmektedir.**

Bilgilerinizi rica ederim.

Turan KONAK
Bakan a.
Genel Müdür

DANIŞTAY YD KARARLARI SONRASINDA BÜYÜKŞEHİR BELEDİYESİ İMAR YÖNETMELİĞİNİN DURUMU¹

İlgi (b) de kayıtlı yazınız ile, Gaziantep Çevre ve Şehircilik İl Müdürlüğünce Planlı Alanlar İmar Yönetmeliği'nin bazı maddelerinin yürütmesinin durdurulmasına karar verilen Danıştay6. Daire kararının icaplarına göre işlem yapılması gerektiğinin bildirildiği, söz konusu Yönetmeliğin 69 uncu maddesinin ikinci fıkrasına göre değiştirilemeyen maddeleri içermekte olduğu belirtilerek mevcut uygulamaların halen yürürlükte olan Gaziantep Büyükşehir Belediyesi İmar yönetmeliği hükümlerine göre yürütülmesinde herhangi bir sakınca bulunup bulunmadığı hususunda Bakanlığımız görüşü talep edilmektedir.

Konuya ilişkin Bakanlığımız Hukuk Hizmetleri Genel Müdürlüğünden alınan ilgi (a) da kayıtlı yazıda "Bilindiği gibi belediyelerin Devlet tüzel kişiliğini temsil eden Bakanlığımızdan ayrı bir kişilikleri vardır ve karar organları da kanunda gösterilmiştir. Dolayısıyla, belediyelerin yetkili organları eliyle yaptıkları öznel veya nesnel düzenleyici işlemlerini bizzat iptal etme yetkileri olduğu gibi, işlemlerine karşı dava yoluna gidilerek yargı kararlarıyla iptalinin sağlanması da mümkündür.

Bu itibarla, *Bakanlığımıza karşı açılan ve yürütmenin durdurulması kararı verilen davalarda taraf olamayan belediyelerce çıkarılan yönetmelikleri hakkında bir yargı kararı bulunmadıkça uygulanmasının takdirinde olduğu değerlendirilmektedir.*" yönünde görüş verilmiştir.

Murat ORAL

Bakan a.

Genel Müdür Yardımcısı V.

¹ Gaziantep Büyükşehir Belediye Başkanlığına T.C. ÇEVRE VE ŞEHİRCİLİK BAKANLIĞI, Mesleki Hizmetler Genel Müdürlüğü Sayı: 71188846-045.99-E-109925, Konu: görüş (Danıştay YD Kararları Sonrasında Büyükşehir Belediyesi İmar Yönetmeliğinin Durumu Hk.) görüşü

SORU - CEVAP

Sürücülü araç kiralama ihalesi kapsamında şu an için Müdürlüğümüz bünyesinde çalıştırılmakta olan 64 kişi sürücü işçi personellerin ihale süresi bitiminde, Belediyemiz Şirketine " İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar" kapsamında alınabilir mi?

Cevap: Sürücülü araç kiralama ihalesi kapsamında halen Müdürlüğünüzde çalıştırılmakta olan 64 sürücü işçi personelin ihale süresi bitiminde, Belediyemiz Şirketinde kapsamına alınıp alınamayacağı konusundaki sorunuz incelenmiştir.

Bilindiği üzere hizmet alımı kapsamında belediyelerde Şirketlerinde personel çalıştırılması "İl Özel İdareleri, Belediyeler ve Bağlı Kuruluşları ile Bunların Üyesi olduğu Mahalli İdare Birliklerinin Personel Çalıştırılmasına Dayalı Hizmetlerinin Gördürülmesine İlişkin Usul ve Esaslar" çerçevesinde bazı kurallara bağlanmıştır.

Söz konusu Esasların 5 inci maddesine göre; belediyelerin **şirket personeli de dahil yıllık toplam personel giderleri**, idarenin gerçekleşen en son yıl **bütçe gelirleri** toplamının her yıl, bir önceki yıla ilişkin olarak 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi uyarınca tespit ve ilan edilen yeniden değerlendirme oranında artırılması sonucu bulunacak miktarın **yüzde kırkını aşamaz**. Bu oran büyükşehir belediyelerinde **yüzde otuz olarak** uygulanır. Yıl içerisinde aylık ve ücretlerde beklenmedik bir artışın meydana gelmesi sonucunda personel giderlerinin söz konusu oranları aşması durumunda, cari yıl ve izleyen yıllarda personel giderleri bu oranların altına ininceye kadar idare şirketlerine yeni personel alımı yapılamaz.

Ayrıca, doğrudan hizmet alım sözleşmesi kapsamında çalışan işçi sayısı, 375 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin geçici 24 üncü maddesine göre işçi statüsünde geçişe esas sözleşme kapsamında o iş için öngörülen işçi sayısını aşamaz. Ancak (%40) oranının altında kalan belediyelerin şirketleri; bu oranın aşılması kaydıyla, **işten ayrılanların yerine ve iş artışının zorunlu** olduğu durumlarda idarenin talebi üzerine **yeni işçi alımı yapılabilir**. İdareler, belirlenen oranın aşılması kaydıyla personel çalıştırılmasına dayalı yeni hizmetlerini şirketlerine gördürebilir ve bu amaçla şirketler tarafından yeni işçi alımı yapılabilir.

Yukarıda belirtilen mevzuat hükümlerine göre özetle;

1-Belediye şirketlerine personel alınabilmesi için belediye personel giderlerinin %40'ı aşmaması,

2-Şirkette hizmet alımı suretiyle çalıştırılan personelin hizmet kollarında eksilme olması,

3- İş artışı nedeniyle ilave personele ihtiyaç duyulması,

hallerinde yeniden işçi alabilir.

Örnek vermek gerekirse, temizlik hizmetlerinde 100 kişi çalıştırılmakta iken mevcut hizmet kolunda çalışan işçilerden örneğin 20 kişinin istifa, emeklilik ve ölüm gibi nedenlerle ayrılması durumunda, bu kişilerin yerine 20 işçi alınabilir ya da iş artışı nedeniyle ilave personele ihtiyaç duyulması halinde personel giderlerinin %40'ı aşmaması durumunda doğrudan, %40'ı aşıyorsa Çevre ve Şehircilik Bakanlığında izin alınmak suretiyle çalıştırılabilir.

Ancak bu şekilde personellerin belediyenin ve iş kur il müdürlüğü sayfasında ilan edilmesi gerekmektedir.

Bu iş için başvurular alınacak kadronun çok üzerinde olması durumunda yazılı, sözlü veya uygulamalı sınav yapmak suretiyle alabilir.

Bahsi geçen 64 kişinin işçi olarak alınması hususu, yukarıdaki belirtilen açıklamalar doğrultusunda değerlendirilmesi gerekmektedir.

Bilgilerinizi rica ederim.

Soru: 696 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Bandırma Belediyesi bünyesinde alt işverene bağlı çalışan personeller Belediye şirketi bünyesine geçirilmiştir. Söz konusu işçilere geçişten önce verilen yemek yardımı 10 TL iken geçiş sonrasında Yüksek Hakem Kurulu tarafından karara bağlanan 12.04.2018 tarihinde bakanlığın yayınlamış olduğu Toplu İş Sözleşmesinde belirtilen 5 TL tutarındaki yemek yardımından yüksek olması sebebiyle işçilere 10 TL değil de 5 TL yemek ücreti ödenmeye başlanmıştır. Yapılan bu uygulama doğru mudur? Yemek ücreti ne kadar ödenmelidir?

İlaveten Şirket bünyesine geçirilmeden önce alt işverene bağlı çalışan personelin taraf olduğu toplu sözleşme bulunmamaktadır. 12.04.2018 tarihinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nın yayınlamış olduğu T.İ.S' in izinler dışındaki tüm maddelerine bağlı kalarak mali haklar da değişiklik yapmayıp sadece izin (yıllık izin, mazeret izni vb) günleri arttırılarak şirket ile Disk Genel İş Sendikası ile arasında 05.11.2018 tarihinde T.İ.S imzalanmıştır. Bu imzalanan T.İ.S deki izin artışları yasal mıdır? Ayrıca bu T.İ.S 'den faydalanan çalışanlardan sendika üyelik aidatı kesilmeli midir?

Cevap:

1. Yıllık Ücretli İzin Hakkı ve İzin Süreleri

İşyerinde işe başladığı günden itibaren, deneme süresi de içinde olmak üzere, en az bir yıl çalışmış olan işçilere yıllık ücretli izin verilir. Yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemez. Niteliklerinden ötürü bir yıldan az süren mevsimlik veya kampanya işlerinde çalışanlara İş Kanununun yıllık ücretli izinlere ilişkin hükümleri uygulanmaz. İşçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi, hizmet süresi;

a) Bir yıldan beş yıla kadar (beş yıl dahil) olanlara **ondört günden,**

b) Beş yıldan fazla onbeş yıldan az olanlara yirmi gündən,

c) Onbeş yıl (dahil) ve daha fazla olanlara yirmialtı gündən, az olamaz.

Yer altı işlerinde çalışan işçilerin yıllık ücretli izin süreleri dörder gün arttırılarak uygulanır. Ancak, onsekiz ve daha küçük yaşta işçilerle elli ve daha yukarı yaşta işçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi yirmi gündən az olamaz. **Yıllık ve diğer izin süreleri iş sözleşmeleri ve toplu iş sözleşmeleri ile artırılabilir. Toplu iş sözleşmeleri mevzuata aykırı olamaz.**

Sendikaların Aidatları:

Üyelik aidatının miktarı sendikaların tüzüklerinde belirtilen usul ve esaslara göre sendika genel kurulu tarafından belirlenir.

Üyelik ve dayanışma aidatları, yetkili işçi sendikasının işverene yazılı başvurusu üzerine, işçinin ücretinden kesilmek suretiyle ilgili sendikaya ödenir.

Ödenmesi gereken aidatı kesmeyen veya kesmesine rağmen bir ay içinde ilgili işçi sendikasına ödemeyen işveren, bildirim şartı aranmaksızın aidat miktarını bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödemekle yükümlüdür.

Toplu iş sözleşmesinin imzası sırasında taraf işçi sendikasına üye olmayanlar, sonradan işyerine girip de üye olmayanlar veya imza tarihinde taraf işçi sendikasına üye olup da ayrılanlar veya çıkarılanların toplu iş sözleşmesinden yararlanabilmeleri, toplu iş sözleşmesinin tarafı olan işçi sendikasına dayanışma aidatı ödemelerine bağlıdır.

Bunun için işçi sendikasının onayı aranmaz.

Dayanışma aidatının miktarı, üyelik aidatından fazla olmamak kaydıyla sendika tüzüğünde belirlenir. Dayanışma aidatı ödemek suretiyle toplu iş sözleşmesinden yararlanma, talep tarihinden itibaren geçerlidir.

Toplu iş sözleşmesinin imza tarihinden önceki talepler imza tarihi itibarıyla hüküm doğurur. Üyelik ve dayanışma aidatları, yetkili işçi sendikasının işverene yazılı başvurusu üzerine, işçinin ücretinden kesilerek ilgili sendikaya ödenir.

Genel kurul kararı ile aidatlarda değişiklik yapıldığı takdirde, en geç bir ay içinde sendika tarafından aidat miktarı işverene bildirilir.

İşyerinde uygulanan toplu iş sözleşmesinin tarafı olan işçi sendikası veya toplu iş sözleşmesi yapılmamışsa ya da sona ermişse yetki belgesi alan işçi sendikası, aidatların işçilerin ücretlerinden kesilmesi için işverene yazılı talepte bulunur. İşveren aidatları kesmeye, kestiği aidatın türünü belirterek tutarı ile kesinti listesini sendikaya göndermekle yükümlüdür.

Sayın Fatih KOŞAK'ın Sorusu:

Bir yapım işinin %60'ı tamamlandıktan sonra devredilmesi halinde, işin yapılan kısmı için iş deneyim belgesi alınması mümkün müdür?

Cevap: 4734 sayılı Kamu İhale Kanununun "İhaleye kalıtımda yeterlik kuralları" başlıklı

10 uncu maddesinde, devredilen işlerde sözleşme bedelinin en az %80'inin tamamlanması şartıyla, son onbeş yıl içinde geçici kabulü yapılan yapım işleri için iş deneyim belgesi düzenlenebileceği hükme bağlanmış, Yapım işleri ihaleleri Uygulama yönetmeliğinin “Belge düzenleme koşulları” başlıklı 44 üncü maddesinde de; devir öncesinde veya sonrasında dönemde işin ilk sözleşme bedelinin en az %80'i oranındaki kısmı gerçekleştiren yüklenicilere “**yüklenici iş bitirme belgesi**”nin düzenleneceği açıklanmıştır.

Bu durumda, söz konusu yapım işinde devir öncesinde işin %60'ı tamamlandığından ve devir sonrasında ise, devir alan kişinin kalan %40'ı tamamlayacağı dikkate alındığında, Kanunun ve Yönetmeliğin yukarıda anılan hükümleri uyarınca, devir öncesi veya devir sonrası işin en az %80'inin tamamlanmasının mümkün olmaması nedeniyle, devir öncesi veya sonrasında tamamlanan işin kısımları için iş deneyim belgesinin düzenlenmesi mümkün değildir.

Sayın Dede Türker'in Sorusu

Bir hizmet alım ihalesine ilişkin dokümanda komisyonun takdirini içeren bir hükme yer verilmesi mevzuata uygun mudur?

Cevap: İhale dokümanını oluşturan idari ve teknik şartnameler ile ilanlar ve diğer belgelerde yer verilecek hususlarını neler olacağı Kamu İhale Kanunu ile uygulama yönetmeliklerinde detaylı bir şekilde açıklanmıştır. Kanunun “Temel ilkeler” başlıklı 5 inci maddesinde, “... İdareler bu Kanuna göre yapılacak ihalelerde; saydamlığı, rekabeti, eşit muameleyi, güvenilirliği, gizliliği, kamuoyu denetimini, ihtiyaçların uygun şartlarla ve zamanında karşılanmasını ve kaynakların verimli kullanılmasını sağlamakla sorumludur ...” şeklinde hükme yer verilmiş olup, ihale dokümanında mevzuata aykırı bir hüküm bulunması halinde, süresi içinde idareye şikayet başvurusunda bulunulması mümkündür.

Kanunun 55 inci maddesinde, şikayet başvurusunun, ihale sürecindeki işlem veya eylemlerin farkına varıldığı veya farkına varılmış olması gereken tarihi izleyen günden itibaren 21 inci maddenin (b) ve (c) bentlerine göre yapılan ihalelerde beş gün, diğer hallerde ise on gün içinde ve sözleşmenin imzalanmasından önce ihaleyi yapan idareye yapılacağı ifade edilmiş ancak, ilan, ön yeterlilik veya ihale dokümanına ilişkin şikayetlerin, söz konusu süreleri aşmamak üzere en geç ihale veya son başvuru tarihinden üç iş günü öncesine kadar yapılabileceği hükme bağlanmıştır.

Yapılan açıklamalar ışığında, ihale dokümanında mevzuata aykırı olduğu düşünülen hükümlerin zeyilname ile düzeltilebilmesi amacıyla, yukarıda açıklanan süreler içinde şikayet başvurusunda bulunabileceği düşünülmektedir.

Sayın Birsen BAYRAKDAR (İnsan Kaynakları ve Eğitim Md. V.)'nin Sorusu:

1- 696 Sayılı Kanun Hükmünde Kararname ile Bandırma Belediyesi bünyesinde alt işverene bağlı çalışan personeller Belediye şirketi bünyesine geçirilmiştir. Söz konusu işçilere geçişten önce verilen yemek yardımı 10 TL iken geçiş sonrasında Yüksek Hakem Kurulu tarafından karara bağlanan 12.04.2018 tarihinde bakanlığın yayınlamış olduğu Toplu İş

Sözleşmesinde belirtilen 5 TL tutarındaki yemek yardımından yüksek olması sebebiyle işçilere 10 TL değil de 5 TL yemek ücreti ödenmeye başlanmıştır. Yapılan bu uygulama doğru mudur? Yemek ücreti ne kadar ödenmelidir?

2- İlaveten Şirket bünyesine geçirilmeden önce alt işverene bağlı çalışan personelin taraf olduğu toplu sözleşme bulunmamaktadır. 12.04.2018 tarihinde Çalışma ve Sosyal Güvenlik Bakanlığı'nun yayınlamış olduğu T.İ.S' in izinler dışındaki tüm maddelerine bağlı kalarak mali haklar da değişiklik yapmayıp sadece izin (yıllık izin, mazeret izni vb) günleri artırılarak şirket ile Disk Genel İş Sendikası ile arasında 05.11.2018 tarihinde T.İ.S imzalanmıştır. Bu imzalanan T.İ.S deki izin artışları yasal mıdır? Ayrıca bu T.İ.S 'den faydalanan çalışanlardan sendika üyelik aidatı kesilmeli midir?

Cevap:

1- 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 51 inci maddesi “**Yüksek Hakem Kuruluna başvurma**” başlığı adı altında düzenlenmiştir. Maddenin ikinci fıkrası “Yüksek Hakem Kurulu kararları kesindir ve toplu iş sözleşmesi hükmündedir” şeklinde düzenlenmiştir. Yüksek Hakem Kurulu tarafından karara bağlanan 12.04.2018 tarihinde bakanlığın yayınlamış olduğu Toplu İş Sözleşmesinde belirtilen yemek yardımının 5 TL olarak uygulanması kanaatimce doğrudur.

2- a) 4857 sayılı İş Kanununun 53 üncü maddesi “**Yıllık Ücretli İzin Hakkı ve İzin Süreleri**” başlığı adı altında düzenlenmiştir. Yasa hükmü gereği; İşyerinde işe başladığı günden itibaren, deneme süresi de içinde olmak üzere, en az bir yıl çalışmış olan işçilere yıllık ücretli izin verilir. Yıllık ücretli izin hakkından vazgeçilemez. Niteliklerinden ötürü bir yıldan az süren mevsimlik veya kampanya işlerinde çalışanlara İş Kanununun yıllık ücretli izinlere ilişkin hükümleri uygulanmaz. İşçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi, hizmet süresi;

(a) Bir yıldan beş yıla kadar (beş yıl dahil) olanlara **ondört günden**,

(b) Beş yıldan fazla onbeş yıldan az olanlara **yirmi günden**,

(c) Onbeş yıl (dahil) ve daha fazla olanlara **yirmialtı günden**,

az olamaz.

Yer altı işlerinde çalışan işçilerin yıllık ücretli izin süreleri dörder gün artırılarak uygulanır. Ancak, onsekiz ve daha küçük yaştaki işçilerle elli ve daha yukarı yaştaki işçilere verilecek yıllık ücretli izin süresi yirmi günden az olamaz.

Yıllık ve diğer izin süreleri iş sözleşmeleri ve toplu iş sözleşmeleri ile artırılabilir. Toplu iş sözleşmeleri mevzuata aykırı olamaz.

Şirket ile Disk Genel İş Sendikası ile arasında 05.11.2018 tarihinde imzalanan toplu iş sözleşmesi ile (yıllık izin, mazeret izni vb) günleri artırılarak işçi lehine düzenleme yapılmıştır. Dolaşısıyla yapılan düzenleme yasaldir.

b) 6356 sayılı Sendikalar ve Toplu İş Sözleşmesi Kanununun 18 inci maddesi “**Üyelik Aidatı**” başlığı adı altında düzenlenmiştir. Yasal düzenleme gereği; Üyelik aidatının miktarı kurulların tüzüklerinde belirtilen usul ve esaslara göre genel kurul tarafından belirlenir. Üye-

lik ve dayanışma aidatları, yetkili işçi sendikasının işverene yazılı başvurusu üzerine, işçinin ücretinden kesilmek suretiyle ilgili sendikaya ödenir. Yukarıdaki hükümlere göre ödenmesi gereken aidatı kesmeyen veya kesmesine rağmen bir ay içinde ilgili işçi sendikasına ödemeyen işveren, bildirim şartı aranmaksızın aidat miktarını bankalarca işletme kredilerine uygulanan en yüksek faiziyle birlikte ödemekle yükümlüdür. Diğer bir ifadeyle; bir işyerinde veya işletmede toplu iş sözleşmesi yapmak için yetki belgesi alan işçi sendikasının, yetki belgesine konu işyeri veya işletmede çalışan üyesi işçilerin listesini ve sendika tüzüğüne göre üyelerin sendikaya ödemeyi kabul ettikleri üyelik aidatını işverene bildirmesi ve bu listeye göre üyelik aidatının kesilmesini ve sendikaya ödenmesini istemesi gerekir. Aksi halde işverenin yükümlülüğünden söz edilemez.

Yetkili işçi sendikasının işverene yazılı başvurusu üzerine, üyelik ve dayanışma aidatlarının işçinin ücretinden kesilmek suretiyle ilgili sendikaya ödenmesi 6356 sayılı Kanunun 18 inci maddesi gereği zorunludur. Şirket ile Disk Genel İş Sendikası ile arasında 05.11.2018 tarihinde imzalanan toplu iş sözleşmesinden yararlanan işçilerden yasal düzenleme gereği sendika aidatı kesilecektir.

PRATİK BİLGİLER

657 SAYILI DEVLET MEMURLARI KANUNA TABİ OLARAK ÇALIŞANLAR İÇİN MAAŞ KATSAYILARI

	01.07.2018 31.12.2018 Dönemi TL.	01.01.2019 30.06.2019 Dönemi TL.
(Maaş) Esas Aylık Katsayısı Kıdem Aylığı Göstergesi	0,11794	0,130597
Kıdem Aylığı Göstergesi (20 x Kıdem Yılı Maaş Katsayısı) Bir hizmet yılı için 20, 25 yılve fazlası için azami 500 gösterge	20	20
Taban Aylığı Katsayısı	1,8461	2,044187
Yan Ödeme Katsayısı (İş güçlüğü, iş riski, temininde güçlük ve mali sorumluluk zamlarının aylık tutarlara çevrilmesinde uygulanacak yan ödeme katsayısı)	0,037402	0,041416
Özel Hizmet Tazminat Tavanı (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.120,43	1.240,67

657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 154 üncü mad. Hazine ve Maliye Bakanlığının 27998389.-010-.06.02-87 sayılı 08/01/2019 tarihli Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelgesi

DEVLET MEMURLARINA SAĞLANAN SOSYAL YARDIMLAR

Konusu		01.07.2018 31.12.2018 Dönemi TL.	01.01.2019 30.06.2019 Dönemi TL.
		Aile Yardımı (2.134 x Maaş Katsayısı)	251,68
Çocuk Yardımı	06 Yaş grubu çocuk için 500 x Maaş Aylık Katsayısı	58,97	65,30
	07 Yaş grubu çocuk için 250 x Maaş Aylık Katsayısı	29,48	32,65
Doğum Yardımı	1. Çocuk için	300	300
	2. Çocuk için	400	400
	3. Çocuk için	600	600
	3. Çocuk sonrası her çocuk için <small>633 sayılı KHK'ya göre (15.05.2015 tarihinden itibaren geçerlidir)</small>	600	600
Ölüm Yardımı	Eş ve Çocuğun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı	1.120,43	1.240,67
	Memurun Ölümü (8.000+1.500) x Maaş Aylık Katsayısı x 2	2.240,86	2.481,34

657 s.Kanun md. 202, Hazine ve Maliye Bakanlığının 27998389.-010.-06.02-87 sayılı 08/01/2019 tarihli Mali ve Sosyal Haklara İlişkin Genelgesi

BELEDİYE BAŞKAN ÖDENEĞİ

Nüfus	Ödenek Göstergesi	Ödeme Dönemi	Aylık Katsayısı	Bürüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	72.280	01.01.2019 - 30.06.2019	0,130597	9.439,55
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	82.280	01.01.2019 - 30.06.2019	0,130597	10.745,52
50.001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	102.280	01.01.2019 - 30.06.2019	0,130597	13.357,46
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	117.280	01.01.2019 - 30.06.2019	0,130597	15.316,42
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	137.280	01.01.2019 - 30.06.2019	0,130597	17.928,36
500.001'den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	157.280	01.01.2019 - 30.06.2019	0,130597	20.540,30
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	192.280	01.01.2019 - 30.06.2019	0,130597	25.111,19
2.000.001'den fazla olan beldelerde	232.280	01.01.2019 - 30.06.2019	0,130597	30.335,07

Nüfusu 50.001'den az olan il merkezi beldelerde bu ödeneğin hesaplamasında 102.280 gösterge rakamı esas alınır. Yani brüt ödenek 13.357,46 dir.

BELEDİYE MECLİS ÜYELERİ HUZUR HAKKI^[1] (2019 YILI)

Nüfusuna Göre Belediye Meclisi Huzur Hakkı	01.07.2018 31.12.2018 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek	01.01.2019- 30.06.2019 Dönemi TL Aylık Brüt Ödenek
10.000'e kadar olan beldelerde	94,72	104,88
10.001'den 50.000'e kadar olan beldelerde	107,82	119,39
50.0001'den 100.000'e kadar olan beldelerde	134,03	148,42
100.001'den 250.000'e kadar olan beldelerde	153,69	170,18
250.001'den 500.000'e kadar olan beldelerde	179,90	199,20
500.0017den 1.000.000'a kadar olan beldelerde	206,11	228,22
1.000.001'den 2.000.000'a kadar olan beldelerde	251,97	279,01
2.000.001'den fazla olan beldelerde	304,93	337,06

Meclis başkan ve üyelerine, belediye başkanına ödenmekte olan aylık brüt ödeneğin günlük tutarının üçte birini geçmemek üzere meclis tarafından belirlenecek miktarda huzur hakkı ödenir.

[1] 5393 sayılı Belediye Kanununun 32 nci maddesine göre hesaplanmıştır.

BELEDİYE ENCÜMEN ÜYELERİ ÖDENEĞİ (2019 YILI)

(5393 Sayılı Belediye Kanununun 36 ncı maddesi ve 5216 sayılı Büyükşehir Belediye Kanununun 16 ncı maddesine istinaden)

Belediyenin Nüfusuna Göre Belediye Encümen Ödeneği	01/07/2018 31/12/2018 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek	01/01/2019 30/06/2019 Dönemi (TL) Aylık Brüt Ödenek
Nüfusu 10.000'e kadar olan belediyelerde 3,500	412,79	457,09
Nüfusu 10.001'den 50.000'e kadar olan belediyelerde 4.500	530,73	587,69
Nüfusu 50.001 den 200.000'e kadar olan belediyelerde 6.000	707,64	783,58
Nüfusu 200.001'in üzerinde olan belediyelerde ise 7.500	884,55	979,48
Büyükşehir Belediye Encümen Başkanı ve Seçilmiş Üyelerine 12.000	1.415,28	1.567,16

Encümenin memur üyelerine bu tutarların yarısı ödenir.

İL GENEL MECLİS ÜYELERİNİN HUZUR HAKLARI (2019 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2018-31/12/2018	Dönemi 01/01/2019-30/06/2019
İl Genel Meclis Başkanı (Gösterge 6.024 x 0,130597)	710,47	786,72
İl Genel Meclis Üyeleri (Gösterge 2.226 x 0,130597)	262,53	290,71

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü Maddesine göre verilen bu huzur hakkı il genel meclisi başkan ve üyelerinin, meclis ve komisyon toplantılarına katıldıkları her gün için verilecektir.

İL ENCÜMEN BRÜT ÖDENEKLERİ (2019 YILI)

Görevi	Dönemi 01/07/2018-31/12/2018	Dönemi 01/01/2019-30/06/2019
Encümen Başkanı (14.000 Gösterge x 0,130597)	1.651,16	1.828,36
Encümen Üyeleri (12.000 Gösterge x 0,130597)	1.415,28	1.567,16

5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 28 inci maddesine göre verilen bu ödenek, encümen başkanı hariç memur üyelerine yarısı ödenecektir.

GELİR VERGİSİNE TABİ GELİRLERİN VERGİLENDİRİLMESİNDE ESAS ALINAN TARİFE

GELİR VERGİSİ GENEL TEBLİĞİ (SERİ NO:305)

31.12.2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

Gelir Vergisi Kanununun 103 üncü maddesinin birinci fıkrasında yer alan gelir vergisine tabi gelirlerin vergilendirilmesinde esas alınan tarife, 2019 takvim yılı gelirlerinin vergilendirilmesinde esas alınmak üzere aşağıdaki şekilde yeniden belirlenmiştir.	
18.000 TL'ye kadar	15%
40.000 TL'nin 18.000 TL'si için 2.700 TL, fazlası	20%
98.000 TL'nin 40.000 TL'si için 7.100 TL, (ücret gelirlerinde 148.000 TL'nin 40.000 TL'si için 7.100 TL), fazlası	27%
98.000 TL'den fazlasının 98.000 TL'si için 22.760 TL, (ücret gelirlerinde 148.000 TL'den fazlasının 148.000 TL'si için 36.260 TL), fazlası	35%

ASGARI ÜCRETİN NET HESABI VE İŞVEREN MALİYETİ¹

	01.01.2018 - 31.12.2018 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)	01.01.2019 - 31.12.2019 Dönemi (TL) Asgari Ücretin Netinin Hesabı (TL)
Asgari Ücret	2.029,50	2.558,40
SSK Primi (%14)	284,13	358,18
İşsizlik Sig. Fonu (%1)	20,30	25,58
Gelir vergisi (%15)	106,55	134,32
Asgari Geçim İndirimi	152,21	191,88
Damga Vergisi (%07,59)	15,40	19,42
Kesintiler Toplamı	426,38	537,50
Net Asgari Ücret	1.603,12	2.020,90
İŞVERENE MALİYETİ (TL/AY)		
Asgari Ücret	2.029,50	2.558,40
SSK Primi (%15,5) (İşveren Payı (***)	314,57	396,55
İşveren İşsizlik Sigorta Fonu (%2)	40,59	51,17
İşverene Toplam Maliyet	2.384,66	3.006,12

Not1 : 5083 Sayılı Kanunun 2. maddesi uyarınca; Türk Lirası değerlerin yeni Türk Lirasına dönüşüm işlemlerinin ve Yeni Türk Lirası cinsinden yapılan işlemlerin sonuçlarında ve ödeme aşamalarında yarım Kuruş ve üzerindeki değerler bir Yeni Kuruşa tamamlanır; yarım Yeni Kuruşun altındaki değerler dikkate alınmamıştır.

Not2 : 16 yaşını doldurmamış işçiler içinde aynı hesaplamalar yapılmıştır.

(*) Gelir Vergisi Hesaplamasında; 193 Sayılı G. V. Kanununun 32 maddesi uyarınca işçinin, bekar ve çocuksuz olduğu ve sadece kendisi dikkate alınarak, Asgari Geçim İndirimi uygulanmıştır.

(**) Net ele geçen asgari ücrete (152,21) TL asgari geçim indirimi ilave edilmiştir.

(***) 5510 sayılı Kanunun 81. maddesinin (ı) bendine göre, bentde belirtilen şartları sağlayan işverenlere, SGK primi işveren payında 5 puanlık indirim öngörüldüğünden hesaplamalar buna göre yapılmıştır. Gerekli şartları sağlamayan işverenler için, SGK primi işveren payı %20,5'dir. 6385 sayılı kanunun 9. maddesiyle yapılan düzenleme ile 01.09.2013 tarihinde itibaren geçerli olmak üzere 5510 sayılı kanunun 81.maddesi "Kısa vadeli sigorta kolları prim oranı, sigortalının prime esas kazancının %2'sidir.

2019 YILI ASGARI GEÇİM İNDİRİMİ

Medeni Durumu	Aylık (TL)	Medeni Durumu	Aylık (TL)
Bekar	191,88	Evli, eşi çalışan ve çocuksuz	191,88
Evli, eşi çalışmayan ve çocuksuz	230,26	Evli, eşi çalışan ve 1 çocuklu	220,66
Evli, eşi çalışmayan ve 1 çocuklu	259,04	Evli, eşi çalışan ve 2 çocuklu	249,44
Evli, eşi çalışmayan ve 2 çocuklu	287,82	Evli, eşi çalışan ve 3 çocuklu	287,82
Evli, eşi çalışmayan ve 3 çocuklu	326,20	Evli, eşi çalışan ve 4 çocuklu	307,01
Evli, eşi çalışmayan ve 4 çocuklu	326,20	Evli, eşi çalışan ve 5 çocuklu	326,20

1 <http://www.csgeb.gov.tr/csgebPortal/cgm.portal?page=asgari>

5326 SAYILI KABAHAHATLER KANUNUNA GÖRE 2019 YILI BELEDİYE PARA CEZALARI (01.01.2019 - 31.12.2019)

M.Lamih ÇELİK tarafından hazırlanan '2019 Yılında Belediyece Kabahatler Kanunu'na Göre Verilecek Para Cezaları' başlıklı Makaleden alıntı yapılmıştır. Mahalli İdareler Dergisi Aralık 2018 72. s.

KANUN MADDESİ	KABAHAHATİN ADI	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK	TL
m.32	EMRE AYKIRI DAVRANIŞ	Genel	Belediye Encümeni	320 TL
m.33	DİLENİLİK	Dilencilik yapmak	Belediye Zabıtası	153 TL
	DİLENİLİK	Dilencilik yapanın üzerinde para çıkması	Belediye Encümeni	Toplanan paranın kamuya geçirilmesi
m.36/1	GÜRÜLTÜ	Gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Gerçek Kişi)	Belediye Zabıtası	153 TL
m.36/2	GÜRÜLTÜ	Ticari bir işletmenin faaliyeti çerçevesinde gürültü çıkarmak suretiyle başkalarını rahatsız etmek (Ticari İşletme)	Belediye Zabıtası	3.292-16.510 TL
m.37	RAHATSIZ ETME	Mal veya hizmet satmak için başkalarını rahatsız etmek	Belediye Zabıtası	153 TL
m.38/1	İŞGAL	Kaldırımları İşgal Eden veya Mal Satışı Yapan Kişilere	Belediye Zabıtası	153 TL
m.38/2	İŞGAL	Kaldırımlara İzni Olmaksızın İnşaat Malzemesi Yığan Kişilere	Belediye Zabıtası	320-1.635 TL
m.39	SİGARA İÇME YASAĞI	Kamu Hizmet Binalarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	153 TL
	SİGARA İÇME YASAĞI	Belediyeye ait toplu taşıma araçlarında sigara içmek	Başkanın yetki verdiği görevli	153 TL
	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişileri Tarafından İşletilen Toplu Taşıma Araçlarında sigara içenlere	Başkanın yetki verdiği görevli	153 TL
	SİGARA İÇME YASAĞI	Özel Hukuk Kişilerine Ait Olan ve Herkesin Girebileceği Binaların Kapalı Alanlarında sigara içenlere	Kolluk Görevlisi	153 TL
m.40	KİMLİĞİ BİLDİRMEME	Görevle ilgili olarak sorulması halinde kamu görevlisine kimliği ve adresi ile ilgili bilgi vermekten kaçınmak veya gerçeğe aykırı beyanda bulunmak	Kimlik ve adres bilgisi soran kamu görevlisi (Genel)	153 TL

KANUN MADDESİ	KABAHATİN ADI	KABAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK	TL
m.41/1	ÇEVREYİ KİRLETME	Evsel atık ve atıkların toplanmasına veya depolanmasına özgü yerler dışına atan kişiye	Belediye Zabıtası	50 TL
m. 41/2	ÇEVREYİ KİRLETME	Yemek Pişirme ve Servis Yerlerinde İşlenmesi Halinde İşletmeye	Belediye Zabıtası	1.635-16.510 TL
m. 41/3	ÇEVREYİ KİRLETME	Hayvan Kesimine Tahsis Edilen Yerleri Dışında Kesim Yapanlara veya Kesilen Hayvan Atıklarını Sokağa veya Kamuya Ait Sair Alanlara Bırakanlara	Belediye Zabıtası	153TL
m.41/4	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına Atan gerçek Kişiye	Belediye Zabıtası	320-9.898 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
	ÇEVREYİ KİRLETME	İnşaat Atık ve Artıklarını Bunların Toplanmasına veya Depolanmasına Özgü Yerler Dışına İnşaatı Yürüten Tüzel Kişi Adına Atılması Halinde	Belediye Zabıtası	320-16.510 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/4).
m.41/5	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Ev Eşyasını Bunların Toplanmasına İlişkin Belirlenen Günün Dışında Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası (belediyeler tarafından belirli aralıklarla yılda üç günden az olmamak üzere günler belirlenir ve ilan olunur (m. 41/5)	153 TL
m.41/6	ÇEVREYİ KİRLETME	Kullanılmaz Hale Gelen Motorlu Kara ve Deniz Nakil Araçlarını ya da Mütemmim Cüzlerini Sokağa veya Kamuya Ait Sair Yerlere Bırakan Kişiye	Belediye Zabıtası	814 TL ayrıca atıkların kaldırılması masrafları tahsil edilir (madde:41/6).
m. 42	AFİŞ ASMA	İzin alınmaksızın kamuya ait alan ve duvarlar ile özel şahıslara ait alanlara bez, kağıt vb. afiş ve ilan asmak	Belediye Zabıtası	320-9.898 TL
	AFİŞ ASMA	İzin alınarak asılan afişlerin verilen sürenin sonunda toplanmaması	Belediye Zabıtası	320-9.898 TL

1608 SAYILI KANUNUNA GÖRE BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

SIRA	K. MAD	KABAHAHATİN İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN
1	Bel.Kanun 15/m	İzinsiz seyyar satış yapmak	Belediye Encümeni	320 TL
2	Umumi Hıfzısıhha Kanunu 266-283	Belediyece hazırlanan sıhhi zabıta talimatnamesine aykırı davranmak	Belediye Encümeni	320 TL
3	831 sayılı Sular Kanunu Ek md. 7	İçme suları kaynaklarında zarar verecek ve sıhhat şartlarını bozacak şekilde tarla açmak ve hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisi tarafından yasak edilmiş ise bu karara aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	320 TL
4	1608 s.k m.2	Yolcu nakil araçlarına ilişkin ücret tarifelerine uymama	Belediye Encümeni	644- 13.010 TL
5	1608 s.k m.1	Belediye emir ve yasaklarına aykırı davrananlara	Belediye Encümeni	320 TL
6	1608 s.k m.1	Mevzuat tarafından yasaklanmış ancak herhangi bir para cezası öngörülmemiş ise	Belediye Encümeni	320 TL

Belediye zabıtası emre aykırılığı idari yaptırım tutanağı ile tespit ederek, belediye emcümeneine sevk eder, encümen bu tutanağı istinden cezasını uygulayacaktır.

4207 SAYILI TÜTÜN ÜRÜNLERİNİN ZARARLARININ ÖNLENMESİ VE KONTROLÜ HAKKINDA KANUN İLE DÜZENLENEN KABAHATLER VE SUÇLAR İLE BUNLAR İÇİN ÖNGÖRÜLEN YAPTIRIMLAR

SIRA	KABAHATİN/SUÇUN ADI	KABAHATİN / SUÇUN DÜZENLENDİĞİ 4207 SAYILI KANUNUN İLGİLİ MADDESİ	UYGULANACAK CEZA MİKTARLARI 2019 YILI	UYGULANACAK CEZANIN DÜZENLENDİĞİ KANUNUN İLGİLİ MADDESİ (**)	İDARİ YAPTIRIMI YA DA CEZAYI UYGULAMAYA YETKİLİ OLANLAR	İDARİ YAPTIRIMI YA DA CEZAYI UYGULAMAYA YETKİLİ OLANLARIN DÜZENLENDİĞİ KANUN MADDESİ
1	Kamu hizmet binalarının kapalı alanlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-a	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	İlgili idari birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlisi	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/1
2	Koridorları dâhil olmak üzere her türlü eğitim, sağlık, üretim, ticaret, sosyal, kültürel, spor, eğlence ve benzeri amaçlı özel hukuk kişilerine ait olan ve birden çok kişinin girebileceği (ikamete mahsus konutlar hariç) binaların kapalı alanlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-b	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/3
3	Kamuya ait karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu toplu taşıma araçlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-c	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	İlgili idari birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlisi	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/2
4	Taksi hizmeti verenler dahil olmak üzere özel hukuk kişilerine ait karayolu, demiryolu, denizyolu ve havayolu toplu taşıma araçlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-c	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	İlk başvuru kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/2
5	Kamuya ait okul öncesi eğitim kurumlarının, eğitim ve öğretim kurumları dahil olmak üzere ilk ve orta öğrenim kurumlarının, kültür ve sosyal hizmet binalarının kapalı ve açık alanlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-ç	124 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	İlgili idari birim amirinin yetkili kıldığı kamu görevlisi	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/1
6	Özel hukuk kişilerine ait okul öncesi eğitim kurumlarının, dershaneler, eğitim ve öğretim kurumları dahil olmak üzere ilk ve orta öğrenim kurumlarının, kültür ve sosyal hizmet binalarının kapalı ve açık alanlarında tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-ç	124 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/3

7	Özel hukuk kişilerine ait olan lokantalar ile kahvehane, kafeterya, birahane gibi eğlence hizmeti verilen işletmelerde tütün mamullerinin tüketilmesi	Madde 2/1-d (19 TEMMUZ 2009'da YÜRÜRLÜĞE GİRDİ.)	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/3
8	Açık havada yapılan her türlü spor, kültür, sanat ve eğlence faaliyetlerinin yapıldığı yerler ile bunların seyir yerlerinde tütün ürünlerinin tüketilmesi	Madde 2/4	153 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39/3
9	Tütün ürünleri sektöründe faaliyet gösteren firmaların isimleri, amblemleri veya ürünlerinin marka ya da işaretleri veya bunları çağrıştıracak alâmetlerin kıyafet, takı ve aksesuar olarak taşınması	Madde 3/2	124 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/1	En yakın veya ilk başvuru kolluk birimi yetkilileri	5326 sayılı Kabahatler Kanunu Madde 39
			Yasak kapsamındaki her türlü eşyanın mülkiyeti kamuya geçirilir	4207 sayılı Kanun Madde 7/1	Mahalli Mülki Amir	4207 sayılı Kanun Madde 7/1
11	Sağlık, eğitim ve öğretim, kültür ve spor hizmeti verilen yerlerde tütün ürünlerinin satışının yapılması	Madde 3/7	2.104 TL	4207 sayılı Kanun Madde 5/5	Mahalli Mülki Amir (6111 sayılı Kanun İle Değiştirdi)	4207 sayılı Kanun Madde 5/5
17	"Onsekiz yaşını doldurmamış kişiler, tütün ürünü işletmelerinde, pazarlanmasında ve satışında istihdam edilemez." HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLMESİ	Madde 3/9	Her bir kişi için 2.595 TL İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Madde 5/7	Mahalli Mülki Amir	4207 sayılı Kanun Madde 5/7
18	Tütün ürünleri, paket açılarak adet şeklinde veya daha küçük paketlere bölünerek satılamaz. HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLMESİ	Madde 3/10	2.595 TL den 26.027 TL ye Kadar İDARİ PARA CEZASI	4733 sayılı Tütün ve APDK Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Madde 8/5-j	Mahalli Mülki Amir	4733 sayılı Tütün ve Alkol Piyasası Düzenleme Kurumu Teşkilat ve Görevleri Hakkında Kanun Madde 9/9
20	Her türlü sakız, şeker, çerez, oyuncak, kıyafet, takı, aksesuar ve benzeri ürünlerin tütün ürünlerine benzeyecek veya markasını çağrıştıracak şekilde ürünlerin üretilmesi	Madde 3/14	42.232 TL den 211.186 TL ye Kadar İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Madde 5/10	Belediye Sınırları İçinde Belediye Encümeni	4207 sayılı Kanun Madde 5/10
			Yasak kapsamındaki her türlü eşyanın mülkiyeti kamuya geçirilir	4207 sayılı Kanun Madde 7/1	Belediye Sınırları Dışında Mahalli Mülki Amir	

21	“Tütün ürünlerinin içilmesinin yasaklandığı yerlerde, yasal düzenleme ve buna uymamanın cezai sonuçlarını belirten uyarılar; salonlarda asgari on santimetrelik puntolarla, toplu taşıma araçlarında üç santimetrelik puntolarla herkes tarafından görülebilir yerlere asılır. (HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLMESİ)	Madde 4/1	2.595 TL İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Mad- de 5/11	Mahalli Mülki Amir	4207 sayılı Kanun Madde 5/11
23	(Değişik: 3/4/2008-5752/6 md.) Tütün ürünlerinin satışının serbest olduğu yerlere “Yasal Uyarı: 18 yaşını doldurmayanlara sigara ve diğer tütün ürünleri satılmaz; satanlar hakkında yasal işlem yapılır.” ibaresi Tütün, Tütün Mamulleri ve Alkollü İçkiler Piyasası Düzenleme Kurumunca belirlenen usullere uygun olarak yazılarak, rahatlıkla görülebilen ve okunabilen yerlere asılır. (HÜKMÜNÜN İHLAL EDİLMESİ)	Madde 4/2	2.595 TL İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Mad- de 5/11	Mahalli Mülki Amir	4207 sayılı Kanun Madde 5/11
29	4207 sayılı Kanunun 2 nci maddesinin (a) bendi hariç birinci, üçüncü, dördüncü ve beşinci fıkralarında belirtilen yasakların uygulanması ve tedbirlerin alınması ile ilgili yükümlülüklerini yerine getirmeyen işletme sorumluları, denetimi yapan yetkililer tarafından önce yazılı olarak uyarılır. Bu uyarı yazısı, ilgili işletme sorumlusuna tebliğ edilir. Bu uyarıya rağmen, verilen sürede yükümlülüklerin yerine getirilmemesi	Madde 5/2	2.104 TL den 10.555 TL ye Kadar İDARİ PARA CEZASI	4207 sayılı Kanun Mad- de 5/2	Mahalli Mülki Amir (6111 Sayılı Kanun İle Değiştii	4207 sayılı Kanun Madde 5/2
30	4207 sayılı Kanunla kendilerine görev yüklenen memurlar ve diğer kamu görevlilerince bu görevlerin yerine getirilmemesi	Madde 5/15		4207 sayılı Kanun Mad- de 5/15	Yetkili Ma- kamlar	4207 sayılı Kanun Madde 5/15

ÖNEMLİ NOT: 6111 SAYILI KANUN İLE EKLENDİ:

4207 SAYILI KANUN MADDE 5/16 HÜKMÜ: “Bu maddedeki cezaları gerektiren fiillerin tekrerrüü halinde idari para cezası bir kat artırılarak verilir.”

(*) 2019 Yılı ceza miktarları, Maliye Bakanlığı'nca 30 Kasım 2018 tarihli ve 30611 sayılı Resmî Gazetede yayımlanarak yürürlüğe giren 503 Sıra Nolu Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği'nde belirlenen % 23,73 (yirmüç virgöl yetmişüç) yeniden değerlendirme oranına uygun olarak tespit edilmiştir.

2559 SAYILI POLİS VAZİFE VE SELAHİYET KANUNUNA GÖRE 2019 YILI BELEDİYE İDARİ PARA CEZALARI

(Kişilerin tek tek veya toplu olarak eğlenmesi, dinlenmesi veya konaklaması için açılan otel, motel, pansiyon, kamping ve benzeri konaklama yerleri; gazino, pavyon, meyhane, bar, birahane, içkili lokanta, taverna ve benzeri içkili yerler; sinema, kahvehane ve kıraathane; kumar ve kazanç kastı olmamak şartıyla adı ne olursa olsun bilgi ve maharet artırıcı veya zeka geliştirici nitelikteki elektronik oyun alet ve makinelerinin, video ve televizyon oyunlarının içerisinde bulunduğu elektronik oyun yerleri; internet kafeler ve benzeri yerler umuma açık istirahat ve eğlence yeri sayılır.m.7)

KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
m. 6/1-a	Umuma açık istirahat ve eğlence yerinin süreli olarak faaliyetten men edildiği halde süresinden önce açılması	Belediye Encümeni	1.822 - 3.662 TL
m. 6/1-b	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin açma ve kapanma saatlerine uymaması	Belediye Encümeni	1.822 - 3.662 TL
m.6/1-c, 12/1	Eğlence, oyun, içki ve benzeri umuma açık ve açılması izne bağlı yerlerde 18 yaşından küçüklerin çalıştırılması	Belediye Encümeni	1.822 - 3.662 TL
m.6/1-c, m.12/2	Bar, pavyon, gazino, meyhane gibi içkili yerler ile kıraathane ve oyun oynatılan yerlere yanlarında veli veya vasisi olsa bile 18 yaşından küçüklerin alınması	Belediye Encümeni	1.822 - 3.662 TL
m.6/1-d	Umuma açık istirahat ve eğlence yerlerinin mevzuat hükümlerine aykırı olarak işletilmesi	Belediye Encümeni	1.822 - 3.662 TL
m.7/3	İzin almadan umuma açık istirahat ve eğlence yeri açmak	Belediye Encümeni	Kapatma
m.6/3	Yukarıda sıralanan suçları bir yıl içinde tekrar etmek	Belediye Encümeni	En son uygulanan ceza bir kat artırılır

Bu maddede öngörülen idarî para cezaları, belediye sınırları içinde belediye encümeni tarafından verilir. Verilen idarî para cezalarına ilişkin kararlar, ilgililere 7201 sayılı Tebligat Kanunu hükümlerine göre tebliğ edilir. Bu cezalara karşı tebliğ tarihinden itibaren en geç yedi gün içinde yetkili idare mahkemesine itiraz edilebilir. İtiraz, idarece verilen cezanın yerine getirilmesini durdurmaz. İtiraz üzerine verilen karar kesindir. İtiraz, zaruret görülmeyen hallerde evrak üzerinde inceleme yapılarak en kısa sürede sonuçlandırılır. İdarî para cezaları, 6183 sayılı Amme Alacaklarının Tahsil Usulü Hakkında Kanun hükümlerine göre tahsil olunur.

Bu maddede belirtilen aynı fiillerin, bir yıl içinde tekrarı halinde, en son uygulanan para cezası bir kat artırılarak uygulanır.

KAMU KONUTLARININ 2019 YILI AYLIK KİRA BEDELLERİ

9/11/1983 tarihli ve 2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu kapsamındaki kamu konutları için aylık kira bedellerinin belirlendiği Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No:389) 27/12/2018 tarih ve 30638 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

1) Kira bedelleri	Yurt içinde bulunan konutlardan aylık her bir metrekare için;
a) Kerpiç, ahşap, bağdadi ve benzeri konutlarda	2,36 TL/m ² ,
b) Kalorifersiz konutlarda	3,69 TL/m ² ,
c) Kaloriferli konutlarda	4,85 TL/m ² ,
Kira bedeline yapılacak ilaveler	
3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için kaloriferli, kapıcı ya da her ikisinin de kurum ve kuruluşlarca karşılandığı konutlardan ilave kira bedeli	0,57 TL/m ²
(2) Elektrik ve su bedellerinin kurum ve kuruluşlarca yapılan gerçek giderler dikkate alınarak kullanıcılarından tahsil edilmesi esastır. Bununla birlikte, sayaçların ayrılmasının mümkün olmaması nedeniyle elektrik, su ya da her ikisinin hizmet binası veya fabrika tesislerinden karşılandığı konutlardan 3 üncü maddede belirlenen kira bedellerine ek olarak, aylık her bir metrekare için;	
a) Elektrik sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	1,08 TL/m ² ,
b) Su sayacının ayrılmasının mümkün olmaması halinde	0,93 TL/m ² ,
c) Elektrik ve su sayacının her ikisinin de ayrılmasının mümkün olmaması halinde	2,01 TL/m ² ,
ç) Konutlarda kullanılan su, şehir şebekesi dışında kuyu, artezyen, kaynak suyu ve benzeri su kaynaklarından karşılanıyor olması halinde ilave kira bedeli alınır.	0,50 TL/m ² ,
Yakıtı kurum ve kuruluşlar tarafından tedarik edilen konutlar	
2946 sayılı Kamu Konutları Kanunu ile Kamu Konutları Yönetmeliği kapsamındaki kurum ve kuruluşların yurt içindeki kaloriferli konutlarından yakıtı kurum ve kuruluş tarafından tedarik edilenlerde oturanlardan ısı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmamış konutlarda, her bir metrekare için yakıt bedeli	1,94 TL/m ²
(2) Isı pay ölçer veya kalorimetre cihazı montajı yapılmış konutlarda; birinci fıkradaki yakıt bedelinin üç katını geçmemek kaydıyla, bağımsız bölümün tüketimi oranında hesaplanan yakıt bedeli konutta oturanlardan tahsil edilir. Ancak kurum ve kuruluşlar, yakıt maliyetlerini dikkate alarak gerekli gördükleri takdirde bu bedelin üzerinde yakıt bedeli tahsil edebilir.	
(3) Yakıtı kurum ve kuruluşlarca tedarik edilen konutlarda, ortak kullanım alanlarındaki aydınlatma, elektrik, su, gaz, otomat ve benzeri giderlerin zorunlu nedenlerle kurum ve kuruluşlarca karşılanıyor olması halinde, bu giderler karşılığında kira ve yakıt bedellerine ek olarak her bir metrekare başına	0,22 TL/m ²
Kira bedellerinin hesaplanması 3 üncü maddede belirtilen kira birim bedellerine, 26/5/2005 tarihli ve 25826 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanan Milli Emlak Genel Tebliği (Sıra No: 294)'nde belirtilen esaslar uygulanmak suretiyle aylık kira bedelleri hesaplanır.	

2886 SAYILI DEVLET İHALE KANUNUNDAKİ PARASAL LİMİTLER

	TL
1. Diğer Şehirlerde Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/2) ¹	763.600
2. Resmi Gazete İle Yapılacak İlanlar İçin Alt Sınır (Madde 17/3) ²	2.380,900
3. Açık Teklif Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 45) ³	2.380,900
(Bu madde ile ilgili parasal sınır, Hazineye ait taşınmazların satışında 10.000.000.-TL olup, bu tutarı yirmi katına kadar artırmaya Maliye Bakanı yetkilidir.)	
4. Pazarlık Usulü İle Yapılacak İhaleler İçin Üst Sınır (Madde 51) ⁴	
a- İllerde, Kuruluş Merkezlerinde Askeri Birlik, Kurum ve Kuruluşları da Büyükşehir Belediyesi Sınırları İçindeki İlçelerde ve Nüfusu 50.000'i Geçen İlçelerde	86.700
b-Diğer İlçelerde	43.000
5. Taşınır ve Taşınmaz Malların Satış, Kira, Trampa Edinmesi ve Mülkiyetin Gayri Ayni Hak Tesisinde Mahalli Komisyonların Yetkilerinin Üst Sınırı (Madde 76) ⁵	
a) Ankara, İstanbul ve İzmir İl Merkezlerinde	523.700
b) Diğer Büyükşehir Belediyesi Olan İl Merkezlerinde	262.000
c) Diğer İl Merkezleri, Büyükşehir Bld. Sınırları İçindeki İlçeler ve Nüfusu 50.00'i Geçen İlçelerde	189.900
ç) Diğer İlçelerde	141.900

Bu madde ile ilgili parasal sınırları n herbiri için ayrı ayrı veya birlikte dört katına kadar artırmaya Çevre ve Şehircilik Bakanı yetkilidir.

[1] 2886/17 md. 2. fıkrada Diğer şehirlerde yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli her yıl Genel Bütçe Kanunu ile belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler (1) numaralı fıkraya göre yapılacak ilanlardan başka, traşi göz önüne alınarak ili Basın-İlan Kurumunca tespit olunacak günlük gazetelerden birinde, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defa daha ilan edilir.)

[2] 2886/17 md. 3. Fıkrası: Resmi Gazete ile yapılacak ilanlar: Tahmin edilen bedeli (2) numaralı fıkraya uyarınca belirlenecek miktarı aşan ihale konusu işler, ihale tarihinden en az 10 gün önce bir defada Resmi Gazete'de ilan edilir.

[3] 2886/45 Açık teklif usulü ile yapılabilecek

[4] 2886/-51. Md Pazarlık usulüyle yapılacak

[5] 2886/76 ncı maddesi : Mahalli komisyonların yetkileri- Taşınır ve taşınmaz malların satış, kira, trampa edilmesi ve mülkiyetin gayri ayni hak tesislerinde, mahalli komisyonların ne miktara kadar ihaleye selahiyetleri oldukları, her yıl Genel Bütçe Kanununda gösterilir.

YURTIÇİ HARCIRAHLAR

Memur ve Hizmetlilerden	TL
a) Ek Göstergesi 8000 ve Daha Yukarı Olanlar	51,60
b) Göstergesi 5800 (Dahil) - 8000 (Hariç) Olanlar	48,15
c) Ek Göstergesi 3000 (Dahil) - 5800 (Hariç) Olanlar	45,20
d) Kadro Derecesi 1 - 4 Olanlar	39,85
e) Kadro Derecesi 5 - 15 Olanlar	38,75

(* 6245 Sayılı Kanununun 33/b maddesine göre verilecek gündeliklerin hesabından bu tutar esas alınır.)

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkrasına göre verilecek gündeliklerin hesabında bu tutar esas alınır.

6245 sayılı Harcırah Kanununun 33 üncü maddesinin (b) fıkralarına göre yatacak yer temini için ödenecek ücretlerin hesabında, gündeliklerinin %50 artırımlı miktarı esas alınır. (d) fıkrasına göre yapılacak ödemelerde ise görevlendirilenin ilk on günü için gündeliklerin % 50 artırımlı miktarı, takip eden 80 günü için gündeliklerinin % 50'si, müteakip 90 günü için ise müstehak oldukları gündeliklerinin %40'ı esas alınır.

II- Arazi Üzerinde Çalışanlara Verilecek Tazminatlar (Madde 50)

50 nci Maddenin 1, 2, 3, 4 ve 5 inci Bentlerinde Yer Alan Personel :

- a) Kadro derecesi 1-4 olanlar 15,80
b) Kadro derecesi 5-15 olanlar 15,25

Bu tazminattan yararlananlardan;

1) Memuriyet mahalli dışındaki çalışma alanlarında hizmet görenler ile 24.2.1984 tarihli ve 2981 sayılı Kanun uygulamasında çalışan Tapu ve Kadastro Genel Müdürlüğü personeline yukarıda yazılı miktarların yarısı ek olarak ödenir.

2) Bu çalışmaları dolayısıyla arazide, şantiyede veya gemilerde geceleyenlere bu suretle bulunacak miktarın yarısı ek olarak ayrıca ödenir.

EK DERS, KONFERANS VE FAZLA ÇALIŞMA ÜCRETLERİ İLE DİĞER ÜCRET ÖDEMELE- RİNİN (K- Cetveli)

I- Fazla Çalışma Ücreti

(A) Saat Başı Fazla Çalışma Ücreti:

1- 657 sayılı Kanununun 178 inci maddesi uyarınca fazla çalışma karşılığında saat başına yapılacak ödeme 2,13 Türk Lirasıdır. (399 sayılı Kanun Hükmünde Kararnamenin 30 uncu maddesinin (a) bendi dahil olmak üzere özel kanunlarındaki hükümler uyarınca bütçe kanunlarıyla belirlenmesi gereken fazla çalışma ücretleri için bu saat ücreti esas alınır.)

2- 657 sayılı Kanuna tabi personele, anılan Kanunun 178 inci maddesinde yer alan kısıtlamalara bağlı olmaksızın ve fiilen yapılan fazla çalışma karşılığında;

b) Her bir makam için aylık toplam 450 saati geçmemek üzere Büyükşehir ve İl Belediye Başkanları ile birlikte çalışan personele ayda 90 saati geçmemek üzere makam onayına istinaden saat başına yapılacak ödeme 2,25 Türk Lirasıdır.

5- Her ne suretle olursa olsun, özel kanunlarına göre fazla çalışma ücreti alanlara, yukarıdaki hükümlere göre ayrıca fazla çalışma ücreti ödenmez.

(B) Aylık Maktu Fazla Çalışma Ücreti

1- Belediyeler ile bunlara bağlı müstakil bütçeli kamu tüzel kişiliğini haiz kuruluşlardaki (iktisadi işletmeler hariç), görevlerinin niteliği gereği 657 sayılı Kanunda belirtilen çalışma süre ve saatlerine bağlı olmaksızın zabıta ve itfaiye hizmetlerinde fiilen çalışan personele (destek hizmeti yürüten personel hariç), belediye meclisi kararı ile tespit edilen tutar, fazla çalışma ücreti olarak maktuen ödenir. Ancak, bunlara ödenecek aylık fazla çalışma ücreti en son yapılan resmi nüfus sayımına göre belediye nüfusu;

-10.000'e kadar olanlar için 284,50 Türk lirasını,

-10.001'den 50.000'e kadar olanlar için 305 Türk Lirası,

- 50.001'den 100.000'e kadar olanlar için 337,50 Türk Lirasını,

100.001'den 150.000'e kadar onalar için 381 Türk Lirasını,

250.001'den 1.000.000'e kadar olanlar için 454,50 Türk Lirasını

- 1.000.001'den fazla olanlar için 527 Türk Lirasını,

-Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehir belediyeleri dışındaki diğer büyükşehirlerin belediye sınırları içerisindekilere için 527 Türk Lirasını,

- Ankara, İstanbul ve İzmir büyükşehirler belediye sınırları içerisindekilere için 701 Türk Lirası, geçemez.

2- Aylık maktu fazla çalışma ücreti alanlara, her ne ad altında olursa olsun ayrıca fazla çalışmaya yönelik olarak başkaca bir ödeme yapılmaz.

3- Yukarıdaki hükümlere göre ödenecek aylık maktu fazla çalışma ücretleri;

a) Görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı yararlanma ve sakatlanma hallerinde tedavi süresince,

b) bir yılda toplam 30 günü geçmeyen hastalık izni sürelerinde,

c) İtfaiye hizmetlerinde çalışan personel için görevin yapılması sırasında veya görevden dolayı hastalanma hallerinde tedavi süresince,

ç) Yurt içinde yapılacak hizmet içi eğitime katılma ve geçici görevli olarak bulunma durumlarında, ödemeye devam olunur. Diğer hallerde ise, fiilen çalışıldığı sürece ve bu süre ile orantılı olarak ödenir.

DİĞER ÖDEMELER

1. 442 sayılı Köy Kanununun 74 üncü maddesinin beşinci fıkrasında yer alan (11.500) gösterge rakamı ile mülga ek 16 ncı maddesinin birinci fıkrasında yer alan (8.500) gösterge rakamı, 1/1/2019 -31/12/2019 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (14.640) ve (9.189) olarak uygulanır.

11. 5302 sayılı İl Özel İdaresi Kanununun 24 üncü maddesinde yer alan (6000) ve (2200) gösterge rakamları, 1/1/2019 -31/12/2019 tarihleri arasındaki dönemde sırasıyla (6.026) ve (2.226) olarak uygulanır.

12. (K) cetvelinde ayrıca, 5393 sayılı Belediye Kanununun 39 uncu maddesinde yer alan belediye başkanının özlük hakları ile ilgili göstergelerin ise 1/1/2019 -31/12/2019 tarihleri arasındaki dönemde "2.280" rakamının eklenmesi suretiyle uygulanacağı hüküm altına alınmıştır.

Bütçelerin diğer tertiplerinin esas giderlerine ilişkin olarak ödenen sigorta giderleri dışında Devlet mallarının sigorta edilmemesi esastır.

Ancak;

a) Yanıcı, patlayıcı maddeler, gemi, uçak, helikopter ve ilaç depolama yerlerinin sigorta giderleri,

ç) Belgelerine göre ayrılması mümkün olmayan sigorta ve navlun giderleri,

d) Belediyelere ait itfaiye ve ambulans araçlarının kasko sigortası giderleri,

bütçelerinin ilgili tertiplerinden ödenir.

BÜTÇE KANUNUNDAKİ 5018 SAYILI KAMU MALİ YÖNETİMİ VE KONTROL KANUNU LİMİTLERİ

K.MAD.	AÇIKLAMA	TUTAR - TL
35	a) Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için	
1	1-İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediye sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50 bini geçen ilçelerde	1.550
	2-İlçelerde	800
	c) Şehit cenazelerinin nakli, firari askerler, şüpheli, tutuklu veya hükümlü askerlerin sevkinde kullanılmak üzere	17.750
	e) Mahkeme harç giderleri (Ankara, İstanbul ve İzmir İl merkezleri için)	37.000
	g) İl dışına yapılacak seyahatlerde akaryakıt giderleri için kullanılmak üzere	8.000
	ğ) Yakalanan yasa dışı göçmenler ile sınırdışı edilecek şahıslar için kullanılmak üzere	28,500
	i) 5018 sayılı Kanuna ekli (II) sayılı cetvelde yer alan özel bütçeli idarelerin kuruluş merkezlerindeki mutemetlerine	970.000
40	4- Bağış ve yardımlar için	35.350
79	a) Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imtanı kalmayan kamu alacaklarının silinmesinde	20.000
	b) Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan, kamu alacaklarının silinmesinde	20
5502 Sayılı Kanunun 7 nci maddesinin	ı) Kurum alacaklarının tahsilat işlemleri ile diğer kanunlarla tahakkuk ve tahsilat yetkisi Kuruma verilen alacakların tahsilat işlemlerinin, kısmen veya tamamen kamu gelirlerinin toplanması ve takibinden sorumlu olan kamu idarelerinden hizmet almak suretiyle gerçekleştirilmesine karar vererek Bakan onayına sunmak.	473
2942	Kamulaştırma Kanunu 3. md. 12. fıkra	290.000

DEĞERLİ KAĞITLAR (2019 YILI)

Değerli Kağıdın Cinsi		Bedeli (TL)
	Noter kağıtları	
	a) Noter kağıdı	13,50
	b) Beyanname	13,50
	c) Protesto, vekaletname, re'sen senet	22,00
2	(Mülga: 30.12.2004-5481/14.md.)	-
3	Pasaportlar	133,50
4	İkamet İzni (değişik:28/7/2016- 6735/27 md.)	89,00
5	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
6	(Değişik:14/1/2016-6661/3.md.)	-
	a) Kanuni bildirim süresi dışında doğum nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	22,50
	b) Değiştirme nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	22,50
	c) Kayıp nedeniyle düzenlenen Türkiye Cumhuriyeti kimlik kartı	45,00
7	Aile cüzdanları	121,00
8	(Mülga:30/12/2004-5281/14.md)	-
9	Sürücü belgeleri	166,00
10	Sürücü çalışma belgeleri (Karneleri)	166,00
11	Motorlu araç tescil belgesi	148,50
12	İş makinesi tescil belgesi	124,00
13	Banka çekleri (Her bir çek yaprağı)	8,00
14	Mavi Kart (Ek: 9/5/2012-6304/9 md.)	12,50
15	Yabancı çalışma izni belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.)	89,00
16	(22.12.2016 tarih ve 29926 sayılı Resmi Gazeteyeyle düzeltilen ibare) Çalışma izni muafiyeti belgesi (Ek:28/7/2016-6735/27. md.) (*)	89,00

AMORTİSMANA TABİ TUTULMADAN DOĞRUDAN GİDER YAZILACAK TUTAR (V.U.K. MADDE:313)

TUTAR	UYGULAMA DÖNEMİ	DAYANAĞI
1.200-TL	01/01/2019-31/12/2019	504 Sayılı VUK Genel Tebliği
1.000 TL	01/01/2018-31/12/2018	492 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2017-31/12/2017	476 Sayılı VUK Genel Tebliği
900 TL	01/01/2016-31/12/2016	460 Sayılı VUK Genel Tebliği
880 TL	01/01/2015-31/12/2015	442 Sayılı VUK Genel Tebliği
800 TL	01/01/2013-31/12/2014	433 Sayılı VUK Genel Tebliği
800 TL	01/01/2013-31/12/2013	422 Sayılı VUK Genel Tebliği
770 TL	01/01/2012-31/12/2012	411 Sayılı VUK Genel Tebliği
700 TL	01/01/2011-31/12/2011	402 Sayılı VUK Genel Tebliği

**GAYRİMENKUL SERMAYE İRATLARINDA UYGULANAN
KİRA İSTİSNA TUTARI 2019 YILI**

(31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete)

Gelir Vergisi Kanununun 21 inci maddesinin birinci fıkrasında yer alan mesken kira gelirleri için uygulanan istisna tutarı	5.400 TL
--	----------

**HİZMET ERBABINA İŞYERİ VEYA İŞYERİNİN MÜŞTEMİLATI DIŞINDA KALAN
YERLERDE YEMEK VERİLMEK SURETİYLE SAĞLANAN MENFAATLARA İLİŞKİN
İSTİSNA TUTARI (2019 YILI) 31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)**

Gelir Vergisi Kanununun 23 üncü maddesinin birinci fıkrasının (8) numaralı bendinde yer alan, işverenlerce işyeri veya işyerinin müştemilatı dışında kalan yerlerde hizmet erbabına yemek verilmek suretiyle sağlanan menfaatlara ilişkin istisna tutarı,	19.00 TL
--	----------

**BASİT USULE TABİ OLMANIN GENEL ŞARTLARINDAN OLAN İŞYERİ KİRA
BEDELİNE İLİŞKİN TUTAR (2019 YILI) 31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)**

Gelir Vergisi Kanununun 47 nci maddesinin birinci fıkrasının (2) numaralı bendinde yer alan yıllık kira bedeli toplamı, 2019 takvim yılında uygulanmak üzere	
-Büyükşehir belediye sınırları içinde	9.000 TL
-Diğer yerlerde	6.000 TL

ENGELLİLER İÇİN VERGİ İNDİRİMİ

31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)

DERECESİ	TUTARI (TL)
I. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 80'ini Kaybedenler)	1.200
II. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 60'ını Kaybedenler)	650
III. Derece Sakatlar (Çalışma Gücünün Asgari % 40'ını Kaybedenler)	290

YENİDEN DEĞERLEME ORANLARI

YILLAR		
2018	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:503) (31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer)	%23,73
2017	Yılı yeniden değerlendirme Oranı (VUK Genel Tebliği No:484)	%14,47
2016	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:474)	%3,83
2015	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:457)	%5,58
2014	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:441)	%10,11
2013	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:430)	%3,93
2012	Yılı yeniden değerlendirme oranı(VUK Genel Tebliği No:419)	%7,80

GÖREVDEN UZAKLAŞTIRMA HALİNDE ÖDENECEK ÜCRET

Görevden Uzaklaştırılan veya Tutuklanan Memurlar İçin

Aylık, taban aylığı ve kıdem aylığı	2/3 oranında verilir.
Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir.
Yan Ödeme	2/3 Oranında Verilir.
Özel Hizmet Tazminatı	2/3 Oranında verilir.
Tayin Bedeli	2/3 Oranında Verilir.
Eğitim ve Öğretim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Mülki İdare Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Din Hizmetleri Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Emniyet Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Denetim Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Lojman Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Yabancı Dil Tazminatı	2/3 Oranında Verilir.
Ek Çalışma Ücreti	2/3 Oranında Verilir.
Yolluk Karşılığı Tazminatı	Hiç Verilmez.
Emekli Keseneği	Tam Aylığın Yarıısı Üzerinden Kesilir.
Damga Vergisi	Tabiidir.

Not: Görevden uzaklaştırılan personele göreve iade edilerek açığı süresine ait tam aylığa hak kazanma halinde, emekli kesenekleri aylığın diğer yarısından da kesilerek tama çıkarılır.

ÜCRETLİ YILLIK İZİNLER (İşçiler İçin - 10.06.2003'den itibaren)

a)	1 Yıdan 5 Yıla Kadar Olanlar (5 yıl dahil)	14 İş Günü
b)	5 Yıdan Fazla 15 Yıdan Az Olanlar	20 İş Günü
	15 Yıl Dahil ve Daha Fazla Olanlar	26 İş Günü
c)	18 ve Daha Küçük Yaştaki İşçiler İle 50 ve Daha Yukarı Yaştakiler En Az	20 İş Günü

Not: İzin sürelerine rastlayan ulusal bayram, hafta tatili ve genel tatil günleri izin süresinden sayılmaz

İŞ AKDİNİN FESHİNDE İHBAR TAZMİNATI TUTARLARI

Hizmet Süresi	Bildirim Süresi	İhbar Tazminat Tutarı
a) İş 6 Aydan Az Sürmüş İşçi İçin	2 Hafta	2 Haftalık Ücret
b) İş 6 Aydan 1.5 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	4 Hafta	4 Haftalık Ücret
c) İş 1.5 Yıdan 3 Yıla Kadar Sürmüş İşçi İçin	6 Hafta	6 Haftalık Ücret
d) İş 3 Yıdan Fazla Sürmüş Olan İşçi İçin	8 Hafta	8 Haftalık Ücret

Not: 4857/17 maddesi gereği sözleşme ile süreler yükseltilebilir.

MEMUR ÖDEMELERİNDEN YAPILAN KESİNTİLER

MEMUR MAAŞ KALEMİ	KANUNİ DAYANAĞI	GELİR VERGİSİ	DAMGA VERGİSİ	EMEKLİ KESENEĞİ (KURUM/ŞAHİS)
Aylık (gösterge)	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Ek gösterge	Gelir Vergisi Kanunu madde 61	+	+	+
Taban aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Kıdem Aylığı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesi	+	+	+
Yan ödeme (Zamlar)	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	+	+	-
Özel hizmet tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Ek tazminat	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Denetim tazminatı	657 sayılı Kanununun 152. maddesinin son fıkrası	-	+	Kısmen*
Makam tazminatı	657 sayılı Kanununun ek 26. maddesi	-	+	Kısmen*
Görev tazminatı	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (C-4) bendi	-	+	Kısmen*
Temsil tazminatı	4505 sayılı Kanununun 5. maddesi	-	+	Kısmen*
Yabancı Dil Tazminatı	375 sayılı KHK'nın 2. maddesinin son fıkrası	-	+	-
Aile yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 203. maddesi	-	-	-
Doğum yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 207. maddesi	-	-	-
Ölüm yardımı ödeneği	657 sayılı Kanununun 208. maddesi	-	-	-
Öğretim yılına hazırlık ödeneği	657 sayılı Kanununun ek 32. maddesi	-	+	-
Nöbet üzeri (sağlık personeli için)	657 sayılı Kanununun ek 33. maddesi	-	+	-
Emekliliğini isteyen personele verilen ödeme	375 sayılı KHK'nın 1. maddesinin (D) bendi	-	+	-
Toplu sözleşme ikramiyesi	375 sayılı KHK'nın ek 4. maddesi	-	+	-
666'ya göre ek ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 9. maddesi	-	+	-
Fazla çalışma ücreti	375 sayılı KHK'nın ek 13. maddesi	-	+	-
Cumhurbaşkanı, Başbakan ve TBMM başkanının yakın korumalarına yapılan ödeme	375 sayılı KHK'nın ek 14. maddesi	-	+	-
Harcırah ödemeleri	Gelir Vergisi Kanunu madde 24	-	+	-

Bu ödemeler 2008 yılı Ekim ayı başından önce memuriyete başlayanlar açısından emeklilik keseneği ve kurum karşılığına tabi olmamakla birlikte ilk defa 4/1-c sigortalısı olan memurlar açısından 5510 sayılı Kanunun 80 nci maddesi gereğince Makam, temsil ve görev tazminatları ile 657 sayılı Devlet Memurları Kanununun 152 nci maddesi uyarınca (bölge, kurum, birim, çalışma mahalli, görevin niteliği ve benzeri kriterlere dayalı olarak asıl tazminatlara ilave, ek veya ayrıca ödenen tazminatlar hariç) ödenen tazminatlar prime esas kazançta dahil edilmektedir.

DEVLET MEMURLARINA HASTALIK VE REFAKAT İZİNİ

		İzin Süresi
DMK 105. Md.	Hastalık İzni	-Uzun süreli hastalıklarda 18 ay -Diğer hastalıklarda 12 ay
	Refakat İzni	Sağlık Kurulu Raporu ile Ana, baba, eş, çocuk, kardeş için; 3 ay(gerektiğinde bu süre bir katına kadar uzatılabilir.
DEVLET MEMURLARINA AYLIKSIZ İZİN		
Devlet Memurları Kununu 108. Madde	Askerlik	Muvazzaf askerliğe ayrılan memurlar askerlik süresince izinli sayılırlar
	Görev ve Öğrenim	Yetiştirilmek üzere yurtdışına gönderilen veya Sürekli görevle yurtiçine ya da yurtdışına atanan veya en az altı ay süreyle yurtdışına geçici olarak görevlendirilen memurlar yurtdışına kamu kurumlarınca gönderilmiş olan öğrencilerin memur olan eşleri 77 inci maddeye göre izin verilenlerin memur olan eşlerine görev veya öğrenim süresi kadar aylıksız izin verilir.
	Doğum	Analık izinden sonra 24 ay Eşi doğum yapan memura 24 ay
	Aylıksız İzin	Beş hizmet yılını tamamlamış olanlara; bir yıla kadar (en fazla iki defada kullanılmak üzere)
	Evlat Edinme	24 Ay
	Hayati Tehlike	Refakat izninden sonra 18 Ay
	Göreve Dönme/ Görevden Çekilmiş Sayılma	Aylıksız izin süresinin bitiminden önce mazereti gerektiren sebebin ortadan kalkması halinde, on gün içinde göreve dönülmesi zorunludur. Aylıksız izin süresinin bitiminde veya mazeret sebebinin kalkmasını izleyen on gün içinde görevine dönmeyenler, memuriyetten çekilmiş sayılır.

MEMURLARDA AÇIKTAN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

1) Esas Aylık	Vekalet Ettiği Kadro Derecesinin İlk Kademe Aylığının Ek Göstergesi Dahil 2/3 Oranıdır.
2) Kıdem Aylığı	Hiç Verilmeyecek
3) Taban Aylığı	2/3 Oranında Verilecektir
4) Yan Ödeme	Tam Verilir
5) Özel Hizmet Tazminatı	Tam Verilir
6) Eğitim ve Öğretim Tazminatı	Tam Verilir
7) Din Eğitimi Hizmetleri Tazminatı	Tam Verilir
8) Ek Çalışma ve Ek Ders Ücreti	Tam Verilir
9) Aile Yardımı ve Çocuk Zammı	Tam Verilir
10) Tedavi Giderleri	Tam Verilir
11) Damga Vergisi	Vergiye Tabi Hakedişlerden Kesilir
12) Emekli Keseneği	Taban Aylığı Dahil Aldığı Aylık Üzerinden (2/3 Tutarından) Tam Kesilir a) İşe Başlamada Kısıtlı Aylıktan Kesilemez b) İlk Tam Maaşından Giriş Aidatı Kesilir c) İşten Ayrılmalarda Aylık Kısıtlı Hesaplanırsa bile emekli keseneği tam aylık üzerinden kesilir.
13) Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir

DEVLET MEMURLARINDA KURUM DIŞINDAN VEKALETTE ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin sebebi, kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerinde geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıldır. Ancak, kurum dışında (Yani başka kurumlardan) atanan vekil memura işe başladığından bu yana vekalet aylığı, görevin kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 oranında ödenir.
2- Kıdem ve Taban Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Kanuni izin, geçici görev (hizmetçi eğitimine katılma dahil) görevden uzaklaştırma halleriyle geçici boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden daha aşağı dereceli bir göreve vekalet edilmesinde ödenmez.
4- Lojman Tazminatı	Verilmez
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emekli Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

KURUM İÇİNDEN VEKALETTE ÖDENECEK ÜCRET

Dolu Kadroya Vekalet	
Vekaletin Sebebi; kanuni izin, geçici görev ve görevden uzaklaştırma hallerindeki geçici boşalmaya dayanmaktadır.	
1- Esas Aylık	Aylıksız vekalet asıdır. Ancak 3 aydan fazla devam süresi için, görevin kadro derecesinin ilk kademe göstergesinin (ek gösterge dahil) aylığının 1/3 tutarı verilir. İlkokul öğretmeni ve veznedarlık görevine bağlandığı tarihten itibaren verilir. Diğer taraftan tedviren görevlendirmelerde vekalet aylığı ödenmez.
2- Kıdem Aylığı	Verilmeyecektir
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Mehil müddedi, yıllık izin, mazeret ve hastalık izni, geçici görev, görevden uzaklaştırma, hizmetçi eğitime katılma halleriyle geçi boşalan kadrolara vekalet ve kendi derecesinden aşağı dereceli kadroya vekalet edilmesinde ödenmez. Ayrıca vekil 99 Seri No'lu Devlet Memurları Kanunu Genel Tebliğinde belirtildiği gibi asilde aranan şartlara haiz olması gerekmektedir.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecektir
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka bir yerdeki kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez. Ancak, o kadroya aslen atanabilme şartlarına sahipse zam ve tazminatların farkı ödenir.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir
Boş Kadroya Vekalet	
Boş kadrolara ait görevler lüzum görüldüğü takdirde memurlara ücretsiz olarak vekaleten gördürülebilir. Ancak, saymanlık kadrolarının boşalması halinde işe başlama tarihten itibaren vekalet aylığı verilmek suretiyle vekaleten atama yapılabilir.	
1- Esas Aylık	Vekalet edilen kadro derecesinin ilk kademe aylığının (ek gösterge dahil) 1/3 nispetinde verilir.
2- Kıdem Aylığı	Verilmez
3- Yan Ödeme ve Ö.H.T.	Yapılan her iki görevle ilgili aynı cins zam ve tazminatlardan fazla olarak farklı cinsteki zam ve tazminatlar 657 s. K. 175. maddesindeki oranlara bakılmaksızın vekalet görevine bağlandığı tarihten itibaren ödenir. Ancak kendi derecesinden daha aşağı derecelerdeki kadrolara vekalet ve tedviren görevlendirme halinde hiçbir ödeme yapılmaz.
4- Lojman Tazminatı	Verilmeyecek
5- Yolluk	Memur bulunduğu yerden başka yerlerdeki bir kadroya vekalet ederse, kendi aylık derecesinin gerektirdiği geçici görev yolluğunu alır. Bu halde vekalet aylığı ödenmez.
6- Emeklilik Keseneği	Kesilmez
7- Gelir Vergisi	Tabidir
8- Damga Vergisi	Tabidir

3194 SAYILI İMAR KANUNUNA GÖRE VERİLECEK İDARİ PARA CEZALARI (01/01/2019-31/12/2019 TARİHLERİ ARASI)

Ruhsat alınmaksızın veya ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere veya imar mevzuatına aykırı olarak yapılan yapının sahibine, yapı müteahhidine veya aykırılığı altı iş günü içinde idareye bildirmeyen ilgili fenni mesullere yapının mülkiyet durumuna, bulunduğu alanın özelliğine, durumuna, niteliğine ve sınıfına, yerleşmeye ve çevreye etkisine, can ve mal emniyetini tehdit edip etmediğine ve aykırılığın büyüklüğüne göre, **1.162,27 Türk Lirasından az olmamak üzere,**

Kanuni Dayanağı	Yapının Sınıfı	Yapının Grubu	İdari Para Cezası (TL) (her bir m ² için)
42/a	I	A	6,97
		B	11,62
	II.	A	18,58
		B	25,55
	III	A	41,82
		B	46,49
	IV	A	53,45
		B	58,10
		C	72,05
	V	A	88,32
B		106,92	
C		120,86	
D		146,43	
42/b	Mevzuata aykırılığı yapı inşaat alanı üzerinden hesaplanması mümkün olmayan, yapının cephelerini ve diğer yapı elemanlarını değiştiren veya yapı malzemesi için öngörülen gereklere aykırı bulunan		Birim Fiyat Listesindeki Bedelin %20
42/c (42/a ve 42/b maddelerine göre cezalandırılması gereken yapılar)	Hisseli parselde diğer maliklerin muvafakati alınmaksızın yapılmış ise		% 30
	Kamuya veya başkasına ait bir parselde yapılmış ise		% 40
	Uygulama imar planında ¹ veya parselasyon planında "Kamu Tesis Alanı veya Umumi Hizmet Alanı" olarak belirlenmiş bir alanda yapılmış ise		% 60
	Mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısında can ve mal emniyetini tehdit ediyor ise		% 100
	Uygulama imar planı bulunan bir alanda yapılmış ise		% 20
	Yapılaşmaya yasaklanmış bir alanda yapılmış ise		% 80
	Özel kanunlar ile belirlenmiş özel imar rejimine tabi bir alanda yapılmış ise		% 50
	Ruhsatsız ise		% 180

	Ruhsatı hükümsüz hale gelmesine rağmen inşaatı sürdürülüyor ise	% 50
	Yapı kullanma izin belgesi alınmış olmakla birlikte, ruhsat alınmaksızın yeni inşai faaliyete konu ise	% 100
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılmıyor ise	% 10
	İnşai faaliyetleri tamamlanmış ve kullanılıyor ise	% 20
	Çevre ve görüntü kirliliğine sebebiyet veriyor ise	% 20
3194/18-42	3194 sayılı Kanununun 18/son fıkrasında belirtilen durumlar hariç, imar planı olmayan yerlerde her türlü yapılaşma amacıyla arsa ve parsellerin hisselerine ayırarak özel parselasyon planları, satış vaadi sözleşmeleri yapılması	4.649,12
3194/28-42	Müelliflik, fenni mesuliyet, şantiye şefliği ve yapı müteahhithliği hususundaki görev ve sorumlulukların yerine getirilmemesi	4.649,12
3194/32-42	Yapı sahibinin bir ay içerisinde yapısının ruhsata uygun hale getirmemesi veya ruhsat almaması	4.649,12
3194/33-42	İnşaat, tamirat ve bahçe tanzimi ile ilgili tedbirler alınmaması ve mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	4.649,12
3194/35-42	Binaların zemin seviyesi altında kat kazanmak maksadıyla, bina cephe hattından yola kadar olan kısımda, zeminin kazılarak yaya kaldırımının seviyesinin altına düşürülmesi; her ne sebeple olursa olsun evvelce ön bahçeleri yaya kaldırımı seviyesinden, 0,50 m. Daha aşağıda teşekkül etmiş bulunan binalarla gibi arsaların sahiplerinin emniyet tedbiri almaması	4.649,12
3194/36-42	Kapıcı dairesi ve sığınak ayrılması hususlarındaki mükellefiyetlerin yerine getirilmemesi	4.649,12
		4.649,12
3194/37-42	Otopark yerlerinin kullanma izni alındıktan sonra plana ve yönetmelik hükümlerine aykırı olarak başka maksatlara tahsis edilmesi	4.649,12
3194/39-42	Bir kısmı veya tamamının yakılacak derecede tehlikeli olduğu belediye veya valilik tarafından tespit edilen yapıların tamir edilmemesi veya yıkılmaması, Yapıldığı tarih itibarıyla plana ve mevzuata uygun olmakla beraber, mevcut haliyle veya öngörülen bir afet tehlikesi karşısına can ve mal emineyitini tehdit ettiği veya edeceği ilgili idare veya mahkeme kararı ile tespit olunan yapıların ilgili idarenin yazılı ikazına rağmen idarece tanınan süre içinde takviye yapılmaması veya bu yapıların 39. madde uyarınca yıkılmaması halinde	2.3214,88

3194/41-42	Belirli yollar üzerinde bulunan mahzurlu binaların veya binasız arsaların yola bakan yüzlerinin ilgili idarece (belediye veya valilik) tayin edilen tazda kapatılmaması durumunda	4.649,12
3194/27-42	İl özel idaresince belirlenmiş köy yerleşme alanı sınırları içinde, köyün nüfusuna kayıtlı olan ve köyde sürekli oturanlar tarafından, projeleri il özel idaresince incelenerek, fen, sanat ve sağlık şartlarına uygun olmasına rağmen muhtarlık izni olmaksızın konut ve zati maksatlı tarım ve hayvancılık yapısı inşa edilmesi durumunda (Bu yapılardaki diğer aykırılıklar ve ruhsata tabi tarım ve hayvancılık maksatlı yapılardaki aykırılıklar için verilecek olan idari para cezası 632,67 TL den az olmamak üzere 42/2 fıkrasına göre hesaplanan toplam ceza miktarının beşte biri olarak uygulanır.)	697,32

Önemli Not:

- Yukarıdaki fıkralarda belirtilen fiil ve hallerin, yapının inşa edilmesi süreci içinde **tekrarı halinde, idari para cezaları bir kat artırılarak** uygulanır.
- Yukarıdaki fıkralar uyarınca tahsil olunan idari para cezaları, aynı fiil nedeniyle 26/9/2004 tarihli ve 5237 sayılı Türk Ceza Kanununun 184 üncü maddesine göre mahkûm olanlara faizsiz olarak iade edilir.
- Yapının bu Kanuna, ilgili diğer mevzuata, plana, ruhsata, ruhsat eki etüt ve projelere uygun hale getirilmesi için idarenin yazılı izni dahilinde yapılan iş ve işlemler mühür bozma suçu teşkil etmez.
- Müelliflerin, fenni mesul mimar ve mühendislerin, yapı müteahhitlerinin, şantiye şefi mimar ve mühendislerin, imar mevzuatına aykırı fiillerinden dolayı verilen cezaları ve haklarındaki kesinleşmiş mahkeme kararları, kendi kayıtlarına işlenmek ve ilgili mevzuata göre cezai işlem yapılmak üzere,
1) Üyesi buldukları meslek odasına 2) Bakanlığa ilgili idarece bildirilir.

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:62)

2019 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29/12/2017 Tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Akitlerle ilgili kağıtlar	
A. Belli parayı ihtiva eden kağıtlar:	
1. Mukavelenameler, taahhütnameler ve temliknameler	(Binde 9,48)
2. Kira mukavelenameleri (Mukavele süresine göre kira bedeli üzerinden)	(Binde 1,89)
3. Kefalet, teminat ve rehin senetleri	(Binde 9,48)
4. Tahkimnameler ve sulhnameler	(Binde 9,48)
5. Fesihnameler (Belli parayı ihtiva eden bir kağıda taalluk edenler dahil)	(Binde 1,89)
6. Karayolları Trafik Kanunu uyarınca kayıt ve tescil edilmiş ikinci el araçların satış ve devrine ilişkin sözleşmeler	(Binde 1,89)
7. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Hazinenin özel mülkiyetinde veya Devletin hüküm ve tasarrufu altında bulunan taşınmazlara ilişkin ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni sözleşmeleri (yatırım taahhüdü bulunanlar dâhil ön izin, irtifak hakkı veya kullanma izni süresine göre bulunacak bedel üzerinden)	(Binde 9,48)
8. (Ek: 15/7/2016-6728/28 md.) (Yürürlük: 9/8/2016) Resmî şekilde düzenlenen gayrimenkul satış vaadi sözleşmeleri (3/2/2017 tarih ve 29968 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanan 31/1/2017 tarih ve 2017/9759 sayılı Bakanlar Kurulu Kararı eki Kararının 1 inci maddesiyle, bu bentlerde yer alan kağıtlar için uygulanan "binde 9,48" oranı "0" (sıfır) olarak uygulanacağı kararlaştırılmıştır.)	(Binde 0)
9. (Ek:6728/28. md.-Yürürlük: 09/08/2016) Resmî dairelerin mal ve hizmet alımlarına ilişkin yaptıkları ihalelerde, ihaleyi yapan idare ile düzenlenen sözleşmeler	(Binde 9,48)
B. Belli parayı ihtiva etmeyen kağıtlar:	
1. Tahkimnameler	(72,70 TL)
2. Sulhnameler	(72,20 TL)
3. Turizm işletmeleri ile seyahat acentelerinin aralarında düzenledikleri kontenjan sözleşmeleri	(408,60 TL)
(Belli parayı ihtiva edenler dahil)	
II. Kararlar ve mazbatalar	
1. Meclislerden, resmi heyetlerden ve idari davalarla ilgili olmayarak Danıştaydan verilen mazbata, ilam ve kararlarla hakem kararları:	
a) Belli parayı ihtiva edenler	(Binde 9,48)
b) Belli parayı ihtiva etmeyenler	(72,70 TL)
2. İhale Kanunlarına tabi olan veya olmayan resmi daire ve kamu tüzel kişiliğini haiz kurumların her türlü ihale kararları (Ek.6728/28. md.-Yürürlük: (9/8/2016), (4/1/2002 tarihli ve 4734 sayılı Kamu İhale Kanunu kapsamındaki kurum ve kuruluşlara şikâyet veya Kamu İhale Kurumuna itirazın şikâyet ya da yargı kararı üzerine ihalenin iptal edilmesi hâlinde, bu ihale kararının hükmünden yararlanılmayan kısmına isabet eden damga vergisi ret ve iade olunur. Sözleşmenin düzenlenmiş olması durumunda sözleşmeye ilişkin damga vergisi ret ve iade edilmez.)	(Binde 5,69)
III. Ticari işlemlerde kullanılan kağıtlar	
1. Ticari ve mütedavil senetler:	

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:62)

2019 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29/12/2017 Tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

a) Emtia senetleri:	
aa) Makbuz senedi (Resepise)	(25,10 TL)
ab) Rehin senedi (Varant)	(14,80 TL)
ac) İyda senedi	(2,40 TL)
ad) Taşıma senedi	(0,70 TL)
b) Konşimentolar	(14,80 TL)
c)Deniz ödöncü senedi	(Binde 9,48)
d) İpotekli borç senedi, irat senedi	(Binde 9,48)
2. Ticari belgeler:	
a) Menşe ve Mahreç şahadetnameleri	(25,10 TL)
b) Resmi dairelere ve bankalara ibraz edilen bilançolar ve işletme hesabı özetleri:	
ba) Bilançolar	(56,10 TL)
bb) Gelir tabloları	(26,90 TL)
bc) İşletme hesabı özetleri	(26,90 TL)
c) Barnameler	(2,40 TL)
d) Tasdikli manifesto nüshaları	(11,00 TL)
e) Ordinolar	(0,70 TL)
f) Gümrük idarelerine verilen özet beyan formları	(11,00 TL)
IV. Makbuzlar ve diğer kağıtlar	
1. Makbuzlar:	
a) Resmi daireler tarafından yapılan mal ve hizmet alımlarına ilişkin ödemeler (avans olarak yapılanlar dahil) nedeniyle, kişiler tarafından resmi dairelere verilen ve belli parayı ihtiva eden makbuz ve ibra senetleri ile bu ödemelerin resmi daireler nam ve hesabına, kişiler adına açılmış veya açılacak hesaplara nakledilmesini veya emir ve havalelerine tediyesini temin eden kağıtlar	(Binde 9,48)
b) Maaş, ücret, gündelik, huzur hakkı, aidat, ihtisas zammı, ikramiye, yemek ve mesken bedeli, harcırah, tazminat ve benzeri her ne adla olursa olsun hizmet karşılığı alınan paralar (Ek: 5766/10-ç md.) (Yürürlük: 6/6/2008) (avans olarak ödenenler dahil) için verilen makbuzlar ile bu paraların nakden ödenmeyerek kişiler adına açılmış veya açılacak cari hesaplara nakledildiği veya emir ve havalelerine tediyeye olunduğu takdirde nakli veya tediyeyi temin eden kağıtlar	(Binde 7,59)
c) Ödünç alınan paralar için verilen makbuzlar veya bu mahiyetteki senetler	(Binde 7,59)
d) İcra dairelerinin resmi daireler namına şahıslara ödenen paralar için düzenlenen makbuzlar	(Binde 7,59)
2. Beyannameler (Bu beyannamelerin sadece bir nüshası vergiye tabidir):	
a) Yabancı memleketlerden gelen posta gönderilerinin gümrüklenmesi için postanelerce gümrüklere verilen liste beyannamelerde yazılı her gönderi maddesi için	(0,70 TL)
b) Vergi beyannameleri:	
ba) Yıllık gelir vergisi beyannameleri	(72,70 TL)
bb) Kurumlar vergisi beyannameleri	(97,10 TL)

DAMGA VERGİSİNE TABİ KAĞITLAR

(Damga Vergisi Genel Tebliği Seri No:62)

2019 Yılı içerisinde uygulanacak Damga Vergisine Tabi Kağıtların tutarları 29/12/2017 Tarih ve 30285 (Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

bc) Katma değer vergisi beyannameleri	(48,00 TL)
bd) Muhtasar beyannameler	(48,00 TL)
be) Diğer vergi beyannameleri (damga vergisi beyannameleri hariç)	(48,00 TL)
c) Gümrük idarelerine verilen beyannameler	(97,10 TL)
d) Belediye ve il özel idarelerine verilen beyannameler	(35,70 TL)
e) Sosyal güvenlik kurumlarına verilen sigorta prim bildireleri	(35,70 TL)
f) (Değişik:6728/28. Md. Yürürlük: 9/8/2016) 31/5/2006 tarihli ve 5510 sayılı Sosyal Sigortalar ve Genel Sağlık Sigortası Kanunu uyarınca verilmesi gereken aylık prim ve hizmet belgesi ile muhtasar beyannamenin birleştirilerek verilmesiyle oluşturulan beyannameler	(56,90 TL)
3. Tabloda yazılı kağıtlardan aslı 1,00 Yeni Türk Lirasından fazla maktu ve nispi vergiye tabi olanların resmi dairelere ibraz edilecek özet, suret ve tercümelere.	(0,70 TL)

5846 SAYILI FİKİR VE SANAT ESERLERİ KANUNU

5846	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır.		
	23/01/2008 tarih ve 5728 S.K. 81 inci md.	Bu yasağa uymayanlara Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	153 TL

5.12.1951 tarih ve 5846 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 81 inci maddesinin yedinci fıkrasına göre, bu Yasa kapsamında korunan, yasal olarak çoğaltılmış, bandrollü nüshaların yol, meydan, pazar, kaldırım, iskele, köprü ve benzeri yerlerde satışı yasaktır. Bu yasağa aykırı hareket edenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

İdari para cezasına itiraz : 5846 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.

7126 SİVİL SAVUNMA KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		Tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiillerine suç oluşturmadığı takdirde,		
5728	47	Kabahatler Kanununun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	320 TL

9.6.1958 tarih ve 7126 sayılı Yasa'nın 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Yasa ile değişik 47 nci maddesine göre, bu Yasa hükümlerine göre tatbiki ilan olunan sivil savunma tedbirlerine riayet etmeyen bütün vatandaşlarla resmi veya özel daire, müessese ve teşekküllerin mesul amirlerine, fiilleri suç oluşturmadığı takdirde, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesinin birinci fıkrasına göre cezalandırılır.

İdari para cezasına itiraz : 7126 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmaması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 1/1/2019 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

(Vergi Usul Kanunu Genel Tebliği Seri No:504, 31/12/2018 tarih ve 30642 (3. Mükerrer) sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır:)

Madde Konusu	İlanın şekli	Gösterge
MADDE 104-	1- İlanın vergi dairesinde yapılması	2.700
	3- İlanın; - Vergi dairesinin bulunduğu yerde yayımlanan bir veya daha fazla gazetede yapılması	2.700-270.000
	- Türkiye genelinde yayımlanan gazetelerden birinde ayrıca yapılması	270.000 ve üzeri
MADDE 115-	Tahakkuktan vazgeçme	33
MADDE 153/A-	Teminat tutarı	120.000
MADDE 177-	Bilanço hesabı esasına göre defter tutma hadleri	
	1- Yıllık; - Alış tutarı	230.000
	- Satış tutarı	320.000
	2- Yıllık gayrisafi iş hasılatı	120.000
	3- İş hasılatının beş katı ile yıllık satış tutarının toplamı	230.000
MADDE 232-	Fatura kullanma mecburiyeti	1.200
MADDE 252-	Muhtarların karne tasdikinde aldığı harç	3,30
MADDE 313-	Doğrudan gider yazılacak demirbaş ve peştemallıklar	1.200
MADDE 343-	En az ceza haddi	
	- Damga vergisinde	14,80
	- Diğer vergilerde	29
MADDE 352-	Usulsüzlük dereceleri ve cezaları (Kanuna bağlı cetvel)	
	<u>I inci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	180
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	110
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	55
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	25
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	14,80
	6- Gelir vergisinden muaf esnaf	7
	<u>II nci derece usulsüzlükler</u>	
	1- Sermaye şirketleri	98
	2- Sermaye şirketi dışında kalan birinci sınıf tüccarlar ve serbest meslek erbabı	55
	3 - İkinci sınıf tüccarlar	25
	4- Yukarıdakiler dışında kalıp beyanname usulüyle gelir vergisine tabi olanlar	14,80
	5- Kazancı basit usulde tespit edilenler	7
6- Gelir vergisinden muaf esnaf	3,90	
MADDE 353-	Fatura ve benzeri evrak verilmemesi ve alınmaması ile diğer şekil ve usul hükümlerine uyulmaması	

VERGİ USUL KANUNUNDA YER ALAN VE 01/01/2019 TARİHİNDEN GEÇERLİ OLMAK ÜZERE UYGULANACAK OLAN HAD VE TUTARLAR

MADDE 353-	1- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; fatura, gider pusulası, müstahsil makbuzu, serbest meslek makbuzu verilmemesi, alınmaması	290
	- Bir takvim yılı içinde her bir belge nevine ilişkin olarak kesilecek toplam ceza	148.000
	2- Elektronik belge olarak düzenlenmesi gerekenler de dahil olmak üzere; perakende satış fişi, ödeme kaydedici cihaz fişi, giriş ve yolcu taşıma bileti, sevk irsaliyesi, taşıma irsaliyesi, yolcu listesi, günlük müşteri listesi ile Maliye Bakanlığınca düzenleme zorunluluğu getirilen belgelerin düzenlenmemesi, kullanılmaması veya bulundurulmaması	290
	- Her bir belge nevine ilişkin olarak her bir tespit için toplam ceza	14.800
	- Her bir belge nevine ilişkin bir takvim yılı içinde kesilecek toplam ceza	148.000
	4- Hazine ve Maliye Bakanlığınca tutulma ve günü gününe kayıt edilme mecburiyeti getirilen defterlerin; bulundurulmaması, günü gününe kayıt yapılmaması, yetkililere ibraz edilmemesi ile levha bulundurma ve asma mecburiyetine uyulmaması	290
	6- Belirlenen muhasebe standartlarına, tek düzen hesap planına ve mali tablolara ilişkin usul ve esaslar ile muhasebeye yönelik bilgisayar programlarının üretilmesine ilişkin kural ve standartlara uymayanlara	7000
	7- Kamu kurum ve kuruluşları ile gerçek ve tüzel kişilerce yapılacak işlemlerde kullanılma zorunluluğu getirilen vergi numarasını kullanmaksızın işlem yapanlara	350
	8- Belge basımı ile ilgili bildirim görevini tamamen veya kısmen yerine getirmeyen matbaa işletmecilerine	1.100
	- Bu bent uyarınca bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	220.000
9- 4358 sayılı Kanun uyarınca vergi kimlik numarası kullanma zorunluluğu getirilen kuruluşlardan yaptıkları işlemlere ilişkin bildirimleri, belirlenen standartlarda ve zamanda yerine getirmeyenlere	1.480	
10-127 nci maddenin (d) bendi uyarınca Maliye Bakanlığının özel işaretili görevlisinin ikazına rağmen durmayan aracın sahibi adına	1.100	
MADDE 355-	b) Damga Vergisinde	
	- Her bir kağıt için kesilecek özel usulsüzlük cezası	2,40
MÜKERRER MADDE 355-	Bilgi vermektten çekinenler ile 107a, 256, 257 ve mükerrer 257 nci madde ve gelir vergisi kanununun 98/a maddesi hükmüne uymayanlar için ceza	
	86,148,149,150,256 ve 257 nci maddelerinde yer alan zorunluluklar ile mükerrer 257 nci madde ve Gelir Vergisi Kanununun 98/A mad. uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
	1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.900
	2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	980
	3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	490
	107/A maddesi uyarınca getirilen zorunluluklara uymayanlar	
1-Birinci sınıf tüccarlar ile serbest meslek erbabı hakkında	1.200	
2-İkinci sınıf tüccarlar, defter tutan çiftçiler ile kazancı basit usulde tespit edilenler hakkında	600	
3-Yukarıdaki bentlerde yazılı bulunanlar dışında kalanlar hakkında	300	
Tahsilat ve ödemelerini banka, benzeri finans kurumları veya posta idarelerince düzenlenen belgelerle tevsik etme zorunluluğuna uymayanlara bir takvim yılı içinde kesilecek toplam özel usulsüzlük cezası	1.480.000	
MADDE 370	İzaha davet	
	Kullanılan sahte veya muhteviyatı itibarıyla yanıltıcı belge tutarı	70.000

SULAR HAKKINDA KANUN

KANUN	MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İçme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclislerince yasak edilebilir		Belediye Encümeni
831 Sayılı Kanun	28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanunun Ek-7 nci Maddesi			

28.4.1926 tarih ve 831 sayılı Sular Hakkında Kanun'un Ek 7 nci maddesine göre; içme suları kaynaklarına ve su yollarına zarar verecek ve sağlık şartlarını bozacak şekilde tarla açmak, hayvan bırakmak ve sulamak belediye meclisleri tarafından yasak edilebilir.

Belediye meclisleri, su kaynaklarının, su yollarının ve su depolarının korunması amacıyla çeşitli önlem ve kararlar alabilirler. Bu konuda çeşitli yasaklar koyabilirler. Bu yasaklara uyulmadığı takdirde, 1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesine göre, ceza uygulaması gerekmektedir.

1608 sayılı Yasa'nın 1 inci maddesinde; "Belediye meclis ve encümenlerinin kendilerine kanun, nizam ve talimatnamelerin verdiği vazife ve salahiyet dairesinde ittihaiz ettikleri kararlara muhalif hareket edenlerle belediye kanun ve nizam ve talimatnamelerinin men veya emrettiği fiilleri işleyenlere veya yapmayanlara belediye encümenince Kabahatler Kanununun 32 nci maddesi hükmüne göre idari para cezası ve yasaklanan faaliyetin menine karar verilir. Bu kararda ilgili kişiye bir süre de verilebilir." hükmü yer almaktadır.

Para cezası uygulamasında, belediye mücavir alanı ile sınırlı kalmayıp, su kaynaklarına kadar gidebilecektir. İçme ve kullanma suyu ihtiyacının mahalli idare birlikleri tarafından karşılanması halinde, belediyelere tanınan bütün yetki ve görevler, bu birlikler tarafından yerine getirilecektir

TAHSİLDARLARIN ÜZERİNDE TUTABİLECEKLERİ PARA LİMİTİ (01.01.2019-31.12.2019)

Kanuni Dayanağı	Nüfusu	Tutarı
Belediye Tahsilat Yönetmeliğinin 10 uncu maddesinde düzenlenmiş ve tahsilat tutarı son genel nüfus sayımına göre nüfusu 10.000'e kadar olan yerlerde, 1050 sayılı Muhasebe-i Umumiye Kanununun 83 üncü maddesinin (A) bendinin (a) alt bendi uyarınca (1050 sayılı Kanun mülga olduğu için 5018 sayılı Kanunun 35 inci maddesinin birinci fıkrası) her yıl Bütçe Kanunu ile illerde ita amiri mutemeteri için belirlenen avans limitinin 2 katını, nüfusu 10.000'den fazla olan yerlerde ise, bu limitin 4 katını geçmesi halinde 15 fülük süre beklemeden vezneye veya bankaya yatırılması zorunludur.	10.000' e kadar olan belediyeler	3.100
	10.000' den fazla olan belediyeler	6.200

ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

Belediye Gelirleri Kanunu Genel Tebliği (Seri No:51) 31.12.2018 tarih ve 30642 (3.Mükerrer) Sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır. Bu Tebliğ ile 1/1/2019 tarihinden itibaren konutlar ile işyerleri ve diğer şekilde kullanılan binalara ait çevre temizlik vergisi tutarlarının tespit ve ilan edilmiştir.

İŞYERLERİ VE DİĞER ŞEKİLDE KULLANILAN BİNALARA AİT ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ

(a) Büyükşehir belediyeleri dışındaki belediyelerde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:					
Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece
1. Grup	3.500	2.700	2.200	1.900	1.690
2. Grup	2.200	1.690	1.300	1.100	980
3. Grup	1.690	1.100	980	700	550
4. Grup	700	550	400	350	270
5. Grup	400	350	240	230	190
6. Grup	230	190	120	110	84
7. Grup	84	65	45	39	29

(b) Büyükşehir belediyelerinde uygulanacak çevre temizlik vergisi tarifesi:					
Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece
1. Grup	4.375	3.375	2.750	2.375	2.112
2. Grup	2.750	2.112	1.625	1.375	1.225
3. Grup	2.112	1.375	1.225	875	687
4. Grup	875	687	500	437	337
5. Grup	500	437	300	287	237
6. Grup	287	237	150	137	105
7. Grup	105	81	56	48	36

İNDİRİMLİ ÇEVRE TEMİZLİK VERGİSİ UYGULAMASI

Bina Grupları	Bina Dereceleri ve Yıllık Vergi Tutarları (TL)				
	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece	1 Derece
1. Grup	1.750	1.350	1.100	950	845
2. Grup	1.100	845	650	550	490
3. Grup	845	550	490	350	275
4. Grup	350	275	200	175	135
5. Grup	200	175	120	115	95
6. Grup	115	95	60	55	42
7. Grup	42	32	22	19	14

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

25 Ocak 2019 Tarih ve 30666 Sayılı Resmi Gazete Kamu İhale Tebliği No: 2019 / 1

	Alımın Türü	Kanuni Dayanağı	KDV Hariç Tutarı (TL)
			2019 Yılı
Eşik Değerler	Mal ve Hizmet Alımları (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanununun 8/b Md.	2.761.007
	Yapım İşleri (Belediye, Özel İd. ve Birlik)	4734 sayılı Kanununun 8/c Md.	60.742.537
Açık İhale Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 40 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/a-1 Md.	2.761.007
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/a-1 Md.	60.742.537
Belli İstekliler Arasında İhale Usulü Kamu İhale Bülteni Ön Yeterlilik İlan Limiti (Son başvuru tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/a-2 Md.	2.761.007
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/a-2 Md.	60.742.537
Pazarlık Usulü Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 25 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/a-3 Md.	2.761.007
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/a-3 Md.	60.742.537
Yerel Gazete İlan Limiti (İhale tarihinden en az 7 gün önce en az iki yerel gazetede)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/b-1 Md.	180.732
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/b-1 Md.	361.481
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 14 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/b-2 Md.	180.732 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/b-2 Md.	361.481 -
Kamu İhale Bülteni İlan Limiti (İhale tarihinden en az 21 gün önce)	Mal veya Hizmet Alımları	4734 sayılı Kanununun 13/b-3 Md.	361.481 -
	Yapım İşleri	4734 sayılı Kanununun 13/b-3 Md.	2.761.007 -
			3.012.502 -
			60.742.537

KİK EŞİK DEĞERLER VE PARASAL LİMİTLER

25 Ocak 2019 Tarih ve 30666 Sayılı Resmi Gazete Kamu İhale Tebliği No: 2019 / 1

Doğrudan Temin Usulü ile Yapılacak Alımlar	Büyükşehir Sınır İçindeki İdareler	4734 sayılı Kanununun 22/d Md.	90.358
	Diğer İdareler	4734 sayılı Kanununun 22/d Md.	30.101
Belediye Şirketleri	Mal ve Hizmet alımları	4734 sayılı kanununun 3/g maddesi	13.857.591
Pazarlık Usulü ile Yapılacak Alımlar		4734 sayılı Kanununun 21/f Md.	301.228
İhalelerden Kesilecek Kamu İhale Kurumu Payı (Sözleşme bedelinin onbinde beşi)		4734 sayılı Kanununun 53/j-1 Md.	602.479
Mühendis ve mimarların diplomalarını ihalelerde benzer iş deneyimi olarak değerlendirilmesinde mezuniyet sonrası her yıl için dikkate alınacak tutar.		4734 Sayılı Kanununun 62/h Md.	334.368
Şikayette Bulunan İsteklilerin Kamu İhale Kurumuna Yatıracakları Bedel	618.044-TL'ye kadar		5.719
	618.044-TL'den 2.472.180-TL'ye kadar		11.442
	2.472.180-TL'den 18.541.351-TL'ye kadar		17.163
	18.541.351-TL ve üzeri		22.887

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2019 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

Kanun M.	Ceza M.	Fiil	01.01.2015 itibarıyla Ceza Miktarı	Tehlike Sınıfı	01.01.20189 itibarıyla Ceza Miktarı			Açıklama
					10'dan az çalışan	10-49 çalışan	50 ve daha fazla çalışan	
4/1-a	26-1/a	İş sağlığı ve güvenliğiyle ilgili tedbir almamak, organizasyonu yapmamak, gerekli araç ve gereçleri sağlamamak, sağlık ve güvenlik tedbirlerini değişen şartlara uygun hale getirmemek ve mevcut durumun iyileştirilmesi için çalışmalar yapmamak.	2466	Az Teh.	3,825	3,825	5,737	Türk Lirası / her yükümlülük için
				Tehlikeli	4,781	5,737	7,650	
				Çok Teh.	5,737	7,650	11,475	
4/1-b	26-1/a	İşyerinde alınan iş sağlığı ve güvenliği tedbirlerini izlememek, denetlememek ve uygunsuzlukları gidermemek.	2466	Az Teh.	3,825	3,825	5,737	Türk Lirası / her yükümlülük için
				Tehlikeli	4,781	5,737	7,650	
				Çok Teh.	5,737	7,650	11,475	
6/1-a	26-1/b	İş güvenliği uzmanı çalıştırmamak.	6167	Az Teh.	9,574	9,574	14,361	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	11,967	14,361	19,148	
				Çok Teh.	14,361	19,148	28,722	
6/1-a	26-1/b	İşyeri hekimi çalıştırmamak.	6167	Az Teh.	9,574	9,574	14,361	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	11,967	14,361	19,148	
				Çok Teh.	14,361	19,148	28,722	
6/1-a	26-1/b	Diğer sağlık personeli çalıştırmamak.	3083	Az Teh.	-	-	-	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	-	-	-	
				Çok Teh.	-	9,568	14,352	
6/1-b	26-1/b	İSG hizmetleri için görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşların görevlerini yerine getirmeleri amacıyla araç-gereç-mekân sağlamamak.	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
6/1-c	26-1/b	İSG hizmetlerini yürütenler arasında koordinasyonu sağlamamak.	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
6/1-ç	26-1/b	Görevlendirdikleri kişi veya hizmet aldığı kurum ve kuruluşlar tarafından iş sağlığı ve güvenliği ile ilgili mevzuata uygun olan ve yazılı olarak bildirilen tedbirleri yerine getirmemek.	1233	Az Teh.	1,911	1,911	2,866	TL / Her tedbir için
				Tehlikeli	2,388	2,866	3,822	
				Çok Teh.	2,866	3,822	5,733	
6/1-d	26-1/b	Görevlendirilen kişileri, hizmet alınan kuruluşları, başka işyerlerinden gelen çalışanları ve bunların işverenlerini İSG riskleri konusunda bilgilendirmemek.	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
8/1	26-1/c	İşyeri hekimi ve iş güvenliği uzmanının hak ve yetkilerini kısıtlamak.	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası / uzman ve hekim için ayrı ayrı
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2019 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

8/6	26-1/c	Tam süreli görevlendirmelerde işyeri sağlık ve güvenlik birimini kurmamak.	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
10/1	26-1/ç	Risk değerlendirmesi yapmamak veya yaptırılmamak.	3700	Az Teh.	5,742	5,742	8,613	Türk Lirası
				Tehlikeli	7,177	8,613	11,484	
		Risk değerlendirmesi yapmamaya veya yaptırmamaya devam etmek.	5550	Az Teh.	8,615	8,615	12,922	TL / Her ay (Aykırlığın devamı halinde)
				Tehlikeli	10,768	12,922	17,230	
				Çok Teh.	12,922	17,230	25,845	
10/4	26-1/ç	Risklerin belirlenmesine yönelik gerekli kontrol, ölçüm, inceleme ve araştırmaların yapılmasını sağlamamak	1849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	Türk Lirası
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
11	26-1/d	Acil durumları belirlememek, acil durum planlarını hazırlamamak, destek elemanı görevlendirmemek, araç gereç sağlamamak, acil durumlarda işyeri dışındaki kuruluşla irtibatı sağlayacak düzenlemeyi yapmamak.	1233	Az Teh.	1,911	1,911	2,866	TL / Her yükümlülük için (aykırılığın devamı halinde her ay için aynı miktar)
				Tehlikeli	2,388	2,866	3,822	
				Çok Teh.	2,866	3,822	5,733	
12	26-1/d	Ciddi ve yakın tehlike durumunda; çalışanların işi bırakarak güvenli yere gitmelerini sağlamamak. Zorunluluk olmadıkça, gerekli donanımına sahip ve özel olarak görevlendirilenler dışındaki çalışanlardan işlerine devam etmelerini istemek. Müdahalede bulunan çalışanları yaptıkları müdahaleden dolayı sorumlu tutmak	1233	Az Teh.	1,911	1,911	2,866	TL / Her yükümlülük için (aykırılığın devamı halinde her ay için aynı miktar)
				Tehlikeli	2,388	2,866	3,822	
				Çok Teh.	2,866	3,822	5,733	
14/1	26-1/e	İş kazalarının ve meslek hastalıklarının kaydını tutmamak, ramak kala olaylar ve iş kazaları ile ilgili incelemeler yaparak ilgili raporları düzenlememek.	1.849	Az Teh.	2,869	2,869	4,303	TL / Her yükümlülük için
				Tehlikeli	3,586	4,303	5,738	
				Çok Teh.	4,303	5,738	8,607	
14/2	26-1/e	İş kazalarını kazadan sonraki üç iş günü içinde, sağlık hizmeti sunucuları veya işyeri hekimi tarafından kendisine bildirilen meslek hastalıklarını, öğrendiği tarihten itibaren üç iş günü içerisinde Sosyal Güvenlik Kurumuna bildirmemek.	2.466	Az Teh.	3,825	3,825	5,737	Türk Lirası
				Tehlikeli	4,781	5,737	7,650	
				Çok Teh.	5,737	7,650	11,475	
14/4	26-1/e	Sağlık hizmeti sunucularının iş kazalarını, yetkili sağlık hizmet sunucularının meslek hastalıklarını en geç 10 gün içinde SGK'ya bildirmemesi.	2.466	-		3,825	Türk Lirası	
15/1	26-1/f	Çalışanlara sağlık gözetimi yaptırmamak	1.233	-		1,911	TL / Her çalışan için	
15/2	26-1/f	Tehlikeli ve çok tehlikeli sınıfta yer alan işyerlerinde çalışacaklar için yapacakları işe uygun olduklarını belirten sağlık raporu almama	1.233	-		1,911		

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2019 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

16	26-1/g	Çalışanları, karşılaşılabilecek sağlık ve güvenlik riskleri, koruyucu ve önleyici tedbirler, yasal hak ve sorumlulukları hakkında, ilk yardım, yangınla mücadele ve tahliye işleri konusunda görevlendirilen kişiler hakkında bilgilendirmemek	1.233	-	1,911		TL / Her çalışan için	
17	26-1/g	Çalışanlara eğitim verme yükümlülüğüne uymamak (İSG eğitimi, çalışan temsilcisine özel eğitim, mesleki eğitim, iş kazası geçirene ilave eğitim, yenileme eğitimi, başka işyerinden çalışmak için gelenlere eğitim, geçici iş ilişkisiyle gelenlere eğitim vermemek, eğitim maliyetini çalışanlara yansıtmak, eğitimlerde geçen süreyi çalışma süresinden saymamak.)	1.233	-	774			
18	26-1/h	Çalışanların görüşlerini alma ve katılmalarını sağlama yükümlülüklerine uymamak.	1.233	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	1,911 2,388 2,866	1,911 2,866 3,822	2,866 3,822 5,733	TL / Her çalışan için
20/1	26-1/ı	Uygun sayıda çalışan temsilcisi görevlendirmemek. (2-50 çalışana 1, 51-100 çalışana 2, 101-500 çalışana 3, 501-1000 çalışana 4, 1001-2000 çalışana 5, 2001 ve üzeri çalışana bulunan işyerine 6)	1.233	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	1,911 2,388 2,866	1,911 2,866 3,822	2,866 3,822 5,733	Türk Lirası
20/3	26-1/ı	Tehlike kaynağının yok edilmesi veya tehlikeden kaynaklanan riskin azaltılması için, öneride bulunan ve gerekli tedbirlerin alınmasını isteyen çalışan temsilcilerinin isteklerini yerine getirmemek.	1.849	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	2,869 3,586 4,303	2,869 4,303 5,738	4,303 5,738 8,607	Türk Lirası
20/4	26-1/ı	Çalışan temsilcilerinin ve destek elemanlarının haklarını kısıtlamak ve gerekli imkanları sağlamamak	1.233	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	1,911 2,388 2,866	1,911 2,866 3,822	2,866 3,822 5,733	Türk Lirası / hakları kısıtlanan her birey için
22	26-1/ı	İş sağlığı ve güvenliği kurulu ile ilgili yükümlülükleri yerine getirmemek	2.466	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	3,825 4,781 5,737	3,825 5,737 7,650	5,737 7,650 11,475	TL / Her aykırılık için
23/2	26-1/j	Birden çok işyerinin bulunduğu iş hanları, sanayi bölgeleri vb. yerlerde diğer işyerlerini etkileyecek tehlikeler konusunda işverenleri uyarmayan, uyarılara uymayan işverenleri Bakanlığa bildirmeyen yönetimlere	6.167	Az Teh. Tehlikeli Çok Teh.	9,574 11,967 14,361	9,574 14,361 19,148	14,361 19,148 28,722	Türk Lirası

6331 SAYILI İSG KANUNUNA GÖRE 2019 YILINDA UYGULANACAK İDARİ PARA CEZALARI İLGİLİ BİLGİLER

24/2	26-1/k	İş sağlığı ve güvenliği ile ilgili konularda ölçüm, inceleme ve araştırma yapılmasına, numune alınmasına veya eğitim kurumları ile ortak sağlık ve güvenlik birimlerinin kontrol ve denetiminin yapılmasına engel olmak	6.167	Az Teh.	9,574	9,574	14,361	Türk Lirası
				Tehlikeli	11,967	14,361	19,148	
				Çok Teh.	14,361	19,148	28,722	
25/6	26-1/l	İşin durdurulması sebebiyle işsiz kalan çalışanlara ücretlerini ödememek veya ücretlerinde bir düşüklük olmamak üzere meslek veya durumlarına göre başka bir iş vermemek	1.233	-	1,550			Türk Lirası / ihlale uğrayan her çalışan için (aykırılığın devam ettiği her ay için aynı miktar)
29	26-1/m	Büyük endüstriyel kaza olabilecek işyerlerinde büyük kaza önleme politika belgesi hazırlamamak	61681	Az Teh.	95,767	95,767	143,650	Türk Lirası
				Tehlikeli	119,708	143,650	191,534	
				Çok Teh.	143,650	191,534	287,301	
29	26-1/n	Güvenlik raporunu hazırlayarak Bakanlığa sunmadan işyerini faaliyete geçirmek.	98690	Az Teh.	153,227	153,227	229,840	Türk Lirası
				Tehlikeli	191,533	229,840	306,454	
				Çok Teh.	229,840	306,454	459,681	
30	26-1/n	30 uncu maddede öngörülen yönetmeliklerdeki hükümlere aykırı hareket etmek	1233	Az Teh.	1,911	1,911	2,866	TL / Her hüküm için (aykırılığın devamı halinde her ay için aynı miktar)
				Tehlikeli	2,388	2,866	3,822	
				Çok Teh.	2,866	3,822	5,733	
	26-1/o	Çalışanlarına, standartlara uygun ve CE işaretli kişisel koruyucu donanım temin etmemek		-	774			TL / Her çalışan için
	26-1/ö	Yer altı maden işletmelerinde çalışanların buldukları yeri ve girişi çıkışlarını gösteren takip sistemini kurmamak		-	774			

*) 01.06.2005 tarihinde türiürlüğe giren 5326 sayılı Kabahatler Kanununun 17 nci maddesinin yedinci fıkrasında "İdari para cezaları her takvim yılı başından geçerli olmak üzere o yıl için 4/1/1961 tarihli ve 213 sayılı Vergi Usul Kanununun mükerrer 298 inci maddesi hükümleri uyarınca tespit ve ilân edilen yeniden değerlendirme oranında (YDO) artırılarak uygulanır. Bu suretle idari para cezasının hesabında bir Türk Lirasının küsuru dikkate alınmaz. Bu fıkra hükmü, nispi nitelikteki idari para cezaları açısından uygulanmaz.

**4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK
PARA CEZALARI 01/01/2019-31/12/2019**

Kanun Mad.	Ceza Mad.	Cezayı Gerektiren Fiil	(TL)	
3	98	İşyerini muvazaalı olarak bildirmek	26.027	İşyerini muvazaalı olarak bildiren asıl işveren ile alt işveren vekillerine ayrı ayrı.
5	99/1-a	İşçilere eşit davranma ilkesine aykırı davranmak	219	Bu durumdaki her işçi için
7	99/1-b	Madde de öngörülen ilke ve yükümlülükler aykırı olarak geçici işçi çalıştırmak	366	Bu durumdaki her işçi için
7/2 (f) bendi	99/2	7. maddenin 2 fıkrasının f bendine aykırı davranmak	1.464	
8	99/1-c	İş sözleşmesinin içeriğini belirtir yazılı belgeyi vermemek	219	Bu durumdaki her işçi için
14	99/1-c	Çağrı üzerine ve uzaktan çalışma hükümlerine aykırı davranmak	219	Bu durumdaki her işçi için
28	99/1-d	İşten ayrılan işçiye Çalışma Belgesi vermemek, belgeye gerçeğe aykırı bilgi yazmak	219	Bu durumdaki her işçi için
29	100	Madde hükmüne aykırı olarak işçi çıkartmak (toplu işçi çıkarma)	857	Bu durumdaki her işçi için
30	101	Engelli ve Eski Hükümlü Çalıştırmamak	3.250	Çalıştırılmayan her engelli ve eski hükümlü ve çalıştırılmayan her ay için
32	102/a	Ücret ile bu kanundan doğan veya TİS'den yada iş sözleşmesinden doğan ücreti kasten ödememek veya eksik ödemek	236	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
32	102/a	Ücret, pirim, ikramiye ve bu nitelikteki her çeşit istihkakını zorunlu tutulduğu halde özel olarak açılan banka hesabına ödememek	236	Bu durumda olan her işçi ve her ay için
37	102/b	Ücret hesap pusulası düzenlememek	857	
38	102/b	Yasaya aykırı ücret kesme cezası vermek veya kesintinin sebep ve hesabını bildirmemek	857	
39	102/a	Asgari ücreti ödememek veya eksik ödemek	236	Bu durumdaki her işçi ve her ay için
41	102/c	Fazla çalışmalara ilişkin ücreti ödememek, işçiye hak ettiği serbest zamanı altı ay zarfında kullandırmamak, fazla saatlerde yapılacak çalışmalar için işçinin onayını almamak.	416	Bu durumdaki her işçi için
52	102/b	Yüzde ile ilgili belgeyi temsilciye vermemek	857	
56	103	Yıllık ücretli izni yasaya aykırı şekilde bölmek,	416	Bu durumdaki her işçi için

4857 SAYILI İŞ KANUNU'NA GÖRE UYGULANACAK PARA CEZALARI 01/01/2019-31/12/2019

57	103	İzin ücretini yasaya aykırı şekilde ödemek veya eksik ödemek	416	Bu durumdaki her işçi için
59	103	Sözleşmesi fesh edilen işçiye yıllık izin ücreti ödememek	416	Bu durumdaki her işçi için
60	103	Yıllık izin yönetmeliğinin esas usullerine aykırı olarak izni kullandırmamak veya eksik kullandırmak	416	Bu durumdaki her işçi için
63	104	Çalışma sürelerine ve buna dair yönetmelik hükümlerine uymamak	2.292	
64	104	Telafi çalışması usullerine uymamak	416	Bu durumdaki her işçi için
68	104	Ara dinlenmesini uygulamamak	2.292	
69	104	İşçileri geceleri 7.5 saatten fazla çalıştırmak, gece ve gündüz postalarını değiştirmemek	2.292	
71	104	Çocukları çalıştırma yaşına ve çalıştırma yaşına aykırı davranmak	2.292	
72	104	Yer ve sualtında çalıştırma yaşına uymamak	2.292	
73	104	Çocuk ve genç işleri gece çalıştırmak veya ilgili yönetmelik hükümlerine aykırı hareket etmek	2.292	
74	104	Doğum öncesi - sonrası sürelerde kadın işçiye çalıştırmak veya ücretsiz izin vermemek	2.292	
75	104	İşçi Özlük dosyasını düzenlememek	2.292	
76	104	Çalışma sürelerine ilişkin yönetmeliklere muhalefet etmek	2.292	
92/2	107/1-a	Çağrıldıkları zaman gelmemek, ifade ve bilgi vermemek, gerekli olan belge ve delilleri getirip göstermemek, İş Müfettişlerinin 92/1.fıkıradaki yazılı görevlerini yapmak için kendilerine her çeşit kolaylığı göstermemek ve bu yoldaki emir ve isteklerini geciktirmeksizin yerine getirmemek.	20.822	
96/1	107/1-b	İfade ve bilgilerine başvurulana işçilere işverenlerce telkinlerde bulunma, gerçeği saklamaya yahut değiştirmeye zorlama veyahut ilgili makamlara ifade vermeleri üzerine onlara karşı kötü davranışlarda bulunmak	20.822	
107/2		İş Müfettişlerinin teftiş ve denetim görevlerinin yapılmasını ve sonuçlandırılmasını engellemek.	20.822	

*Not:5083 sayılı T.C. Devletin Para Birimi Hakkında Kanunun 2. maddesine 21/04/2005 tarihli 5335 sayılı Kanunun 22. maddesi ile eklenen fıkra uyarınca 1 YTL'nin altında kalan tutarlar dikkate alınmamıştır.

6301 SAYILI ÖĞLE DİNLENMESİ KANUNU

KANUN	KANUN MADDESİ	İŞLENME ŞEKLİ	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019 YILI İÇİN UYGULANACAK MİKTAR
		İşçilerine öğle tatili vermeyen veya dinlenme devresinde işyerlerini kapatmayan işveren veya vekillerine (İş Kanununa tabi işyerleri hariç)		
6301 Sayılı Kanun	m.7/1		Belediye Encümeni	320 TL

2.3.1954 tarih ve 6301 sayılı Öğle Dinlenmesi Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 7 nci maddesine göre, bu Kanun hükümlerine aykırı olarak müstahdem ve işçilere öğle dinlenmesi yaptırılmaması halinde işveren veya işveren vekillerine, belediye encümenince 100.- TL idari para cezası verilmesi hükme bağlanmıştır. Söz konusu para cezası 8.2.2008 tarihinden itibaren 100 TL, 2018 yılında ise 204 TL olarak uygulanmıştır.

2019 yılında en az ve en fazla..... 204 x 1,2373 = 252 TL

Ayrıca, bu Kanun'un 5 inci maddesindeki, bu Kanun hükümlerinin uygulanması sebebiyle müstahdem veya işçi kazançlarını veya bu kimselere ait diğer hakları daha aşağı hadlere indiren işveren veya işveren vekiline, belediye encümenince müstahdem veya işçilerin uğradıkları zararın iki katı kadar idari para cezası verilecektir.

1593 SAYILI UMUMİ HIFZISSİHHA KANUNU

AÇIKLAMA	CEZAYI VERECEK MAKAM	2019
a) 24.4.1930 tarih ve 1593 sayılı Umumi Hıfzıssıhha Kanunu'nun 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Temel Ceza Kanunlarına Uyum Amacıyla Çeşitli Kanunlarda ve Diğer Bazı Kanunlarda Değişiklik Yapılmasına Dair Kanun'la değişik 283 üncü maddesine göre; bu Kanunda yazılı belediye vazifelerine ilişkin olup, 266 ncı maddede gösterilen sıhhi zabıta nizamnamesinde belirtilen yasaklara (Her şehir ve kasaba belediyesi bu kanunun mer'iyeti tarihinden itibaren bir sene zarfında o şehir veya kasabanın ihtiyaçlarına göre bu kanunun gösterdiği sıhhi hususlara ait bu zabıta talimatnamesi tertip eder. Bu nizamname, meskenlerin ihtiva etmeleri lazım gelen asgari müstemilatı, umumi ve müşterek ikametgahlardaki ikamet şartlarını, gıda maddeleri satılan veya sair temizliğe mütaallik işlerle iştigal edilen mahallerin, han, otel, misafirhane, eğlence mahalleriyle bütün umumi yerlerin sıhhi şartlarını ve umumiyetle şehrin sıhhat ve temizliğine taallük eden hususlara ait riayetleri lazım gelen kaideleri ihtiva eder.) aykırı hareket edenlerle mecburiyetlere riayet etmeyenler, 1608 sayılı Yasa gereğince cezalandırılır. Sağlık zabıta yönetmeliğinde yazılı yasaklara aykırı hareket edenlerle yapılması gerekenlere uymayanlar hakkında 1608 sayılı Yasa'ya istinaden belediye encümenince verilir.	Belediye Encümeni	320 TL
b) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 299 uncu maddesi uyarınca; defin ruhsatı olmadan cenaze defneden mezar bekçileri veya ölü sahipleri Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır.	Belediye Encümeni	320 TL
c) 1593 sayılı Kanun'un 23.1.2008 tarih ve 5728 sayılı Kanun'la değişik 301 inci maddesi uyarınca; müsaadesiz olarak bir şehir ve kasabadan diğerine ölü nakledenler, Kabahatler Kanunu'nun 32 nci maddesine göre cezalandırılır. İdari para cezasına itiraz : 1593 sayılı Yasa'da itiraz mercii belirtilmediğinden, 5326 sayılı Yasa hükümlerine göre idari para cezasına ilişkin idari yaptırım kararlarına karşı, kararın tebliği veya tefhimi tarihinden itibaren en geç 15 gün içinde, sulh ceza mahkemesine başvurulabilir. Bu süre içinde başvurunun yapılmamış olması halinde idari yaptırım kararı kesinleşir.	Belediye Encümeni	320 TL

YAPI, TESİS VE ONARIM İŞLERİ İHALELERİNDE KULLANILAN MÜTEAHHİTLİK KARNELERİ VE İŞ BİTİRME BELGELERİNİN 2019 YILINA AİT DEĞERLENDİRME KATSAYILARI

Yıllar	2019 yılında uygulanacak katsayılar
1953 ve öncesi	3.392.152,362
1954	3.059.740,865
1955	2.709.804,391
1956	2.220.048,895
1957	1.942.132,670
1958	1.776.512,282
1959-1966	1.509.092,732
1967	1.369.105,351
1968	1.256.760,019
1969	1.197.181,407
1970	1.117.297,753
1971	1.005.222,213
1972	851.928,109
1973	753.619,896
1974	559.340,276
1975	446.042,377
1976	380.448,863
1977	279.063,305
1978	199.555,197
1979	147.751,650

Yıllar	2019 yılında uygulanacak katsayılar
1980	69.017,630
1981	47.771,418
1982	39.721,050
1983	34.528,590
1984	27.623,974
1985	19.042,821
1986	13.792,289
1987	10.630,727
1988	7.067,470
1989	4.287,586
1990	2.600,678
1991	1.668,791
1992	1.002,119
1993	604,512
1994	362,183
1995	164,626
1996	91,211
1997	46,853
1998	27,150
1999	17,524

Yıllar	2019 yılında uygulanacak katsayılar
2000	10,598
2001	8,657
2002	5,231
2003	4,016
2004	3,465
2005	3,103
2006	2,927
2007	2,611
2008	2,452
2009	2,239
2010	2,185
2011	2,028
2012	2,063
2013	1,963
2014	1,797
2015	1,675
2016	1,558
2017	1,415
2018	1,229
2019	1,000

16.03.2019 tarih ve 30716 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

a) Tespit olunan bu katsayılar 1/1/2020 tarihine kadar uygulanacaktır.

b) 1/3/1981-28/2/1982 arasındaki tarihleri taşıyan (bu tarihler dâhil) ve geçerliliğini muhafaza eden müteahhitlik karneleri miktarı, grubu aynı kalmak şartıyla; 47.771,418 ile çarpılacaktır.

c) 1/3/1982-31/12/1982 arasındaki tarihleri taşıyan (bu tarihler dâhil) müteahhitlik karneleri miktarı, grubu aynı kalmak şartıyla; 39.721,050 ile çarpılacaktır.

PARASAL SINIRLAR

16 Ocak 2019 tarih ve 30657 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

	TL
A- MERKEZİ YONETİM MUHASEBE YONETMELİĞİ	
1. Kasa işlemleri:	
1.1. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 nci maddesi gereğince, muhasebe birimlerince kasadan yapılacak ödeme tutarı:	
1.1.1. Merkez muhasebe birimleri, büyükşehir belediyesi kurulu bulunan illerdeki defterdarlık muhasebe birimleri ile T.C. Ziraat Bankası Şubesi bulunmayan ilçelerindeki muhasebe birimlerinde	2.100
1.1.2. Diğer muhasebe birimlerinde,	1.200
1.1.3. Yukarıda belirtilen sınırlar, mahkeme harç ödemeleri ile asker alma bölge askerlik şube başkanlıklarınca genel sevk ve firarı erlerin sevklerine ilişkin ödemelerde 10 kat olarak uygulanır. Yabancı ülke vatandaşlarına yapılacak ikamct tezkeresi bedellerinin iadesinde 1.1.1'de belirtilen sınırlar geçerlidir, teminat iadeleri ise sınırlamaya tabi değildir.	
1.2. Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 12 ve 27nci maddeleri gereğince ertesi gün yapılacak ödemeleri karşılamak üzere ve kişi malı emanet dövizlerden kasada bulundurulacak miktarlar ile T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerde gerekli güvenlik önlemleri alınmak şartıyla vezne bulundurulacak azami TL tutarı:	
1.2.1. Vergi dairesi görev ve yetkilerini haiz vergi dairesi başkanlıkları ve bunların şubeleri ile vergi dairelerinde,	3.200
1.2.2. T.C. Ziraat Bankası şubesi bulunmayan ilçelerdeki muhasebe birimlerinde,	21.000
1.2.3. Diğer muhasebe birimlerinde (Vergi daireleri hariç).	12.000
2. Kaybedilen alınırlar için ilan:	
İlgilileri tarafından kaybedilen alınırlarda Merkezi Yönetim Muhasebe Yönetmeliğinin 552 nci maddesine göre ilan gerektirmeyen parasal Sınırlar,	1.200
B- MUHASEBE YETKİLİSİ MUTEMETLERİNİN GÖREVLENDİRİLMELERİ, YETKİLERİ, DENETİMİ VE ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	
1. Muhasebe yetkilisi mutemedi işlemleri:	
1.1. Muhasebe Yetkilisi Mutemetlerinin Görevlendirilmeleri, Yetkileri, Denetimi ve Çalışma Usul ve Esasları Hakkında Yönetmeliğin 7 nci maddesi uyarınca, muhasebe birimleri dışında görev yapan muhasebe yetkilisi mutemetleri tarafından yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	4.000
1.2. Mahkeme başkanlıkları, icra ve iflas daireleri ve izale-i şüyu memurluklarındaki muhasebe yetkilisi mutemetlerince, 492 sayılı Harçlar Kanununun eki (1) ve (3) sayılı tarifelere göre makbuz mukabili tahsil edilip, yedi günlük süre beklenilmeksizin muhasebe birimi veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	12.750
2. Yetkili memurlarla ilgili işlemler:	
Pul ve Değerli Kağıtların Bayiler ve Yetkili Memurlar Vasıtası ile Satılmasına ve Bayilere Satış Aidatı Verilmesine Dair Yönetmelik hükümlerine göre yetkili memurlarca 15 günlük süre beklenmeden muhasebe biriminin veznesine teslim edilmesi gereken tahsilat tutarı,	5.000
C- MUHASEBE YETKİLİSİ ADAYLARININ EĞİTİMİ, SERTİFİKA VERİLMESİ İLE MUHASEBE YETKİLİLERİNİN ÇALIŞMA USUL VE ESASLARI HAKKINDA YÖNETMELİK	

PARASAL SINIRLAR

16 Ocak 2019 tarih ve 30657 sayılı Resmi Gazete'de yayımlanmıştır.

I. Muhasebe yetkililerinin, kendilerine 5018 sayılı Kanun ve diğer mevduatla verilen görev ve yetkilerinden, yardımcılarına devredebilecekleri görev ve yetkilere ilişkin vergi daireleri hariç muhasebe birimlerinde uygulanacak limitler (vergi ve sair kesintile düşülmeden önceki tutar)	
1.1. Yıllık yevmiye sayısı kırk bine kadar olan muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	4.000
1.2. Yıllık yevmiye sayısı kırk bini geçen muhasebe birimlerinde, geçici veya kesin ödeme, iade, mahsup ve bunların muhasebeliştirilmesi işlemlerinde (her bir belge için)	5.600
1.3. Banka teminat mektubu veya menkul değerlerin kayıtlara alınması ile kısmen veya tamamen ilgisine iadesine ilişkin işlemlerde	21.000
4. Merkezi yönetim kapsamı dışındaki idareler limitlerini kendileri belirleyebilirler	
Ç- MERKEZİ YÖNETİM HARCAMA BELGELERİ YÖNETMELİĞİ	
1. Merkezi Yönetim Harcama Belgeleri Yönetmeliğinin 5 inci maddesi ve konuya ilişkin Tebliğde yapılan açıklamalara göre, özel kişiler tarafından düzenlenen faturaların kaybedilmesi halinde, noter onaylı fatura örneklerinin kabul edileceği parasal alt sınırdır.	78.000
D- TAŞINIR MALLARIN KAYITLARDAN ÇIKARILMASI	
1. Taşınır Mal Yönetmeliği hükümlerine göre harcama yetkilisinin onayı ile kayıtlardan çıkarılacak taşınır için uygulanacak limirler,	
1.1. Taşınırların kamu idareleri arasında bedelsiz devri ve satışında	6.200
1.3. Taşınırların aynı kamu idaresine bağlı harcama birimleri arasındaki devrinde	30.000
2. Yukarıda velirilen limitler, kuruluş merkezleri Ankara, İstanbul ve İzmir illerinde 3 kat olarak uygulanır.	
ÖN ÖDEME İŞLEMLERİ	
A- HARCAMA YETKİLİSİ MUTEMEDİ AVANS SINIRLARI	
1. Yapım işleri ile mal ve hizmet alımları için;	
1.1. İllerde, kuruluş merkezlerinde, büyükşehir belediyesi sınırları içindeki ilçeler ve nüfusu 50.000'i geçen illerde	1.550
1.2. Diğer İlçelerde	800
6. Doğal afetler nedeniyle oluşacak ihtiyaçlar için	81.300
7. İl dışına yapılacak seyahatte kullanılacak akaryakıt giderleri için	8.000
B- ÖZEL BÜTÇELİ İDARELER AVANS SINIRLARI	
10. Diğer Özel Bütçeli idarelerin mutemetleri için	1.550
MUHASEBE KAYITLARINDAN ÇIKARILACAK ALACAKLAR	
1. 6183 sayılı Amme Alacaklarının tahsil Usulü hakkında Kanununun 106 ncı maddesi gereğince	TL
1.1. 213 sayılı vergi Usul kanunu kapsamına giren amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	10
1.2. Diğer amme alacaklarından tahsil imkansızlığı nedeniyle muhasebe kayıtlarından çıkarılacak tutar	20
2. 5018 sayılı Kanununun 79 uncu maddesi hükmü gereğince, özel mevzuatındaki hükümler saklı kalmak üzere, idare hesaplarından kayıtlı olup 6183 sayılı Kanun kapsamında izlenen kamu alacaklarının dışından kalan;	
2.1. Zaruri veya mücbir sebeplerle takip ve tahsil imkanı kalmayan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20.000
2.2. Tahsili için yapılacak takibat giderlerinin asıl alacak tutarından fazla olacağı anlaşılan alacaklardan kayıtlardan çıkarılacak tutar	20

PARASAL SINIRLAR

16 Ocak 2019 tarih ve 30657 sayılı Resmî Gazete'de yayımlanmıştır.

ESKİ YILLARA AİT TEMİNAT MEKTUPLARININ TASFİYESİ

6728 sayılı Kanununun 75 inci maddesi uyarınca genel bütçe kapsamındaki kamu idareleri ve özel bütçeli idareler tarafından ilgili mevzuatı gereğince alınmış olup, düzenlenme tarihi itibarıyla on yılı geçen ve çeşitli nedenlerle iadesi sağlanmayan veya gelir kaydedilemeyen teminat mektuplarından muhasebe birimince kayıtlarından çıkarılarak ilgili bankalara iade edilecek tutar.	734
--	-----

KANUNİ FAİZ VE TEMERRÜT FAİZ ORANLARI

3095 sayılı Kanuni Faiz ve Temerrüt Faizine İlişkin Kanuna göre, yılları itibariyle uygulanması gereken faiz ve temerrüt faizi oranları; (Temerrüt faizi miktarının sözleşme ile kararlaştırılmamış olduğu hallerde, akdi faiz miktarı aşağıda belirtilen oranların üstünde ise temerrüt faizi, akdi faiz miktarından az olamaz.	Yıllık Oran (%)
1. 01.07.2018 tarihinden itibaren:	
1.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
1.2. Temerrüt faiz oranı	
1.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
1.2.2. Ticari işlerde (29/6/2018 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	19,50
2. 01.01.2017 - 30.06.2019 dönemi için	
2.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
2.2. Temerrüt faiz oranı	
2.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
2.2.2. Ticari işlerde (31.12.2016 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	9,75
3. 01.01.2015 - 31.12.2016 dönemi için	
3.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
3.2. Temerrüt faiz oranı	
3.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
3.2.2. Ticari işlerde (27/12/2013 tarihli Türkiye Cumhuriyeti Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75
4. 01.01.2014 - 31.12.2014 dönemi için	
4.1. Kanuni faiz oranı sözleşme ile tespit edilmemişse,	9
4.2. Temerrüt faiz oranı	
4.2.1. Sözleşme ile tespit edilmemişse	9
4.2.2. Ticari işlerde (27.12.2013 tarihli Türkiye Cumhuriyet Merkez Bankası Tebliği ile)	11,75

ALINDI BİRİM FİYATLARI

Örnek No	Belgenin Adı	Ölçü Birimi	Birim Fiyatı (TL)
6	Alındı Belgesi (Manuel)	Cilt	19
	Alındı Belgesi (Otokopili)	Takım	0,5
8	Mahsup Alındısı	Cilt	24
10	Tahsildar Alındısı	Cilt	24
11	Muhasebe Yetkilisi Mutemedi Alındısı	Cilt	24
	Bilgisayarlı Muhasebe Yetkilisi Mutemedi Alındısı	Takım	0,5
12	Teslimat Müzekkeresi	Cilt	32
14	Gönderme Emri	Cilt	24
15	Döviz Gönderme Emri	Cilt	24

Yukarıda tablo halinde birim fiyatı belirlenen alındılar ve diğer belgeler, talepte bulunan döner sermaye saymanlıkları ile genel bütçe dışındaki diğer kamu idarelerine hizmet veren muhasebe birimlerine satılabilir. Takım kelimesi 2 veya 3 nüsha halindeki tek bir alındıyı ifade etmektedir.